13.13.A.22

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITT. EMANUELE

13_13.A.22 8/7

Jo. Bogart

XI 13.19
I.4.

IOANNIS

CORASII TOLOSATIS IVRISCONſulti clariſsimi, in vniuerſam ſacerdotiorum materiam erudita ſanè, ac luculenta paraphraſis, editione tertia multis mendis reſtituta.

G. Culemburg

Cum indice locupletiſsimo.

Ad illuſtriſsimum principem & reuerendiſsimum Cardinalem à Guyſia.

IN VIRTVTE

ET FORTVNA.

LVGDVNI,

Apud Guliel. Rouillium ſub ſcuto Veneto.

M. D. LXI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Tractatuum quæ in hoc volumine continentur.

De totius tractatus partitione, & vario beneficij nomine. Cap.1. pagina 7
Quid ſit beneficiũ. Cap.2. 10
Hoſpitalia, leproſariæ, & alia id genus, an beneficij verbo veniant. Cap.3. 15
De penſione. Cap.4. 16
De beneficijs curatis, ſimplicibus, Electiuis, Collatiuis, regularibus, ſecularibus, aliíſquè ſpeciebus beneficiorum. Cap.5. 22
De beneficijs datis in titulum, & in cõmenda. Cap.6. 26
De non conferendo viuentis beneficio. Cap.7. 30
De vacatione per mortem, & ſimplicem renuntiationem. Cap.8. 33
De renuntiatione, quæ fit ex cauſa permutationis. Capitu.9. 40
De depoſitione, Aſſequutione ſecundi beneficij. & reliquis modis vacationum. Cap.10. 44

Partis ſecũde tractatus.

De Romano Pontifice, eiusq; vicegerente. Cap.1. 48
De conſilio. Cap.2. 53
De legato à latere. Cap.3. 55
De inferioribus ord. ca.4. 60
De quaſi poſſeſſore conferendi. Cap.5. 63
De ſequeſtro. Cap.6. 65
De capitulo ſede vacante. Capitu.7. 67
De vicario Epiſcopi. Ca.8. 69
De exetutore. Cap.9. 72

Tertiæ partis tractatus.

De clericatu. Cap.1. 73
De ſpurijs non promouendis. Cap.2. 76
De ætate beneficiariorum. Capitu.3. 78
De coniugatis, & bigamis. Cap.4. 83
De ſcientia. Cap.5. 85
De corporis, & animi vitijs. Cap.6. 91

Quartæ partis tractatus ſequuntur.

De collatione. Cap.1. 100
De poſtulatione. Cap.2. 109
De electione. Cap.3. 116
De nominatione. Cap.4. 125
De mandato. Cap.5. 153
De præſentatione, ſeu iure patronatus. Cap.6. 175

FINIS.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI, ET REVERENdiſsimo domino, D. Carolo à Lotharingia, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali digniſsimo, Ioannes Coraſius Toloſas S. D.

SOlertes linearis picturæ artifices, Princeps illuſtriſsime, priuſquàm coloribus penicillo ſuo rem abſolute depingant, lineas quaſdam ad vmbram ducere ſolent, quibus ſuum ingenium experiri, & ſi quod erratum animaduertant, corrigere, atque emendare, nullo famæ periculo poßint. Quorum exemplo, cùm iuris vniuerſi ſcientiam, cognitu non tam difficilem, quàm à barbaris quibuſdam nunc fit hominibus, in artis formam rationémque redigere inſtituiſſem: ab ea primum parte lineam ducere volui, in qua ſi quicquam me promouiſſe docti iudicarent, facile ani-

mum inducerem,in reliquas aliquid ingenium poſſe meum,ſimulatque erratis meis, (neque enim ego is ſum, qui me falli non poſſe putem:) impetrarem non difficulter veniam:ſi in eo videlicet peccarem, quod ab ipſis etiam authoribus confuſe, prolixe,verboſeque,ac nulla dicendi arte adhibita traditum eſt, vix enim, vt ille dicebat, ea res ratione regi poteſt,quæ neque conſilium in ſe, neque modum habet vllum.Cum itaque viderem ſacerdotiorũ materiam,interpretum præſertim impoſtura,nullam ordinis,aut methodi rationem habere:eiuſdemque explicationi, multiplicibus, atque inexhauſtis commentariorum farraginibus, plus tenebrarum,quàm lucis accedere:ad commu-nem ſtudioſorum vtilitatem placuit, diffuſa ea in re, ac diſsipata,generatim diducere,generúmque veluti membra diſpertire,& in ſuas quæque claſſes reiicere,ſummis ipſe rei capitibus contentus, ac præcipuis regulis,hac via futurum ſperans,vt non modò commodius doceri,ac percipi,ſed etiam facilius multò memoria comprehendi, teneríque poſsint. Qua in re fateor,nullum me florem occaſionis ſequutum:aliis enim vocabulis,quàm quæ in Pontificio iure leguntur, mihi Pontificum leges tractanti, ac de ſacerdotiis dicturo, vti,religio ſemper fuit. Pontificia tamen verba non omnino barbarè contexui, quò ſtudioſi pernoſcerent,ſacros

cros quoque canones, pure, concinne atque aliqua cum arte tractari poſſe. Neque verò ignoro inſtitutum hoc meum inſulſis & rancidis noſtri ordinis hominibus, incompte, confuſeque omnia tractantibus, aut potius perturbantibus, inuidioſum fore: (Aſino quippe cum lyra, vt dici ſolet, nec quicquam eſt commercij.) At eos ego meo iure contemno. Atque ita me Chriſtus amet, valde mihi bene placeo, quòd illis diſpliceam. Maiora certe meis viribus conatum me nunquam diffitebor, ac proinde magnitudini ſuſceptæ rei vix facturum ſatis. Cæterum hoc ipſo nomine vituperandus non ſum: quin potius mihi videor laudem aliquam promereri, quòd rem pulcherrimam, & iuris ſtudioſis apprime vtilem, tentauerim. Id autem quidquid eſt, in teſtimonium meæ erga te obſeruantiæ, tibi quanquàm principi, in principíſque Chriſtianiſsimi rebus, prudentiſsime tractandis occupatiſſimo, ſuppliciter dare, citaréque volui, non quia te dignum, ſed quia tu (principum, nobiliúmque virorum optime, doctiſsiméque) dignus es qui præſtantiſsimis quibuſvis ornamentis, & muneribus, diu multa cum felicitate perfruare. Quare ſi turbulentam, & ſalebroſam ſacerdotiorum materiam, aliquãto luculentiorem, magiſque peruiam, meo labore reddiderim, tibi vni acceptum ferre debent iuris ſtudioſi. Mecum verò præclare actum

putabo, ſi hunc noſtrum qualemcunque libellum, dignitati tuæ non diſplicuiſſe intellexero, tantóq; beneficio abundè cumulatus, ad maiora animosè pergam. Breui, Chriſto maximo duce, & auſpice, Iuris ciuilis artem, quam iamdiu multa cura parturio, magno vt ſpero Reipub. bono pariam. Bene vale princeps illuſtriſſime, & Ioannem Coraſium, maximum tuæ virtutis admiratorem tua gratia dignum puta. Valentiæ Allobrogum pridie Calend. Auguſti.

1548.

IOAN

IOANNIS CORASII TOLOSATIS, IVRISconſulti clariſsimi, in vniuerſam Sacerdotiorum materiam luculenta Paraphraſis.

De totius tractatus partitione, & vario beneficij nomine.

SVMMAE RERVM.

1 *Partitio totius tractatus.*
2 *Beneficij multiplex acceptio.*
3 *Beneficium in malam partem.*
4 *Cæſar quo die interemptus.*
5 *Beneficium pro gratia.*
6 *Beneficium pro Sacerdotio.*

CAPVT I.

Partitio totius operis. EXplicabitur cómodiſsimè Sacerdotiorum tractatus, quatuor partitionibus. Prior, quid ſit beneficium, quótque eius ſpecies, Et quæ verbo beneficij veniant,

Tum quibus modis præcipuè beneficium vacare dicatur, atque de renuntiatione, tam ſimplici, quàm ex cauſſa permutationis; neceſſaria declarabit. Altero membro, Quis ſacerdotiorum cōferendorum poteſtatem habeat, exponemus. Tertiò, quibus conferri beneficia poſſint. Quartò quibus modis beneficia concedantur. Vt non ſit illic obſcurum videre, quomodo primùm per collationem, deinde per poſtulationem, tum per electionē, ac demum per nominationem, & mandatum. Denique per Pręſentationem prouideatur. Imitatus quãtum potui Hermogenia. [a] Qui ſi quæratur de tutore, an ex inquiſitione rectè datus ſit, quatuor hæc conſiderari iubet: an is dederit, qui dare potuit: an ille acceperit, cui fuerat dãdus: An is datus ſit, cuius dandi facultas erat: Et an pro tribunali decretum interpoſitum ſit.

2 Ante omnia tamen illud præfabimur, beneficium (quo nomine, placuit canonum authoribus ſacerdotia vocare) in iure tam ciuili, quàm Pontificio, nō vna in ſignificatione accipi. Quandoq; enim

Beneficij multiplex ſignificatio.

3 apud Ireconſultos, [b] legere eſt Beneficium, pro opera, & facto alicuius

a l. naturali. §. final. ff. de confir. tutor.

b l. ex damni. §. quoties ff. de dam. infect. l. inter omnes ad prin. ff. de fur.

ius

ius, rapto etiam in malam partem vocabulo, locutione tamen puriſſimis linguæ Latinæ authoribus, non incognita. Cicero [c] enim Trebatiũ increpans, quòd Idibus Martiis quibus Cæſarem interemptum nemo neſcit. M. Ant. hominem ſce-
4 leratiſsimum & Remp. poſt Cæſaris mortem diuexantem, ante fores detinuiſſet: donec Ceſar interficeretur, inquit, Quod verò à te viro optimo, ſeductus eſt, tuóq; beneficio adhuc viuit hæc peſtis, interdũ quod mihi vix fas eſt, tibi ſub-
5 iraſcor. Receptius tamen, vt beneficium pro gratia exhibita, & merito, benefactóq; in alium collocato accipiatur: vt cum Thais meretrix Phædriæ adoleſcenti dicebat.

Iul. Cæſar Idibus Martijs necatus.

Beneficiũ pro gratia.

[c] Libro Epiſtol. x. ad Trebat.

[d] *Quamobrem Phædria*
Cupio aliquos parare amicos beneficio meo.

Et Paul. Iuriſconſ. [e] Gregoriúſque Pontifex. [f] Adiuuari nos, non decipi beneficio oportet. Rurſus Papi. [g] Beneficio affici hominẽ hominis intereſſe dixit. Et Iabol. [h] Beneficium (inquit,) quod à diuina principis indulgentia proficiſcitur, quàm pleniſsimè interpretari debemus. Paritérq; Bonifac. [i] Decet conceſſum (ait) à principe beneficium, eſſe manſurum. Et mox

[d] Terent. in Eunucho.
[e] l. in commodato. §. ſicut in fin. ff. commod.
[f] c. vnic. in fin. de commoda.
[g] l. ſeruus ea lege. ff. de ſer. expor.
[h] l. pen. ff. de conſtitut. princip.
[i] c. decet. de reg. iur. in vj.

[k] cap. indultum eodem titul.

[l] l.iij. ff. de obſequ. l.ſi poſt morté. ff. de contra tabu.l.in omnibus.iij. ff. de reg.iur.& l.Neratius. eod.titul.

[m] c.j.cũ ſimilibus.quib. cau.feud.amit.in feud.

[k] indultum à iure beneficium, nemini eſt auferendũ. Pleni ſunt profectò huius generis exemplorũ libri,[l] vt pluribus immorari ſupervacaneum ducã. At verò licet tot poſsint eſſe beneficij appellationes,quot ſunt munera, & gratiæ, à Legiſlatoribus exhibitę:tamẽ contracta eſt quandoque huius vocabuli ſignificatio: nam in prophanis,beneficium pro Feudo, plerunque vſurparunt.[m] In ſacris verò, & ſpiritualibus pro ſacerdotio,idque frequentius, & vſitatius, adeò quidem vt iam vulgus noſtrum, per Antonomaſiam quandam, beneficij nomine, Sacerdotia tantum modo intelligat. 6

Beneficiũ pro Sacerdotio.

Quid ſit beneficium.

SVMMAE RERVM.

1 *Beneficium quid.*
2 *Beneficium an ius ſpirituale.*
3 *Simonia in ſpiritualibus contrahitur.*
4 *Præbenda duplex.*
5 *Laicus procurator in beneficijs.*
6 *Ius patronatus cur habeant laici.*
7 *Ius patronatus, ſpirituale, & temporale.*
8 *Poſſeſſorium beneficij, temporale.*
9 *Fructus beneficij vacantis, ſeruantur ſucceſſori.*

10 *Fruct*

10 *Fructus clericus non facit ſuos.*
11 *Clericus de fructibus non diſponit.*
12 *Clerici luxu perditi.*

CAPVT II.

Hoc itaque beneficium, (ſic enim deinceps cum noſtratibus ſacerdotiū nuncupabo.) Sic videtur poſſe nón male definiri, *ius eſſe percipiendi fructus, ex bonis deo dicatis, prouenientes clerico, propter diuinū officium competens.* Quæ definitio, quia totam hanc quæſtionem continet, initio nobis exponēda eſt: ſed pingui (quod dici ſolet) Minerua.

Beneficiū quid.

2 Dicimus igitur beneficiū ius eſſe, & id quidem ſpirituale,[a] cùm cōtrahatur ſimoniꝫ vitium, ſi pro eo iu-

3 re obtinēdo aliquid temporale detur.[b] Et ſimoniam certum ſit, non niſi in ſpirituali cauſa committi, aut ei annexa.[c] Nec nos offendat, quòd laicus præbendam, atque ita beneficium,[d] habere,[e] conferréque[f] nonnunquam poſsit: recteque procurator conſtituatur, ad permutandum, & acceptandum ſacerdotium, eiúſve poſſeſsionem apprehendendam.[g] Et patronus Clericum inſti-

Simonia.

a Glo. in ſumma. ij. q. j. Panor. & Fely. in. c. conſulere. de Simon.

b c. nemo. c. Mattheus.

c cōſulere. & ca. ad noſtram. de Simon.

c c. quęſitum de re. permu. gl. c. j. q. j.

d c. pro illorum. & c. ſi. de præben.

e Gloſſ. c. cum M. de cōſtit.

f Gl. c. imperium. x. diſtinct.

g Panor. c. accedens. de præb. Rot. dec. ccccxviij. in An.

tuen

tuendũ, ordinario præſentet [h]. Cũ tamen laicum tractare ſpiritualia nullo modo poſſe, notius ſit quàm vt probatione ſit opus. [i] Nam cõſiderandũ eſt, Prebendã dupliciter 4 accipi. Primò pro quadam fructuum perceptione, à Canonicatu ſeiuncta: quæ tametſi de rebus eccleſiaſticis detur, non tamen ratione diuini officij, ſed pro labore aliquo temporali, de eccleſia bene meritis conceditur [k]. Aduocato puta, procuratori, aut Syndico [l], quam nihil ſpiritualitatis habentem laicus meritò obtinet [m]. Accipitur & aliter vt Canonicatui coniungitur, [n] propter diuinum officium competẽs, [o] quę ideo beneficij verbo cõtinetur. [p] Nec à laico, vtpotè ſpiritualium prorſus incapace, citra apoſtolici priũilegij authoritatem, [q] vlla ratione teneri: multóque minus conferri poteſt [r]. Neque 5 verò exiſtimandũ eſt, laicum ideo ſpiritualia tractare, quòd in beneficiis, aliiſque ſpiritualibus negotiis, procurator iure fiat: [s] ſi quidẽ nudũ tantùm præbeat miniſterium procurator. [t] Proinde eius qualitas non attendatur. [v] Quod autem 6 à ſupremis Pontificibus proditum eſt, laicos ius habere præſentandi cleri

Prebẽda.

Laicus non tractat ſpiritualia.

h c. cum dilectus de iur. patro.

i c. decernimus. de iudi. c. causámque. de præſcr.

k c. fi. de magiſt. c. poſſeſsiones. xvj. q. j.

l c. quicunque. xij. q. ij. & d. c. poſſeſsiones.

m d. c. fi. gl. d. c. cũ M.

n c. dilecto. de præben.

o ca. cum in eccleſia. de preben. in. vj.

p c. pro illorum. & c. fi. de præb.

q c. dilectus. iij. de præben. c. Adrianus. & ca. in ſynodo. lxiij. diſt.

r d. ca. decernimus. & d. c. cauſámque.

s c. j. de procu. in. vj.

t l. mutus. ff. de procur.

v l. Sulpicius. ff. de dona. inter vir. & vxo.

clericos ordinariis,[x] ſingulari fa-uore,ſuſtinetur,vt allectentur laici,inuitentur,& inducātur ad cō-

7 ſtructionem eccleſiarum.[y] Nec omni ex parte ius patronatus ſpirituale cenſeri debet[z]:ſed temporale potius ſpirituali annexum. Aut vt alij volunt, tēporale partim (quia à laicis poſsidetur in hæredes migrans[a],)partim ſpirituale,quia vēdi non poteſt.[b] Qua de re ſuo loco latius.Cur autem iudex ſecularis, de poſſeſſorio beneficij cognoſcat,

8 in dubium reuocandum non eſt,ſiquidem vſu obtinuerit,& iure veriſsimum ſit, poſſeſſorij cauſam, non ſpiritualem, ſed temporalem eſſe[c].Nec abſurdum videri debet, eiuſdem negotij reſpectu, petitorium, ſpirituale, & poſſeſſorium, temporale cenſeri[d]: cùm nihil habeat cōmune cum poſſeſsione pro-

9 prietas[e]. Verſatur porrò hoc ius de quo cœpimus diſputare,in perceptione fructuū, vt & finitionis verba præmonſtrant. Vſque adeò, vt fructus poſt mortem prouenientes ,ſi non in eccleſiæ vtilitatē conuertantur [f], futuro ſucceſſori debeant reſeruari [g].Non quidem(ſic enim, licet cum paucis ſentio,)vt

10 fructus ſuos clericus faciat,[h] ſed vt

Ius patronatus an ſpirituale.

Poſſeſſoriū quid tēporale.

Fructus beneficij an clericus ſuos faciat.

x d.c.cum dilectus.

y c. quoniā.de iur.pat. Panor. c.àd apoſtolicam.de ſimo.

z Gl.c.piæ mentis.xvj. q.vij.

a c. quanto.de iud.

b c. j. de iur. patro. ca. querelam.de elect. c.filiis.xvj.q.vij.

c c.de iure patro.

d Glo. c.literas de iur. cal. [illegible] ſam de iud.

e Guid.pap.q.j.

f l.naturaliter.§.j. ff.de acqui.poſſeſ.

g c.cum vos.de offi.ord.

h c. hæc huius.& ca.nō liceat. xij.q.ij.c.fina.de offic.ord.in vi.

ex his ad victũ ſibi eccleſiæque deſeruientibus, ſubminiſtret, quódque ſupereſt, Chriſti pauperibus elargiatur, aut in eccleſiæ vtilitatẽ conuertat.[i] De his enim teſtari, aut 11
inter viuos vllo modo diſponere, prohibetur.[k] Niſi tanquã procurator, his qui deſeruiunt iuxta ſeruitij meritum,[l] aut aliis moderatè, ſecundũ conſuetudinem loci.[m] Et ſi quid forte clericus luxu perditus, (quales multos fert ætas noſtra) ex his profundat, reſtitutioni obſtringitur.[n] Nam vt Hiero. dice 12
bat. Clerico de altari viuere permiſſum eſt, nõ luxuriari.[o] At verò poſteriora diffinitiõis verba, (propter diuinum officium competẽs) ſignificant, nos hîc prophana non tractare beneficia: ſed eccleſiaſtica, quæ ſolis clericis,[p] & à perſonis duntaxat eccleſiaſticis, non item à laicis,[q] niſi ex priuilegio,[r] pure libereq;, hoc eſt omni ſpe lucri ceſſante, & quacunque pactione reiecta, ac ſine diminutione,[s] conferuntur.

Clericus nõ diſponit de fructibus.

i c.fi. vbi glo. & Panor. de pecul. cleri.

k c. epiſcopus. c. nulli. §. fi. xij. q. j. glo. c. ſuſcepti. de elect. in extrauag. Io. xxij.

l d. c. fin. de pecul. cleri. c. relatum. ij. §. licet. de teſta. & d. c. fi. in fi.

m c. ij. & iij. de dona. Panor. c. cùm eſſes. col. vij. de teſta.

n Arch. c. j. xlviij. diſt.

o dicto. c. j.

p c. cũ adeò. de reſcrip. c. ex literis. de tranſac.

q c. nullus. c. per laicos ea. non placuit. c. laicis. & c. ſi quis principum. xvj. q. ij.

r c. dilectus. iij. de præben. gl. d. c. laicis.

s c. vn. vt eccl. benefic. c. conſulere. de ſimo. c. ſi quis dator. c. ſi quis epiſcopus. & c. ſi quis obiecerit. j. q. iij.

Hoſpi

Hoſpitalia, leproſariæ, & alia id genus, an beneficij verbo veniant.

SVMMAE RERVM.

1 *Hoſpitalia, an beneficij verbo veniant.*
2 *Præceptoriæ Rhodienſes.*
3 *Hoſpitalia an exprimẽda.*
4 *Literarũ iuſtitiæ, & gratiæ differentia.*

CAPVT III.

Hoſpitalia an veniant beneficij verbo.

PRAEDICTA autẽ Satis oſtendunt Leproſarias, & vulgò dicta, Hoſpitalia (quarũ ſpecies, variæ in iure legũtur.[a]) aliáque id genus, beneficij verbo non ſignificari,[b] etiamſi eccleſias annexas habeant, decimáſque & alia ſpiritualia iura poſsideant.[c] Atq; ideo nec à legato conferri, nec ſub nominationibus comprehendi,[d] nec beneficiis permutari.[e] Cum laicis committantur,[f] vicéque tutorum gubernatores eorum locorũ adminiſtrent,[g] obſtricti quotannis reddere rationem.[h] Idéoque nõ beneficium, ſed officium habere dicantur,[i] niſi tamen eccleſiaſtico beneficio vnita eſſent.[k] (vnita quippe res & addita, naturã eius cui adiicitur redolet.[l]) Aut religioſis per-

Res vnita

2 ſonis deputata, eiſdémque ſolita in titulum cõferri.[m] Sicuti ſunt præceptoriæ Rhodienſes: quæ cũ non niſi fratribus Hieroſolymitanis,

Rhodienſes præceptoriæ.

a l. illud. C. de ſacroſan. eccle.
b Cle. per literas. de præben.
c d. Cle. per literas.
d Gl. §. ſi autem illi. de colla. in pragma.
e Glo. §. item quod vniuerſitates. eo. tit.
f Cle. quia contingit §. vt autem. de relig. do.
g l. orphanotrophos. C. de epiſ. & cler.
h d. §. vt autem.
i d. l. orphanotrophos
k c. ſuper eo. de præb. in vj.
l l. prædiis. §. qui domum. ff. de leg. iij. l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. ff. de pig. act.
m d. cle. quia. §. præmiſſo.

atque ita perſonis eccleſiaſticis cõferantur:[n] beneficiis eccleſiaſticis annumerari meritò debent.[o] Sed & de Hoſpitali impetrans beneficium, mentionẽ facere debet.[p] Cũ eius expreſsio Papã retardare, aut ſaltem difficiliorem reddere poſſit.[q] Quod accipiendum eſt in literis Iuſtitiæ, in quibus patrimoniũ quoque exprimi debet.[r] nam ſecus in literis gratiæ.[s]

3 *Hoſpitale an exprimendum.*

n c.dudum.de deci.Pan. in rubri.de regula.
o Barba.cle.cauſſam.de elect.
p Fede. Senenſ. conſil. cccxxv.
q c. poſtulaſti.de reſcr. Gl.d.§.item quod.
r Fely. d. c. poſtulaſti. col.ij.
s Card.& Imol.cle.ſi. de off.ora.col.xvj.de reſcrip.Fely.c.in noſtra.

De penſione.

SVMMAE RERVM.

1 *Penſio an ſit beneficium.*
2 *Penſionarius ad quid tenetur.*
3 *Penſio beneficio non cõmutatur.*
4 *Penſio an nuptijs perdatur.*
5 *Penſio an exprimenda.*
6 *Penſionis finitio.*
7 *Penſionis moderata portio.*
8 *Motus proprius quãdo nihil operetur.*
9 *Penſionem quis cõſtituat.*
10 *Penſio an quantitatiuè imponenda.*
11 *Beneficiũ ſcindere ex cauſa licet.*
12 *Penſionis cõſtituendæ multiplex cauſa.*
13 *Penſio in fraudem præſumitur impoſita.*
14 *Epiſcopo aſſerenti cauſam non creditur.*
15 *Patri teſtanti de meritis filij non ſtatur.*

CAPVT IIII.

INSVPER nec penſio, beneficij nomine intelligitur.[a] Cum ſit quid temporale, ſpiritualitatis

1 *Penſio an appellatione beneficij.*

a c. ad audientiam. ij. vbi Pa.de reſcrip.c. quãuis.de præben.in vj.

tis nihil habens. [b] Cuius ideo laicus capax eſt. [c] Vnde clericus qui
2 ratione beneficij ad reſidentiam,[d] & ad officium [e] tenetur: propter penſionem tamen, ad neutrum obſtringitur. [f] Nec penſionem beneficio permutare poteſt. [g] Cum ſola beneficia, beneficiis, & ſpiritualia, ſpiritualibus commutentur. [h]

Permutare beneficia.

3 Et executor datus ad prouidẽdum de beneficio, penſionem conſtituere nequit. [i] Et licet per cõtractum matrimonij vacet beneficia, [k] non
4 tamen admittitur penſio. [l] Quod non reciperem in penſione clerico aſſignata loco beneficij, vt fit hodie ex cauſſa ceſsionis aut reſignationis. [m] Cũ per nuptias, clericatus nomen, & priuilegia, niſi duobus caſibus clericus amittat. [n] Et loco beneficij penſio ſubrogata beneficij naturam ſapere debeat. [o] Prӕtereà poteſt ſola volũtate vt & alia quӕuis res prophana, dimitti penſio.[p] Tametſi beneficio, ſine autho
5 ritate ſuperioris nemo cedat. [q] Denique impetrans, licet de beneficio quantumlicet modico, mẽtionem facere teneatur: [r] penſionem tamen quӕ beneficium non eſt, ſubticere poterit, [s] niſi eſſet iure beneficij conſtituta, de perſona in

Vacatio per nuptias.

Penſio an exprimenda.

b Pan.d.c. ad audientiã.
c c.poſſeſsiones, xvj.q.j.
d d.c. ex tuӕ.& c.fin.de cler.non reſid.
e c.fi.de reſc.in vj.
f d. c. poſſeſsiones. Gemi.& alij.d.c.quamuis.
g Gl.§.item quod vniuerſitates de col.in pra.
h c.fi.de re.permu.
i d.c.quamuis.
k ca.iij.c.diuerſis.de clerici. coniug.
l Card.cle.j.§.eadem d ſup.neg.Rip.c.ij.num 128.de iud.
m Hiero.Gig.tra.pẽſio. q.liiij.
n c.j.de cle.coniu.in vj.
o l.ſi eum.§.qui iniuriarum.ff.ſi quis caut.
p Gl. & prӕpo.c.Agathoſa.27.q.2.
q c.admonet.de renun.
r c.ſi proponente.de reſcr.c.ſi motu.de prӕbẽ. in vj.
s d.c.quamuis.

t Rota dec.ccx.in ant.

v Philip.prob.d.§.item quod.

x d.c.ad audientiam.

y dicto c. poſtulaſti. de reſcript.

z l.qui actionem. ff. de regu.iur.

a l.iure ciuili.ff.de condi.& demon. Panor.d. c.ad audientiã.iiij.not.

b Panor.d.c.poſtulaſti. col.ij.

c cap.ſi pauper.de præben. in vj.

d d.c.poſtulaſti.

e Frede.conſi.lvj.Fran. d.c.ſi pauper.

f d.c.ad audientiam. & d.c.quamuis.

perſonam migrans.[t] (Cuiuſmodi tamen tranſlationes, niſi in patria obedientiæ, hoc eſt in prouincia prouinciæ, Gallia non recipit.[v]) Aut niſi eam penſionem clericus in vim priorum literarũ aſſequutus eſſet.[x] potuiſſet enim eius expreſsio principem remorari,[y] & cum haberet impetrans ex primis literis beneficium,[z] ſi eis renunciauit, quia per eum ſtetit quominus haberet, cenſetur beneficium aſſequutus.[a] Amplius ipſe puto, vbi impetrantur literæ iuſtitiæ, (quas alij in forma communi, alij in forma pauperum, alij in forma cum ſecundum vocant:[b] penſionem perpetuò exprimendam. Confundentur hæ literæ, inopia impetrantis:[c] quæ ex penſione ceſſat. Vnde potuit veriſimiliter Papa, ea expreſſa à conceſsione retardari.[d] Tametſi in literis gratiæ, quæ (cũ ex mera principis liberalitate procedant) fauorabiliores ſunt:[e] Iure verius exiſtimem, non teneri impetrantem penſionis mentionem facere.[f] At verò vſus ſanctiſsimè recepit, vt cum penſio ad vitam concedatur, locoque beneficij plerunque ſuccedat: eius in literis, impetrãtem ſemper oporteat meminiſſe,

Literæ iuſtitiæ.

Literæ gratiæ.

6 ſe. [g] Eſt autem penſio de qua agimus, moderata quædam portio, ex redditibus beneficij, authoritate ſuperioris, ad tempus ſeparata, per modum quantitatis, & cum cauſa alteri aſsignata. Quæ diffinitio, ad penſionem quinque requiri demonſtrat.

Penſio quid.

7 *Penſionis moderata portio.*

Moderatam imprimis portionem, ita ſcilicet, vt ea ſoluta ſatis ſuperſit fructuum, ad ſubminiſtranda Titulario Clerico neceſſaria, [h] iuraq; epiſcopalia perſoluenda. [i] Ne alioqui contingat, eccleſiam debitis ſeruitiis defraudari. [k] Ergo ſi immenſe conſtituta fuerit penſio, ad quantitatem iure permiſſam reducenda erit. [l] Quæ videtur dimidia pars fructuum: [m]

8 *Motus proprius.*

Licet in Gallia, vltra tertiã partem non recipiatur. [n] Etiam (vt nuper plæriq; licet reclamantibus reſpõdi) Si penſionem, ſummus Põtifex motu proprio impoſuiſſet. Quanuis enim vltronea hæc principis voluntas ſurreptionem tollat: [o] omnemq; taciturnitatem purget: [p] nec quicquam tamen præter, aut contra veriſimilem principis voluntatem, operatur. Atque ideo non in præiudicium tertij nempè rectoris grauati, [r] cùm papa iuri alterius quantumlibet modico, [s] derogare

g Gl.reg.cancel.lxj. Gomeſ.in reg.de infir.reſig.q.xvj.

h c.vacante.in fi.de præben.Panor.c.conquerente.de cler.non reſid.

i c.de monachis.de præben.

k c.ſuſcepti.de præbẽ.in extrauag.Ioan.xxij.

l c. ſuggeſtum. de deci. c.quante.de cenſib.

m d. c.ſuſcepti.§.in illis verò.

n Re[illegible] nu.cxvj.

o c.ſi motu.de præbẽ. in vj.cle.ſi romanus.e.tit. & vtrobique doct.

p Feli.cap.ad aures. col. iiij.de reſcrip.

q Glo.d.cle.ſi romanus.

r Pan.c.j.col.viij.de iud. & d.c.ad aures.col.ij.

s Gl.c.cũ olim.de cõſue.

velle non præſumatur.[t] Et talis
præſumitur papæ intentio, qualis
de iure eſſe debet.[v] Rurſus, ad pen- 9
ſionem exigimus authoritatem ſu-
perioris,[x] nempe ſummi Pôtificis:
(de quo ambigendum nô eſt, cum
in beneficiis pleniſsimam liberri-
mámq; habeat poteſtatem: [y]) lega-
ti, Archiepiſcopi, aut etiam Epi-
ſcopi,[z] cùm papa hanc facultaté pe-
culiariter ſibi non reſeruauerit. Et
quanuis in hoc regno, non ab alte-
ro quàm ſummo pontifice, penſio-
nes conſtitutæ recipiantur.[a] Addi-
mus deinde ad tempus, quoniam
non perpetuò ſeparatur pẽſio à be-
neficio, ſed ad vitam tantum pen-
ſionarij.[b] Cuius morte, ad inſtar
vſusfructus,[c] extinguitur. Vnde
nec renuntiari poterit, niſi Papa
ius illam transferendi côceſsiſſet.[d]
Nec tanquam vacans impetrari: lî-
cet in beneficiis contra,[e] quæ re-
nuntiantur, & cum vacant impe-
trantur, alteriq; côferuntur. Ideóq;
notius puto, quàm vt egeat proba- 10
tione. Deſideratur præterea vt per
modum quantitatis, pecuniæ nu-
meratæ, puta frumẽti, aut vini non
etiam per modum quotæ: vt detur
ſcilicet tertia, quarta, aut alia pars
reddituum, fiat penſionis conſtitu-
tio.

Penſio ad têpus non ſeparatur

Penſio an per quantitatis modum imponatur.

t c.ſuper eo.de offic.de-leg.

v c.cauſſamq.& c.ſi quã do.de reſcrip.

x c.niſi.§.quia igitur.de præb.cle.j.§.eadem.de ſuppl.negli.

y c.ij.de præb.in vj.cle.j. in fi.vt lit.pend.

z c.nuper.verſi.pe.de ſentẽ.excô.gl.c.poſtulaſti. de cler.excom.

a Rebuf.de pa.poſ.nume.cv.

b Doc.d.c.ad audientiã. de reſcrip.

c l.antiquitas.C.de vſuſfr.§.finitur.inſti.eo.tit.

d Rot.deciſ.ccx.in Ant.

e c.ſanctorum.lxx.di.c.j. de capel.mona.

11 tio. [f] Ne alioqui ſectio beneficij inducatur, [g] niſi ſummi pontificis,(qui vt diximus,ex ſuiipſius lege omnia poteſt) [h] authoritate imponeretur. [i] Cæterum, ipſe nulla ratione confirmari eam ſententiam video. Quando verum non ſit, ex conſtitutione quotæ diuidi beneficium. Quod tunc propriè ſcindi dicitur,cum ex vno, duo efficiuntur. [k] Pẽſio autem beneficium non eſt, [l] mortuoque pẽſionario, vſusfructus exemplo perimitur, vt diximus. Præterea cùm penſionis impoſitio non niſi ex cauſſa permittatur: [m] nihil pugnat; ſiquidem ſcindere beneficia quoque ob cauſſam liceat. [n] Cauſſam autẽ in pen-
12 ſionis conſtitutione, iuſtam & honeſtam ſubeſſe oportet. [o] Veluti bonum pacis, [p] (qua ratione videmus, ex cauſſa ceſsionis, inter litigatores, aut reſignationis, penſiones quotidie reſeruari.) inſigne hominis erga eccleſiam meritũ, [q] excellens virtus, ſummaque doctrinæ peritia, [r] ſenectus, ægritudo, debilitas,aut alia pia cauſſa. [s] Quæ ſi deſit,niſi à ſummo põtifice procedat, [t] inanis eſt cõſtitutio. [v] Mul-
13 toq; magis,ſi in fraudem legis fiat reiiciatur. [x] Sicuti ſi aſsignaretur

Beneficiũ quãdo diuidatur.

Cauſſæ pẽſionis conſtituendæ.

f Ioã. And.c.audiuimus. col.iiij.de collu.deteg.
g c.maioribus.de præbẽ. Fel.d.c.ad audientiam. col.ij.
h d.c.ij.de præb.in vj.
i c.vacante.c.maioribus. & c. cum cauſam. de præbend.
k d.c.maioribus. & d.c. vacante.
l d.c.quanuis.de præbẽ. in vj.
m Glo.c.prohibemus.de cenſib.
n c.vacante. vbi Panor. gl.d.c.maioribus.
o Cle.j.§.eadem. de ſupp. neg.gl.d.c.prohibemus.
p c.niſi eſſent.de præbẽ.
q c.per tuas.de don.
r c.de multa.de præbend. c.cũ ex eo.de elec.in vj.
s c. poſſeſsiones. xvj.q.j. Dec.conſi.436.
t Fel.d.c.ad audientiam.
v d.c.j.gloſ. d.c.prohibemus.
x c.extirpãdæ.§.fi.de præben.& d.c.audiuimus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

puero, aut alteri, beneficiorum incapaci. y In fraudem autem penſionem conſtitutam ſemper præſumã, ſi non de cauſſa appareat: z adeò quidem, vt epiſcopo cauſſam aſſe-
renti non creditur, a qui factum li- 14
berè facere non poſsit. b Sicuti nec patri creditur (filio qui donauit) teſtanti filij merita præceſsiſſe. c Cũ 15
autem omnis actus ex cauſſa permiſſus, cauſſæ ſuæ commenſurari debeat: d debet quoque pẽſio cauſſæ reſpondere, vt non ex leui cauſſa, grauis, & oneroſa, conſtituatur.

Penſio quãdo in fraudẽ cõſtituta.

Actus ſuæ cauſæ commenſurãdus.

y Pan.c.conquerente, de cler. non reſid.

z Ancha.& Card.d.§.ſi.

a Oldrad. conſil.ccxxvj.

b l.ſi forte, vbi Bart. ff. de caſt.pecul.

c Accurſ.& cæteri: in l. ſi donatione. C.de coll.

d c.relatum, verſ.licet.ij. de teſta.l.magis puto.§. item prætor. ff.de tuto. & curat.

e Oldrad.conſil.ccxxvj. col.iiij.

De beneficijs curatis, ſimplicibus, electiuis, collatiuis, regularibus, ſecularibus, aliíſq; ſpeciebus beneficiorum.

SVMMAE RERVM.

1 *Beneficium curatum, & ſimplex.*

2 *Beneficia duo, etiam ſimplicia, nemo tenet.*

3 *Beneficij verbo quando curatum veniat.*

4 *Diſpenſationes reſtringendæ.*

5 *Regularia, & ſecularia beneficia.*

6 *Beneficia iure communi ſecularia.*

7 *Regularia regularibus.*

8 *Electiua & collatiua beneficia.*

9 *Dignitates electiuæ.*

CAPVT V.

NVNC videndũ, quotuplex ſit beneficium? & ſumma beneficiorũ diuiſio hæc eſt, quia quæ- 1
dam

dam ſimplicia ſunt, quæ qui poſsident, non alterius quam ſui curam habẽt.[a] Alia duplicia, quæ alio nomine curata dicuntur, hoc eſt curã animarũ habentia:[b] qualia ſunt quę parochias habent.[c] Cura enim tũc dicitur ineſſe beneficio, cùm clericus ei præfectus, adminiſtrationi ſacramentorum obſtringitur.[d] Cum poteſtate ligandi, atque ſoluendi,
2 [e] quod ſoli conuenit ſacerdoti.[f] Omnia autem ſiue curata,[g] ſiue ſimplicia,[h] etiam modici valoris,[i] reſidentiam requirunt.[k] Vnde nec quidẽ duo ſimplicia, citra diſpẽſationem poſſunt obtineri. Propter (vt inquiunt) impoſsibilitatem vtrobiq; deſeruiendi.[l] Sed nec cùm ſummi Pontificis diſpenſatione, ſi
3 cauſſa nõ ſubſiſtat.[m] Appellatione verò beneficij, ſi laxiorẽ ſequamur ſignificationẽ, eccleſiaſtica omnia cõprehendemus beneficia.[n] Maiora, vt quaſcũq; dignitates,[o] nec tantũ epiſcopatus,[p] ſed etiam Papatũ.[q] Minora itẽ duplicia, & ſimplicia,[r] quantumcunque modica.[s] Vnde vicarius epiſcopi, cui ſpecialiter beneficiorum collatio commiſſa eſt, curata & dignitates quaſcunque, conferre poterit.[t] Similitérq; procurator ad acceptandum beneficia

Curatum beneficiũ.

Reſidentiã quodcunq; beneficium requirit.

Beneficij verbo quæ veniunt.

a c.fin.de præbend.

b c. dudum eccleſia de elect. & c. de multa. vbi Panor. col. pen. de præbend.

c c. execrabilis in fin. de præb. in extrauagant. Ioan. xxij.

d Gloſ. clem. dudum. §. ſtatuimus de ſepult.

e Innoc. c. cum ſatis de offic. Archid.

f c. omnis de pœni. c. in nouo. xxj. diſtin. Dec. c. ad aures de reſcript.

g c. ij. c. quia nonnulli. c. ex tuæ: & c. fin. de cle. non reſid.

h c. ſuper inordinata. de præbend.

i c. conquerente de cle. non reſid.

k Gloſ. §. nam eccleſiarum. l. in procœ. pragm.

l c. ij. de offic. vicar.

m Gl. & doct. c. dudum. ij. de elect. Panor. cap. cum adeò de reſcript.

n c. ij. de præb. in vj. glo. c. j. de reg. iur. eod. lib.

o Gl. cle. auditor de reſcript.

p c. veritatis de dolo & contum.

q c. j. de maled.

r Gl. c. j. de rer. permut. in vj. & in clemen. j. de cauſſa poſſ.

s Gl. clem. ſi de off. ord.

t Rot. deciſ. ccccxxxvij. in Ant.

constitutus, & curata, & dignita- 4
tes, acceptabit. [v] In materia tamen
Diſpenſationũ materia odioſa.
(vt vocant) ſtricta,ſicuti in literis
ad beneficia,[x] & diſpẽſationibus,
[y] beneficij verbo, non venit cura-
tum,[z] niſi fortè eadem eſſet ratio.
[a] Sed nec præbenda,canonico con-
ferri ſolita, continetur.[b] Niſi alia
non extarent beneficia ſimplicia,
[c] túmque ne gratia principis eluſo-
ria reddatur.[d] Beneficiorum item 5
Regularia & ſecularia beneficia.
quædam ſecularia ſunt, hoc eſt ſo-
lita clericis ſecularibus aſsignari,
[e] Cuiuſmodi ſunt omnia iure com
muni; cum primarius ſacerdotio-
rum ſtatus ſit ſecularis.[f] Quædam 6
verò regularia, quæ ex fundatione
per religioſos regi debent,aut ſoli-
ta ſunt regi.[g] Vt abbatia regularis,
[h] monachatus,[i] prioratus conuen-
tualis,[k] clauſtraliſq;.[l] Et canonia
regularis, vt auxitana.[m] Quoniam
autem indecens eſt diſparis profeſ-
ſionis homines, eccleſiis præficere;
[n] regularia, regularibus: ſecularia,
ſecularibus conferenda ſunt.[o] Niſi 7
Prædicationis fauor.
vrgeat neceſsitas,quia puta idonei
non reperiatur.[p] Aut euidens ſub-
ſit vtilitas, veluti fauor prædica-
tionis qui efficit,vt Monachus ap-
ptus concionator, parochiæ ſecu-
lari, iure præficiatur.[q] Deinde be-
Collatiua beneficia.
neficio

v Gemi. c. fin. in fin.de offic.vicar. in vj.
x c.quamuis de præb. in vj.
y cap.j.§.fin.de fil. preſbyt,in vj.
z c.fin,de præben.c.cum in illis, in princ,eod, tit, in vj.
a Dec. in rubric. de reſcript.in fin.
b Panorm. c. poſtulaſti, col.ij.eod.tit.
c Archid,c.alienationes, xij. q.ij,
d c. ſi Papa de priuil. in vj. Felyn.late,d.c, poſtulaſti.col.vij.
e Clem. vnic. de ſuppl, negli.prælat.
f Rot.deciſ.xxxij.in no.
g c.cum de beneficio, de præb. in vj.& d.cle. vnic.
h c.cum ad monaſt. de ſtat.monach.
i Gl.clem.fin.de iud.
k Cle.ij.de reſcript.cle, j.§.cæterum de ſtat.mon.
l d.c. cum ad monaſter.
m c. auaritiæ de præb. c, quod Dei de ſtat, monac. gloſ.d. Clem. fin.
n Clem,j. de elect.
o c, cum de beneficio, de præb. in vj.
p c.inter.de relig. do,
q d.c.quod Dei.glo.c. in parochia.xvj.q.j

8 neficiorum, alia ſunt collatiua: quæ
collatione, aut alio quàm electio-
nis modo obtinentur. Aut per ele-
ctionem quæruntur, quæ non indi

Electiua. get confirmatione. [r] Alia electiua,
in quibus proceditur via electio-
nis ſuperioris cõfirmationem exi-
gentis, [s] aut inſtallationem, quæ
loco confirmationis adiicitur,
[t] quæ ideo ſub præuentionibus Pa-
pæ, [v] aut mandatis de prouidendo:
non cadunt. Etiam ſi nullus modus
exprimatur. Quia ſimpliciter man
9 detur prouideri, de beneficio vaca

Dignitates electiuæ. turo. [y] Nec ab his abhorret Inno-
cent. vj. ſententia. dicentis, electi-
uas dignitates eas duntaxat dici, in
quarum electione ſeruatur forma
ab Innocentio tertio data [z], vel
per cuius vacationem Eccleſia di-

Mixta beneficia. citur viduata paſtore. [a] Sunt &
quædam beneficia mixta, [b] & ea di
cuntur, quæ ex electione, & colla-
tione, participant: vt ea in quibus
eligentes conferunt eligendo, ſu-
perioris confirmatione non deſi-
derata. [c] Aut in quibus per præ-
ſentationem, & inſtitutionẽ, pro-
ceditur. [d]

r Gl. clem. quia contingit. §. vt autem de relig. domib.

s §. monaſteriis de reg. ad præl. no. in concord. gloſ. §. quibus. de elect. in prag.

t Oldr. conſil. cxlvj. Felyn. c. cum Bertold. col. ij. de re iudic.

v c. j. §. nec etiam de collat. in pragm. late Boer. deciſ. ij.

x c. cum in illis. §. illis verò de præben. in vj. cle. j. §. fin. eod. tit.

y Dec. c. j. in princip. de electio.

z In cap quia propter de elect.

a Refert Felyn. c. in noſtra. xxxj. coll. de reſcr.

b §. j. in proœ. concordãt.

c Rebuff. in d. §. j.

d Ioan. Ayma. d. §. j.

De beneficijs datis in titulum, & in commendam.

SVMMAE RERVM.

1 *Titulus quid.*
2 *Titulus coloratus.*
3 *Commendari quando dicatur beneficium.*
4 *Commenda quomodo fiat.*
5 *Commenda non eſt titulus.*
6 *Commendis hodie quomodo vtamur.*
7 *Commenda eſt hodie titulus.*
8 *Cõmendatarij quid poſſint.*
9 *Procurator in rem ſuã, non reuocatur.*
10 *Gallorũ de cõmendis vſus.*
11 *Afficitur beneficium tripliciter.*
12 *Galli ſoli pragmaticam receperunt.*

CAPVT VI.

POSTREMO beneficia quædã in titulum dantur, quædam in cõmendam.[a] Titulum hîc accipi volo, pro quolibet modo obtinendi beneficia, lege non improbato.[b] Cui ſi vitij nihil obiici poteſt, iuſtus & verus appellabitur. Alioqui cum figuram tantum, & colorem tituli habeat: coloratus dicetur.[c] Quod generaliter contingit, cum titulus ab eo proceſsit, qui diſponendi poteſtatem habebat, defectu tamen recipientis, aut alia ratione, iniuſtus redditur.[d] In commendam verò conceditur beneficium, cum Romanus Pontifex, Lega

1 *Titulus.*

2 *Titulus coloratus.*

3 *Commenda quãdo beneficiũ dicatur.*

a c. dudum eccleſia ij. de elect. c. qui plures. xxj. q. j.

b Gl. §. j. de pa. poſſ. in prag.

c d. §. j. l. fin. c. mand. doctor. c. cum noſtris de conceſ. præbend.

d Gloſ. d. §. j. Guid. pap. q. lxxxv. Imol. in c. propoſuit de conceſ. præb.

Legatus, aut Epiſcopus, (neque e-
nim inferioribus qui ex priuile-
gio, aut alio iure ſpirituali confe-
runt, [e] conceſſum eſt.) [f] Eccleſiæ
vacantis cuſtodiam, alicui com-
4 mittit, adminiſtratorem generalem
eius templi illum cōſtituens. [g] Cō-
mendare enim aliud eſt nihil, quā
deponere. [h] Hoc autem ad tempus
ſex menſium, & pro euidenti neceſ-
ſitate, aut vtilitate eccleſiæ, lex per-
5 mittit. [i] Quare commendatarius,
qui eccleſiæ vacantis, & fructuum,
ad tempus duntaxat cuſtodiam
habet: [k] nec tenere beneficium,
[l] iúſve habere in beneficio, aut ca-
nonicum titulum, [m] cenſebitur.
Vti nec depoſitarius, in re depo-
ſita. [n] Idéoque aliud beneficium
cum cura, in titulum iure habere
poterit, [o] ad nutúmque ipſe remo-
ueri. [p] Nec fructus ſuos faciet,
[q] quorū totiúſq; adminiſtrationis,
eum reddere rationem oportebit.
[r] Nec poterit etiā permutare, [s] niſi
authorante eo, qui commendauit,
[t] apud quem, non apud cōmandata-
rium, cenſetur eſſe beneficiū. [v] Nec
per commendatarij mortem vaca-
bit beneficium. [x] Sed ceſſante cō-
menda, eo modo quo prius. [y] Nec
cogi poterit, profeſſionem fa-
ce

Commendare.

Commenda quando vacet.

e c.omnes baſilicæ.xvj.q.vij.
f Geminia.c.nemo de elect.in vj.
g d.c.nemo de elect.in vj.c.cum nobis in fi.eo.tit.in Ant.
h l.[illegible].ff.depoſit. l.cōmendare.ff.de verbo ſignifi.
i de.c.nemo.
k d.c.cum nobis in fin. gl.d.§.j.de pa.poſſ.
l Rot.deciſ.ccxliiij.in Ant.
m Gl.d.c.nemo & d.c.qui plures.
n l.licet.§.fin.ff.depoſi. Ang.cōſi.xxxv.
o d.c.dudum & d.c.qui plures.
p l.j.§.ſi ſic.ff.depoſit. c.j.de cap.mon.glo.c.ſi conſtiterit de accuſat.
q Gl.& alij.d.c.nemo.
r c.placuit.x.q.iij.Archid.c.is cui de elect.in vj.
s c.j.ibi ſua beneficia de re.permut.in vj.
t Panor.c.cum olim de re.permut.
v Rot.d.deciſ.ccxliiij.
x c.obitum & c.catinē-ſis.lxj.diſt.
y Gl.cle.j.vt lit.pend. Deci.conſi.c.xlix.

cere,beneficium regulare in commendam habens,ad quod Titula- 6
rius cogeretur.[z] Hodie commẽdis
aliter vtimur.neque enim ad tempus,aut pro vtilitate eccleſiæ, ſed
perpetuò,& pro vtilitate perſonæ
cõceduntur:[a] modo nimirum excogitato,quo clerici hoc prætextu,fructibus eccleſiæ perditè luxu- 7
rientur. Ergo cũ hodie cõmẽda ad
inſtar beneficij Titulati, ſit perpetua:[b] legitimus, & canonicus titulus,cenſeri debet.[c] Vnde permutari
cum beneficio intitulato poterit,[d] ſub gratia ad beneficia vacatura
includetur,[e] erítq; cũ alia ĩcõpatibilis,ſi vtraq; de beneficio curato exiſtat.[f] De ea tenebitur impetrans facere mentionem,[g] vacabit
beneficium per mortem commendatarij,[h] qui ſicut titularius,ad plures annos fructus beneficij ſui locare poterit.[i] Nam & eorum diſpoſitionem ne dicam diſsipationem,
vel ex Bullæ verbis liberam omnino habet.[k] Vnde cum beneficiorũ 8
collatio, inter fructus reperiatur:
[l] beneficia commendatarius confert. Eidémq; ex Bonifacij octaui
cõſtitutione,cauſſæ ſedis Apoſtolicæ committentur.[m] In eundémque facta delegatio ſub nomine digni

Commendarũ modernus vſus.

Commẽda eſt titulus.

Commendatarius quid poſſit.

z Caſsiodo.in regu.cãcell.deciſ.xxxij.

a Roman. conſil. cccl. col.ij.

b c.j.de cap. mona. in vj.c.ſanctorũ.lxx.diſt.

c Glo.c.licet de elect.in prae.& d. c.nemo Gomeſ.latè.in reg.de triẽnali poſſeſſore.

d c.fin.vbi Imol.de rerum permuta.

e Soci.conſil.xxxij.col. vj.

f Gomeſ.d.reg.de triẽnali.

g Regu.conſi.xlj.Bert. conſi.ccxxxv.vol.iij.

h Rot. deciſ.ccxiiij. in Ant.

i Cald.conſil.g.titu.de loc.

k Card.c.cum autem lxiiij.diſt.

l Gl.c.cũ olim.de maio.& obe.& in c.cum Bertol.de re iud.

m Barb.conſi.ij.vol.ij.

gnitatis,tranſibit,[n] nec poterit,ni-
9 ſi ex cauſſa[o] remoueri.[p] Cenſetur e-
nim procurator in rem ſuam, qui
cùm domino præferatur,[q] nō po-
10 teſt reuocari.[r] Quę omnia præſer-
tim apud Gall:s obtinēt:qui pror-
ſus ęxploratum habent commen-
dam in omnibus,&per omnia,vim
tituli obtinere.[s] Vt ſine controuer
ſia verum ſit, commendatariis, ſi-
cuti titulariis , nominationes ab
11 vniuerſitatibus dirigi poſſe.[t] Ad
hæc verò notandum , ſicuti reſer-
uatione,[v] & litigio,[x] ita commen-
da affici beneficium, & reſeruari.
[y] Vt non ab alio,quàm à ſummo
Pontifice, conferri poſsit, quod
Bertrandus Carpentoratenſis plu-
12 ribus nouiſsimè cōprobauit.[z] Sed
cum decreto Baſilienſi,(quod ſola
Gallia recepit) reſeruationes abo-
litę ſint,[a] cui fraus fieri poſſet,ſi per
commendam beneficium reſerua-
retur,vbi Papa non prouideret de
beneficiis in titulum,ſed illa com-
mēdaret:[b] crederem, apud Galios,
ſicuti nec reſeruatione expreſſa ita
nec commenda,affici beneficium.
quod & Moderni quidem annota-
runt.[c]

Gallorum de cōmendis vſus.

Gallia ſola recepit pragmaticam.

n De.c. quoniam Abbas.de offic.dele.
o c.monachi in fin.de ſta. mona. c.inuentum. xvj.q.vij.
p Roma.conſil.cccl.
q l. procuratore. ff. de procura.
r Accur.l.ſicut.§.ſi procurator. ff. qui. mo. pi. ſol.
s Rebuff.latè in tra.de pacif. poſſ. num. xxxv. cum ſeq.
t Rebuff.trac.nō.q.8.
v c.vt noſtrum de app. c.ſi eo tempore.de reſcr. in vj.
x c. j.&.ij. vt lit. pend. in vj.
y Roma. d.conſi.cccl.
z Bertr. conſil.ccxxxv. volu.iij.
a §.j.de reſeru.in prag.
b Glo. c. licet. de elect. in prag.
c Phil.prob.in addi.ad Io. mona. c. præſenti. col.xiiij.de of.leg.in vj.

De non conferendo viuentis beneficio.

SVMMAE RERVM.

1 *Papa ius tribuit ad vacatura.*
2 *Vxorē ducens viuente eius marito.*
3 *Collegio beneficium necdū vacans confertur.*
4 *Recepto in canonicum, prębenda promittitur.*
5 *Coadiutor quando dari poſſit.*
6 *Beneficium vacans promitti poteſt.*
7 *Beneficium nondum ſepulto clerico an conferatur.*
8 *Tempus prouidendi de beneficio.*

CAPVT VII.

PORRO autem, neque in commendam, neque in titulum, poteſt beneficium nondum vacans, (præterquam à ſummò Pontifice, qui ex plenitudine poteſtatis ius tribuit ad vacatura)[a] certæ perſonæ conferri, promittíve. [b] Ne improbè nimis alienæ mortis captandæ occaſionem præbeamus. [c] adeò quidem vt non confirmetur ſequēti vacatione collatio.[d] Quod enim principio nullum eſt, poſtfacto non conualeſcit.[e] Clericus verò, qui ſcienter viuentis beneficiū impetrat, adulter, infamis, [f] fur, & latro, [g] habetur, deponíque debet, &

1 *Beneficiū viuētis nō cōfertur.*

Papa dat ius ad vacatura.

Vxorem marito viuente ducens.

a c. propoſuit de con. præben. c. ij. de præben. in vj.

b ca. j. ij. iij. & cap. poſt electionem de conceſſ. præben.

c c. ij. & iij. eod. tit. in vj.

d c. auditis de ele. Panor. c. relatum de conceſſ. præben.

e l. quod initio. ff. de regu. iur.

f c. audiuimus. iij. q. ij.

g c. nō furem. vij. q. j.

[h] & a communione eccleſiaſtica
repelli. [i] perpetuò priuatus poteſta
2 te, idẽ obtinendi beneficiũ. [k] Quẽ-
admodum enim (inquiunt) ducere
eam vxorem nemo poteſt, cum qua
viuente marito contraxit, [l] ita nec
beneficiũ cõſequi, quod adulteri-
na fœditate, ſponſo vero viuente,
inquinare auſus eſt. [m] Falſa ſanè ra-
tio, cùm nemo eam in vxorem ha-
bere prohibeatur, cum qua viuen-
te marito contraxerat de facto, nõ
ſequuta copula carnali. [n] An verò
illæ penæ, [o] in impetrante viuentis
beneficium ignoranter, locum ha-
3 beãt? Diſputat pulchre Dec. [p] Cùm
autem improbabile votũ captandæ
mortis, veriſimiliter in collegio
ceſſet: quando ſoleant negligi, quæ
communiter poſsidentur. [q] Et ne-
mini datũ cenſeatur, quod vniuer-
4 ſitati cõceditur. [r] Viuentis benefi-
ciũ, cõferri poſſe, proditũ eſt. [s] Re-
cepto quoq; in Canonicũ præben-
da promiſſa debetur, [t] ſi nõ in vim
promiſsionis, ob cauſſam ſaltẽ rece
ptionis, [v] quod indecẽs ſit aſcitũ in
Canonicũ, carere prębenda. [x] Bene-
ficium preterea quod vacat de iure,
licet, non de facto, rectè confertur.
[y] Veluti propter malos mores, [z] in-
ſufficientiam, [a] aut aliam indigni-
tatem

Collegio beneficiũ nondũ vacans confertur.

Recepto debetur præbẽda.

h c. imprimis. ij. q. j.
i c. j. de conceſ. præb.
k Panor. & alij dict. c. j.
l c. fi. de eo qui dux. in matrimo.
m c. ſicut. vij. q. j. & d. c. audiuimus.
n d. c. fin.
o Dicto. c. j.
p Dec. conſi. cccxcviij.
q l. ij. C. quãdo & quib. lib. x .C.
r l. ſed ſi hoc. §. ſi verò, xij. q. ij.
s c. cũ veniſſent vbi gl. & Panor. de reſtit. ſpo.
t c. relatum de præben.
v Gl. c. ij. de conceſ. præben. in vj.
x c. cũ ſuper de conceſ. præb. d. c. relatum.
y c. licet. ij. de præbẽ. in vj. c. j. §. ſacri. de homicid. eo. lib.
z c. j. de offic. cuſto. c. ſi quis abbas. xviij. q. j.
a c. fi. de æta. & qual. c. licet hely. vbi Inno. de ſimo.

tatem[b] clerici. Idémque nonnulli
putant,[c] ſi clericus tam valetudi-
narius ſit, aut decrepitus, vt nullo
eccleſiæ vſui eſſe poſsit. Quod fa-
ctitatum olim à Venetis, de Fran-
ciſco Foſcarino eorum Duce legi-
mus.[d] Sed hoc ego iniquitatis ple- 5
num iudico,[e] magiſque cenſeo, ei
dandum coadiutorem,[f] qui non
ſua culpa, ſed vel ætatis, vel valetu-
dinis in fœlicitate, inutilis factus
ſit. At vero cum omnimodo vacat 6
beneficium, rectè promitti poteſt,
[g] & promiſſum debetur, licet affe-
ctum non ſit.[h] Quippè poteſt ordi
narius illud alteri nihilominus cõ-
ferre.[i] Matrimonij exemplo iure
ſumpto,[k] quod conſiſtit & legiti-
mum eſt, tametſi[l] ſponſalia atque
adeò iurata, cum alio præceſſerint.
Cõferri autem poteſt beneficium,
ſimulatque clericus mortuus eſt. 7
[m] Ab ordinario, etiam ignorante
mortem, & ſub conditione ſi va-
cat.[n] Nondum etiam (vt plerique
omnes opinantur:) humato aut ſe-
ſepulto corpore.[o] Quã ipſe ſenten-
tiam, & honeſtati & pontificiis cõ- 8
ſtitutionibus repugnantem,[p] reci-
piendam nunquam cenſui. Proui-
dere tamen debent ij ad quos ea res
pertinet, de beneficio intra ſex me-
ſes

Franciſcus Foſcarinus.

Coadiutor quãdo dari debeat.

Beneficiũ vacãs promitti poteſt.

Sepultura mortui clerici an expectanda.

Tẽpus intra quod cõferri debet beneficium.

b c. cum ex iniuncto. in fin. de hæret.
c Bal. l. poſt ſuſceptam. ff. de excuſ. tutor.
d Firmian. tract. de epiſcop. lib. j.
e c. ſcripſit. ſicut. vij. q. j.
f cap. ex parte de cleri. ægro. c. grandi de ſup. negli. in vj. c. petiſti. vij. q. j.
g c. nulla ibi antequam vacent, de conceſ. præb.
h c. ſi ſoli eod. tit. in vj. Gemin. c. ij. illo tit.
i Pan. d. c. nulla. ij. not.
k cap. inter de translat. epiſcop.
l c. ſicut de ſponſalib.
m c. epiſcopus. j. in fin. viij. q. j.
n Gloſ. & doctor. c. ij. de elect. in vj.
o Gloſ. & Panor. c. bonæ ij. in fin. de elect.
p d. c. bonæ in fin. & c. nullus. lxxix. diſt.

ſes [q] ab hora mortis cognita:[r] aut à tempore ſcientiæ numerandos.[s] Niſi cathedralis ſit, id eſt Epiſcopalis,[t] vel regularis eccleſia: quæ ob impendens maius periculum, vltra tres menſes prælato vacare non debet.[v] Alioqui his omnibus caſibus ad ſuperiores gradatim fit deuolutio.[x]

q d.c.nulla.
r Glo.c.poſtquã.ſo.diſt.
s c. quia diuerſitatem. in fi. de cõceſ.præben.
t Archid.c.ſtatutum.ad prin.de reſcrip.in vj.
v c. ne pro defectu. de elect.c.obeũtibus.lxiij. diſt.& d.c.poſtquam.
x c. licet. de ſupp.negl. præ.& d.c.nulla.in fi.

De vacatione per mortem, & ſimplicem renuntiationem.

SVMMAE RERVM.

1 *Vacatio beneficij multiplex.*
2 *Vacationis modus expreſſus cæteros excludit.*
3 *Morte quandoque non vacat beneficium.*
4 *Beneficiũ de mẽſa prælati.*
5 *Renuntiare quis poßit beneficio.*
6 *Papa papatui renuntiat.*
7 *Papa electus non confirmatur.*
8 *Renũtians per procuratorẽ.*
9 *Renuntians quando beneficium repetat.*
10 *Renũtiatio meticuloſa valet.*
11 *Renuntiatio præſumitur ſpontanea.*
12 *Renuntiatio quando dicatur ſimoniaca.*
13 *Simonia non inducitur voluntate.*
14 *Renuntiatio in manu ſuperioris facienda.*
15 *Ius ad rem, facilè perditur.*
16 *Præſentatio ius ad rem tribuit.*
17 *Superior in renuntiatione quis.*
18 *Renuntiationi quis præſtet authoritatem.*
19 *Imperij electores an Renuntiationem admittant.*
20 *Papa Imperatorẽ deponit.*

CAPVT VIII.

AD hæc porrò ſciẽdum, 1
beneficij vacationẽ mul
tis modis contingere.
Sed his potiſsimũ mor-
te, renuntiatione (quæ vel ſimplici-
ter fit, vel ex cauſa permutationis)
depoſitione, promotione & ma-
trimonio. Qui omnes, vno vaca- 2
tionis verbo veniunt: [a] vbi præ-
ſertim eadem eſſet ratio. [b] Et tam-
etſi vnus expreſſus, in odioſis cæ-
teros excludat: [c] ideoque commo-
diſsimum ſit, ea vti clauſula, Aut
aliàs quouis modo, [d] In aliis tamen
negotiis, ſi diſpar non ſit ratio, re-
liqui omnes includuntur. [e] Quo-
circa lex futuri Pontificis electio-
nem Collegio cardinalium, mor-
tuo papa deferens: [f] cenſetur etiam
ſi papa cedat, vt Celeſtinus: [g] aut de-
ponatur, quia hæreticus: [h] idẽ ius
deuoluere.[i] Cum & eo caſu Roma.
Pontifex, quãtum ad apoſtolicam
ſedem, mortuus intelligatur. [k] Cæ-
terum de his omnibus ſingulatim
dicendum. Morte in primis va- 3
care beneficium, ambigit nemo.[l]
Cum diſſoluat omnia mors. [m] Niſi
fortè ſuppreſſum eſſet ab habente
pote

Vacationũ modi.

Cardinales papam eligunt,

Vacatio per mortem.

a Glo.c.ſi propter. de reſcrip in vj. & in ca. quia ſæpe. de præb. e. li.
b Glo. c. cupiẽtes. in prin. de elect. in vj.
c c. ſuſceptum. de reſcrip. eo. lib.
d Gl. §. item quod monaſteria. de cau. in pra.
e Fel. c. licet. col. ij. de offic. deleg.
f c. vbi periculũ. de elect. in vj. c. in nomine domini. xxiij. diſt. c. j. de renun. in vj. c. ſi papa. xl. diſt.
g c. j. de renun. in vj.
h c. ſi papa. xl. diſt.
i Cle. ne Romani. vbi glo. de elect.
k c. in apibus. §. ecce. vij. q. j. c. j. vt lit. pend. in vj.
l c. ſuſceptum. de reſcrip. in vj.
m §. deinceps. de nupt. coll. iiij.

4 poteſtatem beneficium. [n] Aut de prælati mēſa exiſteret, [o] hoc eſt prælati menſæ ita vnitum, vt alium rectorem non haberet. [p] Hoc enim vſusfructus exemplo, [q] prælati menſæ, tanquam proprietati, mortuo clerico conſolidatur. [r] Denique vbi canonicatuum, aut præbendarum numerus diſtinctus non eſt, Canoniæ aut præbendæ vacatio etiam per mortem conſolidari nequit. [s] Nam vacatio dicitur, reſpe-
5 ctu exiſtentiæ, & numeri. [t] Vacat item renūtiatione, [v] tametſi ex cauſa permutationis facta. [x] modo de patroni conſenſu procedat, ſi beneficium ſit patronatum. [y] Cùm enim omnibus liceat contemnere, quæ pro ſe ſunt introducta: [z] Liberum eſt cuique, etiam in articulo mortis conſtituto, [a] maiori tamen xiiij. annis, [b] proprio ſe abdicare beneficio. [c] Quinimo accuſato pendente lite. Et quod fortius eſt damna-
6 nato, qui prouocauit. [d] Vnde cum beneficij verbo, Papatum venire probatū ſit: [e] poterit quoque pontifex Romanus, Papatui renunciare. [f] Nec obſtat quod Renunciationem, non pro ſuo captu, ſed ſuperioris authoritate de eiuſdéq; aſſenſu, fieri oporteat: [g] Papa au-

Beneficia de menſa prelati.

Vacatio per renunciationē.

Papa renuntiat papatui.

n c. cum acceſsiſſent. de conſtit.
o Cle. vn. §. quidā etiam de exceſ. præl. Gl. cle. j. de reſcrip.
p Gl. d. §. quidam etiam.
q c. cum conſtet. de pig.
r d. §. quidam etiam.
s c. dilecto. de prębē. c. ex parte. de conceſ. prębē.
t Panor. c. cōſtitutus. ij. qō. de reſcrip. & d. c. dilecto. vij. not.
v Tot. ti. de renuntia.
x ca. j. de re. perm. in vj. glo. c. ſi propter. de reſ. in vj. Rot. dec. cccxcix. in Ant.
y Panor. c. ſignificatum de præben.
z l. ſi iudex. ff. de mino. l. pe. C. de pact.
a c. pe. vbi Pan. de renū.
b c. fi. de iud. in vj.
c c. ex tranſmiſſa. ca. in pręſentia. de renun.
d l. qui à latronibus. §. fi. ff. de teſta. præpoſ. c. ſtudeat. ſo. diſt.
e c. j. de maled.
f c. j. de renun. in vj.
g c. admonet. & c. fin. de renun.

h c.nūc autem. xxj.diſt.

i c.licet. in fi.de elect.

k ca.indemnitatibus.§. pe.de elec.in vj.

l ca.in nomine domini. 23.diſt.

m c.noſti.de electio.

n Gl.d.c.licet.in fi.

o c.cū veniſſent. de iud.

p l. proxime. ff. de his quæ in teſt. l. & hoc Tyberius. ff. de hære. inſt.

q l.j.§.j.C.de bo. mater.

r Gl.cle.j.vt lit.pen.Archi. & alii.c.ij.de præben.in vj.

s Rebuff.§.j.de manda. Apoſt.in concor.

t c.pe.de cle.ægro.c.ij.& c.quāuis.vij.q.j.

v c.iij.ſuper hoc.& c.in præſentia.de renun.ca. quā periculoſum. vij. q.j.

x l.quæritur.§.ſi venditor.ff.de ædil.edict.

y c.ij.de reſcrip.

tem, non habeat ſuperiorem. [h] Id enim non obtinet, vbi ſuperior aliquis non extat, ad quem poſsit haberi recurſus, [i] propter facti impoſsibilitatem. [k] Qua pariter ratione Papa electus, plenam liberamq́; adminiſtrationem cóſequitur. [l] non expectata vt in aliis prælatis, [m] confirmatione, quando deſit ſuperior. [n] Et in propria cauſſa iudicat, [o] vt & alius quiuis ſupremus princeps. [p] Poteſt etiam quis beneficio renuntiare, non tantum per ſe, ſed per procuratorem. [q] Quo caſu cēſebitur vacare beneficium, vbi facta eſt à procuratore reſignatio, non vbi conſtitutio procuratoris facta fuit. [r] Denique poteſt beneficiū verbo collatum, aut per ſignaturam, Bullis non cōfectis renunciari, & cum alio permutari. [s] Quemadmodum enim renūtiatio, ab initio volūtatis eſt, nemo quippe valetudinis quantumuis deploratæ, beneficio renuntiare cogitur: [t] ita ex poſtfacto neceſsitatis. [v] neq; enim ius ſuum ſponte remittenti regreſſus dari debet. [x] Poterit itaque beneficium reſignatum, ab ordinario liberè conferri, & à clerico impetrari, [y] ad quod non redibit renuntians etiam ex cauſſa permuta

7 (line: poſsibilitatem)

8 *Renuntiatio per procuratorem.*

9 *Renūtiās non redit ſine noua collatione*

mutationis ſine noua collatione.[z] Vacat ſiquidem vt diximus, renuntiatione beneficium: quod ſine canonica inſtitutione obtineri non poteſt.[a] niſi tamen facta eſſet renuntiatio, ex falſa cauſſa, quam renun-

10 cians veram putabat.[b]

Renuntiatio inutilis.

Aut aliqua ratione, inutilis reddi poſſet renuntiatio. quia malis alterius artibus extorta: per dolum puta, & fraudulentam æmuli ſuaſionem,[c] vel metum,[d] ſiue ex perſona propria,[e] ſiue ex perſona eorum qui poteſtati noſtræ vel affectui ſubiecti ſunt,[f] ſiue etiam ex amiſsione patrimonij

11 incuſſum.[g]

Renuntiatio metu facta.

Licet autem renuntiatio metu mero iure teneat:[h] ideo ſit vel actione quod metus cauſſa, vel officio iudicis reſcindenda.[i] Præterquam vbi per capturam, & detenſionem ſecularis poteſtatis, facta eſſet:[k] noua tamen collatione opus non eſt.[l] Quo caſu enim faciunda eſt beneficij reſignati reſtitutio, noua collatio non exigitur.

[m] Vt itaque planè conſiſtat renuntiatio, libera & ſpontanea eſſe debet,[n] quod in dubio præſumitur.[o] Neque enim delicti præſumptio ca-

12 pienda eſt.[p]

Renuntiatio pura eſſe debet.

Niſi clericus ſpoliatus reperiatur.[q] Deinde puram renuntiationem eſſe oportet, non tãtum

z Gl.c.pe.de re.permuta.doc.c.cum venerabilis,de excep.

a ca.ex frequentibus.de inſt.c.j.de reg.iu.in vj.

b c.ſi beneficia.de præben.in vj.

c c.lectæ. de renun.gl.c. ſuggeſtum.vij.q.j.

d c.abbas c.ad aures.c.ad audiẽtiã quod me.cau.

e d.c.ad aures. d.c.ad audientiã.quod me.cauſ.

f l.j.& ij.ff.de libe.cau. l.j.§.per alias.ff.de iniur.

g d.ca.abbas. Rot. 463. in no.

h c.ſi verò.de iureiuran.

i Gloſſ. c.ſuper hoc. de renuntia.

k Cle.ij.verſicu.ſanè.de pœn.

l Pan. & alij.d.c.ſi verò.

m Panormi.ca.ex parte. nu.18.de reſti.ſpol.

n d.c.abbas.cum ſeq.

o l.labeo.§.idem Tubero.ff.de ſupp.leg.

p l.merito.ff.pro ſoc.

q d.c.ſuper hoc.& c.ſollicitæ.vbi Panor.de reſtitu.ſpol.

à pecunia, [r] ſed & ab omni pactione. [s] Ne hoc, vel illo caſu, ſimonia cõtrahatur. Vnde facta ea lege renũtiatio, vt beneficium Titio conferatur, [t] aut penſionem certam reſignans percipiat, [v] ſimoniaca eſt, atque ideo nulla. Poterítq; benefi- 13
cium, vt vacans impetrari. [x] Licet ſola voluntas renuntiantis certum ſperans ſucceſſorem, ſimoniã non inducat. [y] Oportet denique de pa- 14
troni conſenſu (vt diximus) ſi Eccleſia patronata ſit, [z] & ſuperioris authoritate renuntiationem fieri, [a] neq; enim abdicare ſe ſacerdotio, vt nec poteſtate ſeculari, quiſpiã ſuo ſenſu poteſt. [b] In præiudicium ſcilicet Eccleſiæ, aut ſuperioris. [c] Quibus per quaſi contractum ad adminiſtrationem ſe obligauit, [d] nã in damnum (clerici renuntiantis) effectum habere poteſt renuntiatio. [e] Cúmq; quantũ in ſe fuit abierit beneficio, tacita pactione egiſſe videtur, ne peteret. [f] Hæc autẽ vera ſunt ſiue expreſſè, ſiue tacitè renuntietur. [g] Vnde licet apprehenſione ſecũdi beneficij videatur habere clericus primum pro derelicto: [h] poterit tamen ſuperior, ſine quo dimitti nõ potuit ſacerdotium: [i] ad illud clericum reuocare. [k] Sane literis

Renũtiatio in manu ſuperioris.

r c. ordinationes. j.q.j. d.c. ſuper hoc.
s c.cum pridem.& cap. fin.de pact.c. ex parte. j.de offic.deleg.
t Gloſſ.& Panor.d.c.ex parte.Panor.c.dilecto. de præbend.
v Panor.c.non ſatis. de Simonia.
x Panor. c. pen. de rer. permutat.
y Gl.& doct.d.c.ex parte Felyn.c.ad audientiã.ij.col.iij.de reſcrip.
z Panor.c. ſignificatũ. de præben.
a c.admonet.& c.fin.de renunc. c. denique. vj. q.iij.
b l. legatus. ff. de offic. præſid.
c c.non oportet.vij.q.j. c.mulieri.xxxiij. q.v.
d c.niſi.§.verum. de renuncia.
e Glo.c.quod in dubiis. de renunc.
f l. ſi vnus.§.fin. ff. de pact.c. cum appellationibus. de app.in vj.
g Panor.c.ex ore reprobata.gl.de iis quæ fiũt à maiori.
h c.de multa.de præbẽ.
i d.c.admonet.
k Panor. d.c.ex ore. & d. c.de multa.

ris

ris ad beneficia, ſuperioris etiam
ſpreta authoritate, liberè quis re-
nuntiat.[l] Etiam tacite,[m] neque e-
nim hoc caſu ſuperioris inter-
eſt, Cum nullum ſit clerico quæſi-
15 tum ius in re,[n] ad rem.[o] Et tam-
etſi ius ad rem quæri nonnulli pu-
tent: non tamen id obligat cleri-
cum beneficio.[p] multóq; facilius
à nobis euellitur.[q] Eadémque ra-
tione dixerim, electum ante confir-
mationem, in manibus eligentium,
ſine alia ſuperioris authoritate,[r]
præſentatúmq; priuſquã inſtitua-
tur,[s] in manibus ſolius patroni, be
16 neficio renuntiare poſſe. Cum & e-
lectio,[t] & præſentatio,[v] ſolum ius
ad rem tribuat. In beneficij præter-
ea litigioſi renuntiatione, ſi tamen
ius anceps ſit & ambiguum, ſupe-
rioris authoritas nõ deſideratur,[x]
17 Superiorem autem hic appello, nõ
collatorem, ſed eum qui poteſta-
tem habet inſtituendi, & deſtitu-
endi,[y] vt Papam,[z] legatum à late-
re,[a] Epiſcopum,[b] & capitulum ſe-
18 de vacante.[c] Qui vero ſolam ha-
beret conferendi poteſtatem, velu-
ti executor datus ad prouidẽdum
renuntiationem admittere non
poſſet.[d] niſi hoc ei nominatim eſ-
ſet iniunctum.[e] Et generaliter,

Literis ad beneficia tacitè renũciatur.

Superior quis.

l c. ad audiẽtiam.ij.de reſcr.c.ſanè.de renun.
m Cle.gratiæ. de reſcr.
n Rot. ccxc.in Ant.
o Gl.c.veniẽs.de renũc.
p Panor.d.c.ad audientiam.ij.not.
q l.ſi ſponſus.§.ſi maritus.ff.de don.inter vi. l. qui autem. in princ. ff.quæ in fraud.
r Gl.c.ij.de in inte. reſtit. Dec. c. poſtquam. col.ij. de electio.
s Rot.cccxxviij. in no.
t c.fin.de tranſlat. epi.
v c.dilectus, vbi Innoc. de offic.deleg.
x c.ij.de in integ. reſti. Panorm.c.quod in dubiis.de renunc.
y Gl.cle.vn.de renunc.
z c.denique. vj.q.iij.
a c.ſi abbatem.§.fin.de elect. in vj.
b c.cum ex iniuncto.§ fin.de hæret.c. nullus. xvj.q.vij.
c Panor.cap.cum olim. de maior.& obed.
d Rot. deciſ. ccxviij. & cccccxxxj.in Ant.
e c.dudum in princ. de præbend. in vj.

qui iure ſpeciali beneficium confert, quoniam deſtituere non poteſt, [f] reſignationi authoritatẽ non interponit. [g] Vnde nec electores 19
imperij, qui Cæſarem deſtituere nequeunt eiuſdem renũtiationem admittent. [h] Sed hoc Romano Põtifici reſeruatur, qui poteſt Cæſarem ex cauſſa deponere. [i]

f cap. ea quę. §. præcipimus vbi Pan. de ſtat. monach.

g Gloſ. & Panor. d. cap. cum ex iniuncto. §. fi.

h Bald. l. Barbarius ad fin. ff. de offic. prætor. c. ad apoſtolicæ de re iud. in vj. c. alius. xv. q. vj.

i

De renuntiatione, quæ fit ex cauſſa permutationis.

SVMMAE RERVM.

1 *Renuntiatio ex permutatione permiſſa.*
2 *Permutatio vnde effectũ ſumat.*
3 *Tractatus non infert conſenſum.*
4 *Reſeruatis Papa authoratur.*
5 *Abbates exempti, Eccleſias plene habent.*
6 *Capitulum, ſede vacante admittit renunt.*
7 *Prohibitum vna via, altera non permittitur.*
8 *Permutans non exprimit beneficia.*
9 *Optio non impedit permutationem.*
10 *Permutatio quando præſumatur iniuſta.*

CAPVT IX.

QVAE dicta ſunt in renũtiatione ſimplici, in ea quoque obtinent quæ fit ex cauſſa permutationis. Poſſunt ſiquidẽ omnia benẽficia, ſi tamen vnita non ſint,

1 *Renuntiatio ex cauſſa permutationis.*

a ſu

ſuperioris accedente conſenſu, [a] libere permutari. [b] Tametſi non in titulum ſed in commendam poſſideantur, [c] aut pro duobus vnum commutetur, ſiue proprietatis Iure, [d] ſiue tituli, [e] & nondum adepta ſit poſſeſsio. [f] Cum beneficium acceptatione clerici ſequuta, eius

2 continuò fiat. [g] De beneficiis autem propriis, conſiſtant commutationes. [h] Nec his obſtat quod à traditione initium ſumat permutatio, [i] & pro ſpiritualibus nihil dari tradíve poſsit: [k] Non enim ex poſsidentium beneficia conſenſu, ſed ex ſuperioris imperio, & authoritate pendet, robúrq; accipit permutatio.[l] Licet enim clerici tractare de permutando, priuſquam ſu-

3 perior adeatur, liberè valeant: [m] quandoquidem non infert, deliberatum cõſenſum, tractatus. [n] per ſe tamen Eccleſiaſtica beneficia, permutare nullo modo poſſunt. [o] Sed hoc totum in ſuperioris manu poſitum eſt, [p] cuius authoritas, omne vitium purgat. [q] Superiorẽ autem hic immediatum intelligo, [r] id eſt epiſcopum, [s] Si ad eum iure communi, ſpectat inſtitutio, ſiue

4 collatio, [t] & beneficia non ſint reſeruata: quorum permutationi, ſo-

Permutatio vnde effectum ſumat.

Tractatus non infert cõſenſum.

a Rot clx. in not.
b c. cum olim & tot. tit. de rer. permutat.
c Panor. d. c. cum olim.
d c. cum venerabilis. de except.
e Fred. tract. permut. q. xv. doct. d. c. cum venerabilis.
f Imol. cle. vn. de rerũ permutat.
g cap. ſi tibi abſenti. de præb. in vj.
h c. vnic. de re. permut. eodem libr.
i l. j. ff. de rer. permut.
k c. quam pio, j. q. ij.
l c. quæſitum. c. cũ olim, & c. pen. de rer. permu. c. inter cætera, & c. maioribus. de præbend.
m Gloſ. clem. vn. de rer. permut.
n c. tua, de iis quæ ſi. à prælat. c. fin. de iis quæ ſiunt à maior.
o c. pen. vbi Panor. de rer. permutat.
p cap. inter cætera. de præb. c. j. & d. c. quæſitum. de rer. permutat.
q l. furti. §. qui iuſſu. ff. de infam. cap. niſi. de præb.
r cap. ſicut vnic. de exceſſ. prælator.
s d. c. quæſitum.
t Panor. d. c. cum ex iniuncto. in fin. Rot. cccxcviij. in no.

lus Papa authoritatem interponit. Epiſcopo [v]vero inferior, hac prærogatiua nullatenus vtitur. [x] Niſi iuriſdictionem haberet Epiſcopalem aut quaſi. [y] Veluti Abbas Ciſtercien. Cluniacen. aut alius exemptus, ad quem cùm Eccleſia plenô iure pertineat: [z] in eius monaſterio Epiſcopus nihil exercet. [a] Capitulum quoque ſede vacante, authoritatem præſtabit permutationi. [b] Cum hoc ſit iuriſdictionis epiſcopalis, in qua capitulũ omnimodo ſuccedit. [c] Niſi tamen vtrũque aut alterum beneficium, ad collationẽ ſolius epiſcopi ſpectaret. [d] Cum enim in eorum collationem non ſuccedat capitulum, [e] neque etiam in cõſenſu. Ne quod vna via vetitũ eſt, altera permittatur. [f] Cum verò aditur ſuperior, non obſtringuntur permutantes, de aliis beneficiis quæ habent, mentionẽ facere. [g] Niſi ſuperior ille eſſet Rom. Põt. [h] Nec debent niſi permutantibus, beneficia ex cauſſa bona fide reſignata conferri. [i] Adeò quidem vt nec optio, ex conſuetudine, antiquiori clerico competens, permutationis effectum impediat. [k] nec obſtat quod dicitur, per gratiã expectatiuam nõ impediri optionem: [l] cum nec

Margin notes (left):

v Rot. xxiij. in not.

x Gl. cle. vn. de rer. permutat.

y cap. abbates. in fin. de priuileg. in vj.

z Glo. cle. attendentes. verſ. j. de ſtat. monac. & in clemen. j. de reb. Eccleſiaſt.

a c. ea quæ. vbi Panor. de ſtat. monach.

b Gl. cle. vn. de rer. permutat.

c c. cum olim. vbi Pan. de maior. & obed.

d Gloſ. d. clem. vnic.

e c. illa. ne ſed vac.

f c. cum quid. de regul. iur. in v[j].

g Fely. c. in noſtra. col. ij. de reſcript.

h Rot. deciſ. ccccxciij. in Antiq.

i d. clem. vnic.

k c. vnic. de rer. permut. in vj. Card. d. clem. vni. q. xvj.

l c. fi. de conſuet. in vj.

Margin notes (right):

Reſeruatũ beneficiis Papa ſolus authorat.

5 *Abbates exempti.*

6 *Capitulũ in iuriſdictione ſuccedit.*

7

8 *Permutantibus beneficia cõferẽda.*

9 *Optio quãdo impediatur.*

nec per illam permutatio impediatur.[m] Et vtroque caſu ideo, quia gratia mandat prouideri de beneficio, nulli de iure debito.[n] Quæ ratio noſtro caſu ceſſat cum permutantibus beneficia eſſe debita probauerimus.[o] Enimuero quoniam ſuperioris prçſentia, & authoritas, omnem fraudis ſuſpitionem tollit:[p] delictíque præſumptio refugienda eſt,[q] permutationem iuſtam eſſe, & ex honeſta affectione proceſsiſſe, credendum eſt. Niſi in diuerſum probabilis nos vrgeat conjectura. Veluti ſi permutetur cum pingui, tenue beneficium.[r] Neque enim veriſimile eſt, quem ita prodigere ſuum, vt opulentum ſacerdotium, pro modico, ſine cauſſa reſignet.[s] Et quanuis hæc ſola præſumptio, ad probationem, & ſententiam nõ ſufficiat:[t] aliis tamen adiuta circũſtantiis, concluderet: veluti ſi ſenex, & valetudinarius, nepoti adoleſcenti, pro tenui beneficio, pingue & opulentum ex cauſſa permutationis daret.[v] Vt ſic quæ non proſunt ſingula multa iuuent.[x]

Permutatio ex iuſta cauſſa procedat.

Permutationis fraus quomodo præſumatur.

m d.c.vn.de re.permu. in vj.

n c.dudum de præben. eo.lib.

o d.cle.vnic.

p l.furti. §.qui iuſſu.ff. de infa.c.niſi de præb.

q l.merito.ff.pro ſoc.

r c.quia veriſimile de præſum.

s c.j.de cler.non reſi.c. ſuper hoc de renunt.

t Rot.cxxix.in Ant.

v Panormi.d.c.j.&.d.c. quia veriſimile Rot. ccj.in Ant.

x l.ſancimus.C.de teſt.

De

De depoſitione, aſſecutione ſecundi beneficij, & reliquis modis vacationum.

SVMMAE RERVM.

1 *Delinquens renuntiat beneficio.*
2 *Delictum antecedens ad pœnam.*
3 *Homicida, beneficio nõ priuatur ſtatim.*
4 *Vacatio primi, quãdo adeptione ſecundi.*
5 *Titulus non irrogat pœnã. c. de multa.*
6 *Epiſcopi beneficia quando vacent.*
7 *Electus an habeat ius, & nomen epiſcopi.*
8 *Epiſcopatus non vacat adeptione beneficij.*
9 *Matrimonio vacat beneficium.*
10 *Nuptiæ illegitimæ, an inducant vacationem.*
11 *Sponſalia non faciunt vacare beneficia.*

CAPVT X.

DEPOSITIONE quoque ac priuatione, quæ propter graue delictũ, veluti homicidium,[a] ſimoniam,[b] & periurium,[c] inducitur: promotione,[d] & matrimonio,[e] renuntiationem ſed tacitam induci dicunt: atque ideo vacare beneficium.[f] Qui imprimis tam grauiter delinquit, beneficium pro derelicto habere creditur,[g] in pœnã legis conſentiens.[h] Eſt quippè delictum, antecedẽs ad pœnam.[i] Antecedenti autem conſenſum præſtans,

1 *Renuntiatio beneficij tacita.* 2 *Delictũ antecedẽs ad pœnã.*

a c. cum non ab homine de iud.
b c. ij. de ſimo.
c c. querelam de iureiur.
d c. de multa de præb.
e ca. j. &. c. diuerſis de cler. coniug.
f Gl. c. ſi propter de reſcrip. in vj.
g c. j. §. ſácri de homi. in vj.
h l. imperatores. ff. de iure fiſ. Accur. l. j. §. beſtias. ff. de poſtul.
i l. quæſitum. ff. qui & à quib. l. aliud. ff. de verbo. ſignifi.

ſtans, in conſequenti quoque conſentire videtur.[k] Sanè verò diximus depoſitione vacare beneficiũ: quia ſolo crimine, Clericus illo nõ priuatur.[l] Etiam ſi eſſet inſidioſus homicida,[m] quem adeò ſacri canones deteſtantur, vt vix cum eo papam diſpenſare poſſe velint.[n] Pro-

Crimen ſolũ nõ priuat.

3 motione prçterea, hoc eſt adeptione alterius beneficij curati, eiuſdémq; pacifica poſſeſsione apprehenſa,

Adeptio ſecundi beneficij.

4 prius (quod eo ipſo clericus deſeruiſſe velle indicatur.[o]) ipſo iure[p] vacare iuris eſt certiſsimi. [q] Et ſi ex gratia plures dignitates, aut beneficia, cum cura haberet, & inſuper aliud ſine gratia reciperet, poſſeſsio huius vltimi faceret o-

5 mnia vacare.[r] Solus autem titulus hanc pœnam non irrogat. Sed naturaliter oportet, beneficij poſſeſſionem apprehendere.[s] Quæ ſolo animo hic, (ſicuti in ciuilibus) nũquã acquiritur.[t] Huic vero pœnæ locus eſt, etiam in dignitatibus, beneficiiſque regularibus,[v] Priora-

Titulus pœnã non irrogat.

6 tibus manualibus,[x] & vicariis perpetuis.[y] Ceſſat autem in epiſcopo, cuius beneficia poſt electionem etiam, cõfirmationem, & adeptam poſſeſsionem, niſi eo conſecrato,[z] aut decurſo tẽpore de conſecrandis,

Epiſcopi beneficia quãdo vacent.

k l. & ſi non cognitio. C. ſi contra ius.

l d. c. cum non ab homine.

m c. clericis. ne cle. vel mona. c. ex literis de exceſſ. prælato.

n c. miror. 50. diſt. Panor. c. ſicut dignum de homicid.

o Cle. gratiæ de reſcri.

p c. dudum. ij. ad princ. de electio.

q c. de multa de præb. c. cõmiſſa de elec. in vj. & extra. execrabilis.

r Cle. ſi plures de præben.

s d. c. de multa. ibi receperint.

t Gl. §. ordinarij. de pa. poſſ. in prag.

v c. cũ ſingula de præb. in vj.

x Cle. j. de ſup. negli. præl.

y Cle. j. de offi. vicar.

z c. ordinationes. lxxv. diſt. c. quoniã. 100. diſt.

dis,(quod trium menſium ſpatio poſt confirmationem clauditur)[a] non vacant.Cum non ante epiſcopi nomen habeat,ſed electi:[b] nec 7
eccleſiam pleno iure nactus ſit:[c] vtpote cui crimen adhuc obiici poſſit.[d] Quíque necdum quę ſunt ordinis valeat exercere.[e] Primum autem beneficiũ non amittit,niſi qui ſecundum plenè eſt conſequutus.[f] Qua ratione Epiſcopi conſecrati, qui nondum poſſeſsionem adeptus eſt,nõ vacant iure beneficia.Licet vſus Curiæ Romanæ,hoc non recipiat.[g] Et eo caſu primum beneficium vacare negamus,quo poſte- 8
rioris fructus,non poſſet clericus percipere,[h] cum tunc non dicatur ſecundum recepiſſe.[i] Cæterũ licet per Epiſcopatum plenè quæſitum, priora beneficia vacent:[k] per adeptionem tamẽ dignitatum,vel beneficiorum non vacat Epiſcopatus.[l] Cum papa incõſulto,Epiſcopatũ dimittere nemo poſsit.[m] ma- 9
trimonio denique nõ ſecuta etiam copula,clericus ipſo facto,beneficium quod habebat perdit.[n] Illud enim pro derelicto habuiſſe intelligitur,actum omnino contrarium clericatui exercens.[o] Quæ ratio cum in eo quoque vigeat,qui nuptias

Electus non habet ius Epiſcopi.

Epiſcopatus an vacet per adeptionẽ dignitatis.

Matrimonio vacãt beneficia.

a c.cum in cunctis.§.cũ verò de electio.
b Gl.c.j.de relig.do.
c Gl.d.§.cum verò.
d c.ſuper his de accu.
e c.tranſmiſſam de electio.
f d.c.commiſſa.& d.c. de multa.
g Gl.cle.j.vt lit.pend.
h c.ſi tibi conceſſo de præb.in vj.
i l.iij.§.j.ff.commod.
k d.§.cum verò.
l c.cum noſtris de conceſ.præb.
m c. quanto. c.inter & c.fi.de tranſl.epiſcop.
n c.j.c.diuerſis de cler. coniuga.
o c.ex tranſmiſſa de renun. c.cum renunciatur.xxxij.q j.

ptias non iure contraxit: quantum enim in ſe fuit, beneficiũ deſeruit.[p] [p] d.c. ex tranſmiſſa.

10 Dicendum, per matrimonium cum conſanguinea, aut aliàs de facto contractum amitti beneficium.[q] Nam & idem dicimus in poſſeſsione ſecũdi beneficij, de facto apprehenſa,[r] Et dici ſolet, in contrahendis nuptiis, non iuris effectum, ſed animi deſtinationẽ attendi.[s] Idémque vbi nuptiæ legitimæ fuiſſent, ſi vxor non conſummato matrimonio, monaſterium (quod poteſt)[t] ingrederetur. Et idcirco noua collatione erit opus.[v] Neque enim ius ſemel extinctum, reuiuiſcit, tametſi ceſſet cauſſa extinguens.[x] Per ſponſalia verò non vacare beneficia, verius eſt.[y] Cum nec adeptione beneficij curati, primũ vacet, niſi poſt apprehenſam poſſeſsionem.[z] Et hæc dicta ſint ſufficienter circa primam Tractatus noſtri partem. Valentiæ Allobrogum vltima Octob. 1547.

Animi destinatio in nuptijs attẽditur.

11 *Sponſalibus nõ vacant beneficia.*

[q] Panor. d.c. j. de cle. coniug.

[r] c. quanto de tranſla. epiſcop. c. cum qui. de præb. in vj.

[s] l. eũ qui. C. de adul. c. nuper de biga.

[t] c. ex publico de conuer. coniug.

[v] Doc. d.c. j.

[x] c. quam periculoſum vij. q. j. c. quæris de cõſe. diſt. iiij.

[y] l. ea quæ. ff. ad municip.

[z] c. ſi quis iam tranſlatus. xxj. q. ij. & d.c. de multa.

Para

PARAPHRASIS IN tractatum Sacerdotiorum Pars Secunda.

Qui poſſint conferre beneficia, & primùm de Romano pontifice eiúſque vicegerente.

SVMMAE RERVM.

1 *Papæ in beneficijs ſumma poteſtas.*
2 *Papa ſine cauſſa non priuat beneficio.*
3 *Papa paſtor, non princeps.*
4 *Aſſentatores taxantur.*
5 *Papa non poteſt quodlibet.*
6 *Papæ quando non parendũ.*
7 *Papa cõcurrit cũ ordinario.*
8 *Patronatæ an ſint de reſeruatis.*
9 *Electiuæ dignitates nõ vacant in curia.*
10 *Eccleſiæ verbo, an epiſcop. & abbatia veniat.*
11 *Reſeruatio beneficij odioſa eſt.*
12 *Electiua beneficia quæ dicantur.*
13 *Litigioſum beneficium, eſt reſeruatum.*
14 *Reſeruatio inutilis, nõ afficit.*
15 *Gallicana eccleſia recepit pragmaticam.*
16 *Commenda, an inducat reſeruationem.*
17 *Vicegerẽs papæ an cõferat.*

CAPVT I.

NVNC tractamus perſonas quæ de beneficiis prouidere poſſunt, & conſtat imprimis Romanum Pontificem, (qui in plenitudinem eccleſiaſticæ poteſtatis, aſſumptus, [a] liberrimam habet ſacerdotorum diſpoſitioné: [b]) quæ

1 *Papæ in beneficijs poteſtas.*

[a] c. ad honorem de autbor. pall. cle. j. in fi. vt lit. pend.
[b] c. ij. de præben. in vj.

quæcunque orbis beneficia conferre poſſe.[c] Non tantum purè, ſed ad tempus,[d] & ſub conditione,[e] etiam tribuens ius in vacaturis.[f] Cuius vt tandem finiant
2 Canoniſtæ, in adimendis, nedum conferendis beneficiis voluntatem pro ratione eſſe volunt.[g] Adeo quidem vt ſcripſerint, poſſe Papam etiam ſine cauſſa, ſuo clericum priuare beneficio.[h] Abſurda ſanè ſententia, & à Chriſtianorum dignitate aliena. Ita enim non paſceret Petri
3 vicarius oues ſuas, ſed degluberet, necaret, & perderet.[i] Cum tamē Chriſtus Petrum non tyrannum, non, inquit Theophilactus, dominum, non regem aut principem fecerit, ſed fidum paſtorem iuſſerit eſſe.[k] Tertio etiam repetita interrogatione, vt tanta diligentia, futurorum pontificum animis præclaram hāc ſētētiā inculcaret.[l] Exorituros non ignorans, qui amoris Ieſu obliti, populi Chriſtiani curam ſuſciperent, vel arriperent potius. Pro paſtoribus, tyrannos, prædones, & rapaces lupos agētes. Reſtringenda eſt igitur ſub ratione Papæ poteſtas,[m] & cum peccandi licentiam non habeat,[n] negandum cum Leone pontifice, Pe-

Papa paſtor non princeps.

c c.cūcta per mundum. ix.q.iij.
d c. veniens. de fi. preſb.
e c. paſtoralis. vij.q.j.
f d.c.ij. glo.c.fi.ix.q.iij.
g Glo. c. ſi gratioſe. de reſcrip. in vj.
h Glo.c.fi.ix.q.iij. doc. c. quæ in eccle. de cōſti.
i Panor. c. fi. col. pen. de confir. vti. Card. conſi. cxlj.
k Ioan. xxj.
l c. ſignificaſti. de elect.
m c. illa. xj.q.iij.
n c. non nos. xl. diſt.

tri durare priuilegiũ, vbi inique fertur iudicium,[o] quam enim authoritatem habet, à Chriſto optimo habet. [p] Chriſtum autem tam iniquæ poteſtatis authorem fuiſſe, veriſimile non eſt.[q] Vt explodendos merito dicat Cardinal.[r] perniciofos illos aſſentatores, qui alicuius authoritatis aucupandæ gratia, per fas nefaſque Romani pontificis authoritatem extollũt. Eorum nanque opera factum eſt, vt errores permulti irrepſerint tam altis defixi radicibus, vt non niſi maxima vi diuelli poſſe videantur. Neque credendum eſt inquit, Papam poſſe quodlibet, ſed quod licet. Vnde ei nonnihil iniuſtum præcipienti, parendum non eſt.[s] Veluti ſi pro clerico in dignitate inexcuſabili notorie indigno, reſcribat. Aut pro eo qui moribus eſt adeò turpibus, vt ſine populi ſcandalo, promoueri nequeat.[t] Deo enim ne malè agamus imperanti, magis quàm Romano pontifici, obedire nos oportet.[v] Concurrit ergo Papa (vt ad rem redeamus,) in collatione beneficiorum, cum quolibet ordinario.[x] inter quos ideo præuẽtioni locus erit.[y] Si non obſtet prouiſio à Papa, reg. veri

4 *Aſſentatores taxantur.*

Errores vnde fluant.

5

6

7

Papa cũ ordinario concurrit.

Præuentio.

o c.manet.xxiiij.q.j.

p c.quamuis.xxj.diſt.c.omnes.xxij.diſt.

q Bart.l.fin.c.ſi contra ius.

r Car.tracta.de vnio.eccleſ.

s c.iulianus.c.qui reſiſtit.xj.q.iij.

t c.ſi quando.de reſcri.c.cum teneamur.& vtrobiq; Pan.de præbẽ.

v c.ſi dominus.& c.ſi is qui præeſt.§.is qui.xj.qõ.iij.Inno.c.inquiſitioni.de ſen.excom.

x d.c.cuncta.ix.q.iij.gl.§.neque.de colla.in prag.

y c dudum.§.nos igitur.de præb.in vj.glo.c.j.de offi.leg.eo.lib.

veriſimilis notitiæ, [z] de qua paulo infra dicam. Aut non impediat ordinarium, reſeruatio vel expreſſa; [a] vel in corpore iuris clauſa. Vt ob litigium, [b] aut reſpectu beneficio-
8 rum vacantium in Curia, locísve vicinis Curiæ. quorum collationem Roma. Pontif priuatiuè (vt aiunt) ſibi reſeruauit. [c] quomodocunque eorum cõtingat vacatio. [d] ſub qua tamen conſtitutione, patronata laicorum beneficia non continentur. [e] De iis enim licet Papa diſponere poſsit, [f] velle tamen non præſumitur. [g] quod & alibi
9 plena manu Felyn. oſtendit. [h] Non comprehenduntur præterea Epiſcopatus, [i] Abbatiæ, [k] & aliæ dignitates electiuæ. [l] Digna quippè ſunt hæc ſpeciali nota, quæ ideo nõ expreſſa, neglecta intelligũtur. [m] Nec generali ſermone continentur cathedrales eccleſiæ, [n] atque ideo nec regulares illis comparatæ, [o] nec obſtat quod loquatur ſummus Pont. in hac reſeruatione de eccleſiis, dignitatibus, & beneficiis, in quibus
10 etiam per electionem prouidetur. [p] Eccleſiarum autem & dignitatum verbo, Epiſcopatus, [q] & Abbatiæ, [r] veniũt. Hæc enim in fauorabilibus, & iis cõſtitutionibus quæ ius

Vacare in curia quæ beneficia dicantur.

z Reg. Cancel. xxviij.
a c. cui noſtrum. de app. c. ſi eo tẽpore. de elect. in vj.
b c. ij. vt lit. pend. in vj.
c c. ij. c. præſenti. de præben. in vj. cle. j. vt lit. pend.
d c. ſi. de elect. in extra.
e c. cum in illis. § cum autem. de præb. in vj.
f c. cum dilectus. de iure patro.
g Glo. cle. per literas de præben.
h Fel. tracta. quand. lit. apoſtol.
i Glo. d. c. ij.
k Io. monac. c. inquiſitores. de hære. in vj.
l Gl. c. licet. § ſtatuit. de elect. in prag.
m l. item. § hoc dictum. ff. de iniur. c. ſi. de off. vic. in vj.
n c. quamuis. de præbẽ. in vj.
o ca. ne pro defectu. de elec. c. ſi poſtquam. eo. titu. in vj.
p d. c. ij.
q c. cum clerici. de verbo. ſignifi.
r c. indemnitatibus. de elect. in vj.

antiquum nō lædunt, prorſus obtinent: non item in odioſis, & ius vetus abſorbentibus.[s] Quibus reſeruatio noſtra annumerari meritò debet.[t] Vtpote, quæ ordinariæ poteſtati naturali, & fauorabili, admodum præiudicetur.[v] Quod verò ad illa verba, (*per electionem*,) attinet, ſciendum, non omnia beneficia electiua dici, in quibus per electionem proceditur, ſed ea tantùm, ad quæ ſolenniter[x] quis eligitur, mox à ſuperiore cōfirmandus.[y] Sanè non poteſt alio caſu ordinarius Papam præuenire, in beneficiis videlicet litigioſis quorū collatio Sedi Apoſtolicæ à lege nominatim reſeruatur.[z] Ideóque in commendatis.[a] iis enim videtur Papa dando commendatarium, manum apponere.[b] Et multo minus dicendum, vbi ſpecialiter Rom. Pontif. Collationi ſuæ reſeruat aliquod beneficium, id poſſe ab ordinario conferri.[c] Propter manus papæ (vt dicunt) appoſitionem,[d] quæ tametſi inutiliter tacta, afficit beneficium,[e] niſi inualiditas illa appoſitionis manus Papalis, ex defectu poteſtatis eiuſdem inſurgeret.[f] Veluti hodie ex cōcil. Baſilienſi, quod licet aliæ Prouinciæ reſpuerint, Ec-

11 12 *Electiua beneficia.* 13 *Reſeruatio inutilis.* 14 *Manus papalis appoſitio.*

s d.c.quamuis.

t And. Gemi. & alij.c. auaritiæ.de elec.in vj.

v c.peruenit.xj.q.iij.

x c.quia propter.de ele.

y Gloſ.c.ſicut.§.& cum humanæ de elect.pra. & d.§.ſtatuit.

z c.ſi.vt lit.pend.in vj.

a Roma.conſi.ccclxxxv. Ber trand.conſil. cxxxv. volu.iij.

b Caſsiod. deciſi.xxxij. in reg.Cancell.

c capi.ſi eo tempore.de elec.in vj.

d c.vt noſtrum. de app.

e Innocen.c.inter dilectos.de excel.præla.

f c.ne captandæ.de cōceſ.præben.in vj. Ro. d.conſil.cccxxx.nu.12.

15 clesia Gallicana recepit, [g] Eo autem omnes Roman. Pontif. reseruationes, tam ſpeciales, quàm generales, velut eccleſiis oneroſæ, abolentur. [h] Solis reſeruationibus in iuris corpore clauſis, & quæ in terris Romanæ eccleſiæ fiunt, exceptis.

Gallorum eccleſia Pragmaticam recepit.

16 Huic autē decreto quia fraus fieri poſſet, ſi Papa non in titulum, ſed in commendam concederet beneficia: [i] dicerem, per commēdam in Gallia, non induci tacitam reſeruationem. Ideoque libere ab ordinario, poſt commendatarij mortem, conferri. Quod & à nouiſsimis annotatum poſt hæc ſcripta comperimus.

Commenda an reſeruationem inducat.

17 [k] Vicegerens quoque hoc eſt vicarius, quem Roma. Ponti. in vrbe reliquit. Quoniam omnia quæ ad iuriſdictionem Papæ pertinent, in ciuitate Romana poteſt: [l] omnia beneficia confert. [m] Exceptis conſiſtorialibus, hoc eſt epiſcopatibus, Abbatiis & monaſteriis de quibus in conſiſtorio coram Cardinalibus, ore Papæ pronuntiatur. [n]

Vicegerēs Papæ.

g §.j. de reſerua. in præ. Sel. iij. parte quæſtio. xxxiij. in fi.

h §. ipſas. de reſerua. in prag.

i Gloſſ. c. licet. de elect. in prag.

k Aureol. addi. ad Guliel. de Mont. Laud. c. nemo. de elect. in vj. prob. c. præſenti. colū. xiiij. de offi. leg. in vj.

l l. j. C. de offic. eius qui vic. alter. ger.

m c. pe. vbi doct. de offi. vicar.

n Lap. alleg. lxxxiiij.

De concilio.

SVMMAE RERVM.

1 *Concilium generale an conferat.*

2 *Papa eſt ſupra concilium.*

3 *Concilium non eſt, niſi*

Papa præſit.

4 Cardinalium collegium non confert.

CAPVT II.

AN autem concilium ge- 1
nerale beneficia confer-
re poſsit? vetus eſt quæ-
ſtio. In qua breuiter pu-
to quod ſic. non qua putant non-
nulli ratione, quia ſupra Papam ſit
concilium:[c] (hoc enim falſum eſt,
traditúmq; verius Papã ſupra con- 2
cilium eſſe.[a] Præterquam in cõcer-
nentibus fidem,[b] extirpationẽ ſchiſ
matis,[c] aut generalem reformatio-
nem Eccleſiæ Dei, in capite & in
mẽbris.)[d] Sed quia concilium legi- 3
timũ nõ eſt, niſi Papa præſit:[e] à quo
poteſtatem, robúrq; concilium ac-
cipit.[f] Papa autem à Chriſto, nõ à
cõciliis.[g] Si igitur ſolus Papa quę-
cunque beneficia confert:[h] Multo-
magis concilium, Romani Pontif.
præſentia, authoritatéq; fultum, &
illuſtratum.[i] Collegium autẽ Car- 4
dinalium, ad futuri Pontificis ele-
ctionem ſede vacante congregatũ,
beneficia conferre non poſſe, ma-
nifeſtum eſt.[k] Cum alia quàm ele-
ctionis negotia, tractare eis prohi-
bitum ſit.[l] Et in ſimili dicamus, ca-
pitulum Eccleſiæ inferioris, ſede
vacante non conferre beneficia.[m]

Cõcilium an conferat beneficia.

Cõcilium an ſupra Papam.

Cardinalium collegium an conferat.

a c. ſignificaſti. de ele.
b c. concil. §. j. xvij. diſt. c. ſi Papa. xl. diſt. Gl. c. Anaſtaſius. xix. diſt.
c c. ſi duo. lxxix. diſt.
d c. ij. vbi gloſ plenè de auth. ſac. concil. & in §. j. de colla. in prag.
e c. multis. xvij. diſt. c. dudum. iij. q. ix.
f d. c. ſignificaſti. Pan. c. ſuper quibuſdam. de verb. ſignificat.
g c. quamuis. xxj. diſt. c. omnes. xxij. diſt.
h c. ij. de præb. in vj.
i c. cum in cunctis. in princ. de elect.
k Clem. ne Romani. §. j. de elect.
l cap. vbi periculum. §. iidem. de elect. in vj.
m c. j. c. illa ne ſede vacant.

De

De legato à latere.

SVMMAE RERVM.

1 *Legati à latere.*
2 *Legati miſſi.*
3 *Legati nati.*
4 *Legati Cardinales conferunt beneficia.*
5 *Ordinarij tres concurrunt in collatione.*
6 *Prauentioni quando ſit locus.*
7 *Hora inducit prioritatem.*
8 *Regul. de verîſimili, an in ordinario.*
9 *Reg. de verîſimili, quando ceſſet.*
10 *Legatus Cardinalis quando non conferat.*
11 *Legatus non derogat patrono laico.*
12 *Laicus à ſocio clerico non damnificatur.*
13 *Iuripatronatus quãdoque non fauetur.*
14 *Legatus de ſpecialiter cõmiſſis non cognoſcit.*
15 *Nominatis an legatus præiudicet.*

CAPVT III.

1 *Legati à latere qui.* PROXIMI põtificiæ poteſtati ſunt legati à latere. a Sic vocantur Cardinales, qui à Papæ latere, in certam Prouinciam deſtinantur. b Reliqui verò, qui à
2 ſede Apoſtolica mittuntur, non ex principis latere aſſumpti, miſſi appellantur ab interpretibus, incognito legiſlatori vocabulo, qui hos non Miſſos, ſed Legatos ſim- *Legati miſſi.*

a cap. mandata. de præſumpt.

b c. ad eminentiam. de ſent. excom.

pliciter vocat.[c] Sunt & alij, qui ſuarum prætextu eccleſiarum, legatione funguntur.[d] vt Eboracen. Archiepiſcopus[e] & Cantuarien.[f] 3
quos ideo Hoſtien. & cæteri, nouo vocabulo, natos vocant, quia legati naſcuntur, dũ illis Eccleſiis præficiuntur.[g] Sed ad Cardinales Legatos redeamus, qui ex priuilegio, quæcunque ſuæ prouinciæ beneficia conferunt.[h] ſpectantia etiam ad patroni clerici, præſentationẽ,[i] aut exemptorum collationem.[k] Et tametſi eorum collatio ſit ad ſedem Apoſt. deuoluta.[l] vacaturáq; ſuæ collationi reſeruant.[m] In eis licet, præſens ius dare non poſsint.[n] Quæ omnia poteſt legatus Cardinalis, exiſtens etiam extra prouinciam ſibi commiſſam.[o] 4
Alij vero legati ſiue miſsi, ſiue nati conferendi beneficia, abſq; ſpeciali mandato,[p] nullam habent poteſtatem.[q] 5
Ex his patet, tres in beneficij collatione concurrere poſſe. Papam videlicet, legatum Cardinalem, & ordinarium.[r] 6
Inter quos ideo, ſicut inter plures iudices,[s] & procuratores inſolidum conſtitutos,[t] 7
locus erit præuentioni.[v] Ratione etiam horæ, aut momenti, ſi hoc vel ſcripto, vel teſtibus, probari poſsit.

c Tot. tit. de offi. lega.
d c.j. de offic. leg. in vj.
e c.j. de appellat.
f c.j. de offic. legat.
g Io. Mona. c.j. de offic. leg. in vj.
h d. c. j. de offic. legat. in vj.
i c. cum dilectus de iure patr. c. dilectus de offic. legat.
k c.j. de verb. ſignific. in vj.
l c. penult. de præbend.
m c. præſenti. de offic. leg. in vj.
n c. dilectus. j. de præb.
o Glo. c. nemo. de offic. legat. Archid. c. final. eod. tit. in vj.
p c. literas. de ſup. neglig. prælat.
q c.j. de offic. leg. in vj.
r Gloſ. d. c. j. & in. §. neque. de collat. in prag.
s l. ſi quis poſtea. ff. de iud. c. pe. de for. comp.
t c. pe. de elect. in vj. c. ſi duo. de proc. eod. lib.
v Gloſſ. d. c. j. & dict. §. neque.

Legati à latere cõferunt beneficia.

Legati miſsi, & nati non conferũt.

Cõcurrũt tres in collatione.

Preuẽtioni quãdo ſit locus.

poſsit.[x] Nam & tam modici tem-
poris prioritas, omni lege attendi-
tur.[y] quanuis ex curiæ Romanæ
ſtylo, hora literis non inſeratur.[z]
Ceſſat autem hæc præuentio,in be-
neficiis reſeruatis, quæ legatum e-
tiam à latere impediunt.[a] Multó-
que magis (vt iam dictum eſt) or-
8 dinarium.[b] Aut vbi prouiſioni ve
riſimilis notitiæ regula obſtat.[c]
Quæ tametſi de Papa tantum lo-
quatur, quia tamen ex iuris com-
munis viſceribus excerpta eſt,[d] &
vt obuiam eatur fraudibus ædita.[e]
Per illámque deteſtatum ambitio-
nis vitium[f] coercetur: dicendum,
eam in ordinario quoque locum
habere.[g] Et ita in ſupremo Delphi
natus ſenatu iudicatum, Decius
9 alibi refert,[h] vbi igitur fraus o-
mnis veriſimiliter ceſſaret, à regu-
la meritò recederemus. Veluti ſi
impetraretur beneficiũ, per renun-
tiationem, cum clauſula, aut alias
quouiſmodo, & pridie renuntia-
tionis admiſſæ, renuntians procul
Roma mortuus eſſet.[i] Quo iure
in regno vtimur, licet in Rota lis
adhuc ſub iudice pendere videa-
tur.[k] Nec huic regulæ per Papam
10 in regno derogatur.[l] Certis porrò
caſibus,(vt in viam reuertamur,)

Regula de veriſimili notitia.

Regula de veriſimili non derogatur.

x Glo.c.pe.de reſcript. in vj. & in c. ſi à ſede. de præbend. eod. libr.
y Accurſ.l. ſi ex pluribus §.fin.ff.de ſolut.
z Gloſſ.d.c. penult.
a Gloſſ.d.c.j.
b c.fin. vt lit. pend. in vj.& c. vt noſtrum. de appel.
c Reg.cancel.xxviij.
d Extra. c. deteſtandæ. & c.ſeq.de conceſ.præbend.in vj.
e Gloſſ.d.§.neque.
f c.quia intantum.& c. cũ iamdudũ. de præb.
g Glo.d.§.neque Rip.c. ij.in fin. de reſcript.
h Dec.conſil. cccxcviij. in fin.
i Gl.d.§.neque Sel.iij. parte.q.xlvj. Rebuff.§. declarantes. de mand. apoſt.
k Gomeſ. in d. regul. xxviij.
l Rebuff. tract. no.q. xviij.

legato facultas conferendi beneficia denegatur. Veluti ſi in curia vacauerint. [m] Quorum collationem diximus Apoſtolicę ſedi reſeruatam. [n] Aut ſi ſint cathedralium, regularium, collegialiúmve Eccleſiarũ beneficia, vel dignitates, poſt Epiſcopatum maiores electiuæ. [o] 11 Aut ſi eorum præſentatio ad patronum laicum ſpectaret. [p] Idémque ſi ſimul ad patroni clerici, & laici, præſentationem pertineret. [q] Nec enim æquum eſt, ex ſocio clerico, laicum damnificari. [r] ſed magis ex priuilegio, & perſona laici, ſocium clericum commodum ſentire. [s] Sic enim econtra dicimus, tempus ſemeſtre, quod habet Eccleſia ad præſentandum: laico (quadrimeſtre tantum ſuo iure habenti) ratione communionis competere, [t] Iuri laicorum præterea, legatus à latere non derogat, ne hoc nomine ab eccleſiarum fundatione, laici retrahantur. [v] Quæ ratio ceſſat in iure patronatus, quod laicus nó ex dotatione, aut fundatione habet, ſed ex præſcriptione, & priuilegio: cui ideo legatus Cardinalis præiudicat. [x] Quod autem de priuilegio diximus, de generali accipiendum eſt: nam ſi iure ſpeciali,

&

Legato quibus caſibus nõ cõfert.

12 *Communionis vtilitas.*

Iuri patronatus quandoq; laicus derogat.

13

14

15

m Gloſ.c.j.de offi.leg. in vj.

n c.ij.de præben. in vj.

o ca. deliberatione. de offic.leg.in vj.

p Gl.clem. per literas. de præbend.

q Panor.c.fin.in fin. de iur.patr.& in d.c.dilectus.de offic. leg.

r c.ſacris. de ſepult.

s l. ſi communem. ff. quem adm. ſer. amit. & l. is qui duos. ff. de lib. leg.

t Glo.c.vn.§.fi.de iur. patron. in vj.

v Gloſ.c. cum dilectus. de iur.patron.

x Panor.c dilectus, in fin. de offic.leg.Card. d.cle. per literas. iij.q.

& expreſſo priuilegio, certorũ beneficiorũ aliquis collationem habeat, ad ea legati poteſtas non extendetur.[y] Cum enim præpolleat ſpecialis prouiſio generali,[z] de his quę alteri ſpecialiter ſunt commiſſa, legatus non ſe interponit.[a] Poſtremo aduerſus nonnullos[b] putauerim, legatum Cardinalem, (præuentionis iure,) beneficia nominatis vel graduatis debita, conferre non poſſe. Cum reſpectu graduatorum, vel nominatorum, præuentio Papæ reſeruetur.[c] Et in reſeruatis Roma. Pontif. Legatus nihil poſſit.[d]

16 *Nominatis legatus non præiudicat.*

y Panor. d.c. dilectus. in fi.
z c.j. de reſcrip. c. dudũ de præb. in vj.
a Studuiſti. de offi. leg.
b Gl. ſ. vt verò de colla. prag.
c ſ. declarãtes de mandat. apoſto.
d c. quod translationẽ de offi. lega.

De *inferioribus ordinarijs.*

SVMMAE RERVM.

1 *Ordinarius quis.*
2 *Cathedralis prouiſio ad quem.*
3 *Confirmatio quo ordine fiat.*
4 *Epiſcopus an ſolus conferat beneficia.*
5 *Hoſtienſis opinio probata.*
6 *Conſuetudo in prouiſione ſpectatur.*
7 *Epiſcopus ante adminiſtrat. confert.*
8 *Epiſcopus an ſine coadiutore conferat*
9 *Coadiutor ſolus quandoque confert.*
10 *Alienatio voluntaria, & neceſſaria.*
11 *Epiſcopus accuſatus an cõferat.*
12 *Epiſcopus depoſitus epiſcopi iura exercet.*

CAP

CAPVT IIII.

SED iam de inferioribus 1
ordinariis (ordinarios
voco qui ſuo iure conferre
poſſunt:) [a] tametſi
non habeant ordinariam iuriſditionem
[b] aliqua dicenda veniunt.
Et ſcire cum primis oportet, eccleſiarum
Cathedralium prouiſionẽ,
quæ olim Papæ reſeruata erat, [c] ſimulatque
inferiorum collegialiũ,
de quibus ex primaria lege Epiſcopi
diſponebant, [d] collegiis quibuſ- 2
cunque fuiſſe conceſſam. [e] Vt ab
iis digni moribus, & ætate, vacantíque
eccleſiæ magis vtiles eligerẽ- 3
tur, [f] ſola confirmatione, ſuperiori
conſeruata. hoc videlicet ordine,
vt electus Abbas, ab epiſcopo: [g]
Epiſcopus à Metropolitano: [h] Metropolitanus,
à proprio Patriarcha:
[i] Hic autem à Roma. Pontifice
[k] confirmaretur. Cùm non alius
extet ſuperior. [l] Præbendarum ve- 4
rò, & dignitatum Eccleſiæ Cathedralis,
collationem ad Epiſcopum,
& capitulum ſimul pertinere,
communiter exiſtimatum eſt. [m]
Cum enim ex bonis communibus
inſtitutæ præſumantur, [n] eorum
de collegio, nedùm Epiſcopi conſen

Ordinarius quis.

Cathedralium prouiſio ad quem ſpectet.

Confirmatio electionis à quibus fiat.

Collatio beneficiorũ ad quẽ pertineat.

a c. de iudicibus. ij. q. vj. gl. c. ordinarij de offi. ord. in vj.

b Gl. cle. j. vt lit. pend.

c Glo. c. quanquam. de elec. in vj.

d Panor. c. cum eccleſia vult. de elect.

e c. cum eccleſia ad fin. de cau. poſſeſ.

f c. j. c. cum in cunctis. c. ne pro defectu & ca. quia propter de elect. c. fi. xvj. q. vij.

g ca. hoc tantum. xvij. quæſtio. ij.

h c. cũ dilectus de ele.

i c. antiqua de priuil.

k c. renouantes. xxij. diſ. d. c. ant.

l c. nũc autem. xxj. diſt.

m c. poſtulaſt. de ele. ex Gl. & Panor. d. c. cum eccleſia vulterana.

n c. nulli. §. fi. xij. q. j.

ſenſum exquiri conſequens eſt,[o] cũ
& ſoleat vulgo dici, ab omnibus
probandum eſſe, quod tangit vni-
5 uerſos.[p] Ego verò magis probo,
vt cum Hoſtien. dicamus, vbi prę-
lati, & capituli bona, quod regu-
lariter contingit, diſtincta ſunt, ad
ſolum Epiſcopum, cum conſilio
6 tamen capituli, præbendarum ec-
cleſię cathedralis collationem per-
tinere.[q] Et quia vacante ſede ne-
gat Honorius, vſquam cautum in-
ueniri, capitulum præbendas con-
ferre.[r] Cum tamen conſtet eo caſu,
quo ad Epiſcopum & capitulum
ſimul præbendarum collatio per-
tinet,[s] capitulum poſſe vacantes
conferre præbendas. Cæterum mi-
nora inferiorum eccleſiarum be-
neficia, (communi ſententia non
reclamante,) ſine cõſilio etiam ca-
pituli, Epiſcopus confert.[t] Licet
in maioribus capitulum conſulere
debeat,[v] & ita cõferre.[x] Aut ſi ſint
eccleſiæ collegiatæ, conſeruata eis
præſentatione, inſtituere.[y] Et ita
verum eſt, ad eum iure communi,
7 ſpectare inſtitutionem, & deſtitu-
tionem beneficiorum.[z] Niſi tamen
prędictis obſtaret conſuetudo, aut
priuilegium,[a] quæ nõnunquã effi-
ciunt, vt electio canonici, ad ſo-
lum

Hoſtien. opinio cõtra cæteros probata.

Epiſcopus ſolus confert.

Conſuetudo in collatione beneficiorum multũ poteſt.

o l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen.

p c. ad hæc in fi. de off. Archidia.

q c. nouit & c. quanto de iis quæ fiũt a præl.

r c. illa. ne ſed. vacan.

s c. vn. in prin. eo. titu. in vj.

t c. ea noſcitur. de iis quæ fi. à præla.

v d. c. quãto vbi Panor.

x d. c. nouit vbi Panor.

y Pa. d. c. cum eccleſia.

z c. cum ex iniuncto. §. fin. de hæret. c. omnes baſilicæ. c. nullus. xvj. q. vij. d. c. nouit.

a ca. abbate ſancti. de ver. ſign. d. c. ea noſcitur.

lum Epiſcopum, vel ſolum capitulum, pertineat.[b] Aut ad canonicos, ſingulares, vice & authoritate capituli.[c] Vel etiam ad prælatum alterius eccleſiæ.[d] Verum enimuero, non habet poteſtatem capitulum, aut Epiſcopo inferior, conferendi beneficia, Epiſcopo excluſo.[e] niſi ex priuilegio, aut alio iure ſpeciali.[f] Confert autem & inſtituit Epiſcopus, tametſi nōdum decreta ſit, 8
ei adminiſtratio: modo tamen electus ſit, & confirmatus.[g] Per electionem enim ius adminiſtrandi, & per confirmationem, eius iuris exercitium conſequitur.[h] Con- 9
fert item Epiſcopus, etiam ſi propter ſenectutem, aut ægritudinem, datus ſit ei coadiutor.[i] Hæc enim corporis vitia, plærunque cordis virtutem augent, faciuntque vt feruor ſpiritus in ſublimiora cōſcen- 10
dat.[k] Secus ergo ſi ei mente capto, de coadiutore ſit prouiſum. Quo caſu, non ipſe, ſed coadiutor, ple- 11
nam habens ſicuti furioſi curator,[l] adminiſtrationem,[m] beneficia cōferet.[n] Nec obſtat, quod habenti liberam adminiſtrationem, alienatio 12
ſit interdicta:[o] Nam hoc in voluntaria accipiendum eſt, non item in neceſſaria.[p] Qualis eſt collatio benefi

Epiſcopus ante decretū̃ adminiſtrationem confert.

Coadiutor non confert.

Adminiſtrator quando alienet.

Alienatio voluntaria & neceſſaria.

b d.c.cum eccleſia vulterana.

c c.fi.de præb.in vj.

d c.fi.de inſtitutio.

e d.c.cū ex iniuncto.§.fi.d.c.omnes.& dict.c.nullus.

f c.nulla vbi Panor.vj.no.de conceſ.præb.

g c.noſti.c.trāſmiſſam &.c.qualiter de elect.

h Glo.c.quanto.lxiij.diſt.

i Glo.c.cui rei de coll.pragma.

k c.j.c.niſi.§.alia verò de renuntia.

l l.inter bonorum.ff.de admini.tuto.

m c.grandi de ſup.neg.c.vn.de cler.ægr.in vj.

n Old.conſi.xliiij.glo.d.c.cui rei.

o c.is cui de ele.in vj.

p l.alienationes.ff.fa.her.l.aliā.ff.de noua.

neficij, ob impendẽs graue, ex diu-
13 tina vacatione periculum. q Confert prætereà Epiſcopus, licet reus criminis etiam grauiſsimi, r (puta Hæreſis, quo iure ipſo priuatur Epiſcopus,) s & accuſatus. t Priuatio enim hæc occulta eſt, vnde ex quo tolleratur in officio, rata eſſe debent, quæ ab eo interim geruntur. v Nec debet accuſatus, ſacerdo-
14 tij ſui poſſeſsione priuari. x Quinimo nec depoſitus, ſi prouocauit, prohibetur Epiſcopalia iura exercere. y Cum enim non cenſeatur damnatus qui prouocauit: z manet integer ſtatus eius, vt interim dignitatis ſuæ honoribus fungatur. a

Epiſcopus accuſatus an conferat.

Depoſitus beneficia confert.

q c. ne pro defectu in prin. de elect.
r Panormi. c. nihil not. xij. de elect.
s c. cum ſecundum de hæret in vj. c. quo iure. viij. diſt.
t c. nonne. viij. q. iiij.
v l. Barbarius. ff. de of. præto. l. j. C. de teſt.
x c. ij. vt lit. pend.
y Gl. c. ſæpè de appel.
z l. furti. §. j. ff. de infa. l. ij. §. fi. ff. de pœn.
a l. vn. §. pen. ff. nil no. appel. pen.

De quaſi poſſeſſore conferendi.

SVMMAE RERVM.

1 *Quaſi poſſeſsio conferendi.*
2 *Fructus poſſeſſorem ſequuntur.*
3 *Vnus actus quando tribuat poſſeſsionem.*
4 *Mala fides an poſſeſ. quærat.*
5 *Poſſeſſor malæfidei non lucratur fructus.*
6 *Scientia neceſſaria in incorporalibus.*
7 *Poſſeſsio vltima attẽditur.*
8 *Poſſeſsio ſecunda an iniuſta præſumatur.*

CAP

CAPVT V.

SVFFICIT autem eum 1
qui cõfert beneficium,
eſſe in quaſi poſſeſsione
conferendi: licet apud
eum non ſit proprietas. [a] Sic enim
dicimus in electione [b] & præſenta-
tione. [c] Adeò quidem, vt prouiſus
à poſſeſſore, præferatur ei, qui à ve
ro collatore ius habet. [d] Annume-
ratur enim fructibus collatio. [e] 2
Fructus autem poſſeſſorem ſequũ-
tur, non dominum. [f] Sanè cum ſi-
mus in actibus, qui familiaritatis
iure concedi non ſolent: vnico a-
ctu conferendi, quæritur hæc qua-
ſi poſſeſsio. [g] Si tamen effectum ha-
buit collatio: [h] Alioqui diceretur
labia ſua tantum poſsidere. [i] Nec 3
oberit poſsidenti mala fides: cum
qua etiam in incorporalibus, quaſi
poſſeſsio acquiritur. [k] Licet ad ef-
fectum collationis, aut alterius a-
ctus, bona fides deſideretur. [l] Hoc
eſt, vt credat qui confert, ſe id ius
habere. [m] Neque enim facit fru-
ctus ſuos malæ fidei poſſeſſor. [n] 4
Scientiáque & patientia, eorum 5
quorum intereſt, requiritur. [o] Si- 6
ne quibus, in incorporalibus, non
acquiritur quaſi poſſeſsio. [p] Vlti- 7
ma autem & immediata collatio
ſpect

Quaſi poſſeſsio conferendi.

Fructus poſſeſſorẽ ſequũtur.

Vnicus actus quærit quaſi poſſeſsionem.

Mala fides quærit poſſeſ.

Poſſeſſor malæfidei non lucratur fructus.

a c.cum olim. de cauſ. poſ.
b c.querelam. de elect.
c c. conſultationibus, & c. ex literis. de iure patron.
d Panor. d.c. conſulta-tionibus. in fin.
e Gloſ.c.cum olim. de maior. & obed.
f l.bonæfidei. ff.de acquir. rer.do.§.ſi quis à non domino. de re. diui.
g l.j.§.quæſitum. ff. de aqua quoti.c.cũ de beneficio. de præb. in vj. gloſ.c.cum Eccleſia.de cauſſa. poſſeſ.
h Innoc.c.ij.de in inte. reſtit.
i Panor.c.cũ olim.iiij. not.de cauſ.poſſ.
k Inno.d.c. cũ eccleſia.
l Panor.d.c. conſultationibus. & d. c. cum Eccleſia.num.xxvj.
m cap.ſi virgo.xxxiiij. q.j.
n c.grauis.de reſti.ſpo.
o Innoc. d c. ij. Decius cxxvj.in fin.
p l.ij.C. de ſer. & aqu.

ſpectatur. [q] Actus enim medius poſſeſsionem interrumperet. [r] Nec nos moueret, quod ſecunda poſſeſſio, in dubio clandeſtina præſuma-
8 tur, & iniuſta: [s] ideoque vincat cæteris paribus in interdicto retinendæ, qui antiquiorem poſſeſsionem probat. [t] Nã hæc præſumptio ceſſat, vbi conſtaret, veterem poſſeſſorem, poſterioris ſcientiã habuiſſe, nec contradixiſſe. [v] Ex hoc enim videtur prior poſſeſsio interrupta. [x]

Poſſeßio ſecunda quando clandeſtina.

q l. ſi mater. C. ne de ſta. defun. d. c. cum ecclefia Old. cccij.

r d. c. cum olim. vbi Panor. iiij. not.

s cap. licet cauſſam. de prob.

t Bart. l. ſi duo. col. ij. ff. vti poſsid.

v Bal. l. non ignorabit. C. ad exhib.

x l. clam. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. poſſ.

De ſequeſtro.

SVMMAE RERVM.

1 *Sequeſter an conferat beneficia.*
2 *Sequeſtri finis.*
3 *Sequeſter omnis confert.*
4 *Expoſitum. c. cum Bertoldus.*
5 *Laici non tractant ſpiritualia.*

CAPVT VI.

1 SED cur ſequeſter qui non poſsidet: [a] beneficia confert? [b] Quia inquiunt prælaturæ fru-
2 ctus percipit: quibus ſæpe diximus collationes annumerari. [c] Quæ ratio nonnullis diſplicet, cum hi fructus alieno nomine percipiantur: [d]

Sequeſter an beneficia conferat.

Sequeſtri finis.

a l. intereſſe. ff. de acqu. poſſeſ.

b Innocẽ. c. examinata, de iudi.

c Gloſſ. c. cum olim. de maio. & obed.

d ca. cum Bertoldus. de re iudi.

Et alterius nomine collecti fructus reſtitui debeant. [e] non cadat autem reſtitutio, in præterita beneficij collatione, [f] Et quia fieret contra 2 finem ſequeſtri, ad hoc ordinati, ne diſcipentur fructus, ſed futuro victori conſeruentur. [g] Alij non ſat bene, vt mea fert opinio, voluntarium ſequeſtrē à neceſſario diſtinguunt. [h] Nos breuiter putamus non 3 tantum ſequeſtrem voluntarium, hoc eſt ſimultanea partium voluntate electum, conferre poſſe: cum poſſideat, [i] ſed etiam neceſſarium, id eſt Iudicis authoritate datum. [k] Cùm omnia beneficij iura exercere poſſit, [l] Et licet non poſſideat, [m] fructus tamen colligit. Nec poteſt verus dominus, propter dubium litis euentum conferre. Et intereſt eccleſiæ vacanti, de clerico quàm 4 citiſsimè prouideri. Quo fit vt non obſtet Inno. tertij conſtitutio. [n] In qua ideo non præſentat creditor, pignoris nomine tenens ius patronatus: quia ſubeſt perſona legitima, nēpe verus dominus, quæ præſentet, quod & alibi attigimus. [o] Hæc autem ita accipi volumus, ſi 5 ſequeſter iuris conferendi ſit capax, quia clericus. Namque laici, ſpiritualia tractare omnimodo prohi

Sequeſter voluntarius & neceſſarius.

Laicus ſpiritualia non attingit.

e c. cum contra. de pign. c. j. de vſur.

f Panor. ca. ex literis. de iur. patro.

g ca. j. & ij. de ſeq. poſſ. & fruct.

h Sel. q. ix. ij. part.

i l. licet. ff. depoſi.

k Glo. §. item voluit. de colla. in prag.

l Glo. cle. j. de ſeq. poſ.

m d. l. intereſſe.

n d. c. cum Bertoldus.

o Lib. iij. Miſcel. c. ij.

prohibentur.[p] Et ideo laicum ſequeſtrem, nullo caſu conferre poſſe, verius eſt.

p c. decernimus. de iudi. c. cauſſamq́; de præſcr.

De capitulo ſede vacante.

SVMMAE RERVM.

1 *Collatio beneficij eſt donatio.*

2 *Capitulum ſede vacante non confert.*

3 *Capitulum ſuccedit in neceſſarijs.*

4 *Capitulum ſede vacante commendat.*

5 *Mandatario fit collatio neceſſaria.*

CAPVT VII.

1 VErum enim vero, quoniā collatio beneficiorum, fructibus annumeratur,[a] quos futuro ſucceſſori reſeruandos cōſtat:[b] Et donatio quædam eſt,[c] vtitur quippè liberalitate prælatus, in cui vult cōferendo:[d] donare autem prohibetur is, cui libera bonorum admini-
2 ſtratio conceditur:[e] capitulum ſede vacante, licet in his quæ ſunt iuriſdictionis, plenè ſuccedat:[f] vbi ea iure cōmuni epiſcopo competūt.[g] Conferre tamen beneficia non poterit,[h] quanuis beneficiorum collatio, ad epiſcopum pertineat, iure deuoluto.[i] Cum vtrobique ſit eadē ratio, & hic caſus, expreſſus in iure non legatur, Negat autem Ho

Capitulū quando conferat.

a Gl. c. cum olim. de maio. & obed.
b c. cum vos. de off. ordi. c. fi. eod. tit. in vj.
c c. fi. de off. vica. in vj.
d c. relatum. vbi gloſ. de præb. c. poſt electionē. in prin. de cōceſ. præb.
e l. contra. §. ſi fili. ff. de pac. l. filius. §. j. ff. de dona.
f c. his quæ. c. cum olim. de maio. & obed.
g Panor. c. verum. nu. 9. de foro compe.
h c. illa ne ſed vacan.
i Panor. d. c. cum olim.

k d.c.illa.

l c.vn.in princ.ne ſede vacan.in vj.

m d.c.illa.

n d.c.cum olim.

o c.j.de inſtitutio.in vj.

p Gloſſ.§.item circa.de colla.prag.

q l.ij.ff.de offi.procon. gl.c.nouit.de off.lega.

r c.nobis.& tot.tit.de iure patro.c.decernimus. xvj.q.vij.

s Gl.cle.vn.§.j.de hære.

t c.cum nullus. verſicu. Epiſcopo.de temp.ord. in vj.

v c.vn.de maio.& obed. eo.lib.

x l. rem legatam. ff. de adi.leg.

y Hoſti.& Imol.d.c.illa.

z c.cum vos.de offi.ordi. Panor.c.cum nobis.vl. not.de elect.

a c.bonæ.vbi Panor.nu. 14.de appella.c.fin.de ſtat.monacho.

b c.is cui.de elect.in vj. iuncto.c.ne pro defectu eo.tit.in Ant.

norius pontifex,[k] capitulum dare beneficia ſede vacante: præterquam vbi nominatim à lege cautum eſt. Vt cum ad epiſcopū & capitulum ſimul ſpectet collatio.[l] Verum licet non ſuccedat in collatione capitulum:[m] electos tamen cōfirmare poterit,[n] & inſtituere præſentatos.[o] Licet enim collatio, actus ſit voluntariæ iuriſdictionis, atque ideo extra territoriū, etiam Romæ[p] poſſit exerceri:[q] inſtituere tamen, confirmare, & cætera id genus, neceſſitatis ſunt. Tenetur quippè ſuperior electum, & præſentatum, non indignos confirmare vel inſtituere.[r] Succedit autem capitulum ferè ſemper, in iis quæ neceſſariȩ ſunt iuriſdictionis,[s] Vt & in licentia ordinandorum,[t] abſolutione excommunicatorum[v] & ſimilibus. Cum tunc liberalitas nulla exerceri dicatur,[x] ideoque nullius præiudicij exiſtimentur.[y] Qua ratione, & capitulum, quod dare beneficia non poteſt: œconomum tamen, & adminiſtratorem eccleſiæ vacanti præficiet.[z] Et commendare eccleſiā poterit, donec fuerit prouiſum de paſtore.[a] Hoc enim neceſſariū eſt propter moræ & diutinæ vacationis periculum.[b] Nec futuro ſuc ceſſo

3 Capitulū in neceſſarijs ſuccedit.

4 Capitulū adminiſtratorem conſtituit.

ceſſori damnũ irrogatur, qui liberè poterit commendatariũ, nedum œconomũ, reuocare.[c] Addúntque alij eadem ratione, Collationes beneficiorum neceſſarias, capitulum ſede vacante facere poſſe. Vt quæ nominatis fieri debẽt.[d] Cui ſententiæ non inuitus me oppoſuerim. Cum hic caſus lege expreſſus non ſit. Et in collatione beneficiorum, nunquam vt diximus, vacante ſede ſuccedat capitulum, niſi vbi lege
5 nominatim cauetur.[e] Præterea quia collatio quæ fit mandatario, neceſſaria videtur, vbi præſertim mãdato inſertum eſt decretum, aut præceſsit inhibitio executoris.[f] Et tamen eam ſede vacante, capitulum facere nequit.[g] Nec ab hac mea ſententia, Pontificiæ legis Gloſſarij abhorrere mihi videntur.[h]

Mandatario collatio fit neceſſaria.

c cap. nemo deinceps. de elec. in vj.

d Rebuff. §. ſi quis vero. de colla. in concor. & trac. nomina. q. viij. & 14.

e d. c. illa.

f c. ſi ſoli. de conceſ. præben. in vj.

g c. eam te. de reſcrip.

h Glo. cle. j. §. j. de hæret.

De vicario Epiſcopi.

SVMMAE RERVM.

1 *Vicarius quæ ſunt gratiæ non explicat.*

2 *Vicarius non confert beneficia.*

3 *Vicarius an extra diœceſim conferat.*

4 *Beneficij verbo maiora veniunt.*

5 *Auditor cõfert beneficiũ.*

6 *Vicarius nõ cõfert Epiſcopo.*

7 *Deuolutio non fit de vicario, ad Epiſcopum.*

8 *Vicarius vicarij vicario confert.*

9 *Reuocationem ignorans ſi conferat.*

CAPVT VIII.

His conſentanea ſunt, 1
quæ de vicario Epi-
ſcopi legimus, vt tan-
etſi quæ ſunt meræ gra
tiæ, expedire non poſsit: atque ideo
ſine ſpeciali mandato non conferat
beneficia: [a] Cum collatio ſit dona-
tio,[b] quæ non venit in generali cõ-
ceſsione.[c] Quæ tamen ſunt iuſti-
tiæ, & neceſsitatis, explicet.[d] vt da-
re licentiam ordinandis, [e] abſolue-
re excommunicatos, [f] confirmare
electos, [g] inſtituere præſentatos, [h] 2
& cõferre beneficia, ex cauſſa per-
mutationis reſignata, Si poteſtatẽ
recipiendi renuntiationes, ab Epi-
ſcopo habeat.[i] Quam ſententiam,
tametſi cõtradicat Rota, [k] ego ve-
riſsimam puto. Cum tunc collatio
non ſit voluntatis.[l] Neq; enim poſ
ſunt huiuſmodi beneficia, niſi per-
mutantibus conferri.[m] Et commu
nis vſus receperit, vt eodem conte-
xtu, quo admittitur vtriuſque re-
nuntiatio, vtriuſque collatio pari-
ter fiat. Vnde cum hæc non reci-
piant vllum temporis interual-
lum, conceſsione vnius, alterum
quoque demandatum, neceſſariò
dici debet.[n] Porrò autem vica-
rius

Vicarius quæ beneficia conferat.

a c. fin. de offic. vicar. in vj.
b c. relatum. de præben. c. poſt electionem. de conceſſ. præb.
c l. contra. §. ſi filius. ff. de pact. l. filius. §. j. ff. de donat.
d Gloſſ. §. item voluit. de collat. prag.
e c. cũ nullus. verſ. epiſcopo. de temp. ord. in vj.
f c. vn. de maio. & obedient. in vj.
g c. ex frequentibus. de inſti. gloſ. d. c. fin.
h d. c. ex frequentibus. Roma. ſing. ccccccj.
i Geminin. d. c. fin. de offic. vicar.
k Rot. xliij. in Ant.
l l. vnũ. §. j. ff. de leg. ij.
m cle. j. de rer. permut.
n l. iij §. fin. ff. de pen. leg. l. veteres. ff. de itin. l. ij. ff. de iuriſd. c. præterea. c. ſuſpitionis. de offic. deleg.

rius ſpeciale mandatum habens, be
3 neficia procul dubio conferet. [o] — o d. c. fin. de offic. vic. in vj.
Vicarius extra diœceſim confert. Etiam extra diœceſim, [p] cùm colla tio ſit actus voluntariæ iuriſdictio nis: [q] quæ extra territorium exerceri poteſt. [r] Et vicarius ſicut Epiſcopus ordinarius ſit: [s] Ordinarius autem, vbicunq; etiam extra diœceſim conferre valeat. [t] Quam ſententiam vſu ſeruari, docti viri teſtantur. [v] Nec obſtat Greg. x. [x] conſtitutio, quæ in caſu ſpeciali nempe in beneficiis vacantibus in curia, loquitur. [y] Poterit quoque vicarius, mandatum habens ad conferenda beneficia, dignitates conferre. [z] Beneficij nanque verbo,

p Gloſſ. §. item voluit. de collat. prag.
q c. poſt electionem. de conceſſ. præb.
r l. ij. ff. de offic. procõſ.
s Pan. c. duobus. de re iudic.
t Gl. c. nouit. de off. leg.
v Boer. deciſ. xxx.
x c. ſtatutum. de præb. in vj.
y Gemini. d. c. fin.
z Rot. ccccxxxvij.

4 *Beneficij verbo beneficia veniunt.* (vt alibi dictum eſt) in tractatu fauorabili, omnia in vniuerſum beneficia, etiam ſuprema continentur. [a] Eadem ratione dicamus, au-
5 *Auditoris poteſtas.* ditorem, à Papa in curia Romana deputatum (cui poteſtas eſt poſt ſententiam conferendi beneficiũ: [b])
6 dignitatem quoque, ſi de ea cõtro- *Vicarius non confert Epiſcopo.* uerſia fuerit, iure conferre. [c] Ipſi tamen Epiſcopo nullum poterit vicarius cõferre beneficiũ. [d] Cùm enim
7 cenſeantur vnũ corpus, [e] ideóq; de vicario ad Epiſcopũ nõ fiat deuolutio: [f] Sed ſuæ facilitati debeat Epiſcopus imputare. Qui tam im-

a c. j. de maled. cap. ij. de præb. in vj.
b Cle. auditor. de reſc.
c Gloſ. d. clem. auditor.
d Rip. reſp. xxiij. tit. de reſcript.
e c. ij. de conſue. in vj. c. Romana. in princ. de appel. eod. lib.
f Rebuff. tractat. no. q. xiiij. num. lxiij.

prudentem vicarium eligit.[g] Sicut nec ſibiipſi, ita nec epiſcopo conferre beneficium poterit vicarius.[h] Quamuis delegatus à vicario, habente poteſtatem ſubſtituendi poſſit vicario conferri.[i] Cùm ſubſtitutus hic, ab Epiſcopo poteſtatem capiat, non à vicario,[k] Vnde iure Epiſcopi non vicarij ſubſtituentis, conferre videatur.[l] Enimuero ſi à vicario reuocationem ignorante collatum fuerit beneficium, tenet collatio.[m] Vt enim iuriſdictionem non acquirit vicarius, priuſquam ſciat, ita nec ignorans ademptam fuiſſe, illam amittit.[n] Nec impedit renũtiationis aut alterius actus effectum, reuocatio procuratoris non intimata.[o]

Reuocatione igno rans. 8

9

g §. præterea. qui. mod. re cont. obli. §. fina. de ſociet.

h c. fin. de inſtit. c. per noſtras. de iur. patr.

i Rebuff. vbi ſup. & in §. præfatique ordinarij. de coll. prag.

k c. j. cum not. de offic. vicar. in vj.

l l. item. § decuriones. ff. quod cuiuſque vniuerſ.

m l. ſi forte. ff. de offic. præſid. Innoc. c. ex conqueſtione. de reſt. ſpol.

n cap. Eccleſia. ij. vt lit. penden. cap. audita. de reſtit. ſpoliat.

o cap. ex parte Decan. de reſcript. clem. vn. de renuntia.

De executore.

SVMMAE RERVM.

1 *Executor quando conferat.*

2 *Executor non reſeruat.*

CAPVT IX.

QVOD verò ad executorem pertinet, ſiquidem is ad compellẽdum dũtaxat datus ſit, beneficij conferendi non habent poteſtatẽ.[a] Ad prouidendũ verò deputatus, non tantum confert, ſed etiã collationem

1 *Executor quãdo cõferat.*

a cap. ſi ſoli. de conceſſ. prœbend. in vj.

tionem ei ad quē ſpectat iure communi interdicit. Et ſicut legatus de latere, collationi ſuæ reſeruat. [b] Li- [b] c. j.c.ij.c. ſi capitulo, eod.tit.in vj.
2 cet de beneficio nondum vacante, prouidere nequeat, [c] Aut reſeruationem beneficiorum facere generalem. [d] Et hæc in hanc partē, qua de perſonis collatorum egimus cōpendioſè, dicta volui. Valentiæ. viij. Nouembris. 1546.

Executor non reſeruat.

[c] c. propoſuit. de conceſ.præb.in Ant.

[d] c.executor. eod.titul. in vj.

PARAPHRASIS IN TRActatum Sacerdotiorum Pars tertia.

Quales eos eſſe oporteat, quibus beneficia conferuntur de clericatu.

SVMMAE RERVM.

1 *Tonſura confert ordinem.*
2 *Sanctimonia ſupplet defectum.*
3 *Probitas regulas iuris mutat.*
4 *Clericatus non præſumitur.*
5 *Clericatus ſcripto probandus.*
6 *Presbyteratus literæ ordines non probant.*

CAPVT I.

1 OFFERT ſe ſe nūc tractāda, perſonæ qualitas, cui de beneficio prouideri debet. Et in primis cōſtat, ſacris eam initiatam eſſe opor-

Tonſura confert ordinem.

a c. cũ adeò. de reſcr. c. ex literis. de tranſact.
b c. decernimus. de iud. c. cauſámq;. de præſcri.
c d. c. ex literis. vbi Panor. iiij. not.
d c. cum contingat. de ætat. & qualit.
e l. ex eo. ff. de milit. teſta.
f Panor. & alij. c. ij. de inſtit. & in d. cap. cum adeò.
g cap. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij.
h cap. non dubium. vbi gloſſ. de ſent. excom.
i c. decernimus. de iu.
k Innoc. Panor. & cæteri. d. c. ij.
l l. iij. C. de furt.
m l. cætera. §. ſed & ſi. ff. de legat. j.
n Archid. c. nulli. xij. q. j. doct. d. c. cum adeò.
o c. ſtatuimus. §. his omnibus. lxj. diſt.
p l. ſi à bonæ fidei. ff. de æ. vend. c. in literis. de teſtib.

tere.[a] Cùm laicus, ſpiritualium iurium capax non ſit,[b] adeò quidem, vt licet ſatis ſit, promouendum primam habere tonſuram:[c] cum per eam conferatur clericalis ordo:[d] non tamen ſufficiat animi deſtinatio,[e] concurrente etiam habitu clericali.[f] Etiam ſi eſſet regularis conuerſus, qui licet Innocent. Secundi priuilegio [g] fruatur,[h] ſpiritualis tamen non eſt, vnde beneficia, aut alia ſpiritualia iura, quæ non niſi ſpiritualibus ſunt committenda perſonis,[i] ante tonſurã habere non poteſt.[k] Nec enim ſola voluntate perſonæ, ſicuti nec res ſpirituales fiunt.[l] Quando non ſoleat pro perfecto deſtinatum haberi,[m] ídque Bonifac. viij. in perſona nepotis ſui, ſeruaſſe canoniſtæ referunt.[n] Ob eximiam tamen vitæ ſanctimoniam, & ſingularem viri probitatem, etiam ad epiſcopatum, laicum euehi poſſe, plerique putant. Nicolai, Seueri, & Ambroſij exemplo adducti. Hic enim, nondum ex aqua baptiſmi, ſpiritualiter renatus: illi verò ex lanificio aſſumpti, in Epiſcopos ſunt electi.[o] Nec eſt nouum propter inſignem vitæ integritatem, contra iuris regulas, aliqua conſtitui.[p] Licet enim

2 *Vitæ ſanctitas.*

3 *Integritas vitæ iuris regulas immutat.*

conſan

conſanguineorum, familiariúmq; iudiciũ & teſtimonium, ſuſpectũ ſit:[q] nec ſoleant ſubornationis metu, poſt publicata teſtimonia recipi teſtes:[r] notæ tamen probitatis homo, & iudex, & teſtis, in cognatorum atque adeò fratrum negotiis poterit eſſe.[s] Nec publicatis licet atteſtationibus, in eius cauſſa, teſtes recipi prohibetur.[t] Quãdo non ſit veriſimile, integræ, & exploratæ fidei hominem, teſtes ſeduxiſſe aut ſubornaſſe,[v] quod & aliis multis Iaſon comprobat,[x] doctorum authoritatibus duntaxat pro more ſuffultus, quæ tamen nec ſatis fundatæ ſunt nec vt arbitror, in iudiciis reciperentur. Et quæ ex hiſtoria, de Nicolao, Seuero, & Ambroſio prodidimus,[y] per Dei de Nicolao reuelationem, aut ſubitã colũbæ ſuper Seueri caput quieſcientis terræq; pro cathedra, Ambroſio exurgẽtis viſionem contigerunt.[z] Vnde diuina ſunt, & admiranda quædam miracula, quæ in humanæ actionis exemplũ

Miracula.

4 produci non debent.[a] Clericatus autem qualitatem non præſumi, cum non à natura, ſed extrinſecus veniat manifeſtum eſt.[b] Proindéque allegatam probare oportebit.[c] Non

q l. qui iuriſdictionẽ. ff. de iuriſd. l. idoneũ cum vulg. ff. de teſtib.

r Aut. at qui ſemel. C. de prob. cle. ſi. de teſtib.

s Specu. titu. de iud. de leg. §. ſupereſt. Imol. c. cum R. de offic. deleg.

t Bald. c. præterea de teſt. cog.

v l. non omnes. §. à barbaris. ff. de re mil. d. l. ſi à bonæ fidei.

x Iaſ. l. iubemus. C. de iud.

y d. c. ſtatuimus. §. hĩs omnibus.

z Archid. d. § his omnibus.

a c. ſi. §. ſi. in ſi. iiij. quæſtio. iij.

b Inno. c. ſuper his de accuſa.

c l. ſi per aliũ. §. ſi. ff. ne quis eũ. doc. c. ſi iudex laicus de ſen. exc. in vj.

Non quidem teſtibus, iure ciuili, ſed literis Epiſcopi,[d] quas teſtimoniales vocant.[e] Licet Pontificia lege ſit receptũ,clericatum teſtibus, 5
[f] atque adeo vnico teſte, [g] probari poſſe.Sed nec ſatis eſſet ſacerdotij, 6
ſeu presbyteratus proferre literas, [h] niſi priores omnes ordines,nempe,tonſura, ſubdiaconatus & diaconatus à proprio Antiſtite,aut ab alieno cum literis dimiſſoriis,ſuſcepti quoque probentur. [i] Alioqui per ſaltum promotus præſumetur, [k] quo caſu non valet prouiſio ei facta, quomodocunque de beneficio.[l]

Literæ teſtimoniales.

d l.ſi qua.C.de epiſ.& cleri.
e Guid.pap.q.582.
f c.ij.&.iij.de cler.pe. reg.doct.d. l.ſi qua.
g Bald.& Felyn.c.licet vniuerſi. de teſtibus Boer.q. clxxj.
h Bar.l.illud.ff.de acqui hæred.
i Inno.& Fely.d.c.ſuper his.Chaſſ. tit.des iuſtices.§.vj.
k But.c.j.de cle.pereg.
l Præpoſ. c.ſolicitudo. lij.diſt.

De ſpurijs non promouendis.

SVMMAE RERVM.

1 *Illegitimi beneficiorum incapaces.*
2 *Spurius quandoque Papa creatur.*
3 *Gratianus ex adulterio natus.*
4 *Monachiſmus omne vitiũ purgat.*
5 *Epiſcopus an cum illegitimis diſpenſet.*

CAPVT II.

Ex his patet, ſpurios, & 1
alios nõ ex iuſtis nuptiis natos,per ſequens matrimoniũ,[m] aut Papã, [n] nõ legitimatos, [o] ſeculariũ dignitatũ quantúmuis capaces,[p] ab eccleſiaſticis tamen beneficiijs repelli.[q] Cũ nec

Spurij nõ promouẽtur.

m c. tanta. qui fil. ſint legiti.
n §.ſi.quib mo.nat.eſ. ſi.ſui.coll.vij.
o Gl.§.inter eos de nume.& quali. Cardin. prag.
p l. generaliter. §.ſpurios.&. l. ſpurij. ff.de decuri.
q c.innotuit de elect.c. j. & ij.lij.diſt.

nec ad ſacros ordines, etiam minores, citra diſpenſationem,[r] promoueantur.[s] Tum ob ordinis prærogatiuam, & excellentiam, quam indignũ nimis eſſet, turpiter natis conferre,[t] tum in deteſtationẽ paternæ incontinentiæ,[v] cuius exemplum, in filiis, lex non ſine cauſſa timet.[x] Recepto vulgo diuerbio.

Sæpe ſolet ſimilis filius eſſe patri.[y]

2 Tanta fateor poteſt eſſe morũ honeſtas, & vitæ ſanctimonia, vt nõ tantum ſacris initiari, ad eccleſiaſticúmq; beneficium promoueri,[z] verumetiam ad ſupremã Papatus dignitatem, ſpurius euehi poſ-

3 ſit.[a] Idque Gratianus, (qui & ipſe ex adulterio natus perhibetur:) multis confirmat exemplis.[b] Spurius præterea, qui Monachiſmum, aut regularem ordinem profitetur,

4 iure ſacris initiatur.[c] Cum abſtergat humanam omnem maculã monachalis vita.[d] Adeo quidem, vt per eam ingratitudinis vitium deleri, à Gratiano, ex nouella proditum ſit.[e] Quo nomine, Gratianus Monachus, in monachorum cauſſa plериſq; ſuſpectus eſt.[f] Cum nullum in nouella Iuſtiniani tale caput legatur. Sed poteſt vtrumq; defendi, Gratiani ſententia, ex iam dicta

Iuſti

Spurius quãdoque Papa creatur.

Gratiani natiuitas.

Monachiſmus abſtergit omnẽ maculam.

r c.j.de fil.presb.in vj.
s c.j.eo.tit.in ant.
t c.inter dilectos de exceſſ.præla.
v c.eccleſia.j.q.iiij.
x l.quiſquis.§.filij.C.ad leg.iul.maie.
y Gl.c.fi.de fil.præsb.in vj.
z c.literas.e.ti.in ant.
a c.Oſius.lvj.diſt.
b d.c.Oſius.
c c.j.de fil.præsb.c.ij.lvij.diſt.
d §.j.in princ.de monachis.col.j.
e c.fi.xix.q.iij.
f Alciat.Parerg.iiij.c.xxiij.

Iuſtiniani cõſtitutione.[g] Denique 5
cum illegitimè natis Epiſcopus di-
ſpenſat,[h] Præterquàm in Epiſco-
patu[i] & eccleſia paterna.[k] Ad quę
ex ſolius Roma. Ponti. diſpẽſatio-
ne, ſpurius promouetur.[l]

Epiſcopus cum ſpurÿs diſpẽſat.

g d. §. j. de monach.
h c. veniens. c. ex tranſmiſſa. de fil. presby. gl. d c. ij. lvj. diſt.
i c. innotuit de elect.
k c. dilectus de fi. preſb.
l Gl. d. c. ij. & d. c. dilectus. Panor. c. fi. de fil. presbyt.

De ætate beneficiandorum.

SVMMAE RERVM.

1 *Aetas legitima in beneficiarÿs.*
2 *Impubes non eſt canonicus.*
3 *Impubes quãdo capax primæ tonſuræ.*
4 *Cathedralis & collegiata Eccleſia.*
5 *Canonicus qua ætate ſuffragium ferat.*
6 *Presbyteri ætas.*
7 *Abbatis, et abbatiſſæ ætas.*
8 *Prioratus conuentualis qui.*
9 *Epiſcoporum ætas.*
10 *Inquiſitor quadragenarius.*
11 *Chriſtiana admonitio.*
12 *Hæreticorum iudices quales.*

CAPVT III.

PORRO non ſatis eſt, 1
quem ex iuſtis nuptiis
æditum eſſe, niſi legiti-
mæ ſit ætatis.[a] Neque
enim pueri cùm iudicio careant,[b]
nec ſtabilem habeant mentem,[c] vt
pote rationis expertes,[d] idonei
ſunt ab beneficia obtinenda qui-
bus deſeruire non poſſunt.[e] Inde-
cor

Aetas idonea beneficiariorũ.

Pupilli nõ ſunt capaces beneficiorum.

a c. cũ in cunctis de ele. cle. j. de æt. & qual.
b l. cum prætor. §. pen. ff. de iud.
c l. ſin. C. de teſt. mili.
d c. firmiſsimè. xv. q. j.
e c. ſuper inordinata de praben.

corum eſſet quippè vt Alex.iij.di-
cebat, [f] eos eccleſiis præficere, qui
non nouerunt gubernare ſeipſos.
Quæ ratio,cũ in ſimplicibus quo-
que beneficiis militet,canoniis prę
ſertim,(ad quas promoueri debẽt,
qui eccleſiis conſulere poſsint:) [g]
aduerſus pleroſque, [h] verius exiſti-
2 mo,impuberes canonicatuum cæ-
terorúmque beneficiorum ſimpli-
cium,nedum curatorũ, iure pror-
ſus incapaces eſſe. Canoniæ enim,
& curata beneficia dignitatem re-
dolent: [i] impuberes autem, ad ho-
nores admittendos non eſſe,tamet-
ſi cogat neceſsitas,iamdiu receptũ
eſt. [k] Niſi tamen ex papæ diſpenſa-
tione, [l] aut ſi talia ſint beneficia,
quæ nullam conſilij maturitatem
exigant. Vt minora,pro ſeruitio
aliquo temporali ordinata, [m] quæ
idcirco laicis,(vt ſuo loco dictum
3 eſt)aſsignari poſſunt. [n] Nec obſtat
quod impuberes poſt ſeptennium
primam tonſuram recipiant, [o] & ad
minores ordines promoueantur: [p]
cum enim ordinari omni ex parte
nõ poſsint vt pote prohibiti,ad ſa-
cros veluti ſubdiaconatũ,diacona
tũ & presbyteratũ, [q] promoueri, [r]
hoc neceſsariò nihil infert.quãquã
nõ me fugit,canonicatuum eccle-
ſiæ

Tonſuræ ĩpubes capax eſt.

f c.iij.de æta.& quali.
g Card. Alex.c.de his. xx viiij.diſt.
h Glo.c.ſi eo tempore. de reſcrip.in vj.d.ca. ſuper inordinata.
i c.ſtatutũ in princ.de reſcrip.in vj.d.c.cum in cunctis.§.inferiora.
k l.ij.§.fi.ff.de iu.immunita.
l c.ex eo.de elec.in vj.
m Panor.d.c.ſuper inordinata.
n Gl.c.cũ M.de conſtit.
o c.fi.de tẽp.ord.in vj.
p c.in ſingulis.77.diſt.
q c.à multis.vbi Pan. de æta.& quali.
r c.pueri.j.q.j.cle.fin. de æta.& quali.

ſiæ Collegiatæ, non Cathedralis, ex Reg. Cancellariæ,[s] pueros, decem annorum capaces eſſe. Cathedralis autem eccleſia, & ſi de iure omnis collegiata ſit:[t] vt & regularis:[v] nó tamen omnis collegiata eſt Cathedralis.[x] Sed ea dicitur, in qua eſt collegium canonicorum, arcam, tractatúmq; communem,[z] & cómune ſigillum,[a] habentium.[b] Puberes verò quæcunque ſimplicia beneficia, licet rectoriæ ſint, ſtatim poſt xiiij. annũ obtinere iure poſſunt.[c] Licet hodie canonicatum adepti, ſuffragiũ ſeu vt dicunt vocem, non habeant in capitulo,[d] niſi poſt xvij. annum. Curata verò beneficia, ante xxv. annum haberi nequeunt.[e] Cum curam animarũ non exerceat, niſi presbyter.[f] Et ad preſbyteratus ordinem. xxv. annum dumtaxat nactus, promoueatur.[g] Idque hodie gratioſè indultum eſt. Nam nouella lege[h] Iuſtiniani xxxv. annis minores ad ſacerdotium ordinari prohibebantur. Ex Bonifacij verò conſtitutione, ſaltem xxx. annorum eos eſſe oportuit.[i] Et olim. xl.[k] Idémque in Archidiaconatu, Decanatu, Præpoſitura, aliíſque inferioribus miniſteriis eccleſiaſticis traditum eſt.[l]

Qui

Right margin: l... lis eccleſia. 4 — *Collegiata eccleſia.* 5 — 6 *Preſbyterí ætas.*

s Reg. Cancel. xvij.
t c. nouit. c. quanto de iis quæ ſi. à præl.
v c. ij. de ſtat. monac.
x Card. cle. ij. col. iij. de æta. & quali.
y l. j. ff. quod cuiuſcunque vniuer.
z c. tertio loco de proba.
a c. ſignificauit de app.
b Fely. c. accedentes ad prin. de præſcri. glo. c. ſicut. §. quibus de elec. prag.
c c. indecorum de æta. & quali.
d Gl. cle. fin. de æta. & quali.
e c. cum in cunctis. §. inferiora de elect.
f c. licet canon de elec. in vj.
g cle. fi. de æta. & qual.
h §. clericos de ſanctiſ. epiſco. colla. ix.
i c. j. cum ſeq. lxxviij. diſt.
k Theophil. §. proponebant de iu. natur.
l d. c. inferiora.

7 Quibus cum abbatia connumere-
Abbatis ætas. tur,conſequens eſt in abbate xxv.
annum ſufficere.[m] Tametſi in ab-
batiſſa,quam olim virginem ſexa-
genariam eſſe oportebat,[n] triceſi-
mus annus exigatur.[o] At hoc ad
abbatem nihil infert. Cum enim
exemplo turpiſsimum Pompo. di-
cat,[p] fœminino vocabulo maſcu-
los contineri: credendum non eſt,
8 legem de abbatiſſa loquentem, ad
Prioratus cõuentualis. abbates extendi.[q] In prioratibus
quoque conuentualibus,hoc eſt in
quibus plures collegialiter inter-
ſunt,[r] quamuis non eligant,[s] quia
fortè eſt prioratus manualis, xxv.
annus deſideratur.[t] Licet in cura-
tis non conuentualibus, viceſimus
ſufficiat.[v] Sed & in illis per con-
cordata.xxxiij.completum eſſe ſuf
ficit. Vt per regẽ Romano Pontifi-
9 ci, nominatio fieri poſsit.[x] At ve-
Epiſcopi ætas. rò in epiſcopatu, ſuperioribùsque
dignitatibus Pontificiæ leges, an-
num triceſimum exigunt.[y] Cum &
ea ætate Chriſtus baptizatus fue-
rit,& cœperit prædicare,[z] cuius le-
10 gatione Epiſcopi funguntur.[a] Sa-
Inquiſitorum ætas. nè in inquiſitoribus hæreticæ pra-
uitatis,quadrageſimum deſiderãt,[b]
Quod mirum pleriſque non iniu-
ria viſum eſt,cum xxx.anni in Epi

m Panor.d.c.cum in cũctis.in prin.
n c. iuuenculas.xx.q.j.
o ca.indemnitatibus.de elect.in vj.
p l.ſi ita ſcriptum.ff.de leg.ij.
q Cle. attendentes cum Glo.de ſta.mona.
r ca.nobis.cum gloſ.de iure patro.
s Old.cõſi.cclxxxj.
t Clemẽ.j.§.cæterum.de ſtat.mona.
v d.§.cæterum.
x §.monaſteriis.de reg. ad præla. no.fac.in cõcord.
y d.c.cum in cunctis. & §.j.de nu.Card.prag.
z c.presbyt.lxxviij.diſt.
a c.in nouo.xxj.diſt.ca. omnis.vij.q.j.
b Cle.nolentes.de hære.

c d.c.cum in cunctis.
d cap.per hoc.de hæret. in vj.
e d.c.cum in cunctis.

ſcopo ſufficiant:[c] qui tamen & ipſe inquiſitor eſt.[d] Nec aliud poſſe dici video, quâm quod Panor.[e] cenſuit, Epiſcopum ſolenniter eligi, magnáque cum rerum omniũ diſquiſitione, apud Romanum Pontificem, in Cardinaliũ collegio promoueri. Cuius fides, & grauitas, ſic explorata, nemini ſuſpecta eſſe aliqua ex parte debet.[f] Inquiſitores verò quoniam cauſa non tam exactè cognita, ſed tumultuariè quodammodo creantur, ætate maturiores lex eſſe voluit, quò intelligant omnes, non temerè, non iracũdè, nõ inexploratè, in inſimulatos hæreſis irrumpendum, ſed ſapienter, & cum ſumma animi prudentia, tractandum eſſe tale negotium.[g] Quanto enim maius eſt periculum, tãto cautiores & prudentiores iudices eſſe oportet:[h] ne (quod nonnũquam fieri vidimus,) ſpecioſo huius criminis prætextu, à ſycophantis, & nequiſsimis hominibus, pios & innocentes viros, opprimi contingat:[i] vt & alibi admonui.[k]

Hæreticorum iudices. 11 12

f l.vn.in fin.ff.de offic. præfec.prætor.
g Cle.j.de hæret.
h c.vbi periculũ.de elec.
i d.cle.j.
k lib.v.Miſcel.ca.xviij. & xix.

De

De coniugatis, & Bigamis.

SVMMAE RERVM.

1 *Coniugati non tenent beneficia.*
2 *Bigamus beneficiorum incapax.*
3 *Bigamus quis.*
4 *Vxorem adulteram cognoſcens, an bigamus.*
5 *Caſtimonia præſumitur.*
6 *Deus ignorantes non punit.*

CAPVT IIII.

1 Sine vxore præterea eum eſſe oportet, cui de beneficio prouidetur.[a] Ideóque coniugati, qui ordinari prohibentur,[b] beneficiorum ſunt incapaces:[c] obtentáque ante nuptias beneficia dimittere coguntur,[d] paritérque bigami: hoc eſt (vt compoſitum ex proprio, & peregrino, vocabulum indicat,)
2 qui ſecundas nuptias inierũt, cum ad ſacros ordines promoueri ſumma ratione non poſsint,[e] ex Epiſcopi etiam diſpenſatione,[f] meréque laici exiſtimentur:[g] beneficia
3 Eccleſiaſtica, tenere nequeunt.[h] Illum autem propriè, & verè bigamum dici conſtat, qui duas vxores, diuerſis temporibus habitas cognouit:[i] quaſi binæ vxoris maritum.[k] Sic enim Monogamũ vnius

Coniugati non habent beneficia.

Bigamus quis.

Monogamus, trigamus.

a c. diuerſis. de cler. coniuga.
b c. præterea. 28. diſt.
c c. ij. c. cum decorem. de cler. coniug.
d ca. j. c. diuerſis. eo. titu.
e c. j. c. ij. c. maritum. 13. di. glo. in ſum. xxvj di.
f c. ij. vbi glo. & Panor. de biga.
g c. vn. de biga. in vj.
h d. c. vn. de biga. in vj.
i c. deinde. xxvj. diſt.
k c. aperiant. xxxj. q. j.

l c.vnius.xxvj.diſt.
m d.c.aperiant.
n c.ſeriatim.xxxij.diſ.
o c.præcipimus.xxxiiij. diſt.
p c.nuper.de biga.
q capit.ſi cuius.ca.ſicut. xxxiiij.diſt.
r Panor.& alij.c.ij.col. ſi.de biga.

vxoris virum dicimus. [l] Et trigamum, qui tres: octogamum, qui octo habuit vxores.[m] Cæterum legis interpretatione, is quoq; bigamus intelligitur, qui viduam à priore marito cognitam,[n] aut puellam vitiatam,[o] vxorem duxit, quique ſecundum matrimoniū de facto con
traxit:[p] vel vxorem adulteram co- 4
gnouit,[q] etiam ignoranter, vt Doctor. exiſtimant. Cum hic non agatur de vitio ordinādi, in quo ſcientia requiritur, ſed de ſacramēti defectu, quem quicunque licet ignorans pati poteſt: proinde Hoſt. non ſine periculo promoueri coniugatum dicit, quando paucæ ſint admodum mulieres, quæ ab iniuria turpium libidinum liberæ ſint. Illud Ouidianum citans.

Mulieres caſtæ raræ.

Caſta eſt, quam nemo rogauit.

s l.merito.ff.pro ſoc.
t c.vn.vbi Pan.de ſcrut. c. ſi forte. vbi gloſ.de elect.in vj.
v c.dudum.de præſum.

At hæc præſumptio non tantum ſiniſtra eſt, atque ideo fugienda:[s] ſed etiam, contra legem, quæ præſumit quecunque caſtum, ſobrium & bonum, in omni (vt dicunt) bonitate naturali, cum qua videlicet homines naſcuntur,[t] niſi euidentiſsimis argumentis cōtrarium demonſtretur.[v] Vnde à communi ſententia facilè receſſerim. Cum nec
priuet Deus ſuis ſacramentis niſi 5
ſcient

Deus ignorantes non punit.

ſcienter delinquentes: [x] ceſſentque hîc rationes, Bigami promotionẽ impedientes, quas alibi Docto.[y] accuratè ſcriptas reliquerunt.

x c.ex literis. de eo qui cog.conſang.vxo.
y Gl. in ſumma.xxvj.diſtin.Panor.rub.de big. & in c.ſanè.de cle.coniuge.

De *ſcientia.*

SVMMAE RERVM.

1 *Scientia in promouendo neceſſaria.*
2 *Monachi imperiti.*
3 *Collatio illiteratis fit nulliter.*
4 *Papa contra Dei legem nihil poteſt.*
5 *Sciẽtia qua in clericis exigatur.*
6 *Iuriſdictionem qui clerici habeant.*
7 *Eminens ſcientia qua.*
8 *Papa omniũ doctiſsimus.*
9 *Oriundus cur in beneficio præferendus.*
10 *Patriæ dulcis amor.*
11 *Impetrans originem exprimit.*
12 *Exterus in Gallia non habet beneficium.*
13 *Regularis quando ſecularibus præficiatur.*
14 *Monachus creatur Epiſcopus.*
15 *Mendicantes quando incapaces beneficiorum.*

CAPVT V.

1 *Imperiti ab eccleſiis arcẽdi.*

Scientia deinde, quæ in ſpiritualiũ adminiſtratione potiſsimum neceſſaria eſt,[a] in promouendo exigitur.[b] Viris quippe doctis indiget eccleſia,[c] non vt ille dicebat,[d] Nepotulis & aſinis deferra-

a c.niſi.§.pro defectu.de renunc.
b cap.cum in cunctis.in prin.de elect.
c c.cum ex eo. de elect. in vj.
d Io. Mona.c.ſi.de verbo.ſign.in vj.& in d. c.cum ex eo.

tis. Cum non poſsit illiteratus ſacris officiis aptus eſſe.[e] Vnde quod dicitur, expertem literarum Monachum eſſe poſſe: [f] ad ius antiquum referendum eſt: quo Monachi clerici non erant. [g] At hodie cum omnes promoueantur, [h] (tametſi plures idiotæ, & ignari ſint, [i] locúmque diuerbio plerumque faciant, Monacho indoctior.) Literati dubio procul eſſe debent.[k] Cum illiteratos ab ordinibus etiam lex Pontificia repellat,[l] & multo magis à beneficiis.[m] Adeò quidem, vt ſi conferantur imperitis beneficia, nulla ſit ipſo iure collatio.[n] Cum & iã promotos inexcuſabilis ignorantia deiiciat.[o] Idque diuinæ legis authoritate.[p] Ait enim dominus.[q] Conticuit populus meus, eo quòd non habuerit ſcientiam quia tu ſcientiam repuliſti, repellam té, ne ſacerdotio fungaris mihi. Et alibi.[r] Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. his verbis Timotheo iniungens, vt ſacris literis vacet: quibus vniuerſos rem omnem edoceat, ad ſalutem cõſequendam ſpectantem. Quo facilè intelligimus, Papam (qui contra legem Dei nihil poteſt)[s] diſpenſare non poſſe, vt prorſus illiteratus promouea

Monachi imperiti. 2

Illiterati non habẽt beneficia. 3

4 *Papa nõ diſpenſat cum illiterato.*

e cap. illiteratos. xxxvj. diſtinct.
f Gloſ. c. legi. xvj. q. j.
g c. generaliter. xvj. q. j.
h Panor. c. cum illorũ. col. pen. de ſen. excom.
i c. ex multa. de voſ. & vot.
k c. fin. de temp. ordin. in vj.
l c. præcipimus. xxxiiij. diſt. c. promittẽtes. lv. diſt. & d. c. fin.
m d. c. cum in cunctis. d. c. illiteratos.
n Innoc. & Panorm. c. cum noſtris. de conceſ. præb. Fely. c. per tuas. de ſimon.
o c. fin. de ætat. & qual.
p c. omnes. in fin. xxxviij. diſtinct.
q Oſeæ iiij.
r j. Timoth. iiij.
s c. ſunt quidam. xxv. quæſt. j.

moueatur, alij licet contra. [t] Multóque minus Epiſcopus, [v] niſi in promouendo, egregia indole prædito, magna futuræ diligentiæ ſpes ſubeſſet. [x] Eruditos autẽ clericos eſſe oportet, non improbatæ lectionis

5 nis ſtudiis, vt Magicorum, Ariolorum, Mathematicorum, Alchimiſtarum, Aſtrologorum, hoc eſt, eorum qui prognoſticis ſuis, omnia turbant. Non item in figmentis Poëtarum, aut ſecularibus diſciplinis, niſi quatenus, ad vſum ſacrorum librorum conducunt, [y] ſed in lege Domini, [z] (quam qui ignorat, Chriſtum vtique igno-

6 rat:) [a] & Pontificum conſtitutionibus, ſi tales ſint clerici, qui ius dicere debeant. Vt Epiſcopi, [b] & Archidiaconi, præpoſitíq; iuriſdictionem habentes. [c] Cum enim ſecundum quod Canones cenſent, iudicare eos oporteat: [d] in cauſſis præſertim matrimonij, & aliis ſpiritualibus, ſtatuta Canonum

7 ignorare non debent. [e] Neque verò putandum eſt, exigi in eis eminentem ſcientiam, [f] hoc eſt, vt cæteris excellant, peritioréſque habeantur: (quomodo placet mihi, ſcientiam eminentem deſcribere, non cum vulgo, [g] vt

Artes quas callere debent clerici.

Iuriſdictionẽ qui clerici habeant.

Scientia eminens.

t Felyn.c. ſi quando. col.pen.de reſcript.

v Inno.& Hoſt.d.c.cum in cunctis.

x Imol.cle.j.de ætat.& qualit.

y c.legimus.j.c.turbat. cap.relatum.& c.ideo. xxxvij.diſtinct.

z c. qui Epiſcop. xxiij. diſt.cap. ſi quis artem. xxxvij.diſtinct.

a cap. ſi iuxta.xxxviij. diſtinct.

b c. de perſona. xj. q.j.

c Innoc.Panor. & alij. d.c.cum in cunctis.

d c.j.de offic.ordin.

e c.j.de conſang.& aff.

f c. niſi §. pro defectu. de renunc.

g Innoc. Panor. & cæteri.d.c. cum in cũctis.

ea ſit, qua inſtructus propoſitas o-
mnes quæſtiones, ex tempore diſ-
ſoluit, abſque vlla librorum reuo-
lutione,) ſed competentem,[h] quam
is habere dicitur, qui commode
poteſt, quæ officio ſuo incumbunt 8
explicare.[i] Doctiſsimus autem o-
mnium eſſe debet Roman. Pontif.
Cui vniuerſæ reipublicæ Chriſtia-
næ, cura demãdata eſt,[k] quod poſt-
eaquàm legitimè creatus eſt, & ele-
ctus, in dubio præſumimus,[l] quum
& ab eo tempore omnia iura in
ſcrinio pectoris habere cẽſeatur.[m]
Licet eum nonnunquam capiat o-
bliuio.[n] Verum enimuero, quam- 9
uis clerico literato, vndequaque
originem ducat, (eius tamen Epi-
ſcopo concedente,)[o] poſsit con-
ferri beneficium:[p] ſi tamen ſit do-
ctrinæ, & alterius idoneitatis pari-
tas inter plures Clericos, debet qui
eſt ex loco beneficij præferri.[q] tum
ob reſidentiam, ad quam dulcedi-
ne patriæ allecti, facilius indige-
næ, quàm exteri, inducuntur;[r] 10
(propria ſiquidem patria, maior
cuique videtur, ſuauior, & præſtã-
tior alia.[s] Non quia magna, vt Se-
neca[t] dicebat, ſed quia ſua.) vnde
Ouid.[v]

Neſcio qua natale ſolum dulcedine cũctos
Ducit,

Papa omniũ doctiſsimus eſſe debet.

Oriundus in beneficio præferendus.

Patria dulcis amor.

h d.§.pro defectu.

i Panor.d.c.cũ in cunctis.

k Panor.ibidem,

l c.licet de vitanda, de election.

m c.j.de conſtit.in vj.

n c.præterea.xxiij. diſ. c.fin.xxx.q.iiij.

o c.fin.de cler. pereg.c, clericum. lxxij, diſt.

p c. ad decorem, de inſtit.

q l. in Eccleſiis. C. de epiſ.& cler.c. nec emeritis.c. nullus.lxj. diſt,

r Panor. d. c. ad decorem.in fin.

s l. qui habebat. ff. de leg.iij. Accurſ.l.fin. C. ſi ſer. expor.

t Senec.lib.ix. Epiſtol,

v Ouid.de ponto.

Ducit, & immemores non finit eſſe ſui.

Tum propter linguæ, & idio-
matis ſimilitudinem, [x] qua mores
conformari putãtur. [y] Etenim ex-
pedit Clericum idioma loci Eccle-
ſiæ intelligere, illúdque intelligen-
ter loqui quo plebeculam edocere
poſsit, quæ ad ſalutem animæ per-
11 tinent. Quibus rationibus factum
putamus, vt data paritate impetra-
tionum, indigena beneficij aut vt
dicunt, oriundus, extero præfera-
tur. [z] Et gratia ſurreptitia cenſea-
tur, qua forenſis impetrans, ſuæ o-
riginis mentionem non fecit.[a] Hoc
enim expreſſum, Papam retardare
potuiſſet, [b] quem credendum non
eſt, extraneos præficere velle, quã-
diu indigenæ idonei reperiuntur.[c]
12 Ad hæc noſtrum Galliarum re-
gem priuilegio ſubnixum ferunt,
ne poſsit quiſpiam extraneus, in re-
gno, eo non concedente, & ſine li-
teris (vt vocant) naturalibus, aſſe-
qui beneficium. [d] At verò quoniã
indecorum eſt, diſparis conditio-
nis homines Eccleſiis præficere, [e]
13 aut in eodem collegio ſociari, [f]
non poterit Monachus, quantum-
libet doctus in Eccleſia collegiata
ſeculari Canonicatum, aut aliud
ſimplex obtinere beneficium. [g]

Impetrãs originis mẽtionem facere debet.

Regũ Gallorum priuilegium.

Literæ natu.

Regularis quãdo ſecularia beneficia teneat.

x Regul. Cancel. xv. & xix.

y cap. quoniã cum ibi not. de offic. ordi.

z Regul. Cancel. xv.

a Gloſſ. & Panorm. c. ſi proponente. de reſcri.

b c. poſtulaſti. eod. tit.

c c. bonæ. ij. ad fin. de poſtul. prælat. c. hortamur. lxxj. diſtin. c. nullus. lxj. diſtinct.

d Gloſſ. §. nam eccleſiarum prov. prag.

e Clem. j. de electio.

f c. in noua. xvj. q. vij.

g c. ſuper eo. de regul.

Etiam vt Cald.[h] dicebat, ex Epi-
ſcopi diſpenſatione. Regularia e-
nim regularibus, vt anteà diximus,
& ſecularia ſecularibus conferri
debent.[i] Niſi tamen vrgeat neceſ-
ſitas, quia fortè ſeculares idonei
non reperiantur.[k] Ad eccleſias ve- 14
rò curatas poteſt quicunque regu-
laris, ad concionandum idoneus,
& aptus, ſingulari prædicationis
fauore promoueri.[l] Tametſi ex
Cathedrales, id eſt, Epiſcopales
ſint.[m] Poſſunt ſiquidem, in tantæ
dignitatis gratiam,[n] & ne pericu-
lum aliquod ex diutina vacatione
contingat,[o] ad id dignitatum cul-
men, Monachi, aut alij regulares
euehi,[p] etiam ſi Abbates ſint.[q] Vel
etiam mendicantes, vt Dominica- 15
ni, Franciſcani, & Auguſtiniani.[r]
Quos tamen aliorum quorumcun
que beneficiorum ſecularium, vt
temporalium rerum etiam ex di-
ſpenſatione Papæ,[t] incapaces eſſe
conſtat.[v] Cùm enim hi omnes eligi
poſsint,[x] idonei cenſeri debent.[y]

Monachus an fiat Epiſcopus.

Mēdicātes quādo capaces beneficiorū.

h Cald. cap. quod Dei. de ſtat. monach.

i c. cum de beneficio. de præb. in vj.

k ca. inter quatuor. de ſtat. monac.

l c. In parochia. vbi gl. xvj. q. j. d. ca. quod Dei vbi Panor. & alij.

m Clem. vij. de elect.

n Panor. d. c. quod Dei.

o Card. d. cle. j. col pen.

p c. ſtatutum. xviij. q. j. d. cle. j.

q c. ſi abbatem. de elec. in vj.

r c. quorundam. eo. tit.

s cle. exiui. de verb. ſig.

t c. cum ad monaſt. in fin. de ſtat. monach.

v Benedic. latè. c. Raynutius, verbo & vxoré. num. ccxviij. de teſta.

x c. ſi religioſus. de ele. in vj. d. c. ſi abbatem. d. c. quorundam.

y c. fin. de poſtul. præl. c. innotuit. de elect.

De

De corporis & animi vitijs.

SVMMAE RERVM.

1 *Clericus vitijs carere debet.*
2 *Vitiatus corpore quis.*
3 *Homicida dicitur & qui non occidit.*
4 *Matthæi locus expoſitus.*
5 *Deformitas quando promotionem impediat.*
6 *Epilepticus cur non promoueatur.*
7 *Infirmitas non priuat clericum beneficio.*
8 *Coadiutor qualis dandus.*
9 *Accuſatio nō priuat quem honoribus.*
10 *Hiſtriones & mimi, arcentur beneficijs.*
11 *Periurus beneficiorum incapax.*
12 *Periurium non priuat ipſo facto.*
13 *Crimina quæ priuant ipſo iure.*
14 *Homicida ipſo iure nō priuatur.*
15 *Homicida an reſignare poſſit.*
16 *Parricida priuatur ipſo iure.*
17 *Hæreticus ipſo iure priuatur.*
18 *Schiſmaticus quis.*
19 *Schiſmaticus omnibus beneficijs priuatur.*
20 *Simoniacus quando hæreticus dicatur.*
21 *Simoniacus incapax beneficij.*
22 *Apoſtata inhabilis ad beneficia.*
23 *Falſarius literarum Papæ.*
24 *Vſurarius eſt infamis.*
25 *Sacrilegus beneficij incapax.*
26 *Sacrilegorum diuerſa pœna.*
27 *Concubinarij beneficijs arcendi.*
28 *Concubinarius celebrans, irregularis.*
29 *Suſpenſus ab officio quando à beneficio.*

CAPVT VI.

OPORTET deniq; promouendum, neque corporis maculis, [a] neque alicuius infamiæ nota conſperſum eſſe. [b] Neque enim cõferri poſſunt beneficia niſi valido, integroque corpore clericis, [c] & bene moratis, [d] non item corpore vitiatis, [e] aut infamibus. [f] Quibus portæ dignitatum patere non debent. [g] Corpore autẽ vitiati ſignificanter dicuntur, qui propria voluntate abſciſsi ſunt, [h] vt qui pudenda vltro ſibi execuerunt, licet credentes obſequiũ præſtare Deo. [i] Aut iuſto etiam timore ſuperati. [k] Sunt enim ſuiipſius huiuſmodi homines homicidæ, [l] non quia iam mors ſequuta ſit: ſed quoniam virilium ſectione mortis periculum conflari putatur. [m] Nec Matthæi locus [n] Eunuchos eſſe dicens, qui ſe caſtrauerunt propter regnũ cælorum, de iis accipiendus eſt, qui verenda ſibiipſis amputant (maledictum enim hoc.) Sed de iis, qui continentes ſunt, ob amorémque Chriſti affectum veneris deuitant. Hinc autem [o] admonendi ſunt obiter iudices, tam ſeculares, quàm Eccle

1 *Infames arcentur beneficijs.*

2 *Vitiatus corpore quis.*

3 *Homicida quãdoque dicitur qui non occidit.*

4 *Matthæi locus enarratus.*

a c.ij.de cler.ægrot. Leuit.xxj.

b c.fin.de furt. c.laici. xxxiij.diſt.

c c. hinc etenim.xlix. diſt.

d c.cum in cunctis de elect.

e Tot.ti.de corp.vitia.

f d.c.fi.de furt.

g l.ij.de dignit.lib.xij. C.c.infamibus de reg. iur.in vj.

h c.pœnitentes.lv.diſt.

i c.ſignificauit de corpo.vitiat.c.his qui.lv. diſtin.

k c.maritũ.xxxiij.diſt.

l c. ſi quis abſciderit. lv.diſt.

m c.fi.lxxxvij.diſt.

n Matthæi.19.

o d.c.ſignificauit.

Iudices ſanguinarij admoneantur.

Eccleſiaſtici ne temerè in iudicium ſanguinis prorumpant, neque enim iudices huiuſmodi ſanguinarij, tametſi credentes hoc nomine ſe gratificari, & obſequium præſtare Deo coram Deo viuente (in cuius manus horrendum eſt incidere.[p]) vllatenus excuſabuntur.[q] Qui verò non ſua ſponte, ſed caſu, aut per vim, ſeu inſidias hominum (quibus non malè, ſectos in cunabulis, comparauerim.[r]) Vel à medicis diſſecantur, promoueri poſſunt, & in clero reperti non abiiciuntur.[s] Idémque generaliter dicendum in iis qui caſu, quocunque modo percuſſi ſunt, ſi non inſignis inde contingat deformitas[t] nec immineat ſcandalum.[v] Quarum rerum iudicium, promouentis arbitrio, lex committit.[x]

5 Conſtat igitur, eos qui corpore inſigniter deformati ſunt, aut ſibi ſua ſpōte ferrum iniecerunt, cùm ſacris ordinibus ornari nequeant, beneficia obtinere non poſſe, quæ ſacrum ordinem requirunt vt Abbatias,[y] Epiſcopatus,[z] & quæcunque Curata beneficia.[a]

Deformitas quãdo impediat promotionem.

6 Cúmque Epilepſia, hoc eſt comitiali, ſeu caduco morbo laborantes, valido corpore non ſint, nec ſine ſcandalo ob

Epileptici cur nõ promoueantur.

p Hebræo.10.
q d.c. ſignificauit.
r c.ex parte.j.de corp. vitiat.c. Eunuchus.lv. diſtin.
s c.ex parte.ij.de corp. vitia.c.ſi quis.ij.iij.&. iiij.c.qui partem cum ſeq.lv.diſt.
t c. ij. &.c.fin.de corp. vitia.
v c.presbyterū de cler. ægrot.c. j. de corp.vi-
x d.c.ij de corp.vitia.
y c. expoſuiſti de corp. vitia.
z c.à multis de æta.& quali.
a c.licet canon.de elec. in vj.c. præterea de ætate & quali.

ob ſubitariam totius corporis cõuulſionem, diuinis poſsint deſeruire: [b] Dicendum ad eiuſmodi beneficia Epilepticos promoueri non poſſe, [c] licet ob eam aut grauiorem ægritudinem ſuperuenientem non debeat clericus ſuo priuari beneficio, [d] quando iniuſtum ſit tam graurem afflicto afflictionem addere, [e] vt ob moleſtiam corporis, ſuo pellatur honore, [f] Quãuis ſi tam grauis, & vehemens ſit ægritudo, vt clericũ diuinis inſeruire impediat, paralypſi fortaſſe, nodoſa podagra, aut alio perpetuo morbo laborantem, [g] Aut affectus morbo Clericus, ſine horrore, & abominatione populi, templum ingredi non poſſit, ei coadiutorem dari oporteat. virum prouidum & honeſtum, per quem eccleſiæ conſulatur, vt ita nõ honoris ſui titulis, ſed eiuſdem dũtaxat exercitio, clericus priuetur. [h] Denique diximus, oportere clericum cuius opinio vacillare nõ debet, [i] nulla criminis, aut infamiæ nota: neque iuris, neq; facti reſperſum eſſe. [k] Si enim ad ſeculares honores famoſis, aut notatis hominibus, non pateat aditus, [l] accuſatione præſertim criminis pendente, [m] multo minus ad eccleſiaſtica miniſter

7 *Aegritudo nõ priuat quem beneficio.*

8 *Coadiutor qualis dari debet.*

9 *Accuſationis pendẽtia quibus honoribus arceat.*

b c.in literis.vij.q.ij.

c c.cum inter canonicos de elect.

d c.j.de cle.ægrot.c.ſcripſit. c. cum percuſsio. cum ſeq.vij.q.j.

e l.diuus.ff.de of.præſ.

f l.j.§.caſum.ff.de poſtu. l.Caius.ff.de iud. c.indicas.iij. q.ix.d.c. ſcripſit.

g c.fi.de cler. ægrot.c. vn.eo.tit.in vj.glo.c.ſi quis in infirmitate.lv. diſtin.

h c.de raptoribus.c.tua c.pe.&.c.fi.de cle.ægr.

i c.laici.xxxiij.diſt.

k c.fi.de furt.Panor.c. ſuper eo.de electio.

l l.ij.de digni.lib.xij. c.inter dilectos de exceſſ.prælato.

m l.reus.ff.de muner.

ſteria,[n] quæ maiorem promouen-
di dignitatem exigunt.[o] Itaque li-
cet officij, aut beneficij honoribus,
exercitióve accuſatione pendente.
Et quod amplius eſt ſequuta ſen-
tentia, (ſi ſit prouocatum,[p]) reus
10 non priuetur.[q] Commoditate ta-
men nouæ dignitatis obtinendæ,
accuſationis pendentia delatū pri-
uat.[r] Ex prędictis, permulta ſpecia
lius inferri poſſunt, In primis mi-
mos, hiſtriones, cæteróſque artis
ludicrę cauſſa, in ſcenam prodeun-
tes, quoniam infames ſunt,[s] atque
moribus commendabiles non exi-
ſtunt,[t] Eccleſiaſtica beneficia ob-
tinere non poſſe.[v] Cum & cleri-
corum veſtibus, illis vti lex di-
11 ſtrictè prohibeat.[x] Periuros item
qui eccleſias regere non meren-
tur,[y] non tantum obtinendorum
beneficiorum incapaces eſſe,[z]
ſed & obtentis priuari conſtat,[a]
nec iis duntaxat, in quibus peie-
rarunt,[b] ſed etiam cæteris quibuſ-
cunque.[c] Nam & ob periurium
12 clericus deponi debet,[d] ipſo facto
autē, non priuari periurum verius
eſt,[e] cū crimē quantumuis execrā-
dū, & deteſtabile, (vt homicidiū in-
ſidioſum, ſuper quo vix Papa diſpē
ſat:[f]) priuationē, ipſo iure nō indu

cat

Hiſtriones & mimi.

Periuri beneficiorū incapaces

Periuriū nō priuat ipſo facto.

n c.fi.de teſtib.c.omnipotens de accuſa.
o c.miramur in fi.lxj.diſt.c.per venerabilem ad princ. qui fil. ſint legi.
p l.vn.§.pen.ff.nil no. appel.pend.
q Gl.c.ſæpe de app.
r d.l.reus.d.c.fi. &.d.c. omnipotens.
s l.j.ff.de infa.
t d.c.cum in cunctis.
v c. pe. de vit.& hone. cler.d.c.fi.de furt.d.c. laici.
x l.Mimæ. C.de epiſc. aud.§.fi.de ſanct.epiſ. coll. ix.
y c.querelā de iureiur.
z c.tua nos de iureiur.
a c.ij.de reſcrip.c.accedens.de accuſatio.
b d.c.querelam.
c d.c.tua nos.
d c.cum non ab homine de iud.
e Inno.c.inter dilectos de exceſſ.prælat.
f c.miror.50.diſt.doc.c. ſicut dignū de homic.

cat, [g] & priuationis pœna, niſi lege nominatim caueatur, imponi non debeat. [h] Crimina autem quæ ipſo 13 facto clericum ſuis priuant beneficiis, atque adeò Epiſcopatu, ſunt hæc: hæreſis, [i] ſimoniæ labes, quæ in collatione aut alia prouiſione beneficij interuenit, [k] violenta manus iniectio in Cardinalē, [l] (idémque ſi in clericum fiat, vt ſuo renuntiet beneficio, aut citatus ad Romanam Curiam non accedat.[m]) denique violenta beneficij apprehenſio. [n] Solum verò homicidium, 14 ratione qua diximus, non priuat quem ipſo iure beneficio. [o] Vnde poterit, etiam poſt ſententiam reſignari, [p] ſi præſertim ab ea fuerit appellatum. [q] Et ita iudicatum in 15 ſupremo conſil. Rebuff. noſter refert. [r] Quæ tamen ita accipi debent, ſi non fuerit homicidium (vt vocant) qualificatum, hoc eſt, ſi non ex circunſtantiis factum ſit enormiter grauiſsimum, [s] quia puta aſſaſsinatus ſit, [t] aut parricidiū.[v] Sanè homicida, qui nec ad ordi- 16 nes promoueri poteſt, [x] & antè promotus, ſacris miniſtrare prohibetur, [y] beneficiū, [z] quod propter officiū datur, obtinere nequit. [a] Virū enim ſanguinū, & bellatorem abomina

Crimina quæ priuant ipſo iure.

Homicida nō priuatur ipſo iure beneficio.

Homicidiū qualificatum.

g c.clericis. ne cler. vel monach. c. ex literis. de exceſſ. prælat.

h §. ſi autem. de non eligen. ſecum nub. coll. j. l. at ſi quis § diuus. ff. de reli.

i c. cum ſecundum. de hæret. in vj. c. quo iure vbi gloſſ. viij. diſtinct.

k cap. ordinationes. j. q. j. Panor. c. cum clerici. de pact. Fely. c. inſinuatum. de ſimo. c. fin. vbi Card. xix. diſtinct.

l c. fin. ad prin. de pœ. in vj.

m Cle. multorū. eo. tit.

n c. eum qui. de præb. in vj.

o d. c. clericis. Innoc. c. cum noſtris. de conceſ. præbend.

p Præpoſ. c. ſtudeas l. diſtinct.

q l. qui à latronibus. §. fin. ff. de teſta. d. l. vni. §. pen. nil no.

r Rebuff. de pa. poſ. nu. cclxij.

s cap. in quibuſdam. de pœn.

t c. j. de homicid. in vj.

v Felyn. ca. inquiſitionis. de accuſat.

x c. fin. de tem. ord. c. de cætero. de homicid.

y c. fina. de cler. pug. in duel. ca. ſuſcepimus. de homicid.

z c. fi. de reſcript. in vj.

a c. iij. & c. diuerſis. de cler. coniug. c. cū ſecundum. de præb. in vj.

minuabitur dñs,[b] à quo domũ ſuam [b] Pſal.xxv.& liiij.
17 neq; ædificari, neq; habitari vult.[c] [c] Paralipo.xxviij.
Hæretici ipſo iure priuãtur. Hæreticorũ quoq; ſacrificia Deus odit, & à ſe proiicit.[d] Vnde ſi obtentorum quemadmodũ diximus beneficiorũ, titulo, & poſſeſsione, ipſo iure priuantur:[e] multoq; magis facultate obtinendorum,[f] cum facilius quis obtinendo, quàm obtento repellatur.[g] Nec videtur hoc quicquã habere dubitationis: quandoquidem hæretici non modò infames ſunt,[h] ſed & excommunicati.[i] Quibus beneficia conferri non poſſe, exploratiſsimũ eſt.[k] Qui autem propriè hæretici dicantur, & de hæreticorum pœnis, alibi diximus,[l] eadémque ratione dicẽdum,

[d] c.Odit.j.q.j.
[e] d.c.cum ſecundum. & d.c.quo iure.
[f] c.ij.§.hæretici. de hæret.in vj.
[g] c.ſuper his. de accu.
[h] c.infames.vj.q.j.
[i] ca. excommunicamus de hæret.
[k] cap.poſtulaſti.de cler. excommu.
[l] iij.Miſcell.c.viij.

18 *Schiſmatici.* ſchiſmaticos (quo nomine vocantur qui ſe ab vnitate Romanæ eccleſiæ ſeparant, antipapæ adhærentes,) cum ab hæreticis parum abſint.[m] & excommunicati ſint,[n] ſi
19 non probabilis error eos excuſat.[o] Nec conferre beneficia,[p] nec obtinere, tametſi ad eccleſiæ vnitatem
20 redierint, citra diſpẽſationem poſſe.[q] *Simoniaci.* Simoniaci itidem, hoc eſt, qui de ſpiritualibus negotiantur,[r] licet hæretici propriè non ſint, niſi gratiam Spirituſſancti pretio quæri poſſe credant:[s] propter tamen hu-

[m] c.inter hæreſim.24. quæſt.iij.
[n] ca.licet.de vitanda. de elect.ca.firmiſsime. de hæ.
[o] Pan.rub.de ſchiſma.
[p] ca.j.& fi.illo tit.
[q] cap.quia diligentia.de elec.c.nos autẽ.xij.diſ.
[r] c.ſaluator.§.j.j.q.iij.
[s] c.cõuenientibus. in fi.j. q. vij.Inno. Panor.ca. quoties.de ſimo.

ius criminis immanitatem, quæ tan-
ta eſt, vt cætera delicta ad ſimoniæ
comparationem pro nihilo repu-
tentur:[t] hæreticis annumerantur:[v]
vnde infames ſunt,[x] infamia iuris,[y] 21
& beneficiis per Simoniam obten-
tis. quanuis ignoranter, nõ tantum
priuantur,[z] ſed etiam ad alia quæ- 22
cunque beneficia, redduntur inha-
biles.[a] Niſi cum eis fuerit diſpenſa-
tum.[b] Nec diuerſum in apoſtatis di- 23
cendum, cum & hi infames ſint,[c] *Apoſtata*
Sacrumq; ordinem, & clericatum
recipere prohibeantur.[d] Quibus
pœnis pariter afficiuntur falſarij 24
literarum Papæ,[e] & fœneratores, *Falſarij.*
ſeu vſurarij manifeſti, qui & infa-
mia notantur,[f] & prohibentur ad
ſacros ordines promoueri.[g] Mul-
tóque magis ſacrilegi, quos non *Sacrilegi.*
tantum infamia conſperſos,[h] & ad 25
ſacros ordines prohibitos promo-
ueri, conſtat:[i] ſed & anathemate
feriendos.[k] Quin ſi in perſonam
eccleſiaſticam,[l] aut eccleſiã ipſam,[m] 26
cum violentia deliquerint, ipſo iu-
re Anathematis vinculo ſubiecti,
ab omnium conſortio fidelium eli-
minantur. Quod Docto. alibi ple- 27
nius diſputant.[n] Scortatores verò *Concubinarij.*
manifeſti, ſeu vt vocant publici
cõcubinarij, quia ab officio (quod
ab

t c. ſicut. de ſimo. c. fin. j. q. vij.
v d. c. quoties. ca. cum liqueat. ca. eos qui. c. fertur. j. q. j. gl. c. ſi quis pecuniam. lxxix. diſt.
x c. fin. j. q. iij. glo. c. j. de teſtib. in vj.
y c. ſane. xv. qõ. iij. Pan. c. ex diligẽti. de ſimo.
z c. pen. de elect. c. inſinuatum c. ex inſinuatione. & c. ſeq. de ſimo.
a c. cum clerici. de pact.
b Gl. d. c. ex diligenti.
c c. infames. vj. q. j.
d c. fi. de apoſta. c. penul. & fi. ꝣo. diſt.
e ca. ad falſariorum. de cri. falſ.
f c. quãquã. de vſu. in vj.
g c. de pet. xlvij. diſt.
h c. fin. de furt. d. c. infames.
i cap. ſi quis presbyter. ꝣo. diſtin.
k ca. conqueſtus. de foro compet.
l ca. cum pro cauſſa. de ſen. excõ. c. ſi quis ſuadente. xij. q. iiij.
m c. non minus. de immuni. eccl. c. conqueſti. de ſen. excommu. c. canonica. xj. q. iij.
n Panor. & alij. d. c. conqueſtus.

28 ab eis audire prohibitum eſt,[o] cùm conuertatur eorum benedictio in maledictionem, & oratio in peccatum.[p]) ſuſpenſi ſunt.[q] atque ideo diuina exequentes, contrahant irregularitatē,[r] beneficio quod propter officium datur,[s] ſuſpenſi quoque intelligi debent [t]. vbi enim ex magna cauſſa eccleſiæ communio denegatur, eccleſiaſtici prouentus
29 ſunt meritò ſubtrahendi.[v] Et ſi ab Epiſcopo moniti ſcortatores clerici concubinam non dimittunt, omnibus beneficiis priuari debēt:[x] & ad futura quæcunque inhabiles efficiuntur.[y] Niſi poſt manifeſtam vitæ emendationem, cum illis fuerit humaniter diſpenſatum.[z] Nec ignoro, alios caſus à recentioribus [a] memorari, quibus clericus beneficiorum ſit incapax: At ego lectorem iā expleuiſſe mihi videor: cum cæteri omnes, ex ſuperioribus decidi, terminarique poſsint; atque hæc quidem hactenus.

Suſpenſus ab officio quando à beneficio ſuſpendatur.

Valentiæ xvij. Nouembris. 1547.

g 2

o c. nullus. & c. ſequen. xxxij. diſt.

p c. ſi qui ſunt. lxxxj. diſt.

q c. præter. xxxij. diſt.

r c. j. de re iud. in vj. c. ſ. §. ſi. de ſen. excommu.

s c. ſi. de reſcri. in vj.

t Panor. ca. veſtra. de cohab. cler.

v c. paſtoralis. §. ſi. de appel. Gl. cle. ſi. de pœn.

x § nectnon. de concub. prag.

y c. quæſitum. de temp. ordi.

z §. & nihilominus. de cōcub. prag. §. j. de pub. concub. concord.

a Pet. Rebuff. extenſe. in titu. de pa. poſſeſſo. nu. 174.

PARAPHRASIS IN tractatum Sacerdotiorum pars quarta.

Quibus modis beneficia clericis concedantur.

De collatione.

SVMMAE RERVM.

1 *Prouiſio verbum generale.*
2 *Collatio quid.*
3 *Collatio ſimoniaca, nulla ipſo iure.*
4 *Preces quando ſimoniam inducant.*
5 *Collatio ſub cõditione an fiat*
6 *Collatio intra ſex menſes faciunda.*
7 *Clandeſtini actus ſuſpecti.*
8 *Collatio occultè facta, valet.*
9 *Collatio coram teſtibus fieri debet.*
10 *Patroni conſenſus in collatione neceſſarius.*
11 *Ordinarius collator quis.*
12 *Deuolutio ad quem fiat.*
13 *Collatio nulla an confirmetur.*
14 *Ius ad rem, & in re, quando quaeratur.*
15 *Inſtitutio quid.*
16 *Inueſtitura propria, & abuſiua.*
17 *Intruſus quis dicatur.*
18 *Signatura an ad poſſeſ. ſufficiat.*
19 *Poſſeſſio apprehenditur per ſignaturam.*
20 *Signatura perficit gratiam.*
21 *Gratia quando dicatur informis.*
22 *Executor quando habeat iuriſdicti. exercitium.*
23 *Reg. Cancell. de non indicando declarata.*
24 *Expoſitum. c. primum de elec. in Extrauag.*

CAP

CAPVT I.

1 *Prouiſionis varij modi.* DE beneficio, variis, multíſq; modis prouideri poteſt, ſed his præcipuè, collatione, poſtulatione, electione, præſentatione, nominatione, & gratia:[a] qui omnes, vno prouiſionis verbo continentur, [b] collatio autem quantum ad rem noſtram pertinet, ſic mea ſententia finiri poteſt,
2 *Collatio quid.* Vt ſit gratuita quædam beneficij vacantis aſsignatio, ab habente poteſtatem, idoneo Clerico legitimè facta. Gratuitã imprimis eam eſſe oportet, hoc eſt ſine præmio, non mercenariam,[c] non precio, precibus,[d] pactionibus,[e] obſequiis aliáque humana gratia factã.[f] alioqui ſimonia cõtraheretur, qua nulla redditur ipſo iure collatio.[g]
3 *Simoniaca collatio nulla.* Niſi ſimoniã ignoraret prouiſus.[h] Quo tamen caſu, oportebit eum abdicare ſe beneficio, quãprimum ſimoniæ labem contractam cognouerit.[i] Nec prædictis obſtat, quod
4 *Preces an inducant Simoniã.* dici ſolet preces ſimoniam non inducere:[k] hoc enim in precibus, ex honeſto aliquo affectu procedentibus, ex merito puta promouendi, recipiendum eſt: ſecus ſi ex car-

a c. cum in illis. §. cum autem. de præbẽ. in vj.
b Gl. cle. ſi. de elect.
c ca. ſi quis. c. ego. j. q. vj.
d ca. ordinationes. j. q. j.
e c. cum pridem. c. fin. de pac. c. quàm pio. j. q. ij.
f c. Moyſes. viij. q. j.
g d. c. ordinationes. Pan. c. cum clerici. de pact.
h Fely. c. inſinuatam. de Simo.
i ca. Matthæus. c. nobis. eo. titu.
k ca. cum M. vbi Doct. de conſt. ca. tua nos. de ſimo. c. ſi motu. de præben. in vj.

nali affectu, ratione videlicet conſanguinitatis, amicitiæ, aut lucri gratia.[l] Abeſſeque à collatione beneficij diminutio,[m] per reſeruationem penſionis, aut alium modum facta:[n] & omnis ſurreptio debet, vt gratuita dicatur.[o] Nam & indignum nimis eſſet & exemplo perniciosum per ſurreptionis aſtutiã ad ſacerdotium promoueri.[p] Debet item fieri purè collatio, nõ ſub conditione,[q] nec alternatiuè, vt Titio vel Mæuio aſsignetur,[r] nec copulatiuè,[s] hoc ideo caſu, quia 5
duos in eadem Eccleſia intitulari, (vt dicũt) vetitum eſt.[t] illis verò, quia per conditionem & alternatiuam, collatoris voluntas incerta redditur & dubia, cum tamen oporteat, beneficij prouiſionem ex puro conferentis conſenſu procedere,[v] à ſolo Romano pontifice facta, ad tempus,[x] ſub conditione,[y] alternatim, aut coniunctim,[z] beneficij collatio, ex ſuprema quam habet in beneficiis poteſtate, defenditur, ſed & ſub conditione quæ de iure ineſt, puta (ſi vacat beneficium,) ab Epiſcopo & quocunq; ordinario, collatio fieri poteſt,[a] licet collationẽ vterq;, & collator, & prouiſus ignoret.[b] Hæc enim adiect

Collatio ſub conditione.

l Gl.c. tuã. de ætat. & qualit. & in d.c. ordinationes.
m c.vn.§.pe. vt eccleſ. benefi.
n c.extirpandæ.§. fin. de præben.
o c.cum olim de re iudi.c.ſententiam. xxxv. quæſtio.ix.
p c.cũ dilectus. de elec.
q c.ij.de elect.in vi.
r Archid.c. paſtoralis. vij.q.j.
s Fely.c.ij.col.fi.de ap.
t c.ſicut ſeptima.q.j.
v d.c.ij. de elect. in vj.
x c. veniẽs.de fil.presb.
y d.c.paſtoralis vbi Archi.Fel.d.c.ij de app.
z c.ij. de præb. in vj. cle.fi.vt lit.pend.
a Gloſſ.d.c.ij. de elect. in vj.
b Io.Mona.c.ſi tibi abſenti de præ.eo.lib.

adiectio ſi vacat, admonitionẽ in ſemagis, quã conditionẽ habere videtur,[c] & dici vulgo ſolet, cõditiones extrinſecus veniẽtes, id eſt quæ tacitè inſunt, expreſſas nihil operari.[d] Nõ poteſt præterea beneficiũ, niſi vacãs, (quod ſuprà declaratum
6 extitit) & intra ſex mẽſes cõferri,[e] niſi ex cauſſa pmutationis reſignatum ſit, ad cuius collationẽ, tempus præſtitutũ nõ eſt.[f] Sicuti nec in hoſpitalibus,[g] in ordinariis præterea lateranẽſe cõcilium loquitur.[h] Vnde executor, qui Papæ vice fungitur,[i] ſemeſtri tempore nõ arctatur ad cõferendũ.[k] Sed an palã collatio fieri debeat quæſtionis eſt. Et quoniã pro iis quæ palã fiunt, & apertè lex præſumit,[l] cõtraq; actus clande-
7 ſtini, ſuſpecti ſunt.[m] Tutius eſt nõ in occulto cõferre beneficiũ.[n] Neque enim clãcularia collatio ſuſpitione caret,[o] q licet mero iure de-
8 fendatur,[p] accedẽtibus tamẽ aliis adminiculis infirmari facilè põt.[q]
9 vbi præſertim alteri dãnũ irrrogaretur[r] Qua ratiõe ſtylus curiæ Romanæ introduxit,[s] & vſus Gallorũ cõprobauit, ne in impetrãtis, aut alterius piudiciũ factæ ſine teſtibus collatiões recipiãtur, licet alioqui ſtetur omnino literis autẽtico ſigil

Collatio intra ſex menſes faciunda.

Collatio coram teſtibus fieri debet.

c l.muto .§. j. ff.de tutel.

d l.iij.ff.de leg.j.l.aliquãdo.ff.de condit.& demon.gl. & Pan.c.ſignificaſti. de elect.

e c.ij.de conceſ. præbẽ.

f Paul. Leaza. cle.j.de re permut.

g Fred.tract. permut. q.xxix.

h d.c.ij.de conceſ.præb.

i c.ſanè.de offi.deleg. c.ſi.xciij.diſt.

k Glo.cle.ſi de beneficio.de præb.& §.item circa.de colla.prag.

l l.non exiſtimo. ff.de admin.tut.

m c.conſuluit.de off.de leg.gl.l.j. C.de interd. mat.

n c.quia propter.§.ſi.de elect.

o c.vn .§.j.vt eccle. beneſi.

p l.non minorem.C.de tranſact.

q Panor.c.j.de cland. deſpon.

r c.ſi tantum.vj.q.ij.

s Rot.22. & .348. no.

lo annotatis, in iis quæ ad officium
ſigillantis pertinent. [t] Præter hæc
fieri debet de patroni conſenſu col
latio, ſi beneficium ſit patronatū. [v] 10
Quod à doctoribus alibi pleniſsi-
mè diſputatum, [x] loco magis ido-
neo, paulo infrà tractabimus. Opor
tet denique & eum qui confert, &
eum cui confertur, vt ſuprà accu-
ratè probauimus, capaces eſſe. Eum
qui confert, ſcilicet conferendi po
teſtatem habere, quia ſit Papa, [y] Le-
gatus, Cardinalis, [z] Epiſcopus, [a]
aut alius ordinarius collator, cu-
ius poteſtas non ſit ad ſuperiorem
deuoluta. [b] Ordinarij autem nomi- 11
ne continentur, quicunque ſuo iu-
re conferunt, ſiue id lege commu-
ni, ſiue ex priuilegio habeant, [c] li-
cet Epiſcopo inferiores. [d] Qui ſi
indignis conferant beneficia, aut
intra præſcriptum à lege tempus
negligant conferre pro ea vice, po-
teſtate conferendi priuantur, [e] fa-
cta eius facultatis, de prælato ad ca 12
pitulum, ob magnam quæ eſt inter
eos communionem, [f] aut ad pro-
ximum ſuperiorem deuolutione, [g]
facta autem collatio nulliter, ex-
communicato puta, [h] aut aliter in-
capaci, [i] per ſequentem abſolutio- 13
nem, aut diſpenſationem ſuperue-

nient

Patroni in collatione conſenſus.

Ordinarius collator.

Deuolutio ad quē fiat.

Collatio nulla an conualeſcat.

t c. poſt ceſsionē. de probat. c. ij. de offic. ordi. in vj.

v c. illud. de iur. patr. c. decernimus. xvj. q. vij.

x Panor. Felyn. & alij. c. cum Bertholdus. de re iudic.

y c. ij. c. ſi à ſede. de præbend. in vj.

z c. j. de offic. leg. in vj.

a c. omnes baſilicæ. xvj. q. vij.

b c. licet. vbi Panor. de ſup. neg. prælat.

c. à iudicibus. ij. q. vj. Glo. §. itē quod omnia. de collat. pragm.

d c. ordinarij cum gloſ. de offic. ord. in vj.

e c. cum in cunctis. §. ſi. de election.

f c. requiſiſti. de teſta.

g ca. licet. de ſup. negl. prælat. c. ij. de conc. præben. & d. §. fin.

h c. poſtulaſtis. de cler. excommun.

i d. c. cum in cunctis.

Ius ad rē quando quæritur.

nientem, in foro ſaltem contentioſo, non conualeſcit.[k] Neque enim firmatur ex poſtfacto, quod initio nullum fuit.[l] Vbi verò collatio, omni ex parte legitimè facta eſt, ius ad rem, id eſt ad beneficium, cleri-
14 co tribuit.[m] Sicuti electio, electo,[n] præſentatio, præſentato[o] & gratia expectatiua præbendæ, recepto in canonicum.[p] Poſtquam verò acceptauerit Clericus, ius in re acquirit,[q] etiam ante adeptam poſſeſsio-
15 nem,[r] quam præcedere debet inſtitutio corporalis, hoc eſt approbatio, & confirmatio collati tituli,[s]
16 vſitatiore paulò vocabulo, inueſtitura dicta, facta ſiquidem verbali collatione inueſtitur clericus de beneficio per annuli, pilei, calami, aut alterius cuiuſuis rei traditionem,[t] ab Archidiacono, qui iure communi hanc facultatem habet,[v] cum autem verbalis hæc inueſtitura, impropria ſit, & abuſiua, non in poſſeſsionis ſubſtantia, ſed in ſigno, & quodam præambulo duntaxat conſiſtens,[x] poſſeſsionē non transfert,[y] tametſi poſſeſſor conſentiat:[z] niſi fortè in rei, hoc eſt beneficij, ab alio non poſſeſsi, conſpectu, & præſentia facta ſit.[a] Aut diuerſum receperit conſuetudo.[b]

Inſtitutio.

Inueſtitura.

Abuſiua inueſtitura.

k Arch.c. nullus.lxiij. diſ. Fely.c. cū dilectus. col.ij.de accuſ.
l c.auditis. de ele. ca. ſi eo tempore de reſcrip. in vj.
m Gloſ. c.fin. de cōceſ. præb.in vj.
n c.fin.de transl. epiſc.
o c.dilectus. de off.leg.
p c.ſi poſtquā. de præb. in vj.
q c. ſi tibi abſenti. eod. titul.
r d.c.ſi.de conceſ.præb.
s c.ad hæc.de offic.ord.
t c.cum olim. de re iu. c.ex ore. de iis quæ ſi. à prælat.
v c.ad hæc.c.vt noſtrū. de offic. Archid.
x c.j.vbi Bald. quid ſit inueſtit.in feud.
y l.non ſtatim. ff.de pecul.c.per tuas.de done.
z Innoc.d.c. ex ore.
a l.clauibus. ff.de cont. emp.l.j.§.ſi iuſſerim, & l.quod meo.§. ſi venditorem. ff.de acqu. poſſ.
b c.ij.de conſuet.

Itaque miſsione in poſſeſsionem corporali opus erit.[c] Quam adipiſci ex Cancel. Reg.[d] intra ſex menſes oportet. Licet ius cōmune, certum tempus non diffiniuerit.[e] Miſsione verò neglecta beneficij poſſeſsionem Clericus apprehendere non poteſt,[f] alioqui diceretur intruſus.[g] Sic enim ius Pontificium eum appellat qui ſuo ſenſu, ſpreta ſuperioris authoritate, beneficij poſſeſsionem inuadit,[h] licet, vt plerique omnes exiſtimant, titulum habeat clericus. Adeò quidē, vt crebro traditum ſit clericum, qui cum ſimplici ſignatura, non leuatis, (vt dicunt) bullis poſſeſsionem beneficij nactus eſt intruſum, & violentum eſſe.[i] Ideóq; omne ius amittere.[k] Idq; Bonifacij conſtitutione[l] expreſſum nonnulli putant, quos etiam iuuerit ratio. Ante confectionem quippe literarum nondum videtur perfecta gratia, cùm executor, literis non confectis, eam exequi prohibeatur.[m] Et quoniam poteſt contingere, ſuper tali ſignatura, non expediri literas, aut ſub aliis clauſulis, ob inſolitas in ſupplicatione expreſſas.[n] Nam & alioqui fruſtra, & otioſè nimis, tot officiales Cancellariæ

17 *Intruſus quis dicatur.*

18 *Signatura an ſufficiat ad poſſ.*

c Gloſſ. c. pro illorū. de præb. & c. authoritate. de inſtit.

d Reg. Cancel. xxxiiij.

e Auriol. c. eam te. nu. cclxvij. de reſcript.

f c. paſtoralis. de priui.

g c. eum qui. de præben. in vj.

h c. ad aures. de exceſ. præl. c. quia diuerſitatē. de conceſ. præben.

i Felyn. c. veniens. de accuſat.

k d. c. eum qui.

l cap. j. de elect. in extr. IO.

m Rot. ccclviij.

n Bellam. deci. cccccix. Gomeſ. reg. de nō iud. iuxt. for. ſupp.

præpoſuiſſet Roma. Pont. certam illis formam preſtituens, literas expediendi, ſi ſola ſupplicatio, ſine bullis ſufficeret.[o] Aliis verò hæc

19 ſententia meritò diſplicuit, verius exiſtimantibus, poſſeſsionem ex ſimplici ſignatura, iure adpræhendi poſſe, nullúmque ex hac poſſeſſione, intruſionis vitium contrahi.[p] Idque in Gallorum moribus eſſe docti viri teſtantur.[q] Et huic ſententiæ nos adſtipulamur. Intruſus quippè dicitur, qui non per oſtium intrat, ſed aliunde conſcendit:[r] vt qui ſine titulo, vel colore, ſua authoritate beneficium occupat,[s] aut cum titulo iniuſto, & non canonico,[t] obtento puta à ſuperiore ſuſpenſo, excommunicato[v] aut alia ratione, poteſtatem conferendi nō habente:[x] quibus caſibus, nō omnino effugit intruſionem clericus. Licet ſuperioris authoritas intercedat.[y] Atqui ſupplicatio, ſeu ſignatura, titulus eſt,[z] gratiámque perficit. nam eo ipſo vt Calde.[a] dicebat, quòd Papa dicit fiat, non expectato alio literarum adminiculo, gratia facta eſt. Neque enim literæ ad eſſe, ſed ad probationem requiruntur.[b] Idque vel eo conſtat, quia non

Poſſeſsionē ex ſimplici ſignatura apprehendere licet.

Intruſus.

Signatura perficit gratiam.

o Bellame. cōſi. xxxiiij.

p Gomeſ. d. reg. de non iud. iuxt. for, ſupp. q. v.

q Reb. de pa. poſ. nu. 51.

r c. relatum de iur. patronat.

s d. c. ad aures. d. c. eum qui. gl. c. niſi. §. j. de renuntia.

t c. veniens de accuſa. Cald. conſi. xiij. de verbo. ſign.

v c. ſi. de exceſ. præla. d. c. quia diuerſitatem.

x c. ij. de in integ. reſt. c. ex frequētibus de inſtitutio.

y Glo. c. cum ſuper. de cauſſ. poſſeſsio. & propriet.

z Caſsiado. deci. vl. de reſt. ſpo.

a Cal. ca. quiſquis. de elect.

b c. inſtitutionis. xxv. quæſt. ij.

exp

expirat gratia, tametſi moriatur
Papa ante literarum expeditionẽ.[c]
ſed à ſucceſſore expediendæ ſunt
literæ, in forma rationi congruit.[d]
Et vacat beneficium per mortem
impetrantis, ſolam ſignaturam ha- 20
bentis.[e] Et à ſola ſignatura diſpen-
ſatio ad duo incompatibilia effe-
ctum accipit,[f] Quãuis Regu. Can-
cell.[g] dicat, diſpenſationem non
ſuffragari, niſi literis expeditis, cũ
itaque clericus ſignaturam habens,
titulum canonicum ſaltem colora
tum habere dicatur, poterit cum
ſola ſupplicatione, beneficij poſſeſ-
ſionem obtinere.[h] Neque enim de
ſubſtantia gratię ſunt literæ, ſed ad
probationem tantùm deſiderãtur.[i]
Vnde quod Rota dicebat,[k] gratiã 21
informem eſſe, & imperfectam, an-
te literarum expeditionem: in exe-
cutoribus de quibus agit, ſanè reci
piendũ eſt: qui iuriſdictionis exer- 22
citium ſine literis nõ habent. Cum
omnis eorum authoritas à literarũ
forma pendeat.[l] Quocirca licet
iuriſdictionem acquirant, à tem-
pore datæ, illã tamen ante receptas
literas non exercent.[m] Nec etiã me 23
mouerit cancell. Regula, De nõ iu-
dicãdo ſecundũ tenorem ſupplica-
tionis, quam Rota ſemper intelle-
xit,

c Panorm.c.in noſtra. col.fi.de reſcri.Archi. proœ.ſext.
d Reg.Cancel.8.Bald. l.humanum in fin.C. de legib.
e Rota.882.in ant.
f Glo.Reg. Cãcel.xiij. col.fi. Gomeſ.regu.de non iud.iuxt.for.ſup. q.5.
g Reg.Cancel.liij.
h Caſsiod. d.deciſ. vlt.
i l.j.C.de mand.princ. panor.d.c.in noſtra.
k Rota.d.deciſ.458.
l c. paſtoralis.§. fin.de reſcrip.
m c ſuper eo.ij.de appel. Ioan. and. c. eam te.in fi.de reſcrip.

Poſſeßionem intra re cum ſignatura.
Gratia informis.
Regula de non indicando.

xit,in petitorio, & adiudicatione tituli,non vbi de poſſeſſorio agitur.[n] Denique nō obſtat Bonifac.
24 Cōſtitutio,[o] quę in Abbatiis,Epiſcopatibus,aliiſque maioribus dignitatibus, ob grauitatem impendentis periculi,[p] ſpecialiter loquitur. Quare in minoribus beneficiis diuerſum conſtitutum, intelligi debet.[q]

n Caſsiodo. d.deciſ.vl. Comeſ.d.quæſt.v.

o c.j.de elect.in extra. io.

p c. vbi periculum de elect. in vj. & d.c.j.in prin.

q l.maritus.C.de Procur.

De poſtulatione.

SVMMAE RERVM.

1 *Electiuis beneficiis tripliciter prouidetur.*
2 *Poſtulatio quid.*
3 *Poſtulare qui poßint.*
4 *Indigni ad poſtulandum.*
5 *Poſtulantium concordia qualis.*
6 *Maiorem partem conſentire quandoque non ſatis eſt.*
7 *Gratiam,an capitulum faciat.*
8 *Poſtulantes quādo variēt.*
9 *Poſtulari qui prohibeantur.*
10 *Nuptiæ inter Epiſcopū & Eccleſiam.*
11 *Clericus cum Eccleſia non contrahit.*
12 *Cardinalis an poſtuletur.*
13 *Cardinales pars corporis Papæ.*
14 *Abbas eligi poteſt.*
15 *Poſtulantes indignum,an priuati ipſo iure.*
16 *Argumentum de elect. ad poſtulationem.*
17 *Poſtulationem quis admittat.*
18 *Confirmatio in poſtulatione non neceſſaria.*
19 *Poſtulatio innititur gratiæ.*
20 *Poſtulatio non ſolennis.*

CAP

CAPVT II.

PER collationem de qua mox diximus, collatiuis beneficiis prouidetur. [a] Electiuis verò, tri plici via. Poſtulatione videlicet, electione, & nominatione. [b] Nihil aliud autẽ eſt poſtulatio, quàm ſupplex quædam petitio, perſonæ, (non propter vitium,) eligi prohibitæ, per Capitulum, ad prælaturam vacantem, apud ſuperiorem vnanimiter facta. [c] Quæ finitio demonſtrat, in poſtulatione, tres perſonas cõſiderandas eſſe, quibus totus hic tractatus cõtinetur, & clauditur poſtulantis, poſtulati, & eius apud quem fit poſtulatio. Poſtulare eos imprimis poſſe, certum eſt, qui eligendi facultatem habent. [d] Vt canonicos, & alias collegiales perſonas, quibus ius eligendi futurum prælatum, iure communi cõpetit, [e] Et eos per contrarium conſtat indignos ad poſtulandum, qui ſunt indigni ad eligendum. [f] Cùm enim per poſtulationem, vt vulgo creditum eſt, ad electionem deueniatur: quibus interdicta eſt electio: inhibita. quoque poſtulatio intelligi debet. [g] Poſtulantes autem

Margin notes (right):

1 *Electiuis beneficijs quãdo prouideatur.*

2 *Poſtulatio.*

3 *Poſtulare qui poſſint.*

4 *Indigni ad poſtulandum.*

5

Margin notes (left):

a Glo.cle.quia contingit.§.vt autem de religio.do.

b c.bonæ.j.in fi.de poſtul.præla.

c c. innotuit. §.habito de elect.c.honæ.ij. & c.fi.de poſtul.præla.

d d.c.bonæ.ij.§.cæterũ.

e c.fin.xvj.q.vij.

f Glo.fin.& Bal.c.j.de reſti.ſpol.

g l.oratio.ff.de ſpon.

tem concordes, & vnanimes eſſe
oportet,[h] hoc eſt quemadmodum
plerique omnes interpretantur, vt
nemo diſsideat, nemo diſcrepet,
ſed omnes in vnum conſentiant.[i]
Id enim propriè dicitur concor-
diter, & vnanimiter fieri.[k] Et actus
eſt gratiæ poſtulatio,[l] in actibus
autem voluntariis & gratioſis, nõ
ſufficit factum à maiori parte ca-
6 pituli ſed omnes ad vnum nemine,
(vt dicunt) diſcrepante, conſenti-
re oportet.[m] Nec alias vt Hoſtien-
ſis & alij[n] teſtantur, conſueuit ec-
cleſia Romana, poſtulationem re-
cipere:[o] ſed hæc ſententia ex pro-
feſſo Innocentij conſtitutioni[p]
repugnat, vt ab ea meritò diſce-
dendum putem. Quódq; fit à ma-
iori & ſaniori parte capituli, (Si
tamen pars illa ſit duplo maior:)
attendendum.[q] Conſtans enim eſt
in actibus vniuerſitatis regula,
vt omnes egiſſe videantur, quod
maior pars efficit,[r] etiam (vt ple-
riſque viſum eſt[s] ſi actus illi
gratiæ eſſent, & meræ volunta-
tis, quibus tamen non annume-
7 rauerim poſtulationem, niſi reſpe-
ctu ſuperioris, apud quem fit peti-
tio.[t] Vnde quanuis verum ſit,[v]
gratiam à capitulo concedendam
nemi

Vnanimiter quid fiat.

Factum à maiori parte attendendũ.

Gratiam quomodo capitulũ facit.

h d.c.bonæ.ij.&.d.c.ſi. de poſtul. præla.

i d. c.bonæ.vbi Panor. j.not.

k c.cũ dilecti. de elect. Gloſſ.c.cupientes.§.ad hæc.eo.titu.in vj.& in cle.ne Romani. eo.tit.

l c.j.c.bonæ.j.& ca.pe. de poſtu.præla.d.c.cupientes.§.pe.

m Gl.c.cum omnes de conſtit.

n Hoſtien. & Goff. in ſumma.

o d.c.bonæ.j.

p c.ſcriptum de elect.

q d.c.bonæ.c.in Geneſi. &.c.ſcriptum de elect.

r l. quod maior. ff. ad municip.c.j.& ſi.de iis quæ ſi.à maio.

s Card.Panor.& doct. d.c.cum omnes.

t d. c.pe.de poſtu.prælat. & cap. cupientes. §.penul.

v Gl.d.c.cum omnes.

nemine repugnante: nihil obſtat.
hoc enim accipiendum eſt, vbi col-
legium gratiam faceret: non etiam
quando peteret, vt in poſtulatio-
ne contingit,[x] quam ſi ſemel ſu-
periori præſentauerint, non poſ-
ſunt variare poſtulantes. Licet an- 8
te præſentationem, publicato quã-
uis ſcrutinio, liberum ſit illis re-
trocedere,[y] ſi non obſtet fides prę-
ſtita compromiſſo.[z] Cùm poſtu-
lantes non propriè dicantur con-
ſentire, ſed declarare, & tractare[a]
votum ſuum, in ſuperiorem diri-
gendo.[b] Nec vllum ius poſtulato,
(cùm ſit inhabilis,) ex ſola poſtu-
latione quæritur, qui ideo conque
ri non poteſt. Secus igitur in ele-
ctione, publicato ſcrutinio,[c] cum
per eam ius acquirat electus.[d] Mu-
tare autem conſilium in alterius
iniuriam eccleſiaſticis præſertim
perſonis[e] non licet:[f] poſtulari ve- 9
rò poſſunt ij, qui eligi, (non pro-
pter vitium) prohibentur,[g] vt nõ-
dũ ſacris initiatus ordinibus,[h] nõ
iuſtę ætatis clericus,[i] attingens ta-
men. xxvij. annum,[k] illegitimè na-
tus,[l] & alteri eccleſiæ Cathedrali
alligatus,[m] vt Epiſcopus, inter quẽ
& eccleſiam, cùm matrimonium
contractum intelligatur, ob ídque
annu

Poſtulantes an varient.

Electores nõ variãt

Poſtulari qui poſſint.

x d. c. pe. &. d. §. denique.

y d.c.bonæ.ij.de poſtu. præla.

z c.in cauſsis. in fi. vbi gl. & Doct. de electi.

a Panor. ca. publicato col. pe. de elect.

b Panor. rub. de poſtu. præl.

c d. c. publicato. c. fin. viii. q. ij.

d c. fin. de transl. epiſc. Glo. c. quãto. lxiij. diſt.

e Cle. cum illuſio. de renuntia.

f l. nemo poteſt. ff. de regu. iur. c. mutare. eo. tit. in vj.

g c. fi. de poſtul. præla. c. vn. illo tit. in vj.

h c. dudum. j. de elec. c. præterea. de æta. & quali.

i d. c. cupientes. §. denique.

k c. vn. de poſtu. præla. in extra. Io.

l c. innotuit de elec.

m d. c. bonæ. ij. & d. c. fi. de poſtu. præla.

10 annulum geſtare ei ſit conceſſum, [o]
ſicuti non poteſt maritus conſtan-
tibus primis nuptiis, ſecundã vxo-
rem ſuperinducere: [p] ita nec alteri
eccleſiæ pręfici Epiſcopus, niſi prio
11 ris vinculo diſſoluto. [q] Sic enim de
carnali matrimonio, ad ſpirituale
ratiocinari licet, [r] cumq́; non tan-
ta ſit coniunctio inter alios prǽla-
tos, & eccleſiam, atque ideo in ſolis
Epiſcopis propriè, & ſtrictè, ma-
trimonium ſpirituale cõſideretur, [s]
poterit Abbas, & quicunque præ-
latus præter Epiſcopũ eligi, [t] etiam
12 Card. [v] Nec obſtat quod Cardina-
13 les pars ſunt corporis Papæ, [x] eiſq́;
non liceat Curiam Romanam de-
ſerere, ſine Rom. Pontif. authori-
tate, [y] & ideo videantur, Epiſco-
porum exemplo, eccleſiæ alligati,
14 poſtulari non eligi poſſe. [z] Hoc
enim nihil infert, quandoquidem
nec Abbas monaſterio ſine licen-
tia ſuperioris migrare poſsit, [a] & ta
men iure eligatur. [b] Dicendum igi-
tur, cardinalem, presbyterum, vel
diaconum, eligi poſſe, [c] at electio-
ni de ſe factæ, niſi iubente Papa, cõ-
ſenſum præbere non poſſe. Sicuti
nec monachus electus, ſine Abba-
tis authoritate. [d] Cardinalis verò
Epiſcopus poſtulari debet, [e] cùm

Vxores duas nemo habet.

Matrimonium ſpirituale.

Cardinaliũ dignitas.

o ca.pen.de vit.& hone. cle.c.fœming.xxx.q.v.
p l.eum qui duas. C. de adult. Roma.vij.
q c.ſicut.vij.q.j.
r c.fin. de tranſl.epiſ.c. nuptiarum.xxvij.qõ.j.
s Gloſ.d.c.ſi.de tranſla. epiſc.
t ca.ſi abbatẽ.de elect. in vj.
v c.eccleſia.ij.de elect.
x Panorm.c.ij.de cleri. non reſid.
y cap.cum non liceat.d. præſcript.
z cap.bonæ.ij.de poſtul. præla.
a ca.cum venerabilis.de conſue.
b d.c.ſi Abbatem.
c d.c.eccleſia.ij.
d c.ſi religiòſus. de electio.in vj.
e c.bonæ.j.de poſt.prel

eligi prohibeatur,non quia Cardinalis, ſed quia Epiſcopus. [f] Cæterùm qui propter crimen eligi non poſſunt, poſtulari quoque prohibentur. [g] Adeò vt poſtulantes, pro 15
ea vice poſtulandi,ſeu eligendi priuentur poteſtate. [h] nō quidem ipſo iure, vt Panormi. & alij exiſtimāt. *Poſtulantes indignum.*
Hoc enim in electione conſtitutū [i] 16
cum ſit pœnale: & ingens differentiæ ratio ſubſit, ad poſtulationem trahi non debet. [k] Grauius quippe delinquunt eligentes,qui tribuunt ius electo, [l] quàm poſtulantes,qui nec ius conferre, nec propriè conſentire dicuntur. [m] Et hâc noſtram ſententiam, Innocen. iij. [n] verba vbique confirmant. Nec obſtat, quòd cum per poſtulationem ad electionem vt dici ſolet perueniatur: eadem vtriuſque debeat eſſe prohibitio. [o] Id enim demus, licet negandum eſt, pœnam electionis, in poſtulatione locū habere. [p] Nam nec excommunicatis eligentibus, ij excommunicati cenſentur, qui in ſcrutinio ferunt ſuffragium: [q] quamuis actus ille, ad electionem præparatorius ſit. [r] Nec pœna contrahenti matrimonium in dicta,ad cōtrahentes ſponſalia extenditur, [s] tametſi his caſibus ſponſalia inhi-

bean

f d.ca.fi.de tranſl.epiſc.
g cap.j.& c.fi.de poſtul. prælat.
h ca.ſcriptum. in fin.de ele.c.j.& c.ij.de poſtula.prælat.
i c.cum in cunctis.§.fin. de elect.
k Panor.c.ij.de teſta.
l c.fi.de tranſl.epiſc.
m ca.pe.de poſtul.præl.
n d.c.ſcriptum. & d.c.j.
o l.oratio.ff.de ſponſa.
p Panor.d.c.ij.
q Bald.l.vn. ad fi. C.ſi rect.pro.
r c.quia propter. de ele.
s Glo.cle.vn.de cōſang. & affi.

17 beantur, quibus nuptiæ,[t] vt merito reſponſum ſit, in pœnis Vlpiani regulam ceſſare:[v] verũenimuero poſtulationẽ admittit ſuperior,[x] qui ſuper electionis impedimento valeat diſpenſare:[y] factáque ab eo poſtulationis cõprobatio, electionis confirmatæ plenũ habet effectum.[z]
18 Nec alia expectatur confirmatio.[a] Vt nec in electione Romani Pontificis.[b] Sed ſimulatque poſtulatus admiſſus eſt, fit ei poteſtas, ad eccleſias poſtulantiũ tranſeundi,[c] quod cum iure verum ſit,[d] falluntur interpretes exiſtimantes id ex ſtylo Romanæ curiæ duntaxat introductum, vt vitato omni circuitu,[e] eccleſiarum diſpendiis quàm citiſsimè occurratur:[f] lege autẽ per poſtulationem, electionis tantum, capacem poſtulatum fieri,[g] quod nullibi probatur. Vnde nec verum eſt
19 quod dicunt, per poſtulationem ad electionem deueniri. Licet verum ſit, per poſtulationem perueniri ad prouiſionem, ex gratia ſuperioris,[h] cui, vt ſępe diximus, poſtulatio innittitur.[i] Sed nec illis aſ-
20 ſentior poſtulationẽ neſcio quam non ſolẽnem effingẽtibus.[k] Quam ab eo peti dicunt, qui diſpenſare non poteſt, Cuius tamen cõſenſus,

Poſtulatione quis admittat.

Stylus curiæ Romanæ.

Poſtulatio non ſolennis.

t d.l.oratio.
v Bal.d.l.vnica.
x c.j.cum ſimi. de poſt. præla.
y Gl.c.indemnitatibus. de elect. in vj. Panor. d.c.j.col.fi.
z Gloſ.c.fi.in princi.de elect.in vj.
a c.bonæ.ij.§.fin.de poſtu.præla.
b c. in nomine domini. 23.diſtin.
c cap. in cauſsis.§.fin.de elect.c poſt tranſlationem.§.fi.de renũ.
d d.c.poſt tranſlationẽ.
e l.dominus. ff.de condi.indeb.
f c.ne pro defectu. & c. quia propter. de elect.
g c.innotuit.eo.tit.
h Io.Mona.c.j.de poſtu. præla. in vj.
i c.pen. de poſtu.præla. gl.c.ſicut.§.non derogãdo.de elect.in prag.
k Panor.c.j.colũ.fin.de poſtul.præla.& in d.c. quia propter.ij.q.

propter authoritatem quam in poſtulatum habet, exigitur. Veluti ab abbate, aut patre, ſi monachus, vel filiusfamiliâs poſtuletur eligēdus.[l] Hæc enim deliramenta ſunt: cum abbatis, & patris authoritas, reſpectu poſtulati duntaxat conſiderari poſsit: poſtulatio autem, non niſi apud ſuperiorem poſtulātium fiat.[m] Et hi tantùm poſtulari poſsint qui eligi prohibentur.[n] Monachū autem eligi poſſe cōſtat, licet electioni ſine abbate conſenſum præſtare nequeat,[o] de filiofamilias quoque ambigere neminem puto, cùm in ſpiritualibus ſui iuris cenſeatur.[p]

l c.ſi religioſus. de electio. in vj.

m d.c.j. cum vulg. de poſtu. prælа.

n c.ſi. illo tit.

o c.ſi religioſus. de electio. in vj.

p c.ſi. de iud. in vj.

De electione.

SVMMAE RERVM.

1 *Electio quid.*
2 *Dignitas eccleſiaſtica.*
3 *Papa non maior Epiſcopo.*
4 *Prior conuentualis habet dignitatem.*
5 *Archidiaconus an habeat dignitatem.*
6 *Primiceriatus an dignitas.*
7 *Perſonatus.*
8 *Officium.*
9 *Electionum ſolennia.*
10 *Columba ſpiritusſancti occiſa.*
11 *Collegij conſenſus communiter præſtandus.*
12 *Eligere quis poſſit.*
13 *Electio quando per procuratorem.*
14 *Eligere qui prohibeantur.*
15 *Monialis pubes eligit.*

16 *Excommunicatus an eligat.*
17 *Suſpenſus non eligit.*
18 *Electio an ſit ordinis.*
19 *Eligendo delinquentes quando priuentur.*
20 *Electio per abuſum ſecularis poteſtatis.*
21 *Eligi qui prohibeantur.*
22 *Excommunicatus non poteſt eligi.*
23 *Ignorantia electorũ quãdo proſit electo.*
24 *Electio an fiat ſub conditione.*
25 *Chriſtus Petrum ſub conditione elegit.*
26 *Electio clandeſtina an valeat.*
27 *Electio non tantum iuris, quàm collatio, tribuit.*
28 *Maior pars electioni conſentiat.*
29 *Maior pars quæ dicatur.*
30 *Præſentatio à maiori parte patronorum.*

CAPVT III.

1 *Electio quid.*

SEd iam de electione dicendum, quæ nihil aliud eſt, quàm idoneæ perſonæ, ad dignitatem eccleſiæ vacantem, ſolennis euocatio.[a] Eſt autem dignitas ec-
2 *Dignitas eccleſiaſtica.* cleſiaſtica, quæ iure communi eccleſiaſticæ rei adminiſtrationem cum iuriſdictione habet:[b] vt Epiſcopatus, qui cæteris honoribus eccleſiaſticis eminẽtior eſt & ſub-
3 *Epiſcoporũ dignitas.* limior,[c] ideóque Epiſcopi dicuntur ſummi Pontifices,[d] quibus ne Papa quidem ordine maior eſt.[e] Abbas præterea dignitatem habet,[f] ei enim rerum monaſterij ad-

a ca.cum in cunctis. in prin. de elect. c. j. & ij. de cõceſ. præb. c. O ſius. §. fi. lxj. diſt.
b Panor. c. de multa. de præb. Archi. c. j. de conſue. in vj.
c c. penul. de præb.
d c. de his. de conſe. di. v.
e c. in nouo. xxj. diſt.
f c. ij. de iud. c. ſi quis deinceps. xvj. q. vij.

miniſtratio commiſſa eſt, [g] conceſſa etiam in Monachos iuriſdictione, [h] eiúſque exemplo, prior 4 *Prior cõuetualis.*
conuentualis, cui [i] in abbatis modum aliquorum religioſorum collegio prælatus eſt.[k] Cui ideo cauſſæ ſedis Apoſtolicæ, (quæ conſtitutis tantùm in dignitate committuntur: [l]) delegari poſſunt. [m] Ar- 5 *Archidiaconus.*
chidiaconus item dignitatem habere dicitur, cùm teneat vicem Epiſcopi, & habeat iure communi iuriſdictionem. [n] Quod licet immutarit conſuetudo, quia nulla fortè in Eccleſia vtatur iuriſdictione Archidiaconus. Si tamen prærogatiuis in choro & capitulo fungatur, in dignitate nihilominus dicitur eſſe. [o] Primiceriatum deni- 6 *Primiceriatus an ſit dignitas.*
que aduerſus alios, [p] dignitatem eſſe autumo. [q] Cum in clericos delinquẽtes habeat iuriſdictionem, [r] licet quandoque ab honore, in quo perſonam conſtituit perſonatus, & ab officio quod exercet, iniunctóque munere, nonnunquam officium dicatur. [s] Eſt autem perſo- 7 *Perſonatus.*
natus, honor & præcellentia quædam in Eccleſia, quæ canonicum aliis etiam antè receptis, tam in choro, quàm in capitulo præfert. [t] Nam & perſona præter vulgarem ſignific

g c.edoceri. de reſcript.
h c.quanto.de offi.ord.
i c. niſi eſſent. de præb.
k Gloſ.cle.j.de ſup.negli.prælat.
l c. ſtatutum. in princ. de reſcript.in vj.
m Clem.& ſi principalis.eod. titul.
n c.j.c.ad hæc. de offic. Arch.gl.c.j.de off. leg. in vj.
o Archi.d.c.j. Are.conſil.xxiij.in princ.
p Alex. conſil. lxxvij. volum.ij.
q c.cùm acceſsiſſent. de conſt. Aret.d.cõſ xxiij.
r c. perlectis.§. ad primicerium. xxv. diſtin.
s d.c. cum acceſsiſſent.
t c.j. vbi Doct.de conſuetud.

ſignificationem, qualitatem in ho-
mine notat, qua alius ab alio dif-
8 fert, vt alibi poſui.[v] Officium ve-
Officium.
rò, eſt eccleſiaſticarum rerum ad-
miniſtratio, ſine præeminentia, &
iuriſdictione.[x] Vt ſacriſtia,[y] Quæ
omnia recipi volo, niſi diuerſum
habeat conſuetudo.[z] Sed iam ſatis
huic digreſsioni datum: redeamus
ad electionem. Solenniter in Epi-
9 ſcopatibus, Abbatiis, & aliis præ-
laturis, quę mortuo paſtore viduatæ
tæ dicuntur, triplici via fieri po-
teſt electio, per ſcrutinium videli-
cet, compromiſſum, & inſpiratio-
nem.[a] Inſpirationíſque via dupli-
citer.[b] Per inſpirationem veram
quæ fit Deo optimo maximo mi-
raculoſè reuelante,[c] & quaſi inſpi
rationem, cum electores, nullo tra-
ctatu præcedente, omnes vno ore
in vnum conſentiunt.[d] Sed neu-
trum hodie in vſu eſſe argumento
Columba ſpirituſā́ cti occiſa.
eſt, quòd columba quæ ſpiritũ ſan
ctum afferre ſolebat, à Coruo iam-
diu, vt Canoniſtæ dicunt, enecata
10 ſit.[e] Quæ formæ ab aliis copioſiſ-
ſimè tractantur.[f] In electionibus
Conſenſus collegialiter præſtandus.
verò inferiorum dignitatum, hoc
tantum eſt ſolenne, vt ſingulorum
conſenſus, in communi, id eſt, col-
11 legialiter præſtetur.[g] Nam & in

v In l. j. ff. de ſtat. homin.
x d.c.j.
y c.j. de offic. ſacriſt. c. ſaluator. j. q. iij.
z c. cum olim. de conſue. c. conſuetudo. xij. diſt. Aret. d. conſ. xxiij.
a c. quia propter. de electione.
b Gloſ. c. ſicut. §. & cum humanæ. de elect. in pragm.
c c. ſtatuimus. §. fin. lxj. diſtinct.
d d.c. quia propter.
e Hoſtien. c. qualiter. de elect. Gloſſ. d. §. & cum humanæ.
f Specul. tit. de ele. Panor. d.c. quia propter.
g cap. in Geneſi. §. j. de elect. cap. ſicut. eod. tit. in vj.

quibuſcunque actibus collegij, &
vniuerſitatis perpetuum eſt, vt ſin-
gulos ſeparatim conſentire non ſa-
tis ſit: ſed conuocati communiter
conſenſum pręſtare debeāt.[h] Quod
alibi ſcriptores copioſè tractant.[i] 12 *Eligere quis poſſit.*
Eligere poteſt qui eſt de collegio
Eccleſiæ vacantis,[k] nec per ſe tan-
tùm, ſed etiam per alium: ſi vel præ-
ſens ægrotet vel abſens iuſto impe- 13 *Procurator à quo rectè conſtituatur.*
dimento detineatur,[l] & procura-
torem ſacris initiatum,[m] eundém-
que collegam[n] conſtituat. Alio-
qui electionis negotium, cum in
eo delecta cenſeatur perſonæ indu-
ſtria,[o] per procuratorem explicari
non poteſt,[p] tametſi in cæteris vni
uerſitatis negotiis, procurator etiā
à non impeditis rectè conſtitua-
tur.[q] Eligere nonnulli prohiben- 14 *Eligere qui prohibeantur.*
tur, & imprimis impuberes,[r] cùm
iudicio careant, & diſcretione.[s]
Hodiéque puberes, niſi duodeui-
geſimum annū attigerint, cùm an-
tè non poſsint ſacris ordinibus ini
tiari.[t] Et non exiſtens in ſacris ne-
queat ferre ſuffragium,[v] niſi ſua-
ptè natura ſit ordinum incapax. Vt
monialis,[x] quæ ſimulatque duode 15 *Monialis puella fert ſuffragiū.*
cimum annum nacta eſt, in electio-
ne vocē habet.[y] Irregulares[z] præ-
tereà interdicti,[a] excómunicati,[b]
(maio

h l.ij.de decur.lib.x.gl. c.cum omnes.de conſt.
i Bart.l.omnes populi. ff.de iuſtit.& iur.gloſ. d.§.& cum humanæ. doct.d.c.cum omnes.
k c.à nobis.de iur.pat. c.fin.xvj.q.vij.
l d.cap.quia propter.§. illud.& c.pen.de elect. in vj.
m Clemen.vt hi qui.de ætat.& qualit.
n d.cap.quia propter §. illud.
o c.is cui.de offic.lega. in vj.
p d.§.illud.
q c.cōſtitutus vbi doct. de app. Pan. d.§.illud.
r c.ex eo.de elect.in vj.
s l.cum prætor.§.pen. ff.de iudic.§.præterea quib. non eſt permiſſ.
t Cle.pe.& fin.de æta. & qualit.
v d.Clem.vt hi qui.
x c.noua.de pœnit.gl. c.diaconiſſam.xxvij. quæſt.j.
y c.indemnitatibus.de elect.in vj.
z c.is qui.§.fin.de ſent. excom.in vj.
a c.j.de poſtul.præl.c. cum inter R.de elect.
b c.poſtulaſtis.de cler. excom.c.venerabilem. de elect.

Excõmunicati quãdo electione arceantur.

16 (maiori tamen excommunicatione, [c] minori nanque cenſura ligati, ſacramentorum tantum participatione remouentur, [d] non eligendi facultate, aut his quæ ſunt iuriſ-
17 dictionis. [e]) Suſpenſi quoque, nec conferre beneficia [f] nec eligere, [g] poſſunt, niſi à beneficio tantum, [h] aut minori eſſent ſuſpenſione [i] ſuſpenſi. Quod interpretes [k] alibi copioſiſsimè diſputant. Nec prædictis obſtat quod iuriſdictionis
18 magis quàm ordinis, electio videatur. [l] Et quæ ſunt ordinis tantummodo tollat ſuſpenſio.[m] Nam propriè iuriſdictionis non eſt electio,[n] cùm canonicis competat, [o] qui iure communi iuriſdictionem non habent: [p] ſed officij dici debet. [q] A quo ſuſpenſus, iure etiam eligen-
19 di ſuſpenſus ideo cenſetur. [r] Qui poſtremò in electione deliquerũt, eligere impediuntur. Sed non vno modo, nam quandoque vna vice tantum, vt qui intra trimeſtre, in eccleſia Cathedrali, vel regulari, non elegerunt. [s] Aut elegerunt, ſed indignum ſcienter, [t] vel contra
20 præſcriptas electionum formas: [v] nõnunquam ad tempus puta trium annorum ſi per abuſum ſecularis poteſtatis, electio facta ſit, [x] con-

Suſpenſus nõ eligit.

Electio an ſit ordinis.

Electione priuãtur delinquẽtes.

Electio per abuſum ſecularis.

c c. illa. de electio.
d c. ij. de except.
e c. fin. de cler. excom.
f c. quia diuerſitatem. de conceſ. præb.
g c. cũ dilectus. §. quia vero. de conſue. d. c. cũ inter R.
h c. cum Vintonenſis iuncto. c. cum in cunctis. §. fin. de elect.
i c. fin. de cler. excom.
k Gloſſ. Cle. fin. de pœ. Panor. d. c. cũ dilectus. Felyn. c. apoſtolicæ. de except.
l Gloſ. c. transmiſſam. de elect.
m Gl. Pan. d. c. cum dilectus.
n d. c. fi. de cler. excom.
o c. fin. xvj. q. vij.
p c. cum contingat. de for. compet.
q Hoſt. in ſumma. de elect.
r c. cum Paulus. j. q. j.
s c. ne pro defectu. de elect.
t d. c. cum in cunctis. §. fin. & d. c. cum Vintonienſis.
v c. quia propter. §. qui verò. de elect.
x cap. quiſquis. de electios.

uocatis puta per electores perſo-
nis laicis, [y] aut in laicorum volun-
tatem electione collata. [z] Nec me
clam eſt, eo quoque caſu per pote-
ſtatis ſecularis abuſum, fieri ele-
ctionem, quo per vim, & impreſ-
ſionem Principis ſecularis, cano-
nici coacti elegiſſent. [a] At tunc,
vlla pœna electores afficiendi non
ſunt. [b] Eligi vero prohibentur, qui
aliqua infamiæ nota conſperſi, [c] aut
notabili corporis macula, vitiati 21
ſunt, [d] ſicuti & indocti, aut qui na-
talium, ætatiſve defectum patiun-
tur. [e] Quæ omnia in ſuperiore hu-
ius operis parte accuratè tractata
fuerunt. Suſpenſi [f] præterea, inter- 22
dicti, [g] irregulares, [h] & excommu-
nicati, tam maiori, quâm minori
excommunicatione, & quamuis vt
doctores exiſtimant, eligentes hoc
ignorent inutiliter eliguntur. [i] Ne-
que enim poteſt electorum igno-
rantia, incapacem, idoneum face-
re. [k] Quod in ligato minori ex-
communicatione, veluti Grego-
rij verbis [l] repugnans, reiiciẽdum
cenſeo, nec me mouerit, quòd re- 23
ſpectu natalium, non proſit ele-
cto ignorantia huiuſmodi. [m] Hic
enim defectus multò grauior eſt,
(cum ſuper eo, in curatis beneficiis
&

Eligi qui prohibeãtur.

Suſpenſus non eligitur.

Electorũ ignorãtia quando proſit electo.

y c. quoniã. j. xvj. q. vij.
z cap. cum terra. & cap. Maſſana. de elect.
a c. nullus. lxiij. diſtin. Innoc. d. c. quiſquis.
b d. c. cũ Vintonien. de elect. glo. d. c. quiſquis.
c c. laici. xxxiij. diſt. d. c. cum in cunctis.
d c. ij. c. tua. de cle. ægr. c. fine etenim. xlix. diſtinct. cap. cum inter canonicos. de elect.
e c. cum in cunctis. de elect.
f c. cum dilectus §. quia vero. de conſuet. c. cum inter R. de elect.
g c. j. de poſtu. prælat.
h c. is qui. §. fin. de ſent. excom. in fin.
i c. venerabilẽ. de elect. c. fin. cum gloſ. de cler. excomm.
k c. innotuit. de elect.
l d. c. fin. de cler. excom.
m d. c. innotuit.

& quibuſcunq; dignitatibus, Papa ſolus diſpẽſet.[n]) quã minor cenſura, quę per Epiſcopũ vel proprium ſacerdotẽ tolli poteſt,[o] his quoque caſibus irrita fit electio, quibus nõ conſtare collationẽ diximus. Quãuis in duobus docto. nõ parum diſcriminis conſtituant, nã ſub conditione, quæ tacitè ineſt,[p] & clãculum[q] factã collationem, licet mero iure valere dictũ ſit: tamen electiones ita celebratas, nullius putãt eſſe momenti.[r] Ego verò nec his caſibus, differentiã conſtituendam arbitror, verius in primis exiſtimans factam ſub cõditione, ſi vacat, aut ſimili electionẽ non vitiari.[s] ſicuti nec collationẽ,[t] admonitio enim quædam non conditio, hac adiectione continetur.[v] Nec ſolẽt ideo cõditiones eiuſmodi actum ſuſpẽdere.[x] Qua ratione idem dici, nec improbabiliter poteſt in aliis quibuſcunque conditionibus, quæ ad præſens, aut præteritũ tempus referuntur,[y] vt eligo ſi poſſum, eligo Titiũ ſi viuit, aut ſi legitimè natus eſt. Nã & Chriſtus cùm ouiũ curam Petro cõmitteret, nõ diſsimili conditione vſus eſt, dicẽs, ſi diligis me, paſce oues meas.[z] Licet alij generaliter doceant, electioni nec quidem

24 *Electio facta ſub cõditione an valeat.*

25 *Chriſtus ſub cõditione Petro curam cõmittit.*

n c. vnic. de fil. presby. in vj. Panor. c. ſi. e. tit.

o c. nuper. de ſen. excõ.

p gl. c. ij. de elec. in vj.

q c. vn. vt eccl. benefi.

r c. quia propter. §. ſi. de elect. d. c. ij. & vtrobique doct.

s c. ſignificaſti. de elec.

t Glo. d. c. ij.

v l. muto. §. j. ff. de tute.

x l. iij. ff. de leg. j. l. aliquando. ff. de condi. & demonſt.

y l. cum ad præſens. ff. de reb. cred.

z Ioan. vlt. d. c. ſignificaſti.

dem dictionẽ adiici poſſe,quæ cõditionem ſignet.[a] Quorũ ſententiã haud dubiè probauerim in cõditionibus de futuro,[b] quãuis tacitè inſint. Veluti. Eligo Titium,ſi maior pars canonicorum conſenſentiet,aut ſi electus intra tẽpus iuris,ſe fecerit cõſecrari.[c] Quod autẽ ad clandeſtinã electionem pertinet nec illis,[d] aſſentior,qui eã ipſo iure nullam abſolutè docent:tametſi Innocẽ. Papæ reſponſo fulciri videantur.[e] Quod clancularias electiones improbãs,eas ipſo iure nullas reddere intelligitur.[f] Nam cum collatio quæ plenum ius tribuit, vímque electionis & confirmationis habet,clandeſtinitate mero iure nõ corruat.[g] minus multo electio:[h] qua nõ tantũ iuris præſtatur.[i] Nec eos iuuerit Innocentij cõſtitutio,[k] quæ vt nõnulli[l] rectè interpretati ſunt,in electione eccleſiæ viduatæ, cathedralis,puta,aut regularis collegiatæ,cui hæc forma data eſt,dũtaxat loquitur. Non etiam in aliis, quę præſcriptã formã non habent. Et in quibus ſolus canonicorũ cõſenſus,collegialiter,[m] & vno contextu,[n] teſtamenti exemplo,[o] præſtitus ſufficit. Si tamen maior, & ſanior pars capituli, conſenſerit.[p] In

26 *Clandeſtina electio.*

27 *Collatio plus iuris quã electio tribuit.*

28

a Archi.& alij.d.c.ij.

b d.l.cum ad præſens.

c Io.Mona.d.c.ij.

d Gl.& doc.c.quia propter.§.fi.de elect.& in d.c.vn.vt eccle.benefi.

e d.c.quia propter.§.fi.

f l.non dubium. C.de legib.c.quæ contra de reg.iur.in vj.

g d.c.vn.vt eccl.benefi.

h Panor. d.c.quia propter.§.fi.

i c.fi.de tranſla.epiſc.

k d.c.quia propter.§.fi.

l Panor.d.c. vn.&.d.§.fina.

m c.in Geneſi de elec. c.ſicut & vtrobique gl. & doc.eo.tit.in vj.

n Bonifa. vital.cle.ne Romani. §. porro.de elect.

o l.hæredes palam. §. fi.ff.de teſta.

p c.licet in fin.c.coram c.quia propter.c.Cumana.&. c. congregato de elect.

Maioris partis voluntas ſtetatur.

In his enim quæ ad plures vt vniuerſos pertinent,attēditur factum maioris[q] partis,& ſanioris.[r] Maio-
29 rem autem partem intelligo,reſpectu totius vniuerſitatis,& capituli,non partium comparatione minorum.[s] Cum enim vniuerſitas ſit imaginarium quoddã corpus,per ſingulares collegij perſonas repreſentatũ.[t] Maior pars vniuerſitatis
30 tunc duntaxat facere dicitur,cum totius corporis maior pars cõſentit.[v] Nec obſtat, quòd efficax ſit facta à maiori parte patronorum præſentatio, licet maior pars omnium non concurrat:hoc enim ideo,quia patroni vt ſinguli præſentant. Secus igitur,vbi ab aliis, tanquam à collegio fieret præſentatio.[y] Et hæc ſunt electionum vitia,quæ animaduerſione digna mihi viſa ſunt. Cætera verò quæ ab aliis,[z] copioſiſsimè alibi tractantur,hîc infercire ſuperuacaneum duxi: quòd præſertim intelligam, nouella huius regni lege,[a] electionibus prorſus abrogatum eſſe.

Maior pars quæ.

Patronorũ maior pars præſentat.

q l.quod maior. ff. ad Munici.glo.c.j.de reb. eccle.nõ alie.in vj.c.j. de iis quæ fi.à maio.
r c. eccleſia veſtra. de elec.c.ſi cui. eod.titu. in vj.
s l.mortuo. ff.de fideiuſſo.
t Pan. d.c.eccleſiæ.
v ca. quoniam de iure patro.
y d.c. eccleſia Panor. Ioã.and.& Panor.d.c. quoniam.
z Roffre.in tit.de cau. propt.quæ vitia.elect. Rebuf.in.§.ſi.de reg. ad præla.no.fac.in cõcor.
a c.vn.de elect.derog. in concord.

De *nominatione.*

SVMMAE RERVM.

1 *Nominatio in quo differat à poſtulatione.*
2 *Nominatio quando ius tribuat.*

Rex

3 Rex Galliæ ad prælaturas nominat.
4 Epiſcopus cuius ætatis eſſe debeat.
5 Nominandus à rege debet habere gradum.
6 Mendicantes poſſunt nominari.
7 Nominatio ad vacatura.
8 Nominatio quid.
9 Nominationes ſunt gratiæ.
10 Nominatio an tribuat ius ad rem.
11 Gratia ante vacationem, conditionalis.
12 Ius ad rem affectiuum.
13 Nominatus an vicarium requirat.
14 Vicarÿ recuſatio nõ deuoluit.
15 Nominatus intra quod tẽpus petat beneficium.
16 Deuolutio fit cum onere.
17 Negligens an beneficium acceptet.
18 Tempus nominatis, & graduatis, datum.
19 Theologalis præbenda cui debita.
20 Villa murata quæ.
21 Parrochialis eccleſia.
22 Baptiſmalis eccleſia.
23 Mandatarius omnibus præfertur.
24 Beneficia cõprehenſa mandatis.
25 Specialia duo an cõcurant.
26 Conferre dicitur qui per alium confert.
27 Nominare qui poſſint.
28 Vniuerſitas cur nominet.
29 Vniuerſitates quæ nominant.
30 Vniuerſitas noua an nominet.
31 Facultas non nominat.
32 Vniuerſitas ordinaria poteſtate vtitur.
33 Nominationibus qui grauentur.
34 Cardinalium indultum.
35 Capitulum nominatione grauatur.
36 Clauſula, communiter, vel diuiſim.
37 Capitulo non fit nominationis inſinuatio.
38 Collatio facta nominato, an neceſſaria.
39 Vniuerſitas an nominationem reuocet.
40 Nominari qui poſſint.
41 Tempus legitimum ſtudÿ.
42 Atteſtationũ, & nominatio

nationum neceſſaria.

43 *Nobilium prærogatiuæ.*

44 *Matricula an neceſſaria.*

45 *Valor beneficij an in nominat. exprimendus.*

46 *Penſio an exprimi debeat.*

47 *Beneficia in nominationibus exprimenda.*

48 *Beneficium non poſſeſſum, an debeat exprimi.*

49 *Spoliatio non aufert titulum.*

50 *Beneficium non pacificum.*

51 *Recredentiam habens, non poſsidet.*

52 *Valor beneficij exprimendus.*

53 *Annata quid.*

54 *Galli non exprimunt verum valorem.*

55 *Burſales cōſtitutiones Galli reijciunt.*

56 *Qualitas beneficij, an exprimenda.*

57 *Qualitates iure communi inhærentes.*

58 *Qualitates beneficiorū exprimendæ.*

59 *Correctio quando vitanda.*

60 *Inſinuatio nominata, quomodo fiat.*

61 *Literæ duplicatæ.*

62 *Gratificationi quando locus.*

63 *Papa cum quocunque concurrit.*

64 *Collatio prior an poſteriorem impediat.*

65 *Deuolutio annullat collationem.*

66 *Nominatio ad quæ beneficia trahatur.*

67 *Mandatario beneficium reſignatum debetur.*

CAPVT IIII.

1 *Nominatio in quo à poſtulatione differat.*

POTEST per nominationem quoq; electiuo beneficio prouideri,[a] quæ à poſtulatione, hoc tantum nomine differt, quòd de

[a] c.bonæ.j.in fi.de poſtu.præla.

de vno poſtulatio, de pluribus nominatio fiat, [b] ideóque ſuperiori præſentata, ad inſtar poſtulationis [c] efficit, ne poſsint variare nominantes. [d] Et à ſuperiore comprobata, abſque alia confirmatione, plenum ius nominato tribuit. [e] Neque obſtat quod alibi dicitur nominatione nihil iuris quæri, [f] 2 Idem enim obtinet in nominatione, quæ fit per modum tractatus ab electoribus, [g] cùm nec quidem in ſcrutinio facta, ius conferat nominato, [h] niſi poſt ſcrutinij publicationem, [i] quo caſu magis electio dici debet: [k] hodie verò in Gallia ceſſant electio, poſtulatio, & collegij nominatio. Solus nanque prin- 3 ceps noſter ad prælaturas nominare poteſt, [l] non quidem quoſcunque pro captu ſuo, ſed tanto munere dignos [m]: ætate videlicet doctrina, gradu, & moribus idoneos. [n] Ætate, vt xxvij. annum 4 attigerint. [o] Licet olim non poſſet Epiſcopus eligi, niſi qui xxx. annum exegiſſet. [p] Doctrina & gradu, nec enim ſatis eſt nominãdum à Rege, peritum eſſe, niſi inſulis 5 quoque, vel licentiæ, vel docturæ, in altero iurium inſignitus ſit, aut magiſterio in Theologia ornatus.

Nominatio quando ius tribuat.

Rex Galliæ ad prælaturas nominat.

Epiſcopi ætas hodie.

b Hoſt. & Panor. d. cap. bonæ.

c c. bonæ. ij. ad fi. de poſtu. præl.

d Gof. & Hoſt. in ſum.

e d. c. bonæ. ij. §. fin. gl. c. fin. de elect. in vj.

f c. quod ſicut in princ. de elect.

g Gl. c. quãto. lxiij. diſ.

h c. perpetuò. de elect. in vj. ca. ſi tibi abſenti. de præb. eo. lib.

i c. publicato. de elect. c. contra. xvj. q. vij.

k c. cum olim. de re iu. glo. §. volens. de collat. in prag.

l §. j. de reg. ad prælat. no. fac in concord.

m cap. qui epiſcopus. xxiij. dictin.

n c. cùm in cunctis. de elect. & d. §. j.

o c. vn. de poſtul. præl. in extra. co. & d. §. j.

p d. c. cùm in cunctis. c. presbyt. lxxviij. diſt.

tus.[q] Præterquàm in regis conſanguineis, ac ſublimibus perſonis.[r]
6 Atque etiam in Franciſcanis, quos obſeruantes vocât, cæteríſque mẽdicantibus, qui ex regulæ inſtituto, ſimilibus titulis nequeunt decorari.[s] Sanè præter has nominationes, de quibus hactenus dictum eſt, & quæ ad vacantia beneficia referuntur,[t] eſt & alia quædam nomi-
7 natio vacatura reſpiciens, vt quæ à celebri aliqua Gallorum Achademia procedit, in alumnorum ſuorum gratiam.[v] Hac enim ratione, & vt maiore præmiorũ ſpe, ad ſtudia accenderentur homines,[x] vniuerſitatéſque regni honeſtiſsimè fo uerentur, hoc nominationum genus, eccleſia Gallicana recepit.[y] Poteſt autem ſic non malè nominatio
8 finiri. Vt ſit gratioſa quædam conceſsio facultatis petendi, & acceptandi beneficium, præfinito tempore vacans, ab vniuerſitate Galliæ celebri, Gallo ſuæ diſciplinæ alumno, legitimè facta. Quæ finitio, quia totam hanc quæſtionem continet, accuratè nobis eſt exponenda. Dico imprimís, gratioſa con-
9 ceſsio: ſunt enim nominationes gratiæ,[z] cum à mera vniuerſitatis pendeant voluntate.[a] Ad quarum

Mẽdicantiũ nominatio.

Nominatio quæ fit ad vacatura.

Nominatio quid.

Nominationes sũt gratiæ.

q c.conuenientibus.§.i & Conſtantinus.j.qõ.vij. & d.§.j.

r ca.de multa.in fin.de præb.& d.§.j.

s d.§.j.verſi.conſanguineis. & vbique plenè Rebuff.

t Glo.§.volens.de col.in prag.

v §.inſuper.cum ſequẽ. eo.titu.

x l.quicquid.C.de aduoca.diuerſ.iud.

y §.item placuit.de colla.in prag.

z §. volens. de colla. in prag.glo.§.itẽ quod ad dictas eo.tit.

a §.præfati.eodẽ.titu.in concord.

ideo conceſsionem, achademiæ cogi non poſſunt.[b] Licet non iure faciant, doctis, & bene meritis graduatis, eas denegantes.[c] Gratiæ autem verbo, quæcũque gratioſa conceſsio continetur, ſiue à Romano pontifice, ſiue ab alio procedente,[d] hinc putant recentiores,[e] per nominationem legitimè inſinuatam, ius ſaltem ad rem quæri nominato, cùm non tantùm præſentatio,[f] reſeruatio,[g] & priuilegium,[h] tale ius tribuant: Sed etiam quæcunque gratiâ expectatiua.[i] Et quoniam decreti irritantis clauſula: qua beneficium affici conſtat,[k] nominationes adiuuantur.[l] Vbi autem affectum eſt beneficium, ius ad rem acquiritur:[m] veteres tamen aliter cenſuerunt,[n] per nominationem ſcilicet nec quidem ius ad rem, nominato quæri. Quorum ſententia, iuſtior mihi videtur, ante vacationem beneficij, cùm eo tempore gratia conditionalis ſit.[o] cuius effectus, cùm omnino pendeat ex futuro euentu,[p] non eſt conſiderabilis.[q] Vt eorum[r] ſententiam merito probem, qui volunt literas gratiæ, aut mandatum de prouidendo, non tribuere ius ad rem, ſed ius tantum implorandi officium ſuperior

Gratia.

10 *Ius ad rē an quæratur nominatione.*

11 *Gratia cō ditionalis ante vacationem.*

b c. pen. de poſtu. præla. c. precariæ. x. q. ij.

c Gloſſ. d. §. item quod ad dictas.

d Glo. cle. gratiæ. de reſ.

e Rebuff. tracta. nomi. q. iiij.

f c. dilectus. de off. leg.

g c. ſi. de conceſ. præben. in vj.

h c. dudum. verſicu. nos igitur. de præb. eo. lib.

i c. vn. de offi. deleg. extra eo. gloſ. c. quamuis. de reſcrip. in vj.

k c. tibi qui. de reſcri. in vj. c. j. & c. ſi ſoli. de conceſ. præb. eo. lib.

l §. ſi quis verò. de colla. in concord.

m capit. ſi poſtquam. de præb. in vj.

n Gl. §. volens. & §. quid ſi quis. de coll. in prag.

o Aegid. Bella. deciſi. cccLviij.

p l. cedere. ff. de verb. ſignifi.

q l. ſi ita ſcriptum. §. j. ff. de leg. ij. l. poſt emancipationem. ff. de lib. le.

r Gl. c. veniẽs. de renun.

rioris, vt vacante beneficio, diffinito (à lege) tempore, nominato mandatarióve, prouideat: niſi poſt receptionẽ, ſeu collationem Canoniæ.[s] Quod & ad quemcunque titulum, habilem de futuro, nouiſsimi nec iniuria extendunt.[t] Nec vrget deſumpta ex præſentatione argumentatio, cùm enim fiat ad certum, & vacans beneficium, præſentatio: ius ad rem merito confert.[v] At nominatio ad incerta & vacatura beneficia dirigitur, vt meritò diuerſum dici debeat, tum propter incertitudinem,[x] tum ne contingat, duos in eadem eccleſia, vno tẽpore ius habere,[y] in locúmque titularij viuentis, alterum irrepere.[z] Data verò vacatione beneficij, ius ad rem per gratiam, atque adeò per nominationem acquiri puto,[a] ſequuta preſertim acceptatione, propter probabilem ſpem de preſenti.[b]

12 *Ius ad rem affectiuum.* Et non tantum ius ad rem ſimplex, ſed & affectiuum, vt vocãt, hoc eſt, manus ordinarij ligans, ſi vel decreti clauſula interueniat, vel receptio in canonicum, vel inhibitio executoris.[c] Vt in propoſito, cum collationes beneficiorum, factas aliis quàm nominatis volẽtibus, & proſequentibus, ipſo iure nullas, no-

s d.cap.ſi poſtquam. de præben. in vj. & d.c.ſi.

t Gomeſ. in reg. de non toll. ius quæſitum.

v d.c. dilectus. de off. leg.

x Pan. ca. ſi ſacerdos. in ſi. de offi. ord.

y l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. commod.

z c. j. ij. & iij. de conceſ. præbend. c. audiuimus. iij. q. ij.

a Cle. auditor. de reſc. gl. c. quanuis. eo. tit. in vj.

b l. inde Neratius. §. idem Iul. ff. ad l. aquil. Bar. d. l. poſt emancip. §. j.

c c. ſi capitulo. & c. ſi ſoli. de conceſ. præben. in vj. Imol. c. dilectus. ij. colum. vj. de præb.

uella lex decernat. [d] Petendi & ac- 13
ceptandi ab ordinario collatore,
non etiam ab eius vicario, [e] cùm
enim is non poſsit ſine ſpeciali man
dato conferre beneficia, [f] fruſtra ab
eo peteretur collatio beneficij. [g]
Vnde nec eius refutatio, poteſtatē
ad ſuperiorem deuolueret, [h] cùm 14
ibi nulla mora fieri intelligatur,
vbi nulla petitio eſt. [i] Idémque cen
ſendum, ſi vicarius ex mādato Epi-
ſcopi conferendi beneficia poteſta
tem haberet, & epiſ. præſens eſſet, [k]
Cum Epiſcopo præſente ceſſet, &
quieſcat, vicarij poteſtas. Porrò au
tē, licet expectanti apoſtolico, cum
clauſula acceptandi menſis ad acce
ptandum præfinitus ſit: [l] nullum ta
men nominato præſcriptum tem- 15
pus legimus, ad petendum benefi-
cium, quod ideo ius dicentis arbi-
trio relictum intelligi debet. [m] Ar-
bitrari tamen ita iudicem oporte-
bit, vt ſemeſtre ad conferendum or
dinariis, tam iure proprio, [n] quàm
deuoluto, [o] aut ad præſentandum
patronis clericis [p] datum, nomina-
tus, citra iuſtum impedimentum [q]
non prætergrediatur. [r] Habet enim
ſuam vim Lateranenſis concilij de-
cretum, [s] etiam in negligente pete-
re beneficium. [t] Vnde licet ceſſan-

tc

Vicarius an à nominato requiratur.

Vicarij recuſatio non deuoluit.

Tempus datum nominato.

d §. ſi quis vero. & §. fi. de colla. in concord.

e Glo. §. item voluit eo. tit.

f c fi. de offi. vica. in vj.

g c. quod autem de iur. patro.

h Glo. d. §. item voluit.

i l. lecta. ff. de reb. cre. l. ſi pupillus. ff. de ver. obliga.

k Rebuf. trac. no. q. 17.

l Cle. vn. de conceſ. præben.

m l. j. ff. de iur. delib. c. ſi clericus. de præben. in vj.

n c. ij. de conceſ. de præb.

o c. licet. de ſup. negli. prælat.

p c. vn. de iur. pa. in vj.

q c. fi. de elect. c. quia diuerſitatem de conceſ. præb.

r Gl. §. itē quod omnia de coll. in prag.

s d. c. ij. de conceſ. præb.

t Glo. §. itē circa de colla. in prag. Imol cle. ſi de bene. de præb.

16 te nominati negligentia,ſuperior,
(ad quē beneficia cum prima qua-
litate deuoluuntur:) [v] facta deuolu
tione,ſicut inferior,nominato cō-
ferre teneatur. [x] Si tamen negligens
fuit nominatus,non poterit à ſupe
riore, nominatione non grauato,
17 petere beneficium, necdum etiam
alteri collatum. [y] Nam quod dici-
tur,eum qui neglexit petere bene-
ficium,illud quandiu alteri colla-
tum non eſt,nihilominus acceptare
poſſe. [z] Tunc duntaxat obtinet,
cum omnia in integro ſunt. [a] Quia
nec ab ordinario conferendi pote-
ſtas abdicata eſt,nec beneficium al-
teri collatum. [b] *Beneficium præfinito*
18 *tempore vacans.* Non ſatis eſt vacare
beneficium,vt illud nominatus pe-
tere poſsit:niſi illud diffinito à no-
uella lege tempore vacet, [c] tempus
autem in nominatis graduatis, eſt
menſium Ianuarij,& Iulij. In gra-
duatis verò ſimplicibus, Aprilis &
Octobris, [d] illis prouidentiſsimè di
catum,vt omnis prætextus, & oc-
caſio litium, præſcinderetur, quæ
anteà ob incertitudinē tertiæ par-
tis,ex concilio Baſilienſi decretæ,
19 oriebantur,ortæque in immenſum
creſcebāt, [e] Præbēda porro Theo-
logalis, hoc eſt Theologo idoneo

Deuolutio ſit cum onere.

Negligēs an beneficium poſſit acceptare.

Tempus graduatis & nominatis præſcriptum.

Theologalis præbēda.

[v] Cle. vn. de ſup. neg. prælat.

[x] §. quod ſi quis. vij. de colla. prag. §. ſi quis verò eo tit. in concord.

[y] Gloſſ. d. §. item quod omnia.

[z] c. ſi tibi abſenti. de præb. in vj. gl. c. ſi clericus eo. tit.

[a] l. mancipiorum. ff. de opt. leg.

[b] Gloſſ. d. §. item quod omnia.

[c] §. præfati. de colla. in concord.

[d] d. §. j. de regu. facul. j. menſ. in concor. d. §. præfati.

[e] Gl. d. § item placuit de colla. in prag.

in Eccleſia Cathedrali debita, [f]
quocunque tempore vacet, Theo-
logo debetur, [g] idémque in Eccle-
ſia parochiali, ſita in ciuitate, aut
villa murata. [h] Hoc eſt (vt Gallo- 20
rum loquendi communis vſus in- *Villa murata.*
terpretatur,) pago quocunque
mœnibus clauſo, muriſve circun-
dato, in quo frequens populus ha-
bitat. [i] Parochialem autem Eccle- 21
ſiam appello, ædem ſacram certis *Parochialis Eccleſia.*
diſtinctam limitibus, [k] intra quos
homines conſtituti, ad templum
illud conueniunt, ſanctum & ſpi-
ritale viaticum percepturi, [l] quæ 22
& baptiſmalis, quandoque appel- *Baptiſmalis Eccleſia.*
latur. [m] Quia iure communi, ba-
ptiſteria ſolis conceſſa ſunt paro-
chiis. [n] Sanè non poſſunt paro-
chiales Eccleſiæ, in ciuitatibus,
ſeu villis muratis exiſtentes, aliis
quàm graduatis, aut qui ſaltem per
tres annos in Theologia, vel alte-
ro iurium ſtuduerint, conferri. [o]
Niſi in vim mandati cum benefi-
ciorum quocunque aut quomo-
docunque qualificatorum, atque
adeò in villis muratis ſitorum, li-
beram collationem, præuentio- 23
nis iure Romani Pontif. ſibi reſer- *Mãdatarius omnĩbus præfertur.*
uauerit. [p] Et perpetuum ſit, Apo-
ſtolicum licet in data poſteriorem,
grad

f c. quia nõnullis. §. ſenè & c. fin. de magi. c. oportet. & c. licet ergo. viij. q. j.

g cap. j. & §. præfati. j. vbi gl. de col. in cõcor.

h §. ſtatuimus. ij. eo. tit.

i Gl. §. in eccleſ. de collat. in pragm.

k c. ſuper eo. de paroch. c. eccleſias. xiij. q. j.

l c. ij. de paroch. clem. dudũ. §. verũ. de ſepult.

m c. j. de no. oper. nunt. c. plures. xvj. q. j.

n c. his quę de maior. & obed. c. ij. de capel. monachor.

o d. §. in eccleſiis. & d. §. ſtatuimus.

p §. declarantes. de mãdat. apoſt. in concord.

graduatis, vel nominatis, ſicuti & omnibus antea receptis, etiam legati authoritate, præferendum. [q] Nec nos mouerint recentiorum [r] argumenta, non in primis quòd ex cõcordati verbis, beneficia ſub
24 illis comprehenſa conſiderant: fateor enim aliqua eſſe beneficia, quę mandatis minimè continentur: veluti dignitates electiuas, [s] beneficia nouè creata [t] vacantia in curia Romana, [v] ſuppreſſa, [x] & id genus quæ ſuo loco diffusè memorabo, de quibus concordatum [y] loqui coniicio, non item vt illi putant de villis muratis. Non obſtat rurſus quod alioqui aduerſus iuris regulas, [z] duo ſpecialia inducamus, vt ſcilicet mandatarius, nominatis & graduatis præferatur, habeatque beneficia, quorum ex lege ſaltem concordati, eſt incapax: nã hoc falſum eſt, quum hæc qualitas, nulla lege in mandatario deſideretur, concordatum enim [a] prohibens, ne tales villæ muratæ aliis perſonis quàm ibidem deſignatis conferantur, ordinarios tantùm & eorum authoritatem impedit: & quod de con-
25 curſu duorum ſpecialium, efferri

Beneficia quæ mandatis non continentur.

Specialia plura an cõcurrãt.

[q] c. cum cui. c. ſi à ſede. & c. hi qui. de præb. in vj. gl. §. non tamen. in fin. de collat. prag.
[r] Rebuff. in d. §. declarantes.
[s] ca. cum in illis. §. j. de præb. in vj.
[t] Clem. fin. de reſcript.
[v] c. ij. de præb. in vj.
[x] cap. cùm acceſsiſſent. vbi Felyn. de conſtit.
[y] d. §. declarantes.
[z] l. j. C. de dot. promiſ.
[a] d. §. ſtatuimus.

vulgo ſolet, periculoſum eſt,[b] vt fuſius alibi demonſtraui.[c] Præterea vbi verum eſſet, eorum tamen concurſum admitti conſtat, vbi vtrumque iure communi inducitur: & alterum ex altero fluit.[d] Denique non pugnat, quòd aliud ſit conferre, aliud mandare collationem ab altero fieri:[e] vnde quia Papa ſibi ſucceſſoribúſque ſuis reſeruat vt beneficia quæcunque & quomodocunque qualificata conferre poſsit,[f] non videtur hoc mādati executoribus permiſiſſe.[g] Etenim reſpondeo, tunc Papam cenſeri conferre: cùm exequutor Apoſtolicus, in vim mandati confert:[h] is enim facere dicitur, qui alteri faciendum mandat.[i] Sicuti & is ab Epiſcopo deſtitutus intelligitur, qui à vicario mandatum habente, remouetur.[k] Aliis multis modis nouellam legem,[l] de parochialibus Eccleſiis villíſque muratis loquentem, Doctores[m] ampliant, reſtringunt, & interpretantur, quæ apud illos legenda relinquo.

26 *Papa quādo dicatur conferre.*

27 *Nominatio cur introducta.*

Ab vniuerſitate Galliæ celebri. Solis conceſſum eſt vniuerſitatibus, vt alumnos ſuos nominare poſsint,[n] cùm enim in ſtudiorum gratiam,[o] & vt Eccleſiis de viris doctis prouideat

uideat

b l.fin.C.ad Velleyan.

c Libr. de iuris ciuilis arte.j.cap.xiiij.& in l. ſi is qui. ff. de vſucap.

d l. ſingularia.ff.de rebus cred.§.ſi ab hoſtib. quib.mod.ius pat.pot. Bal.l.j.in ſi. C. quā li. ab empt.diſce.

e gl.c.duobus. de reſcri. in vj. & in c.eum cui, & cap. ſi poſtquam. de præb.eod.lib.

f d.§.declarantes.

g l. cùm prætor. ff. de iud.cap.ad audientiam de deci.

h c.hi qui in ſi.de præbend.in vj.

i l. pater in ſine. ff. de ma.vind.Panorm.c.in cauſsis. col.ij.de elect.

k Glo.c.vn.de cap. mo. in vj.

l §.in eccleſiis.de colla. in pragm.§.ſtatuimus. ij.eo.tit.in concord.

m Gloſſ. d.§. in Eccleſiis. Rebuff.d.§.ſtatuimus.& in tracta.no.q. xvj.

n §. itē quod ad dictas. &.§.ita tamen.vbi glo. de collat. in prag.

o l. quicquid. C. de aduo.diuer.iud.

28 uideatur [p] nominationes introdu-
ctæ ſunt, [q] Achademiis hanc facul-
tatem concedi oportuit, quarum
anteceſſores, ſtudioſorum qualita-
tem, perſpectam veriſimiliter, & co
gnitam habent. [r] Quóſque præſu-
mendum eſt, illorum tantùm no-
men æditurus, quos tanto munere
29 dignos existimarint. [s] Neque verò
putandum, omnibus id permiſſum
vniuerſitatibus, ſed Gallicanis tan-
tùm, & Delphinatus, [t] & iis qui-
dem celebribus, ſeu vt dicunt famo
ſis, in quibus videlicet, multi no-
minis interpretes iura publicè pro-
fitentur, [v] modo tamen ſuſpenſæ
non ſint, [x] temporéque duntaxat
quadrageſimæ, (vt Gallorum re-
cepit vſus,) ea liberalitate vtan-
tur, [y] & ad beneficia extra regnum
ſita, nominationes non proten-
dant: [z] cum autem vnitæ prouin-
ciæ ius, naturam, & priuilegia ſor-
tiantur, cui adiunctæ ſunt: [a] cre-
30 diderim, Taurini vniuerſitatem
paucis abhinc annis regno Gallo-
rum additam nominare poſſe. [b]
Nam & ſi nouè in Gallia vniuerſi-
tas erigeretur, eiſdem quibus ve-
teres prærogatiuis, & priuilegiis
frueretur. Cum autem nominan-
di poteſtas Achademiis peculiari-

Vniuerſitates quæ poſſunt nominare

Taurini vniuerſitas.

p c.cum ex eo. de elect. in vj.

q §. inſuper. cum ſeq. q. de collat. in pragm.

r l. nemini. C. de aduo. diuer. iudic.

s l. ij. C. de offic. ciuil. iud. c. in veſtra. de procur. c. niſi. de præb.

t Proc. Concord. §. j. de reg. ad præl. no. & alibi ſæpè.

v §. præterea. de collat. in concord.

x §. monemus. eod. tit.

y Glo. §. ſtatuit. de coll. in pragm.

z Rebuff. q. vj. tracta. nomina.

a l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. ff. de pign. actio. vbi Bart.

b l. prædiis. §. qui domum. & l. vxorem. §. legauerat. ff. de leg. iij.

c cap. cum olim. de conſuet.

ter tributa ſit, [d] palam eſt, ſolas iuris Theologiæ, aut alterius diſciplinæ facultates, nominare mini- 31
mè poſſe. [e] Sed nec literas temporis ſtudij, (ſi ſummo iure vtamur:) cum eæ ab vniuerſitate manare, pariter, & procedere debeant, [f] non conſletur autem vniuerſitas, ex facultatibus ſeparatis: [g] quod tamen ſtrictum ius, Pariſienſis Achademia non recepit. In qua quælibet facultas, tam gradus, quàm temporis ſtudij literas, eiuſdem facultatis ſcribæ non vniuerſitatis manu ſignatas, concedit ſupremo ſenatu, vt docti viri [h] referunt, id comprobante. porrò autem quoniam concedendarum nominationum facultatem vniuerſi- 32
tatibus lex defert: [i] putauerim, vniuerſitates ea in re, ordinaria vti poteſtate. [k] Nam etſi ex Romani Pontificis delegatione, id facerent, conſequens eſſet, vt ab Achademiis nominati, Apoſtolicis impetrantibus, in data poſterioribus, præferrentur aduerſus concordati legem. [l] Quandoquidem à Papa nominati, cenſeri debent, quos eius delegatus nominauit. [m] Oportet autem ordinariis collatorib

Facultas non nominat.

Vniuerſitas nominando ordinaria vtitur poteſtate.

d §. præfati. j. de collat. in concord.

e Gloſſ. §. ita tamen. in fin. eo. tit. in pragm.

f. § . præfati. ij. de colla. in concord.

g Bal. Auth. habita. C. ne fil. pro patr.

h Rebuff. d. §. præfati.

i §. item quod ad dictas. & §. ita tamen. de coll. in pragm.

k l. & quia. ff. de iuriſ. omn. iudic.

l §. declarãtes de man. Apoſt. in concord.

m l. pater in fine. ff. de ma. vind. Fel. in c. poſt ceſsioné. ad fi. de probation.

toribus, hoc eſt qui legis, aut Romani Pontificis conceſsione, beneficia conferunt, [n] vel eccleſiaſticis
33 Patronis, ab vniuerſitatibus, nominat. dirigi. [o] Quicunque tamen fuerint ordinarij, grauari poterunt [p] ſiue Regulares, ſiue ſeculares, [q] & tam maiores, vt Cardina-
34 les, legati, Archiepiſcopi & Epiſcopi, [r] licet priuilegio (quod indultum vocant) ſuffulti, ne ſua ab aliis beneficia conferantur, [s] cùm vim contractus habeat concordatum. [t] Cui ideò Romanus Pontif. in præiudicium Gallorum, qui-
35 bus iã ius quæſitũ eſt derogare nequit: [v] quàm minores, vt abbates, & alij inferiores collatores. [x] Adeò quidem, vt collegium, ſeu capitulum eccleſiæ, collationem beneficiorum, habens ſicut mandatis, [y] ita nominationibus grauari poſſunt. [z] Eidémque directa nominatio, ſingulares canonicos, vice capituli cõferentes, comprehendat. [a] Licet ſecus, ſi ratione dignitatis cõferant. Tametſi adiecta eſſet clauſula, Communiter, vel diuiſim, [b] Cùm literę capitulo directæ, palam faciant, noluiſſe nominantes, di-
36 gnitatem extra capitulũ grauare. [c] Ex quo ratione dignitatis, de capitu

Nominationibus qui grauentur.

Indultũ Cardinalium.

Clauſula cõmuniter vel diuiſim.

n c. à iudicibus. ii. q. vj. Gl. c. ordinarij de offi. ordi. in vj.

o §. j. §. præterea & tot. tit. de colla. in cõcord.

p d. §. præfati. j. & d. §. præterea.

q §. volumus. de colla. in concord.

r §. quod ſi quis. j. eo. ti. prag. §. ſi quis verò. eo. tit. concor.

s Rebuff. q. viij. tract. nomi.

t §. j. de fir. & irro. ſtab. concord.

v c. j. de probatio. c. poſt ea. c. xxv. q. ij.

x d. §. præfati. vij.

y c. eam te de reſcrip. c. fi. c. de conceſ. præben. in vj.

z d. §. præfati. j.

a c. fi. de præb. in vj.

b d. c. fi. vbi glo. & doc. glo. §. ſtatuit de colla. prag.

c c. cùm in illis. §. fin. de præb. in vj.

a Innoc.c.ij.de inſtitu.

pitulo,collator non exiſtit. [d] Operabitur ergo hæc adiectio,cómuniter,vel diuiſim,vt antiquior canonicus, ex fundatione beneficij collationem habens, cum ratione canonicatus de capitulo ſit,per no-

e d.c.eam te &.d.c.fin. in fi-

minationem,ſicuti per mandatum, 37
grauatus intelligatur. [e] Non poterunt tamen,capitulo à quo beneficia,nec quidem nominatis conferri poſſunt:ſede vacante,nominationes inſinuari. [f] Cùm non ſit ordinarius collator.[g] Nec obſtat,quòd crebrò exiſtimatum ſit, in collationibus neceſſariis, (qualem dicunt quæ fit nominato :) capitulum Epiſcopo ſuccedere. [h] Nam hoc falſum,ex Alexan.iij. [i] conſtitutione,& Honorij in reſcripto, [k]

Inſinuari an poßint capitulo nominationes.

f Glo.§.item voluit de colla.in prag.

g c.illa.ne ſed.vac.

h Rebu.q.xiiij.nu.78.

i d.c.eam te de reſcrip.

k d.cap. illa.

paulò ante euicimus. Nec admo- 38
dum tutum mihi videtur, aſſerere collationem quæ fit nominatis,neceſſariam eſſe:quando concurrentibus pluribus eiuſdem anni nominatis, poſsit Epiſcopus cui vult gratificare.[l] Quo caſu liberalitatẽ
exercere dicetur,ſaltem in cui vult 39
conferendo. [m] Sed an vniuerſitas nominationem re integra reuocare poſsit,quæritur?Et creditum eſt poſſe, [n] Cum per eam nullum ius quæratur nominato, vt antè probat

Vniuerſitas an reuocet nominationem.

l §.ſtatuimus.j.de colla in concord.

m Gl.c relatum de præbend.

n Glo.§.item quod ad dictas de coll.in prag.

batum eſt. Et poſtulantes re inte-
gra, à poſtulatione reſiliant,[o] Ego
verò contrà. Si non ſubſit ingrati-
tudo, aut alia iuſta cauſa reuocan-
di.[p] Et quoniam Epiſcopus nomi-
nandi facultatem, in eccleſia habẽs,
nõ variat, ſi ſemel nominauit.[q] Nec
diſpenſationem à ſe factã, inferior
à Principe reuocat.[r]

Gallo ſuæ diſciplinæ alumno.

40 *Nominari qui poſſint.* Nominari verò non poſſunt, ni-
ſi clerici,[s] natalibus, ætate, & mori
bus idonei,[t] & ij quidem non exte-
ri, ſed Galli. Quibus peculiariter
hoc indultũ eſt,[v] ſi poſt nauatam
per ſtatutum tempus ſtudiis ope-
ram,[x] vniuerſitate celebri, quę no-
minationem confert,[y] aliquo gra-
du legitimè ſint decorati.[z] Et ita
non per ſaltum,[a] recepto puta li-
centiæ gradu ante baccalaurea-
tum, vel docturæ, ante licentiam.[b]
Nec per bullam, ſeu reſcriptũ prin
cipis.[c] Denique beneficia non ha-
bentes, vſque ad valorem ducento-
rum florenorum, aut ducatorum
41 *Tempus ſtudij.* auri, de camera.[d] Tempus autem
legitimum eſt in Theologiæ gra-
du decennium. Præterquam reſpe-
ctu baccalaureorum, vt vocant,
ſimplicium, in quibus ſex anni ſuf-
ficiunt. In doctoribus vero, & li-

cen

o c. bonæ. ij. de poſtul. præb.

p Cle. j. de renuntia. c. paſtoralis de iur. pat.

q l. apud Aufidium. ff. de opt. leg. Rot. xxij. & xxxv. in Ant.

r c. ex tua. de fil. presb. gl. c. cum ex eo de elec. in vj.

s c. cum adeò. de reſcr. c. ex literis de tranſac.

t c. cũ in cũctis. de elec.

v §. nã eccleſiarum. vbi gl. in proœ. prag.

x §. præterea. de colla. in concord.

y §. itẽ quod ad dictas. eo. ti. in prag. §. volumus. eo. ti. in concord.

z §. item placuit & §. inſuper eo. in prag. §. teneantur eo. in concord.

a l. nemo. C. de aduo. de iud.

b §. monemus de colla. in concor.

c Io. fab. §. reſponſa. de iur. nat. Iaſo. l. ſi quis maior. C. de tranſac.

d §. volumus de colla. in concord.

centiatis, in altero iurium, aut medicina, ſeptennium. In baccalaureis, iuris canonici, aut ciuilis (ſi non ex vtroque parente nobiles ſint, quos per tres annos in altero iuriū ſtuduiſſe, ſatis eſt) quinquennium vt & magiſtris, & licentiatis artium, cum rigore examinis.[e]
Quemadmodum autem in nomi- 42
nationibus deſideratur ſcriptura[f] *Nominationū ſubſtātialia.*
ſcribæ vniuerſitatis, (quem alij Secretarium, alij bidellum vocant:) manu obſignata, & autentico eiuſdem achademiæ ſigillo, annotata,[g] quæ diem, menſem, & annum contineat, tum vt conſtet, an extra permiſſum tempus, nempè quadrageſimę, nominatio conceſſa ſit: tum vt appareat ex pluribus nominatis, quis antiquior exiſtat.[h] Hoc eſt, primò nominatus[i] ſimiliter, hæc omnia in atteſtationibus temporis ſtudij deſiderantur.[k] Et prętereà duo teſtes, integrę fidei,[l] eiuſdémque cum eo de cuius ſtudio deponunt profeſsionis.[m] qui iurati,[n] de perfecto ſtudij tempore, nō domi, ſed in celebri aliqua vniuerſitate,[o] nec ſingulariter, ſed concorditer,[p] deponant. Sanè quoniā 43
nobilibus ex vtroque parente (qui- *Nobilitatis prærogatiua.*
bus non tantum in profanis,[q] ſed
etiam

e d. §. præterea &. d. §. inſuper.
f §. præfati. j. &. ij. de colla. in concord.
g d. §. præfati. ij. in fi.
h §. ſtatuimus. j. de colla. in concord.
i c. fi. de conſue. in vj. c. fi. xvij. diſt.
k d. §. præfati. ij.
l l. iij. l. vbi numerus. ff. de teſtib.
m c. veniens. ij. in fi. de de teſtib.
n l. iuriſiurandi. C. eo. c. tuis. eo. tit.
o d. §. prætereà.
p c. bonæ. j. de elect.
q l. non tantum. §. j. ff. de excuſa. tuto.

etiam in ſpiritualibus, vbi generis claritatem, virtutum dignitas comitatur, [r] pleraque peculiariter lex indulſit: [s]) ſtudij tempus, breuius multò quàm aliis diffinitum eſt, [t] rem quoque, ne via fraudibus pateret, diligentius inquirendam, Concordatum cenſuit, vt ſcilicet quatuor teſtibus, (iam dictæ qualitatis,) in iudicio coram magiſtratu ordinario loci, in quo natus eſt, qui notabilitatẽ allegat deponẽtibus, perquiſitæ rei veritas eluce-
44 *Matricula an neceſſaria.* ſcat. [v] Præter ſuperiora, ſunt qui putant illud quoque neceſſarium, vt literæ ſtudij teſtentur eum quo de agitur, in ſcholaſticorum numerum quondam relatum, hoc eſt matriculatum fuiſſe. [x] quandoquidem ſcholarium, vt nec militum priuilegiis minimè fruantur, qui in matricula, hoc eſt libro, in quo certæ conditionis homines deſcribuntur, [y] relati non ſunt: [z] ſed cum hoc neque Pragmatica, neque concordatum requirat, capi coiectura poteſt, eam nouellæ legis mentem non fuiſſe, [a] idque frequentiſſimo Gallorum vſu, cõprobatum ſcimus, & Rebuffus noſter [b] teſtatur. Vt ſcilicet, matricula nõ deſideretur, ſed probatio temporis ſtudij ſufficiat.

r c.pe.de præb.c.recuſarat.§.fi.xxxij.q.iiij.
s c.de multa de præb. &.d.c.penul.
t d. §.inſuper &. d. §. præterea.
v §.cum vero.de colla. in concord.
x Gl.§.itẽ quod ad dictas.de colla.in prag.
y l.iij.de agent.in reb. lib.xij.c.
z l.ex eo.ff.de mil.teſta.l.Scriniarios.C.eo.
a l.de pretio. ff.de publicia.
b Rebuff. q.x.trac.nomina.

Legi

Legitimè facta. Præter ſuperiora, 45
vt ſuis partibus nominatio conſtet
beneficiorum, quæ poſsidet nomi-
natus, & eorum veri valoris [c] ex-
preſsio requiritur. Beneficia autem
ſic accipere debemus, ſiue maiora,
ſiue minora, [d] & quantuncunque
modica, [e] ſiue præterea vnum, ſiue
plura, [f] cum harum rerum ſcientia,
& expreſsio, vniuerſitatem à con-
cedendo remorari poſsit: [g] qua ra-
tione hoſpitalia quoq;, leproſariæ
& cætera id genus, (quæ tamen be- 46
neficij verbo, non continentur, [h])
in nominationibus exprimi de-
bent. [i] Idémque de penſione dicen-
dum puto, [k] extenſa Concordati
lege per limitem rationis. [l] Licet e-
nim penſio beneficij verbo non ve-
niat: [m] legis tamen mens hoc ſua-
det, quæ ſcholariũ inopiæ ſuccur-
rere voluit. [n] Inde palam faciens,
nominationes ad literarum iuſti-
tiæ, (quas alij in forma pauperum
vocant:) naturam accedere: in qui-
bus non tantum penſionem, ſed &
temporale patrimonium, exprimi
oportet. [o] A qua ſentẽtia, nec vſus 47
noſter abhorret: [p] de beneficiis er-
go dubium non eſt, ſiue ea de iure
poſsideantur, [q] ſiue vi, & de facto
occupentur [r] Nec enim inquiri-
mus,

Valor in nominatione exprimendus.

Penſio an in nominationibus exprimenda.

Beneficia quæ nominationibus exprimi debẽt.

c ſ. volumus. de colla. in concord.

d c. ij. de præb. in vj. Gl. c. j. de reg. iur. eo. li.

e c. ſi proponente de reſcrip. c. ſi motu. de præben. in vj.

f l. iij. ſ. j. ff. de neg. geſ.

g c. poſtulaſti de reſcri.

h Clem. per literas. de præb.

i Gl. ſ. itẽ quod vniuerſitates. de coll. in prag.

k Gl. d. ſ. item quod.

l l. cum pater. ſ. dulciſſimis. ff. de leg. ij.

m c. ad audientiam. de reſcrip. c. quamuis. de præb. in vj.

n d. ſ. volumus.

o Felyn. c. poſtulaſti. col. vij. de reſcrip.

p Gl. reg. Cancel. lxj.

q d. ſ. volumus.

r Glo. in. c. eum qui. de præbẽ. in vj. & in. d. ſ. item quod.

mus, vtrum iure legitimo teneantur: ne,[s] præſertim violentus, melioris conditionis, quàm legitimus poſſeſſor exiſtat:[t] ſed id tantum, an à nominato poſsideantur.[v] Per cõtrarium vero, ſubiceri in nominationibus poterit, vt doctores putant, collatum quãuis acceptatum beneficium, cuius nondum poſſeſ-
48 ſionem nacti ſumus.[x] Idémque creditum eſt in beneficio, quo quis ſpoliatus & deiectus fuit.[y] At ego in vtroque contra. cum enim per collationem ius ad rem,[z] acceptationeq; ſequuta ius in beneficio quæ-
49 ratur:[a] & ſpoliatio, non titulum, ſed beneficij poſſeſsionem tantummodo auferat:[b] viget quoque his caſibus, ratio legis, quia expreſſum potuiſſet vniuerſitatem à concedendo retardare.[c] Qua paulò ante diximus, hoſpitalia, leproſarias, pẽſiones, & ſimilia, quæ nec beneficia ſunt, nec beneficij verbo veniunt:[d] exprimẽda eſſe: multomagis igitur verũ & proprium, eadem ratione vigente, exprimendum erit.[e] huc pertinet, quòd crebrò & rectè traditum eſt, apoſtolicum impetrantem, de beneficio quo ſpoliatus eſt, debere mentionẽ facere.[f] Amplius exiſtimatum eſt, poſſe nominãdum

Spoliatus an teneatur exprimere beneficium.

Spoliatio titulũ non aufert.

s l. j. §. non quærimus. ff. ſi quis omiſ. cau. teſt.

t l. Seruius. ff. quod vi aut clam. d.c. eum qui.

v d. §. volumus.

x Glo. d. §. item quod.

y Glo. d. §. item quod.

z c. ſi. de conceſ. præb in vj.

a ca. ſi tibi abſenti. eo. titu.

b c. conquerente. c. in literis de reſti. ſpol. l. ſi id quod. §. ſi. ff. de acquir poſſeſ.

c d. c. poſtulaſti.

d d. c. quanuis de præb. in vj. d. cle. per literas.

e Aut. multomagis. C. de epiſ. & cler.

f Panor. c. in noſtra de reſcrip. & in c. cum teneamur de præ.

ſubticere beneficia,quæ à ſe poſſi-
dentur,non pacificè,(hoc eſt non 50
ſine lite, & controuerſia iudicia-
li:[g]) quorum veluti recredentiam
habuit,lite tamen adhuc pendente,
ſuper pleno (vt vocant) poſſeſſo-
rio: [h] quæ ſententia in hoc regno
non vera eſſe non poteſt:cùm eo iu-
re vtamur vt obtinens in vindicia-
rum lite, (quam victoriam vulgus
recredentiam vocat.[i]) nec quidem 51
ſimpliciter, poſſidere dicatur, ſed
ſub manu (ſic loquuntur pragma-
tici,) Regis, & curiæ. Exprimere
autem, quòd non ipſe per ſe poſſi-
det,nominãdus non obſtringitur,[k]
niſi in eo ius certum habeat, & in-
dubitatum.vt de collato & eo.quo
quis vi deiectus eſt, mox oſtendi.
Verum quoniã nominationes,vni-
uerſitas, & collationẽ ordinarius,
beneficia redditus ducentorum au
reorum de camera habenti, iuſtè
denegat,[l] ſanctiſsimè conſtitutum 52
eſt, vt in nominationibus, verus
poſſeſſorum beneficiorum valor
exprimeretur. [m] Et in apoſtolicis
impetrationibus, ex pontificum.
Vrba.vj.[n] Ioan.xxij.[o] & Inn.viij.[p]
conſtitutione, & curiæ Romanæ
ſtylo,[q] multò antè tempore receptũ
erat,nulla tamen põtificij iuris ex-
preſſ

Nominatus non tenetur exprimere beneficia non pacifica.

Recredentia.

Valor in nominatione exprimendus.

g Gl. cle.vn.de ſequeſt. poſſ.
h Glo.d.§.item quod.
i Bud.l.ij.ff.de orig.iur.
k d.§.volumus.
l d.§.volumus.
m d.§.volumus.
n Rot.ccxcij.no.
o Anch.conſi.cxxxviij.
p Reg.cancell.lxj.
q Panor.& Fely.cap.ad aures.de reſcrip.

preſſa lege ſuffragante,[r] ſiue de va-
lore obtenti ſiue obtinendi benefi-
cij, tractemus.[s] Et quanuis hoc ra-
tionis velamento, vſum Romanæ
curiæ ſcriptores, cõfirmẽt.[t] Quo-
niam poteſt expreſſa reddituum be
neficij æſtimatio Papam à conce-
dendo retrahere.[v] Galli tamẽ aliam
53 rationem eſſe putant. Ne Romanus
Annata. Pontif. Annata, (hoc eſt, fructibus
primi anni ſacerdotij vacãtis, aut
certa eorum parte) defraudari poſ-
54 ſit.[x] Vnde nec hanc veri valoris ex-
preſsionem recipiunt, æſtimationẽ
24. ducatorum de camera, in qui-
buſcunque gratiis ad beneficia, cu-
iuſcunque valoris duntaxat expri-
55 mentes.[y] Generalitérque conſtitu-
tiones Papæ Burſales, hoc eſt ad im
plendos Romano. Pontificum lo-
culos æditas, Galli reiiciunt. Qui-
bus concordati lex, de vero valore
in nominationibus exprimendo,
annumerari non poteſt. Cùm nec
Papæ, nec vniuerſitati, annatæ no-
mine, quicquam præſtetur. Quo-
circa hoc iure etiamnum vtimur,
vt nominationes verum poſſeſsi be
neficij valorẽ exprimant.[z] In qui-
bus prætereà ſicut in gratiis,[a] con-
ſtituit Baſilienſe cõcilium,[b] vt præ-
ſignes & notabiles beneficiorum

Burſales Papæ cõſtitutiones Galli reiiciunt.

r Glo.cle.j.de præb.

s Panor.d.c.ad aures.

t Panor.Fely.& Dec.d.c.ad aures.

v d.ca.poſtulaſti.de reſcript.

x §.j.de annat.in prag. & concor.

y Gloſſ.§.fin.de mand. Apoſto.in concor.

z Rebuf.trac.nom.q.ix. nu.33.

a Cle.ſi Romanus à cõtrario.de præb.

b §.item quod vniuerſitates.de colla.in prag.

qualitates inſererentur. Veluti. An 56
dignitates ſint, aut perſonatus,[c] An
curam habeant animarum, [d] con-
tinuámve ex ſtatuto, vel conſuetu-
dine reſidentiam requirant: [e] qua-
rum & ſimilium qualitatũ expreſ-
ſio, ſpecialis eſſe debet. [f] Vnde ge-
neralis per hæc veluti verba, Non
obſtante quòd alia beneficia ha-
beat, etiam ſi fuerint dignitates,
perſonatus &c. nõ ſufficeret:[g] nam
& hæc vniuerſitatem à conceden-
do, [h] & collatorem à conferendo,[i]
retrahere poſſunt. Qua ratione li-
cet de qualitate ordinis annexi, [k]
aut de beneficio acceſſoriè vnito,
cum ſuper eo diſpenſatio neceſſa-
ria non ſit: [l] mentionem fieri non
oporteat: vbi tamen eccleſiæ æquè
principaliter vnitæ eſſent, & anne-
xæ: ita vt alteri altera non accede-
ret, quia eiuſdem poteſtatis, & di-
gnitatis eſſent,[m] annexa pariter fo- 57
ret exprimenda. [n] Et generaliter,
qualitates inſignes, quæ ratione
priuilegij conſuetudinis eccleſiæ,
aut aliter de facto inſunt, ſine ſur-
reptionis vitio taceri non poſſunt,
licet inhærentes de iure communi,
neceſſariò exprimi non debeant.[o]
Veluti de cura animarum, quam
Archidiaconus ipſo iure habet.[p]
cum

Qualitates beneficiorum ex primẽdæ.

c c. ad aures. de reſcr.
d c. cum in illis. in prin. de præben. in vj. cle. j. eo. titu.
e c. ſi. de cler. non reſi.
f Cle. ſi. de offi. ord.
g Gloſſ. d. §. item quod vniuerſitates.
h c. quãuis. & c. is cui. de præben. in vj.
i Gl. d. §. item quod.
k c. ei cui. de præbend. in vj.
l c. ſuper eo. eo. tit.
m l. generaliter. ff. de fideiuſ. c. vn. de conſ. eccle. in vj.
n Cle. j. de præb.
o Fely. in cap. in noſtra caroll. iiij. de reſcrip.
p c. ad hæc. de offi. Arch.

cum enim princeps omnia iura in
pectoris ſui ſcriniis habeat, [q] decep-
tus dici non poteſt, taciturnitate
eorum, quæ lege continentur. [r] Sa-
58 nè concordati lege, qualitatis ex-
preſsionem minimè neceſſariam
nouiſsimi credunt, [s] cum de ea in
lege verbum nullum. [t] Quorum
ſentẽtia pragmaticæ correctionem
inducens, vix defendi poteſt. Quod
enim non mutatur, iure præſertim
communi adiutum, [v] cur ſtare pro-
hibetur? [x] Nec me fugit, antiquata
eſſe per Concordatum, pleraque
pragmaticæ ſanctionis capita: [y] cæ-
terùm hac in parte, ei legi deroga-
tum non legimus, Quin potius ea
à Concordato, interpretationem,
& confirmationem recipit. [z] Vnde
ſecundum eius terminos Concor-
59 dati lex intelligenda. [a] Nec corre-
ctio legis diminutoriè induci de-
bet: [b] aut ad capitula ſeparata pro-
duci, quæ aliqua ratione ſaluari
60 poſſunt. [c] Porrò autem impetra-
ta in hunc modum nominatione,
ne iuſtam alieni facti ignorantiam
collatores prætendant, [d] debet no-
minatus per ſe, aut per procurato-
rem, [e] coram notario, & teſtibus, [f]
nomen ſuum, [g] cognomen, literas
gradus, nominationum, & tempo-

Qualitatis beneficij expreſsio an neceſſaria.

Correctio legum fugienda.

Inſinuatio quomodo facienda.

q l. omnium. C. de teſta. c. j. de conſti. in vj.

r Accurſ. & Bal. l. ij. C. ſi contra ius, Fely. d. c. in noſtra.

s Rebuf. q. ix. nu. 47.

t l. de pretio. ff. de publ.

v Cle. j. cle. ſi Romanus. de præb. c. cum in illis. eo. tit. in vj.

x l. præcipimus. in fi. C. de appel.

y §. quod ad ea. in proœ. concor.

z d. §. quod ad ea. iuncto §. volumus. de colla. in concor.

a §. pe. de fil. ante dotal. inſt. nat. coll. iij.

b Gloſ. capi. cupientes. §. quod ſi per xx, de ele. in vj.

c Glo. §. j. de hæredib. ab inteſt. colla. ix.

d l. fi. ff pro ſuo.

e l. j. §. j. C. de bo. mat.

f c. quoniam contra. de proba.

g §. ſtatuit. de colla. in prag. §. teneantur. eo. titu. in concor.

ris ſtudij, nobilitatíſque,(ſi nobilis fuerit,) ordinariis collatoribus, aut patronis Eccleſiaſticis ſeu eorum vicariis, ſi illi abſentes fuerint, ſemel in anno, tempore quadrageſimæ inſinuare, [h] id eſt, exhibere, oſtendere, & præſentare. [i] Debet prȩterea ordinariis petẽtibus, [k] duplicatas literas, hoc eſt originales, cum exemplo, ſeu copia, ſuis ſumptibus & expenſis [l] dare: [m] nõ quidem, vt ambas literas collator retineat, ſed vt copia conſeruata, authẽticam, ſeu originalem viſam, & perlectam reddat. [n] Hæc ſi neglexerit facere, nominatus nequibit eo anno quo neglıgens fuit, vacans etiam diffinito tempore beneficium in vim, gradus aut nominationis petere. [o] Si verò diligenter hæc omnia expleuerit, occurrente vacatione beneficij, debebit collatorem, aut eius vicarium requirere, vt ſibi conferat beneficium. Ille autem graduum, aut nominationũ ordinem ſequi, non aſtringıtur, [p] ſed ex graduatis, vel nominatis quem volet, poterit gratificare, [q] non prouiſum tamen, [r] vitandæ fraudıs gratia, [s] & ne vnus vẽdicet ſibi ſtipẽdia plurimorum, [t] niſi nominati diuerſorum annorum eſſent.

61 *Literæ duplicatæ.*

62 *Gratificationi quãdo ſit locus.*

h l. Iubemus. C. de emãcip. libe.
i Cle. cauſſam. de elect.
k cap. cum perſonæ. de priuileg. in vj.
l d. §. teneantur.
m Gloſ. d. §. teneantur.
n d. §. teneantur.
o §. ita tamen. de colla. in pragm.
p §. ſtatuimus. j. eod. tit. concord.
q d. §. ita tamen.
r d. §. ſtatuimus.
s c. quia nõnulli. de cleric. non reſid.
t c. fin. de conſue. in vj.

ſent. Tunc enim antiquiori, hoc
eſt primo nominato, [v] ſi tamē ido-
neus ſit, & ceſſante gradus præro-
gatiua, conferre tenetur. [x] Locúſ-
que ſit antiquæ Iuris Regul. Qui
Prior tē-pore potior iure.
prior eſt tempore, potior eſt iure. [y]
Quòd requiſitus collator nomi-
nato conferre recuſet, adeundus
eſt proximus ſuperior, ad quem ſit
63 deuolutio. [z] aut Roman. Pontifex,
Papa cū omnibus concurrit.
cum quocunque ſiue proprio, ſi-
ue deuoluto iure conferente, con-
currens. [a] Alligatúmque eſt inte-
rim ordinarij os, vſque adeò vt ſi
alteri quàm graduato, aut nomina-
to conferat, ſit ipſo iure nulla col-
latio. [b] Vnde cùm non præſtet im-
pedimentum, quod de iure effectū
non habet: [c] traditum eſt, poſſe col
latorem retrocedere, nominato
cum effectu conferendo. [d] Nec e-
nim eius varietatem lex aſperna-
tur qui mutauit in melius conſi-
64 lium. [e] Et quod dici ſolet, per
Collatio ſecunda quādoper primā impediatur.
primam collationem impediri ſe-
cundam donec prima caſſata fue-
rit, intelligi volunt, niſi prima
notoriè nulla ſit. [f] Aut non eo-
dem iure, ambæ procedant. [g] Vt
in propoſito, cum prior volun-
tatis fuerit, & poſterior neceſsi-
tatis. [h] Sed vtcunque, ex æqui-

v d.§. ita tamen. & d.§. ſtatuimus.
x l. quoties vtriuſque. ff. de regu. iur. cap. qui prior. eod, tit. in vj.
y §. quod ſi quis. vbi gl. de colla. in pragm. §. ſi quis vero. eo, tit. in concord.
z cap. cuncta per mūdum. ix. iij.
a d.§. ſi quis vero.
b l. ſi dari. ff. de verbo. oblig. c. non pręſtat. de reg. iur. in vj.
c c. fin. de iur. patr. glo. §. quod ſi quis. j. de collat. pragm.
d l. nonnunquam. ff. de colla. bono. ca. magnæ. xxij. q. iiij.
e c. poſt electionem. §. quoniā. de conceſ. pręben. c. inter dilectos. de exceſ. prælat.
f c. cum terra. in fin. de election.
g l. tutorē. ff. de iis qui vt indi. c. quia diuerſitatem. de conceſ. præb.
h Gl. d. §. quod ſi quis. j.

tate defendi poſſit hæc ſententia, vix eſt, vt ſtricto iure recipiatur. Cum ordinarius, qui primo contulit non capaci, officio ſuo omnino functus, [i] per delictum poteſtate conferendi priuatus ſit, [k] factáque mox ad ſuperiorem deuolutio, [l] poſt deuolutionem autem facta collatio, nullius eſt momenti. [m] Illud poſtremò notandum nominationis vim, ad omnia omnino beneficia non protendi. Neque enim Electiua, [n] vacantia ex cauſſa permutationis, [o] patronata laicorum, [p] poſt datam nominationum creata, [q] regularia in nominationibus ſecularis, ſecularia in nominationibus regularis, [r] vacantia in curia, [s] aut aliter reſeruata, [t] nominationibus continentur. Et generaliter, quæcunque mandatis non comprehenduntur, quæ nos paulò inferius ſuo loco referemus. Nec tamẽ ignoro, inter nominationes, & mandata, quantum ad hanc rem pertinet, illud intereſſe, quod mandatario beneficium ſimplici reſignatione vacans de iure, [v] (licet diuerſum Gallorum mores receperint) debeatur, non item nominato. [x] Sed poteſt illud per ordinariũ liberè cuicunque conferri, [y] niſi in

fraud

i Panor. c. accedẽs. nu. iij. de præben.
k ca. cum in cunctis. §. fin. de elect.
l d. §. ſi quis vero.
m c. licet. & cap. fin. de ſup. negl. prælat.
n §. monaſteriis. de reg. ad prælat, not. fa. in concord.
o §. volumus. de collat. eod. lib.
p §. præfati. j. eod. tit.
q Clem. fin. de reſcript.
r §. volumus. de collat. in concord.
s c. ij. de præben. in vj.
t c. execrabilis. eod. tit. in extra. Co.
v c. dudum. de præb. in vj. c. fin. de renun. e. lib.
x §. item quod omnia. de collat. in pragm.
y d. §. volumus.

65 *Collatio poſt deuolutionem nulla.*

66 *Nominatio ad quæ beneficia trahatur.*

67 *Mãdatario beneficium reſignatũ debetur.*

fraudem nominatorum, vel graduatorum, facta probaretur renunciatio. [z] Quæ fraus multifariam, multiſq; modis detegitur: quos copioſè iuxta, ac eruditè Rebuff. noſter [a] congeſsit. Qui alibi præterea, differentias & ſimilitudines multas inter nominationes & mandata, nominationúmq; materiam, diligentiſsimè perſtrinxit: [b] ad eum igitur auidum lectorem, cui hac noſtra paraphraſi factum ſatis non videbitur, relego. Ego enim in hoc tractatu plus æquo prolixior mihi fuiſſe videor.

[z] c.ij.de renun.in v j.

[a] In d.§.volumus.

[b] Rebuff.in §. declarantes.de mand. apoſt. in concord.& in tract.nominatio.

De *mandatis Apoſtolicis.*

SVMMAE RERVM.

1 *Epiſcopatuũ prouiſio ad quẽ ſpectet.*
2 *Decreti liber quãdo editus.*
3 *Mandatorum origo.*
4 *Epiſcoporum carnalis affectus.*
5 *Executor duplex.*
6 *Literarum triplex forma.*
7 *Literæ gratiæ.*
8 *Literæ iuſtitiæ.*
9 *Literæ cum ſecundum.*
10 *Literæ in forma communi.*
11 *Literæ dignũ arbitramur.*
12 *Literæ facultatis.*
13 *Literarum facultatis vis.*
14 *Literæ rationi congruit.*
15 *Literæ ſi neutri.*
16 *Mandatis pluribus eccleſia non grauatur.*
17 *Clauſula, ſi pro alio.*
18 *Numerus pluralis in ſingularem.*
19 *Mandatorum grauamen in Gallia.*

20 *Gratia tertia quando effectum habeat.*
21 *Clauſula optionis.*
22 *Mandatarius primum vacans acceptat.*
23 *Reſcripti verba expēdēda.*
24 *Clauſula Decreti.*
25 *Pœna contra ignorantes nulla.*
26 *Annullatio actus an pœna.*
27 *Clauſula anteferri.*
28 *Celeſtini Papæ imprudentia.*
29 *Clauſula motu proprio.*
30 *Motus proprius quando nihil operetur.*
31 *Motus proprius inferioris.*
32 *Motus proprius non præſumitur.*
33 *Mādati forma apud Gall.*
34 *Forma mandati an ſubſtantialis.*
35 *Clauſulæ à Gallis non receptæ.*
36 *Mandatum generale eſſe oportet.*
37 *Exprimenda in mandatis.*
38 *Ignorantia an excuſet à ſurreptione.*
39 *Coniecturæ ſurreptionis.*
40 *Mandatum an tribuat ius ad rem.*
41 *Afficitur multis modis beneficium.*
42 *Mandatarijs concurrentibus quis præferatur.*
43 *Hora inducit prioritatem.*
44 *Impetrans poſterior, quādo præferatur.*
45 *Negligentia quando impetranti imputetur.*
46 *Beneficia mandatis non comprehenſa.*
47 *Beneficia nouè creata.*
48 *Suppreſſa beneficia.*
49 *Monoculum beneficium.*
50 *Relatiuum aliquo.*
51 *Regularia regularibus, & cætera.*
52 *Mandata quando expirēt.*
53 *Papa reuocat gratias.*
54 *Mandata an morte Papæ reuocentur.*
55 *Fulminare proceſſum.*
56 *Renuntiatio quādo in manu ſuperioris.*
57 *Renūtiatur tacitæ gratiæ.*
58 *Galli mandata generalia recipiunt.*
59 *Mandatarius vacans acceptat.*
60 *Litigioſum beneficiū nemo acceptare tenetur.*

CAPVT V.

1 *Epiſcopatuum prouiſio ad quem ſpectet.*

INITIO naſcentis Eccleſię, Epiſcopatuū prouiſio ad ſolum Roma. Pontif.[a] pertinuit, qui ſumma ratione, eam nō multo poſt tempore, tranſtulit in collegia ſingula Cathedralium eccleſiarum.[b] De inferioribus verò ſacerdotiis, Epiſcopi ſoli diſponebant liberè,[c] quos nec premere, nec grauare in beneficiorum collatione, veteres pontifices voluerunt. eccleſiaſticū ordinem confundi, rati cùm ſua vnicuique Epiſcopo iuriſdictio, & authoritas, non ſeruatur.[d] Vnde nec beneficia conferebant, nec ius tribuebant ad vacatura, tum ne Epiſcopis inferrent iniuriā,[e] tum ne ad alterius mortem captandam, hoc prætextu anſam præbere viderentur.[f] Qua in ſententia diutiſsimè permāſerunt. Nā anno 1150. mandatorum vſum prorſus incognitum fuiſſe, coniectura ducimur.

2 *Decreti liber quādo æditus.*

Quod in decreti libro (quod circiter eū annū à Gratiano monacho æditū perhibetur:)[g] nullæ ſimiles gratiæ legantur.[h] Excreſcente verò hominum cupiditate, Pon

[a] c.omnes.xxij.diſt.

[b] c.fi. xvj.q.vij. Panor. c. cùm Eccleſia vulterana. de elect.

[c] Glo.c.quamquam de elect.in vj.

[d] c.peruenit. xj.q.iij.

[e] Panor.c.olim in fi.de de verbo.ſig.

[f] c.j.ij.iij.& ca.poſt electionē de conceſſ.preben.

[g] Gl c.poſt appellationem.§.forma.ij.q.vj.

[h] Io. and. c. duobus.de reſcrip.in vj.

Pontif. Romani, ineundæ (vt nonnulli putant,)[a] rationis ſtudioſi, qua rem anguſtam domi iuuarent, concedere mandata cœperunt, taxationes conſtituentes, per quas & taxatis literis, & ęſtimatis ſacerdotiis, quæ ipſi vacantia contuliſſent, aut promiſiſſent vacatura, certum caperetur inde vectigal. Nos verò aliam rationem originis mandatorum fuiſſe dicimus: cùm enim Epiſcopi, conſanguineorum aut alio carnali affectu obcęcati (quo morbo vetere, graui, & periculoſo, antiſtites noſtri nondũ leuati videntur:)[i] poteſtate conferendi beneficia abuterentur, indignos idoneis præferentes,[k] ſacríſque ordinibus à ſe initiatos, iniuriosè repellentes,[l] cœpit admonere Papa primũ Epiſcopos, vt idoneos eccleſiis prę ficerent,[m] præſertim quos ad ſacros ordines, ſine titulo promouiſſent.[n] Nonnunquam certam perſonam exprimẽs, quam ob inſignẽ virtutem, ſingularem eruditionẽ, aut collatum aliquod in Romanam ſedem meritum, hoc præmio, remunerare iuſtum putabat,[o] Deinde ſi cunctabantur ordinarij, ſcribebat eis ſummus Pontifex præcipiendo, vt deſignatæ perſonæ

3 *Mandatorũ origo.*

4 *Epiſcoporum carnalis affectus.*

Monitoria literæ.

a Polido. de inuen. rer. lib. viij. c. ij.

i Gl. c. peruenit. j. q. iij.

k c. graue de præb.

l c. accepimus de æta. & qualit.

m c. cùm ex eo de elect. in vj.

n c. ij. & c. epiſcopus de præb. d. c. accepimus.

o c. cùm dilectus. de cleri. non reſi. l. iuriſperitos in prin. ff. de admi. tuto.

næ conferrent, creſcentéque epi-
5 ſcoporum peruicacia exequuto- *Executoria.*
res deputabat, qui vel collatores
cogerent, & hi ad compellendum
dicti,[p] vel conferrent ipſi, & hi ad
prouidendum appellati,[q] Hócque
colore mandata de prouidendo
quæ apud maiores, patréſque no-
ſtros non fuerunt, in eccleſiam
Chriſtianam irrepſiſſe mihi viden-
6 tur.[r] Inde tres illæ literarum for-
mulæ, in pontificio iure frequen-
tatæ, monitoriæ, præceptoriæ, &
exequutoriæ.[s] Ex quibus duę pri-
mæ (prǽterquam cum pro rece-
ptione monialis Papa ſcribit)[t] ab
aula receſſerunt, ſolæque ſunt in
7 vſu exequutoriæ,[v] quæ literæ gra-
tiæ dicuntur.[x] quod ex mera Ro- *Literæ gratiæ.*
mani Pontificis gratia, & libera-
8 litate, procedant.[y] Iuſtitiæ literæ *Literæ iuſticiæ.*
tum appellatę, cùm pro pauperi-
bus clericis ab Epiſcopo ſine titu-
lo ordinatis Papa reſcribit,[z] quod
& æquum, & iuſtum ſit, ſacris ini-
tiatum, & ſine certo titulo cleri-
cum, à ſuo Epiſcopo beneficium
conſequi.[a] eúmque vt dicit Apo-
ſtol.[b] Qui altario ſeruit, de alta-
rio viuere. Cùm autem in ea con-
ſtitutione, quæ incipit, cum ſe-
cundum,[c] hæc ſententia relata ſit,
fact

p c. ſi capitulo vbi gl. de conceſ. præb. in vj.
q c. abbatem. de reſcr. c. propoſuit. de conceſ. præb. d. c. ſi capitulo.
r Panor. ca. poſtulaſti. iij. not. de reſcrip.
s c. conſtitutus. c. ex inſinuatione. c. capitulū. c. mandatū. c. literis de reſcrip.
t Panor. d. c. ex inſinuatione.
v Panor. d. c. conſtitutus. & d. c. capitulum.
x c. tibi qui. de reſcri. c. ſi ſuper gratia de off. deleg. c. ſi pluribus. & c. quamuis de præb. in vj. d. c. mandatum.
y Cle. gratiæ vbi gl. de reſcrip. Panor. c. ſedes col. ij. eo. tit.
z Lap. alleg. lxxix.
a c. ij. & c. epiſcopus. de præb.
b 2. ad Corinth. 9.
c c. cum ſecundum de præb.

factum eſt, vt hæ literæ in forma 9
cum ſecundum, interdum appel- *Literæ cũ ſecundũ.*
lentur,[d] nonnunquam verò in for-
ma pauperum, propterea quòd eo
modo pro pauperibus duntaxat
clericis reſcribatur.[e] Aliquando 10
in forma communi,[f] & quando-
que in forma ſpeciali,[g] vt aulicis
placet. Sanè vbi non in paupertate
fundatæ ſunt literæ, ſed ex mera
concedentis gratia profectæ, ſub
conditione tamẽ, ſi impetrans ido-
neus repertus ſit,[h] vocatur in for-
ma, Dignum arbitramur,[i] cuius 11
in Gallia nullum eſſe vſum, moder-
ni teſtantur.[k] Quòd ſi ſuper be-
neficiis reſeruatis, vel alia ratio-
ne ad curiam deuolutis, literæ di-
rigantur. Ordinariis vt idoneis per
ſonis conferre poſsint,[l] Literæ fa- 12
cultatis dicuntur.[m] Inter quas, & *Literæ facultatis.*
ſuperiores, longa eſt differentia:
hæ enim fauorabiles ſunt,[n] vt quę
eccleſiam non grauent, ſed magis
ad primarium ius Epiſcopum re-
ſtituant.[o] Quarum virtute ideo
receptus, non apoſtolica, ſed ordi-
narij authoritate, admiſſus intelli-
gitur.[p] Illæ verò ambitioſæ, & o-
dioſæ ſunt,[q] eccleſiam admodum
grauantes.[r] Ex quibus receptus
aut

d Pan.d.c.poſtulaſti.

e c.ſi pauper.&.c.ſi pro clericis.de præb.in vj.

f d.c.poſtulaſti.

g Rot. cvj. in no.463. in Ant.

h Cle.vn.de offic.dele. cle.j.de conceſ.præb.

i Rot.631.in Ant.

k Rebuff.in for.mand. Apoſt.

l c.dudum.c.quãuis.ij. de præb.in vj.

m c.cum aliquibus. de reſcrip.in vj.c.ſi cui. de præb.eo.lib.

n d.c.ſi cui.Anch.cõſi. cxxxj.

o c. ab exordio.xxxv. diſtin.

p d.c.cum aliquibus.

q c. quamuis.j.de præben.in vj.

r Gl.d.c.cum aliquibus Panor.c.olim in fi.de verbo.ſig.

authoritate apoſtolica aſcitus intelligitur.[s] Atque ideo data temporis paritate, quia vtraque prouiſio, eadem die facta reperiatur, & neutro poſsidente, Apoſtolicus impetrans nominato per literas facultatis, ſine controuerſia præferretur.[t] Licet vbi nominatio per literas facultatis, apoſtolicam prouiſionem præcederet, diuerſum dici debeat.[v] Expediuntur porrò nonnunquam literę, in forma, Rationi congruit, à Papa ſucceſſore, de beneficio impetrato à prædeceſſore, à quo ſola ſignatura fuerat obtenta.[x] Cùm enim ſola Papæ voluntas perficiat gratiam:[y] ideoque non expiret, morte Romani Pontifi. ante bullarum, ſeu literarum expeditionem contingente:[z] rationi certè congruit, & honeſtati, vt ſucceſſor exequatur, quæ de gratia prædeceſſoris proceſſerunt.[a] Denique ſi duo de beneficio contendant, exiſtimétque tertius, nullum ex his litigatoribus, ius habere in beneficio, à Papa impetrare poteſt, vt ſi neutri ius in eo quæſitum ſit, ſibi conferat. Quæ gratia ideo ſi neutri, aut (ſi tres fuerint litigatores,) Si nulli,

13 (margin, beside "ferretur")

14 (margin, beside "dici debeat") *Literæ rationi congruit.*

15 (margin, beside "ius habere") *Literæ ſi neutri.*

[s] c. hi qui. in ſi. de præben. in vj.

[t] c. ſi à ſede eod. tit. d. c. hi qui.

[v] Ancha. conſi. ccxv.

[x] Reg. Cancell. viij.

[y] Cald. c. quiſquis de elect. in vj.

[z] Panormi. c. in noſtra col. ſi. de reſcrip.

[a] l. cùm à matre. C. de rei vend.

li, appellatur: nobis ſanè vſitatiſsima. In qua cùm noua prouiſio ſit, nouum tribuens titulum beneficij qualitas, vacationis modus, & generaliter omnia exprimẽda ſunt, quæ Papam ad concedendum, vel mouere, vel retardare poſſunt.[b] At vero hæ duæ literarum formæ, Rationi congruit, & ſi neutri, licet gratiæ ſint,[c] non tamen expectatiuæ dici poſſunt: cum de vacante beneficio concedantur. Inter gratias autem ad vacatura, & ad vacantia, plurimum intereſt.[d] Ne autem collatores ordinarij mandatis de prouidendo, nimium premerentur, declararunt Roman. Pontifices, ſe nolle eandem Eccleſiam pluribus 16 mandatis grauare,[e] Ideo ſolita inſeri gratiis clauſula. Si pro alio ibidem non ſcripſimus. Quæ tametſi adiecta non ſit, exaudienda eſt.[f] Et effectum habet, licet plurali numero 17 Papa vſus ſit. Si pro aliis &c. Et pro vno tantum eum anteà ſcripſiſſe conſtet.[g] Cum vtrobique ſit eadem ratio,[h] ne videlicet duobus mandatis Eccleſia prægrauetur. Et numerus pluralis, ſi non ſubſit 18 rationis diuerſitas, in ſingularem reſoluatur.[i] Ergo vim ſuam perdit hæc clauſula, ſi primus impetrans, (citra

Mandatis pluribus non grauatur eccleſia.

b Rot. ccxxxviij. in no. Felyn. d. cap. in noſtra. num. xvij.

c Gl. cle. gratiæ. de reſcri. Pan. c. ſedes. eo. tit.

d c. ſi ſuper gratia. de off. delegati. in vj. glo. & doct. c. eum qui. & c. ſi cui. de præb. eod. lib.

e c. mandatũ. c. literis. & c. abbatẽ. de reſcr.

f c. ex parte. j. de off. deleg. d. c. mandatũ. in fi.

g Gemin. c. quamuis. j. de præb. in vj.

h c. prudentiam. §. adiicimus. vbi Dec. de offic. deleg.

i l. Publia §. fin. ff. de condit. & demonſt.

(citra beneficij aſſequutionẽ,) gra-
tia ſua excluſus fuit per adeptio-
nem puta ſecundi incompatibilis,[k]
renuntiationem mãdati,[l] aut eiuſ-
dem factam, à concedente reuoca-
tionem.[m] Cùm ceſſet ratio. Neque
enim per primam gratiam eccleſia
grauata fuit, & verba cum effectu
accipienda ſunt.[n] Quocirca in Gal
19 lia crediderim, aduerſus collato-
rem ordinarium habentem colla-
tionem quinquaginta beneficiorũ,
& vltra, qui ex Concordati lege,
duobus tantùm mandatis grauari
20 poteſt,[o] tertiam gratiam affectum
habere, ſi primæ vires euanuerint.[p]
Cùm priores dici non poſsint,[q] nec
impedimentum præſtare debeant,
21 quæ viribus caruerunt.[r] Adiici
quoque ſolet mandatis, clauſula o-
22 ptionis. Conferas, quod duxerit ac
ceptandum.[s] Quæ efficit, vt man-
datarius ex pluribus beneficiis, ſi-
mul vacantibus pinguius eligeret,[t]
& qui primum beneficium, (citra
fraudem vacans,)[v] quantumuis exi
guum, alioqui acceptare teneba-
tur,[x] non ſibi præiudicet, quin o-
miſſo primo ſecundum acceptare
poſsit.[y] Niſi clauſula, certi tem-
poris determinationem habeat. Ve-
luti, conferas beneficium quod in-

Mandatorũ grauamen in Gallia.

Mandatarius primo vacãs acceptare cogitur.

k Cle gratiæ. de reſcri.
l c.ad audientiam. ij.de reſcrip.
m capi. quamuis.eo.tit. in vj.
n l. j.§. hæc autem. ff. quod quiſque iur.c.relatum.de cler.non reſi.
o §.j.de manda. Apoſt. in concord.
p Reb.d.§.j.
q ca.factus. vij.q.j.glo. c.cum noſtris. de conceſ.præben.
r l. ſi dari. ff.de verbo. obl.ca.non præſtat.de reg.iur.in vj.
s c.j.de conceſ. præben. in vj.
t c.ſi pluribus.de præb. in vj.
v c.ij.de renun.eo.lib.
x c.ſi clericus.& c.mandato.de præ.in vj.
y Rot.xxxvij.in Ant.

tra menſem, à vacationis notitia, duxerit acceptandum. Quo caſu, quia ad tempus permiſſum, poſt tempus prohibitum intelligitur:[z] poſt menſem beneficium adhuc licet vacans, non poterit optare.[a] Si tamen acceptationi, & poteſtati executoris, vt in ſpecie propoſita tempus adiiciatur.[b] Secus ſi inhibitioni, & decreto,[c] veluti quia mandetur prouideri Titio, de beneficio, quod duxerit acceptandũ, inhibendo, ne intra menſem poſtquam de vacatione ei conſtiterit, aliquis de illo, quacunque authoritate diſponere præſumat.[d] Et ita 23 *Reſcripti verba põderanda.*
inſpici diligenter oportet reſcriptorum verba.[e] In dubio tamen, ſi conſtet de acceptatione, præſumetur intra menſem facta.[f] Eſt & clau 24 *Clauſula decreti.*
ſula Decreti irritantis, mandatis adiici ſolita. Cuius tanta eſt vis, & poteſtas, vt inſerta literis à Papa,[g] aut ab eius exequutore,[h] beneficium afficiat,[i] ligétq; collatorem, etiam ignorantem.[k] Nec tantùm inferiorem,[l] ſed etiam Papam ipſum, & eius exequutores, ſi non aliud exprimatur.[m] quantum tamen ad rem ipſam, hoc eſt beneficium, vt in contrarium facta eius collatio non teneat, non item quantum ad

z l. ſi ita quis. ff. de vulg.

a Glo. cle. vn. de conceſ. præ. Rot. 192. in Ant.

b d. cle. vn.

c Glo. d. cle. vni.

d Gemini a. cap. tibi qui. col. ij. de reſcript. in vj. Glo. d. cle. vnic.

e c. porrò. de priuileg.

f Rot. xciiij. in Ant.

g d. c. tibi qui.

h c. j. §. ex parte. & ca. ſi ſoli. ad fin. de conceſſ. præb. in vj.

i d. c. tibi qui. & d. c. j.

k c. dudum. & cap. pe. de præb. in vj. c. ſi eo tempore. de elect. eo. lib.

l d. c. ſi eo tempore.

m ca. pe. vbi Gemi. in fi. de præb. in vj. d. cle. vn. de conceſſ. praben.

ad pœnam, [n] qua cõtemnentes exe-
qui mandatum affligũtur: [o] de qua
25 alij [p] alibi copioſe tractant. Cùm
pœnæ aduerſus ſcientes duntaxat
26 paratæ ſint, [q] nec obſtat, quòd an-
nullatio actus, pœna dicatur. [r] hoc
enim larga quadam appellatione
recipitur. [s] Propriè autem, irrita-
tio actus non eſt pœna, [t] quæ tunc
ſignificanter dicitur, cùm corpo-
ralis, vel pecuniaria imponitur. [v]
27 Vſitata eſt præterea mandatis, clau-
ſula Anteferri, qua prærogatiuam
conſequitur impetrans, vt contra
naturam literarum, ád beneficia [x]
prioribus in data, qui tamen non
acceptauerunt, [y] quibúſque à Pa-
pa, canonicatus collatus non eſt, [z]
præferatur, [a] non quidẽ expectan-
tibus authoritate concedentis ſed
28 prædeceſſorum. [b] Et ita aduerſus
imprudentiam Celeſtini Papæ cu-
riæ Romanæ vſus recepit, vt eiuſ-
modi clauſulam, contra expectan-
tes authoritate prædeceſſorum, nõ
propria Papa concedat. [c] De qua
ſcriptores alibi pleniſsimè dicunt. [d]
29 Solet denique inſeri mandatis clau
ſula Motu proprio, omnem ha-
bens virtutem, & effectum, [e] ple-
niſsimámque interpretationem re-

Annulatio actus an ſit pœna.

Clauſula anteferri.

Celeſtini imprudentia.

Clauſula motu proprio.

n Glo. cle. nolentes. de conceſ. præ.
o c. prudentiam. §. adiicimus. de offic. deleg. c. dilect. ij. de præb. in vj.
p Reb. tract. no. q. 19.
q l. fi. ff. de decret.
r l. ſenatus. ff. de contrahen. emp. c. ſi religioſus. de elect. in vj.
s Innocen. c. ſi vero. de ſen.. excom.
t l. eius. qui. ff. de iuriſ. fiſ.
v Fely. c. ij. de conſti. Inno. d. c. ſi verò.
x c. capitulum de reſcr. c. eum cui. de præb. in vj. & d. c. tibi qui.
y Rot. 640. in Ant.
z c. ſi clericus. §. verum. de præb. in vj. Fely. d. c. capitulum. col. vij.
a c. quamuis. de reſcr. in vj. d. c. pe.
b c. authoritate de conceſ. præb. in vj.
c Geminia. d. c. pe. j. q. de præb. in vj.
d Fely. d. c. capitulum Card. conſi. cxxxvij.
e Cle. ſi Romanus. vbi Card. iij. q. de præb.

cipiens.[f] Reſpectu tamen eorum,
quæ in iure expreſſa leguntur, Ve-
luti: vt impetrantem à ſurreptione
excuſet.[g] Nam contra ius commu-
ne[h] aut præter, hoc eſt reſpectu
eorum, quæ lege expreſſa nō ſunt,[i]
clauſula motus proprij nihil ope- 30
ratur. Vnde nec tollit ius tertij,[k]
cui quantumuis modico princeps
præiudicare velle non præſumi-
tur.[l] Nec incapacitatis diſpenſa-
tionem inducit,[m] Cùm Papa di-
ſpenſare non credatur, niſi id expri
mat nominatim.[n] Sed nec motus 31
proprius inferioris à Romano Pō-
tifice ſurreptionem aufert.[o] Etiam
legati à latere,[p] (tametſi nouiſſi-
mi contrà.)[q] Cum iura vbique de
motu proprio Papæ loquantur,[r]
atque ita reliquos tacendo exclu-
dant.[s] Et generaliter traditum ſit,
taciturnitatem obtenti beneficij,
legati collationem vitiare,[t] lega-
tique poteſtas ſit extraordinaria,
ordinariis grauiter præiudicans,
vnde reſtringenda[v] ad hanc clau-
ſulam. Poſtremò notandum, mo- 32
tum proprium, literis non expreſ-
ſum, non præſumi,[x] ſed magis cre-
dendum, ad partis poſtulationem,
literas emanaſſe,[y] niſi geminatæ
ſint

Motus proprius quando nihil operetur.

Motus proprius inferioris Papæ.

Motus proprius nō præſumitur.

f c. ſi pluri. e. ti. in vj.
g c. ſi motu proprio. e. tit.
h Glo. cle. per literas de præb.
i Panor. ca. quia circa de conſang. & affi.
k Pan. & alij. c. cauſſam quæ. ij. de teſt.
l c. quamuis de reſc. in 6. glo. c. cum olim de conſuet.
m Glo. dic. cle. ſi Rom.
n c. non poteſt de præb. in vj.
o Archi. & cæteri. d. c. ſi motu proprio.
p Gl. §. item quod vniuerſitates de collat. in prag.
q Rebuff. in for. manda. xxix. effectu.
r d. c. ſi motu. d. cle. ſi Romanus.
s l. cū prætor. ff. de iud. c. nonne. de præſump.
t c. ſi. de offi. leg. in vj. cle. ſi. de off. ordi.
v Glo. d. cle. ſi. Panor. c. ſi quis contra. ij. not. de foro compe.
x d. c. ſi motu.
y l. j. de petit. bo. ſubl. lib. x. C.

ſint, [z] aut impetrantis benemerita præceſſerint. [a] aliiſque certis caſibus, quos alibi docto. plena manu conceſſerunt. [b] Et hæ ſunt præcipuæ reſcriptorum Clauſulæ, quæ vt & aliæ infinitæ, pro aulicorum captu, & induſtria excogitatæ, varias mandatis dederunt formas. [c] Neque enim certam lex præſcripſerat, [d] inde autem cum lites paſ-
33 ſim oborirentur, & iurgia implacabilia: exoratus Leo papa à Franciſco Galliarum Rege, vt obuiam litibus iretur, [e] Gallis certam mandati formam conceſsit. [f] Quæ an
34 ſubſtantialis ſit, vt ab eius verbis nullatenus diſcedi poſsit, an verò exemplaris, diu, anxiéque, quæſitum eſt. Adeò quidem, vt principes conſulti, diuerſa reſponderint: Clemens enim pontifex, [g] exemplarem, Franciſcus verò Rex Galliarum [h] ſubſtantialem, & neceſſa-
35 riam eſſe voluit. Quo iure nos vtimur. Neque enim mandatum, clauſulas in mandati forma non expreſſas, vt optionis, anteferri, & Decreti, irritantis, continens, in Gallia recipitur. [i] Idemque ſi aliud non præſcriptum compræhenderet, veluti, quia crearet ca-

Mandati forma apud Gallos.

Clauſulæ in Gallia, non receptæ.

z ſ. & hoc verò iubemus vt nul. iud. col. ix.
a l. ſi verò. §. idem Papi. ff. manda.
b Alexan. Iaſ. Dec. l. iij. ff. quod quiſque iur.
c Gemi. c. ſi ſoli. de conceſ. præb. in vj.
d Ancha. cle. j. eo. titu.
e ſ. j. de manda. Apoſt. in Concor.
f For. mand. Apoſt. in Concord.
g Clemens. vij. Anno. iij. Pontificatus. vj. id. Ianuar.
h Franciſcus rex Francorum hanc declarationé fecit. xxix. Martij. 1527.
i Ord. Lud. xij. arti. 7. in poſterioribus.

nonicum, ſub expectatione præbendæ: cùm ex iam dicta forma, de canonicatu & præbenda, aut de alio beneficio vacaturo, mandetur duntaxat prouideri, nec canonicatus ſimpliciter conferatur, ſed tantùm ad effectum obtinendi dignitatem.[k] Aut ſi particulare eſſet mandatum, ad dignitates puta, præbendas, beneficia curata. aut aliam certam ſpeciem beneficiorum. Mandatum enim generale, ad omnia beneficia, communes Regis & Pontificis pactiones eſſe voluerunt:[l] vt captandæ mortis votum tollatur.[m] Quod magis induci conſtat, ex expreſſa, & particulari beneficiorum diſtinctione: cùm vnum vel minimum beneficium, citra fraudem[n] primò vacans, mandatario debitum, gratiam extinguat.[o] Nec prædictis obeſt Clemen.vij.declaratio, cùm enim formam hanc dederint communia Regis & Pontificis pacta.[p] Principéſque contractu obligati ſint. Non potuit Pontifex ſine Rege, à forma data recedere:[r] nec contractum Leonis prædeceſſoris legitimum reuocare.[s] Quæ verò in mandatis exprimi oporteat, ne gratia ſurreptitia reddatur,

36 *Mandatum generale eſſe debet.*

37 *Exprimēda in mādatis.*

k d.forma mandati.

l d.forma mandati.

m Declaratio regis hac ratione vtitur.

n c.ij.de renun.in vj.

o c.ſi clericus. & c.mandato.de præb.in vj.

p d.forma mand.

q c.ij.de probatio.

r l. ab emptione. ff. de pact.l.vj.C.quād.lic.ab empt.

s c. fin. ne prælat. vices ſuas.& d.c.j.

tur, Doctor. alibi fuſiſsimè tractant, [t] nos illud generale non omittemus, quò omnes penè particulares caſus continentur. Exprimenda non tantum ea eſſe, quæ Romanum Pontificem ad concedendum retardare poſſunt, [v] aut difficiliorem reddere. Sed etiam quæcunque lege nominatim cauentur. Tametſi eorum expreſsione non valde concedens moueatur, [x] vt beneficium minimum, [y] niſi
38 probabilis ignorantia impetrantem excuſet, [z] ne alioqui detur prætextus ordinario, modicum beneficium abſenti conferendo, mandati vim, & Papæ collationem impedire. [a] Nec obſtat, quod ignorantia numeri canonicorum, non iuuet impetrantem: [b] hoc enim ideo, Quia præiudicium tertio, nempe canonicis irrogaretur. [c] Quoniam autem ius ipſum non præſcripſit qualitates, quibus moroſior, & difficilior princeps reddi poteſt, recurren-
39 dum docet Lappus [f] ad coniecturas, quæ vel ex principis conſuetudine, [g] (an aliàs ſcilicet, non idem concedere voluerit, aut conceſſerit, ſed difficulter)

Ignorantia excuſat à ſurreptione.

Coniecturæ ſurreptionis.

[t] Felyn. c. in noſtra. de reſcript. Rebuff. in for. mand. verſi. gl. pro expreſsis.

[v] c. poſtulaſti. de reſcr.

[x] Gemin. c. dudum. col. pen. de præb. in vj.

[y] c. ſi proponẽte. de reſcrip. c. ſi motu. de prebend. in vj.

[z] c. gratia. vbi doct. de reſcript. in vj.

[a] Pan. Felyn. & alij. c. ſuper literis. de reſcri.

[b] c. conſtitutus. eod. tit.

[c] Doct. d. c. ſuper literis.

[f] Lap. alleg. lxxxix.

[g] l. vel vniuerſorũ. ff. de pign. act. l. ſi ſeruus plurium. §. final. ff. de legat. j.

vel ex curiæ Romanæ ſtylo, [h] quem ius facere receptum eſt, [i] deſumēdæ ſunt. aut cui à Papa canonicatus collatus eſt. Impetratū porrò mandatum, nullum ius ſpirituale tribuit impetranti, [k] nec in re, nec ad rem, [l] niſi in canonicum recepto. [m] Sed acquirit duntaxat poteſtatem implorandi officium executoris, vt occurrente beneficij vacatione prouideat, [n] aut faciat per ordinarium prouideri. [o] Falluntur itaque qui per mandatum, ius ad rem quæri putant, [p] grauiuſque, cùm talem vim nominationibus tribuunt. [q] Quod nos pluribus, ſuo loco oſtendimus. Vnde auidus lector, quod etiam ad hanc rem pertinet, ſe poterit explere. Mandatum præterea non afficit beneficium, nec impedit, quominus facta ab ordinario, alteri quàm impetranti collatio valeat. [r] Licet collator Roma. Pontificis authoritatem ſpernens, grauiſsimis pœnis ſit mulctandus, [s] quas recentiores [t] accuratè proſequuntur. Niſi præcedat inhibitio executoris, [v] aut inſinuatio executoris dati ad prouidendum. [x] Multo magis igitur collatoris manus ligarentur, ſi Papa rectâ & expreſsim,

ordin

40 *Mādatū nec ius ad rē tribuit.*

h Felyn.d.c.ſuper literis.Lap.d.alle. lxxxix.
i c.ex literis.de conſti. c.literis.de iur.cal.cap. quā graui. de cri. falſ.
k Gloſ.c. ad audientiā. ij.de reſcript.
l Gl.§.volens itaque.de collat.in pragm.
m c.pen.de præb.in vj. c.fi.de conceſſ.præben. eod.lib.
n c.poſtquam. de præb. eod.libr.
o Gloſ.c.veniens.de renunt.
p Rebuff. in for. manda.Gl. pro expreſsis.
q Rebuff. tracta.no.q. iiij.
r c.dilectus.ij. de præb.
s c.prudentiam.§.adiicimus.de offic.deleg.c. ſi ſoli.de conceſſ.præb. in vj.
t Rebuff.tract. no.q.x.
v c. ſi ſoli. de conceſſ. præb.in vj.
x c.j.§.ex parte.eod.tit.

ordinario mandaret, ne alteri conferret beneficium, [y] Si enim facta aduerſus executoris mãdatum collatio nulla eſt: [z] multò magis contra ipſius Papæ præceptum, [a] & vt geſta cõtra legem ſcriptam, nullius momenti ſunt, [b] ita contra præceptum principis qui lex animata eſt
41 in terris. [c] Cuiúſq; placita legis vigorem habent, [f] rurſus afficeretur dubio procul beneficium, ſi inſerta eſſet mandato clauſula Decreti. [g] Aut impetrans ſub expectatione præbendæ, in canonicum iam receptus eſſet, [h] vel etiam mandatum ei dirigeretur, qui conferendi beneficia (niſi in vim huius gratiæ) poteſtatem non haberet: [i] túmque, quia formam, & tenorem mandati, (cuius fines diligenter cuſtodiendi ſunt: [k]) collator negligere, exce-
42 deréve non poteſt. [l] Porrò autem concurrentibus pluribus mandatariis, eius cauſſa præualet, qui primo impetrauit, [m] reſpectu etiam vnius momenti vel horæ, ſi de eo conſtet. [n] Et quanuis impetrans ſecundus primo præſentauerit, priuſquam in canonicum fuerit rece-
43 ptus, [o] vt vera ſit regula, Qui prior eſt tempore, potior eſt iure. [p] Nam etiam ratione horæ actus altero

Afficitur multis modis beneficium.

Hora inducit prioritatem.

y Panor. d. ca. dilectus. in fin.

z d. c. ſi ſoli.

a Auth. multomagis C. de epiſ. & cler.

b l. nõ dubiũ. C. de leg.

c §. fi. de cõſul. coll. iiij.

f l. j. ff. de conſti. princ.

g c. tibi qui. de reſcrip. in vj. d. c. j. §. ex parte. & d. c. ſi ſoli.

h c. dudũ. & d. c. ſi poſt quã. de præb. in vj. d. c. ſi ſoli. in fin.

i Panorm. d. c. dilectus.

k l. diligenter. ff. mandat.

l c. cum dilecta. de reſcript. c. venerabili. de offic. deleg.

m c. eum cui. & c. quia ſæpe. de præb. in vj. c. tibi qui. & c. duobus. de reſcrip. eo. lib.

n Gloſ. d. c. duobus.

o d. c. tibi qui. d. c. eum cui.

p c. qui prior. de regul. iur. in vj.

q Accurſ.l. ſi ex pluribus.§.fin.ff.de ſolut.

prior eſſe dicitur. q Sunt fateor
certi caſus, quibus impetrans ſecundus
præfertur primo. Veluti ſi
clauſulam Anteferri, de qua ſupra
ſatis multa diximus, literæ ſuæ

r c.quanuis.de reſcript. in vj. c. pen. de præb. eo.libr.

s c.pen.de conceſ.præb. in vj.

Impetrãs ſecundus quando præferatur.

contineant.r Aut ex perſona ter- 44
tij impetrantis, ſecundus hoc ius
prælationis nactus ſit. s Vel etiam,
ſi primus ratione ordinis beneficio
annexi ſit incapax: quia præbenda
ſacerdotalis vacat, nec in ea
ætate primus exiſtit, qua poſsit ad

t c. ei cui. de præbend. in vj.

ſacerdotium promoueri. t Idémq;
ſi collato à Romano Pótifice, duobus
canonicatu, primus ad præbendã,
ſecundus ad præbẽdã & dignitatẽ
perſonatũ, vel officiũ mandatũ
habeat, & præbendã vacare contingat
dignitati, perſonatui, vel officio

v d.c.quia ſæpe.

x cap.ſuper eo.de prҿb. in vj.

Negligẽs quãdo impetrãs dicatur.

annexam,v vt ratione vnionis
conſequatur, quod principaliter
non poſſet obtinere. x Denique ſi 45
primo impetranti notabilis negligentia
imputari poſsit, præfertur

y c.ſi clericus. de præb. in vj.d.c.tibi qui.in fi.

z Fely.c.capitulũ. col. iij.de reſcript.

a l.j.ff. de iur. deliber. Card.cle.vn.§.fi. iij.q. de conceſ.præb.

Beneficia quæ mandatis includãtur.

ſecundus: y Et licet certos caſus
ſcriptores deſignent, quibus primus
negligẽs dici poteſt,z magis tamen
puto id omne, iudicis arbitrio
dirimendũ. a Sed videndũ, quæ be- 46
neficia ſub mandatis de prouidendo,
includantur: & conſtat omnia,
quæ nominatim excepta non repe-
riuntur,

riuntur, comprehendi. [b] Cum gratiæ dentur ad beneficia: & beneficij verbo omnia contineantur. [c] Excepit autem cum primis lex dignitates electiuas, [d] rurſus beneficia patronata laicorum. [e] Cum non præſumatur Roma. Pontif. iuri patroni laici derogare velle: [f] Quod pluribus Felyn. comprobat. [g] Idque ne laici à fundatione eccleſiarum

47 *Beneficia noue creata.* retrahãtur. [h] Nec diſsimili ratione dici poteſt, excepta quoque beneficia, creata poſt datam literarum, [i] ne Chriſtiani videlicet à beneficiorum fundatione reuocentur: ſi intelligant ea ſimulatque creata

48 *Beneficia ſuppreſſa.* ſunt, impetrantibus deberi. [k] Demum non continentur ſuppreſſa aut de eccleſia legitime ſublata, [l] cum morte non vacent, vt ſuo loco probatum eſt. Eadémque ratione, nec quæ de menſa prælati exiſtunt. [m] Aut præbendę eccleſiæ nó

49 *Beneficiũ monoculum.* numeratæ, in quibus ſimiliter non cadit vacatio. [n] Deinde non comprehenduntur Monocula, [o] hoc eſt ad prouiſionem eorum ſpectantia, qui vnius tantum beneficij collationem habent. [p] Mandat enim Papa, de beneficio aliquo prouideri:

50 *Relatiuũ aliquo.* relatiuum autem, aliquo, rerum pluralitatem ſupponit. [q] Præter

b c. mandatum. de reſcrip. Doct. c. dilec. ij. de præb.

c c. ij. de præb. in vj. gl. c. j. de reg. iur. eo. lib.

d c. cum in illis. §. j. de præb. in vj.

e c. cum. dilectus. de iure patro.

f Lap. alleg. xcvj.

g Fely. trac. quãdo lit. Apoſt.

h c. decernimus. xvj. q. vij. gl. d. c. cũ dilectus.

i Cle. ſi. de reſcrip.

k Glo. d. cle. ſi.

l c. cum acceſsiſſent. de conſt.

m Cle. vn. §. quædam etiam. de exceſſ. præla.

n c. dilecto. de præbẽ. c. ex parte. de cõceſ. præben.

o Glo. cle. j. de præben. Rot. ccxvj. in no.

p Rot. cclxj. in Ant.

q Glo. d. cle. j.

terea non includuntur regularia, 51
ſub nandato ſecularis,aut ſecula-
r ſ.volumus de mand. Apoſt.in Concor.
ria,ſub mandato regularis. r Quã-
do vt ſæpe dixi,regularia regulari-
bus, & ſecularia,ſecularibus,con-
s c.ſuper eo. de regula.ca.cum de beneficio de præb.in vj.
ferri oporteat: s non itẽ vacantia in
curia, t aut ex cauſſa permutatio-
t c.ij.in fin.de præben. in vj.
nis,cùm ea ſolis permutantibus de
v c.vn.de re.permut.in vj.
beantur. v ſed nec continentur in
x ſ.item quod omnia de colla.in prag.ſ.volumus eo.tit.in Concord.
Gallia, quæ vacant per ſimplicem
reſignationem , x aut alio modo,
quàm per mortem naturalem, y li-
y Rebuf. q.xv.trac.no.
cet de iure contra. z Denique bene-
z c.ij.de renunt in vj. c.dudum de præb.eo. lib.
ficia ex conſuetudine eccleſiæ,per
antiquiorẽ canonicũoptata, a deuo
a c.ſi de conſue.in vj.
luta ad capitulum,per Epiſcopi ne-
b Cle. ſi de beneficio. de præb.
gligentiam , b paternáque benefi-
cia,ne in ſacerdotiis ſucceſsio in- 52
c c.ij.&.c.ex tranſmiſſa.de fil.presby.
duci videatur, c mandatis non in- *Manda-*
cluduntur.Poſtremò tractandum, *tum quo-*
quando mandata finiantur,& ex- *modo expi*
pirent?Et conſtat imprimis,reuo- *ret.*
d c.quamuis. de reſcri. in vj.
catione concedentis , d aut ſucceſ-
e c.ſi is &.c.pe.de præben.in vj.c.ſi. de conceſſ.præb.eo.lib.
ſoris, e gratiã extingui. Solent au-
tem Roma.Pontifices, in craſtinũ 53
ſuæ promotionis, omnes gratias *Papa re-*
expectatiuas,à prædeceſſore cóceſ- *uocat gra*
f d.c.ſi.vbi Doct.
ſas reuocare. f Sola verò conceden- *tias.* 54
g c.ſi ſuper gratia. de offic.deleg.in vj.c.ſi cui nulla.de præb.eo. lib.
tis morte non reuocantur. Vbi di-
riguntur,(vt fieri ſolet)executori-
bus. g Licet ſecus, ſi collatoribus
h Bal. l.mandatũ.iiij. oppoſ.C.mand.
tantũ. h Sed nec hoc caſu,in regno

verum

verum eſt, mandata morte expira-
re, cum per vim cõtractus ſub præ-
ſcripta forma cõcedantur.[i] Quod
cum effectu accipiendum eſt,[k] ídq;
que præſertim obtinere debet, vbi
ad aliquem actum proceſſum eſt,
tendentem ad effectum manda-
55 ti.[l] Veluti, ſi collatus ſit cano-
nicatus, aut fulminatus, (vt di-
cunt) proceſſus, per oſtenſionem,
& præſentationem Bullæ execu-
tori.[m] Rurſus extinguitur man-
datum, ſi mandatarius gratiæ re-
nuntiet.[n] Licet enim vnicuique
ex antiqui iuris regula, his quę pro
56 ſe introducta ſunt renuntiare.[o] Et
cum leges in renuntiatione benefi-
cij, ſuperioris authoritatem deſide
rant,[p] de beneficio poſſeſſo, aut ſal-
tem acceptato, non etiam de obti-
nendo loquuntur.[q] Illo quippe ca-
ſu obligatus eſt clericus benefi-
cio,[r] vnde ſe tali vinculo ſoluere,
niſi de cõſenſu ſuperioris, nequit.[s]
Per literas verò ad beneficia, nullũ
ius impetranti tribuitur.[t] (Vnde
ſuperioris, cuius nihil intereſſe po-
57 teſt) authoritas, neceſſaria non eſt.[v]
ſanè non tantum expreſsè, ſed etiá
tacitè, mandato quis renũtiare po-
teſt,[x] veluti per contractum matri-
monij,[y] aut alium actum cleríca-
tus

Fulmina re prõceſſum.

Authoritas ſuperioris in qua renuntiatio ne neceſſaria.

Renuntiatio tacita beneficij.

i For. mand. Apoſt. in Concord.
k l. j. §. fi. ff. quod quiſque iur. gl. §. j. de mád. apoſt. id Concor.
l Glo. §. item voluit. de colla. in prag.
m Gemi. c. ſi cui nulla de præb. in vj.
n c. ad audientiam. ij. de reſcrip. c. ſane. c. veniens. de accu.
o l. ſi iudex. ff. de mino. l. penul. C. de pact.
p c. admonet. c. fi. de renun. c. denique. vj. q. iij.
q d. c. ad audientiam.
r c. niſi. §. verum de renun.
s l. legatus. ff. de offic. pręfect. c. non oportet. vij. q. j.
t Gl. c. veniés. de renũ.
v d. c. ad audientiam.
x Cle. gratiæ. de reſcri.
y c. j. c. diuerſis. de cleri. coniug.

z c.ex tranſmiſſa.de renuntia. c.cum renuntiatur.xxxij.q.j.

a c.de multa.de præb. & d.cle.gratiæ.

b c.cōmiſſa.de elect.in vj.c.licet epiſcopus.de præb.eo.lib.

c Glo. §. quod ſi quis. ij.de colla.in prag.

d Forma mand.Apoſt. in concord.

e d.cle.gratiæ.

f c.ſi clericus.de præb. in vj.

g c.ij.de renun.eo.lib.

h l.filiæ.ff.ſolu.mat.l. iij.C.de repud.

i Rot.608.in Ant.

k l.quia poterat.ff.ad Trebellia.

tus profeſsioni repugnantem,[z] per aſſecutionem pacificæ poſſeſsionis beneficij incompatibilis, cum impetrato.[a] Pacifiquámque poſſeſsionem is habuiſſe videtur, per quem ſtetit quominus haberet.[b] Id autē cum in gratia, ad dignitatē, beneficium curatum, aut aliam certam beneficiorū ſpeciem recipi neceſſario debeat:[c] quando in mādato generali, ad quęcunq; beneficia, ſimplicis beneficij, cum alio incompatibilis vacatio occurrere poſsit: cōſequens eſt, apud Gallos, qui generales duntaxat ex Cōcordati lege[d] gratias admittunt: Clementis cōſtitutioni,[e] locum non eſſe. Deinde ſi mandatarius beneficiū primo loco vacans non acceptet, gratia expirat.[f] Niſi in fraudem impetrantis cōtingeret vacatio, quia tenui beneficio renuntiatum ſit, ne pingue & opulentum moribundi ſacerdotiū, impetrans cōſequatur.[g] Túmque ne hoc calliditatis commento, principis liberalitas eludatur.[h] Similiter nec beneficium ab alio occupatū, aut litigioſum, impetrans acceptare tenetur:[i] nec inculpandus eſt, qui ſe litibus noluit implicare.[k] Et hæc ad mandatorū introductionem dicta ſufficiant, quæ

58 *Galli generales tā tum gratias admittunt.*

59 *Mandatarius primo vacās acceptare debet.*

60 *Litigioſum beneficium nō tenetur quis acceptare.*

quæ ſic tradita putamus, vt horum veſtigiis reliqua, quantumuis recondita venari liceat.

De iure patronatus.

SVMMAE RERVM.

1 *Patronus quis.*
2 *Ius patronatus.*
3 *Iuris patronatus acquiſitio.*
4 *Ius patronatus quid.*
5 *Ius patronatus ſpirituali annexum.*
6 *Laicus cur tenet ius patronatus.*
7 *Patronus ab eccleſia alẽdus.*
8 *Patronus laicus & eccleſiaſticus.*
9 *Tempus ad præſentandum.*
10 *Variare quando poßit patronus.*
11 *Modi quærendi ius patronatus.*
12 *Fundare quid.*
13 *Acquiſitio iuris patronatus.*
14 *Patroni plures eodem iure fruuntur.*
15 *Mulier quærit ius patronatus.*
16 *Vxor an præferatur marito in præſentando.*
17 *Tutor non præfertur pupillo in præſentando.*
18 *Præſentatio non fit de abſente.*
19 *Pater an filium præſentet.*
20 *Pater & filius, vna perſona.*
21 *Patria poteſtas quando nõ ſpectetur.*
22 *Collatio fructus,*
23 *Electio fructus.*
24 *Præſentatio fructus.*
25 *Inſtitutio ſpreto patrono nulla.*
26 *Conſenſus an ſufficiat ex poſtfacto.*
27 *Taciturnitas quando habeatur pro conſenſu.*
28 *Scientia & patientia, quã do pro conſenſu.*
29 *Permutationi ſine patrono, an Epiſc o. authoretur.*
30 *Negligentia patroni.*
31 *Præſentatio indigni.*
32 *Patronatui laico Papa an der*

deroget.
33 *Legatus an deroget patrono laico.*
34 *Papa non præſumitur laicis derogare.*
35 *Peroratio.*

CAPVT VI.

EXTREMVM eſt, vt de iure patronatus dicamus: non quidem libertorum, quod quidẽ manumiſsione ſeruorum, domini ſibi quærunt, [a] ſed de eo iure quod habẽt patroni, (ſic in iure Pontificio dicuntur, qui alicuius eccleſiæ extruendæ, aut alterius cuiuſcunque fundationis eccleſiaſticæ authores fuerunt,) præſentandi videlicet, & offerendi clericum quem eccleſiæ vacãti præeſſe, & in eã collatis redditibus frui velit. Acquirunt autẽ hoc ius, qui de Epiſcopi conſenſu, vel fundant eccleſiam. hoc eſt locũ in quo templũ extruatur aſsignãt, [b] vel eccleſiã ędificant, [c] vel etiã conſtructas eccleſias, ante conſecrationẽ dotãt. [d] Vt nõ valde ſit obſcurũ, ius patronatus quo de agimus finire, Ius eſſe prę ſentãdi clericũ ad eccleſiã vacãtẽ, ex gratia ei cõceſſum, qui cõſentiente Epiſcopo, vel fundauit, vel cõſtruxit, vel dotàuit eccleſiã. [e] Dico imprimis ius eſſe non quidẽ merè ſpirituale, cum à laicis poſsideatur, [f] in hęredéſq; trãſeat. [g]

Et

1 *Patronus quis.*

Ius patronatus.

2

3 *Iuris patronatus acquiſitio.*

4 *Ius patronatus quid.*

a c. liberti. cap. octaua. xij. q. ij. & tot. tit. ff. de iur. patro.

b ca. iij. c. nobis. de iur. patro.

c c. monaſterium. xvj. q. vij. d. c. nobis.

d c. cum abbatẽ. xviij. q. ij. c. piæ mentis. & c. filiis. xvj. q. vij.

e d. c. piæ mentis.

f c. querelam de elect.

g c. j. de iur. pat. c. filiis xvj. q. vij.

Et ſpiritualia nec à laicis tractētur,[h]
5 nec in eos ſucceſsionis conſangui-
nitatíſve iure deſcendant,[i] ſed tem
porale potius ſpirituali tamē cauſ-
ſæ coniunctum annexúmque.[k] Vn-
de nec niſi cum vniuerſitate[l] vendi
poteſt.[m] alioqui contraheretur ſi-
monia,[n] quæ non tantum induci-
tur, ſi pactiones ſuper ſpiritualibus
fiant: ſed etiam ſi ſuper annexis.[o] Vt
annexorum eadem ſit ratio, idemq;
iudicium.[p] Dicitur autem ius pa-
tronatus ideo annexum ſpirituali:[q]
quia propter eccleſiam produci-
6 tur, & ad eius inſtitutionē, vſúmq;
ſacrum ordinatur.[r] Quoniam au-
tem ſpiritualibus annexa, ſpiritua-
lium naturam redolent:[s] laicus
iuris cuiuſcunque ſpiritualis pror-
ſus incapax,[t] non poteſt ſummo
iure poſsidere ius patronatus.[v]
Cæterum gratioſe laicis quoque
id lex conceſsit,[x] tum vt cæteri ad
eccleſiarum conſtructionem inui-
tentur,[y] tum ne illis beneficium
periiſſe videretur, qui in ſacrum
vſum aliquid contuliſſent.[z] vn-
de vt perpetua quædam memoria,
& gratitudo, extet, habent & hoc
prærogatiuæ, fundationum eccle-
ſiaſticarum authores, vt ſi forte
premantur inopia ipſi, vel eorum

Ius patronatus ſpirituali annexum.

Laicus cur teneat ius patronatus.

h c. decernimus. de iudi. c. cauſſam de præſc.
i c. j. de præbend.
k c. quanto de iud. c. de iure de iur. pat.
l c. ex literis. c. cum ſeculum. de iur. pat.
m c. nemini. xvj. q. vij. & d. c. de iure.
n c. querelam. de ſimo.
o c. quæſitum. de rerum permuta.
p l. cum actum. ff. de neg. geſt. c. trāſlato. de conſti.
q d. c. quanto. d. ca. de iure.
r Panor. c. conſulere de ſimo. & in d. c. quāto.
s l. quæ religioſis. ff. de re. vend. d. c. quæſitum.
t d. c. decernimus. d. c. cauſſam.
v Panor. c. j. de præb.
x c. quod autem. vbi Panor. de iur. patro.
y Gl. c. nobis. & c. cum dilectus. eo. tit.
z c. cum in officiis. de teſta. c. ita nos in fine. xxv. q. ij.

filij, ex redditibus eccleſiæ ali de- 7
beant, [a] moderate tamen, [b] vt non
tam videlicet qualitatis perſonæ
facultatúmque, habeatur ratio, [c]
quàm eccleſiæ. Vt miniſtris qui de-
ſeruiunt, aliquid ſuperſit. [d] Viciſ-
ſim tamen, hoc oneris incumbit
patronis, eorúmque liberis, vt ſo-
lerter animaduertant, ne res ſuæ
fundationis dilapidentur. [e] Neque
verò putandum, ſolos laicos iuriſ-
patronatus capaces eſſe: quando-
quidem eccleſiaſticæ perſonæ id
quoque iuris habere poſſunt [f] Quę 8
ſi ratione proprij patrimonij illud
nactæ fuerint, patronis laicis nihi-
lominus annumerantur, [g] nam pa-
troni eccleſiaſtici, ij tantum dici
debent, qui ratione eccleſiæ quam
tenent, eo iure fruuntur, [h] inter
quos, & laicos patronos diſcrimi-
nis plurimum lex Pontificia con-
ſtituit: nam ſicut collator ad con-
ferendum ſex menſes habet: [i] ita 9
eccleſia, ad præſentandum, cum ta-
men laicus quadrimeſtre tantum
habeat [k]; huic verò minus tempus
indulgetur, quia licet indignum
præſentet, non tamen priuatur po- 10
teſtate præſentandi, [l] præterea va-
riare poteſt ante inſtitutionem E-
piſcopi, alium præſentādo, [m] non vt
à

Patronus ab eccleſia alendus.

Patronus laicus & eccleſiaſticus.

Tempus datum patronis ad præſentandum.

Variare quādo poſſit patronus.

a c. quicunque. xvj. q. vij.
b d.c. nobis. de iur. patrona.
c l. ſed & ſi quid. §. j. ff. de vſusfr.
d c. ſi. ad ſi. xxv. q. ij. gl. d. c. quicunque.
e c. filiis. xvj. q. vij.
f c. cum autem. & c. illud. de iur. patro.
g cap. cum dilectus. vbi Panor. eo. tit.
h Panor. ca. eam te. in ſi. illo tit.
i c. ij. de conceſ. præb.
k c. vn. §. verum. de iur. patro.
l c. cum vos. vbi gloſſ. de offi. ord.
m c. quod autem. c. [illegible] paſtoralis. & c. ſi. de iur. patro.

à primo prorſus recedat, ſed vt poſteriore, priori accumulato, magis idoneum Epiſcopus eligere poſsit. [n] Cum tamen eccleſiaſticum patronum, iudicio maiore, ac ſolidiore, eſſe oporteat. [o] Indignum ſiquidem præſentans, præſentandi pro ea vice, poteſtatem amittit, [p] nec variare poteſt ſecundum, licet accumulatiuè præſentando. [q] Vnde fit quædam ſicuti pótificij dicunt, compenſatio, vt onerati in tempore laici in cæteris ſubleuentur, contráque ſubleuati in tempore clerici in cæteris onerentur. [r] Acquirũt autem hoc ius patronatus tam laici, quàm clerici, tribus modis potiſsimum. Fundatione videlicet, extructione, & dotatione. [s] Non quidem vt putandum ſit, vno ex his tantum quæri ius iſtiuſmodi, niſi & alij intercedant. [t] Fundare eccleſiam propriè dicitur qui fundum aſsignat, in quo de Epiſcopi voluntate [v] templum extruatur. [x] Quamuis & vulgo fundatores eccleſiarum dici ſoleant, qui conſtruxerunt eccleſias, nec ſit pro ſubiecta materia, reſpuenda hæc interpretatio, [y] exiſtimandum enim non eſt, vt mox attigimus, ſola fundatione, hoc eſt fundi aſsignatione,

11 *Modi quibus ius patronatus quæritur.*

12 *Fundare quid.*

n c. cum autem. vbi Panor. eo. titu. Io. and. c. in re communi. de reg. iur. in vj.

o Cle. cum illuſio. de renuntia.

p c. cum in cunctis. §. ſi. de elec. gloſſ. d. c. cum vos.

q Glo. d. cum vos. Card. cle. vn. xiij. q. de rerum permuta.

r l. cum qui. ff. de iureiur. gl. d. c. cum vos.

s Gloſſ. c. piæ mentis. xvj. q. vij.

t Panor. conſi. cvj. col. ij. volu. ij.

v §. j. de monac. coll. j. §. j. vt null. fab. orat. do. coll. v.

x c. nobis. de iur. patr. cap. Abbatem. ij. xviij. q. ij.

y c. iij. vbi Ioan. And. de teſta.

ius patronatus quæri. [z] Ne ſequa-
tur abſurdũ, quẽ dici patronũ eccle
ſiæ quæ nódũ eſt, forteq; nunquam
eſt futura. [a] Sed ita, ſi ſequatur ope-
ris extructio, dotatioq;, vel ab ipſo
fundatore, vel ab aliis. [b] Vnde quod, 13
præterea diximus ab his quoque
ius patronatus acquiri, qui de Epi-
ſcopi conſenſu, [c] ſuis impendiis, &
ſumptibus, in aſsignato fundo, ec-
cleſiam ædificant: [d] accipiendum
eſt, ſi ipſi, aut alij, congruam eccle-
ſiæ dotem aſsignent. [e] Ex qua do-
tatione acquiri quoque conſtat
ius patronatus. [f] Non tantum vni 14
ſed (etiam ſi plures dotem cõſtitue-
rint,) pluribus. [g] Et iis quidem æ-
qualiter, licet alij aliis minus con-
tulerint. [h] Quod & in fundatione,
conſtructionéque, obſeruandum
eſt. [i] Cum autem maſculinus ſer-
mo fœmininũ cõtineat, [k] dubium 15
nõ eſt, quin hoc ius præſentãdi fœ-
mina quoq; acquirere poſsit. [l] Am
pliúſque traditũ eſt, vt ſi maritus,
(cui villa forte in dotẽ data fuit, in
qua eſt ius patronatus) & vxor, in
præſentãdo diſſentiãt, præſentatus 16
ab vxore, præferatur. [m] Licet e-
nim maritus, tanquàm rei dotalis
dominus, [n] ſi non cõtradicat vxor,
præſentare poſsit: [o] quia tamẽ vxor-
nat

Acquiſitio iuris pat.

Patroni plures eodem iure fruuntur.

Mulier querit ius patronatus.

Vxor an præferatur marito in præſentando.

z Panor. d. conſi. cvj.
a c. ad audientiã. ij. de eccle. ædificand.
b Panor. vbi ſupra.
c d. §. j. vt null. fab.
d c. monaſteriũ. xvj. q. vij. gl. d. c. piæ mentis.
e Gl. c. quicunque. xvj. q. vij.
f c. filiis. xvj. q. vij. glo. d. c. piæ mentis.
g c. ad audientiam. j. vbi Panor. iij. not. de eccle. ædifi.
h Gl. in ſum. lxiij. diſt.
i Panor. in rub. de iur. patro. ad fi.
k l. ſi quis. ff. de iuriſd. l. j. ff. de verbo. ſig.
l c. fi. de conceſ. præben. c. ex literis & vtrobique Pan. de iur. patro.
m Rot. cccxxij. in no.
n l. doce ancillam. C. de rei vend.
o Rot. vbi ſupra. d. c. fi.

naturalis eſt,& vera dotis domina, [p] imaginariúmque duntaxat dominium maritus habet, [q] nec eidem rei dotalis adminiſtratio, fructúſque, niſi propter onera matrimonij conceduntur: [r] fructum autem quo nuptiarum oneribus ſuccurratur,ex præſentatione,non poteſt marit9 cōſequi:probabilius videtur, vxori hoc ius præſentandi conſeruare. [s] Nec diſsimile eſt, inquiunt,quod de pupillo, tutoréque, legimus, vt præſentatus à pupillo, ſeptennium egreſſo præferatur præſentato per tutorem. [t] Verùm hic caſus propter lubricum ætatis, [v] dubitabilior mihi videtur. [x] Quapropter in eo, amplius deliberandum reor.

p l. in rebus. C. de iur. dot.

q d.l.doce ancillam.

r l.ſi pater mulieris.in fin. ff. de iur.dot.c. ſalubriter.de vſur.

17 *Tutor nō præfertur pupillo in præſentādo.*

s Rot.d. q.cccclxxij.

t Glo. & Gemi. in c. ex eo.de elec.in vj.

v l.cum prætor.§. pe.ff. de iud.§.prǣtereà quib. non eſt permiſſ.

x Frede. Conſi. xliij.

18 *Præſentatio non fit de abſente*

Porro autem præſentari debet clericus idoneus, hoc eſt ipſi Epiſcopo offerri, & exhiberi. [y] Vnde de abſente, non iure fit præſentatio, [z] niſi fortè perſpecta eſſet, & cognita Epiſcopo qualitas abſentis clerici. [a] cùm enim rei demonſtratæ fruſtrà adiiciatur demoſtratio: [b] nihil prohibet, quominus poſsit præſentari clericus abſens, cuius qualitates ſuperior notas habet, [c] nam ea ratione video, abſenti poſſe conferri beneficium [d]

y Panor.c. cum parati. de appella.

z Glo.cle.dudum.§.ſtatuimus de ſepult.

a Pan. c. ea noſcitur.de iis quæ fi.à prelat.

b l. j. ff.de in inte.reſti.

c Pan. d. c. ea noſcitur.

d c.accedens.de præb. c. ſi tibi abſenti.eod.tit. in vj.

Sed an pater filium præſentare poſſit, plerique dubitant: cùm patronus ſeipſum non præſentet.[e] Et Iuſtinian. dicat vocem patris, tanquam vocem filij eſſe.[f] alióque loco, patrem & filium eandem perſonam penè eſſe.[g] Et rurſus alibi, filium eſſe partem quodammodo corporis paterni. Vt vbi ſit pater, videatur & filius eſſe.[h] Deinde, quoniam quicquid acquirit[i] filius, patri quærit etiam hodie, ſaltem reſpectu vſusfructus.[k] Verùm contraria ſententia, & meritò obtinuit.[l] Cùm ex Pomponij ſententiā, Vlpian.[m] reſponderit, ſuffragium patris, filio prodeſſe, & econtra. Quod autem pater eadem perſona cum filio intelligatur, humana legis interpretatione, & per fictionem, non etiam ſecundum veritatem, conſtitutum eſt.[n] At nos veritatem in ſpiritualibus, magis quàm fictionē, ſequimur.[o] In quibus etiam vim patriæ poteſtatis non attendimus. Atque ideo nihil acquirit patri, ſed totum ſibi filius vendicat.[p] Huius ergo iuriſpatronatus, quo de agimus, hæc eſt vis, & poteſtas, vt ius habeat patronus præſentandi & offerendi clericum, quem præeſſe Eccleſiæ

19 *Pater an filiū præſentet.*

20 *Pater & filius vna perſona.*

21 *Patria poteſtas in ſpiritualibus non attenditur.*

e c. per noſtras. de iur. patron.

f §. ei verò. de inut. ſtipulat.

g l. fin. C. de impub.

h l. cum ſcimus. de agr. & cen. lib. xj. C.

i l. j. ff. ſi à parent.

k l. cū oportet. & l. fin. C. de bon. quæ lib.

l Glo. & Pan. in c. conſuluit. de iur. patr.

m l illud. ff. quod cuiuſque vniuerſ.

n d. l. fin. & d. l. cùm ſcimus.

o Arch. cap. vn. de vot. in vj.

p c. fin. de iud. in vj.

22 cleſiæ velit, ſicuti enim collatio fructus eſt Epiſcopatus [q] & electio, fructus canonicatus: [r] ita 23 præſentatio, fructus & effectus, 24 iuris patronatus. [s] Vnde non poteſt alium Epiſcopus, ſpreto patrono, 25 inſtituere, [t] procedénſque de facto, abſque patroni conſenſu inſtitutio nulla eſt ipſo iure. [v] Etiam ſi credebat Epiſcopus, alium verum patronum eſſe. [x] Patrono tamen conquerente, & inſtitutionem ob ſui contemptum impugnante, [y] poteſt ſiquidem patronus, inſtitutioni abſque ſuo conſenſu, ab Epiſcopo factæ poſt26 modum conſentire. [z] Sic enim dicimus, conſenſum Epiſcopi, qui in conſtructione Eccleſiæ neceſſarius eſt: [a] poſtea interuenire poſſe. [b] Et generaliter proditum legimus, vbi conſenſus alterius requiritur, ſi non peccat actus in ſubſtantia, [c] non referre, an præcedat, vel ſequatur actum, [d] in continenti, vel ex interuallo. [e] Licet in 27 mandato, [f] iuſſu, [g] & authoritate diuerſum obtinuerit. [h] Qua de re Doctores [i] alibi pleniſsimè. An autem habeatur pro conſenſu, patroni præſentia, & taciturni-

Collatio fructus.

Inſtitutio ſpreto patrono quando nulla.

Conſenſus quando ſufficiat ex poſtfacto.

Taciturnitas an habeatur pro conſenſu.

q Gloſ. c. cum olim. de maior. & obed.
r Innoc c. literis. de reſtit. ſpol.
s Gloſ. c. cum Bertholdus. de re iud.
t c. illud. in fin. de iur. patron.
v cap. decernimus. xvj. quæſt. vij.
x d. c. cum Bertholdus. vbi Panor. num. xiij.
y Doct. d. cap. cum Bertholdus.
z Hoſti. in ſumma. de iur. patro.
a ſ. j. vt null. fab. orato. coll. v.
b Rot. 873. Ant.
c c. auditis. de elect.
d c. cura. de iur. patr.
e l. fin. C. ad Macedon.
f l. ſi vero ſ. ſi poſt. ff. manda.
g l. ſi quis mihi. ſ. iuſſum. ff. de acqu. hæred.
h l. obligari. ſ. pen. ff. de auth. tut. ſ. tutor. 10. ti.
i Bart. & alij. d ſ. iuſſum.

tas quæſtionis eſt? Et niſi interceſſiſſent actus, tacitè approbatiui collationis, [k] plerique putant, [l] patronum non videri conſentire, ſed magis contradicere. [m] Cùm inuitus, & repugnans, in damnoſis dicatur, non tantum qui contradicit, ſed etiam qui conſenſiſſe non probatur. [n] Conſenſiſſe autem non videtur patronus, & ſi ſciente eo beneficium alteri contulerit Epiſcopus, Cum nemo iuri ſuo renunciaſſe cenſeatur. [o] Et ideo potius veriſimile ſit paſſum patronum ſe præſente, conferri beneficium, ex pudore quodam, & magna verecundia. [p] Quod præſertim ſciret, vſque ad quadrimeſtre, vel ſemeſtre tempus, [q] contradicendi ius ſibi ſaluum eſſe. [r] Ego verò con- 28
tra, nam præterquam quod dici ſolet ſcientiam, & patientiam, eius qui prohibere poteſt, haberi pro conſenſu: [s] tractamus hîc de actu publicè vtili: nempè, vt celerrimè vacanti Eccleſiæ prouideatur. [t] Non ſolum autem, quoties de commodis agitur, tacens habetur pro conſentiente: [v] ſed etiam vbi tacentis damnum verſatur, ſi materia fauorabilis ſit Reipublicæ, is videtur conſenſiſſe, qui nominat

Scientia & patientia quãdo pro cõſenſu.

k cap.ex ore.de iis quæ fiunt à maior.

l Felyn. poſt multos.c. cũ Bertholdus.col.iiij. de re iudic.

m l.penul.ff.de furt.

n l.filiusfam.§.inuitus. ff.de procur.l.qui vas. §.vetare.ff. de furt.

o l.cũ de indebito. ff.de probat.c.ſuper hoc. de renuntiat.

p d.l.pen. de furt.

q c.vn.§.verum.de iur. patron.in vj.

r l.ſicut.§.non videtur. ff.quib.mod.pign. ſol.

s l.ſæpè.ff. de re iud.l. labeo cum vul. ff. de aqua plu.

t cap.ne pro defectu. de elect.

v l.qui patitur.ff.manda.glo.c.ſicut.de elect. in vj.

minatim non contradixit, [x] nec ob verecundiam, aut nimiam Epiſcopi reuerentiam, [y] patronus prę-ſumitur in dubio tacuiſſe, niſi alia probentur, [z] aut non tacendo, irrogaretur ſuperiori infamia. [a] Verumenimuerò, quod diximus Epiſcopum non poſſe, ſine patroni conſenſu, conferre beneficium, [b] Doctor. intellexerunt, [c] in collatione voluntaria, non etiam in ne-
29 ceſſaria. Vt quæ fit, ex cauſſa permutationis cui dicunt [d] Epiſcopū poſſe authorari, patrono etiam non vocato. Ego verò, in effectu parum diſcriminis eſſe video, quādoquidem omnes admittunt, patrono contradicente, & de contemptu poſtmodum agente, retractandam permutationem. [e] Sunt & alij certiores quidem caſus, quibus facta ſine patroni præſenta-
30 tione, inſtitutio conſiſtit. Veluti ſi patronus, intra præfinitum à lege [f] tempus in præſentando, negligens fuerit. [g] quo caſu poteſtas conferendi deuoluitur ad Epiſcopum, [h] Aut alium, ad quem
31 ius inſtituendi pertinet, etiam Epiſcopo inferiorem. [i] Idémque ſi ſcienter indignum, patronus præ-

Permutationi an authoretur Epiſcopus ſpretis patronis.

Negligentia patroni.

Præſentatio de indigno.

x l.ij §.j.ff.ad municip. l.j.de filiisfa.lib. x.C.

y l.ad inuidiā. C. de iis quæ vi, metuſve ca. fi.

z Bart. l.j. §. quæ onerādæ.ff.qua re.act.

a d.l.pen.ff. de furt.

b c.illud.de iur.patron. cap.decernimus. xv[illegible]. vij.

c Rot.xxiij.in not. Felyn.cap. cum Berthol. col.v.de re iud.

d Cle. vn. de rer.perm.

e Fred.tract.permut.q. xxx.Imol.c.fin.de rer. permut. Felyn. d.c.cū Bertholdus.

f c.vn.§.verum. de iur. patron.

g c.ij.de ſup. neg. prælat.

h d.c.ij.Panorm.d.c.illud.de iure patron.

i Gloſſ.cle.vn. de ſupp. negl.Panor.c.ij.in fin. de conceſ. præbend.

ſentauerit. [k] Paria namque videntur, nullum offerre, vel minus idoneum. [l] Et ſi iure communi, collationem, aut electionem habentes, ob illam cauſſam iure ſuo priuantur. [m] quanto magis patroni, [n] quibus ex priuilegio, & gratia præſentandi facultas competit, [o] quíque ſcienter indignum offerendo, prærogatiuam præſentandi amittere merentur, conceſſa ſibi poteſtate, temerè abutentes, [p] laicis tamen propter eorum (vt puto) ignorantiam, [q] peperciſſe viſus eſt Roman. Pontif. [r] conſtituens, cum minus idoneam perſonam laicus præſentat, debere Epiſcopum, Eccleſiæ vacanti, œconomum duntaxat præponere.

32 *Papa quãdo iuri patronatus laicorũ deroget.*

Denique quoniam Papa in beneficiis pleniſsimam poteſtatem, atque ideo omnem habere ſe profitetur: [s] dubium non eſt, quin vires habeat facta ab eo collatio, ſpreto etiam laico patrono. [t] modò de patronatu laici in literis mentio fiat. [v] Hanc quippè præſentandi facultatem patronis, ius poſititium vt ſæpè diximus, gratioſè conceſsit: [x] cui legi ſummus Pontifex nõ ſubiacet. [y] Cæterum, non eadẽ authoritate reliqui funguntur, [z] quamuis

33 *Legatus an in ius patronatus laici poſsit.*

k §. ſi quis oratorij. de ſanctiſs.epiſco.coll.ix.

l cap.ij.§.ſed neque.de transl.epiſcop.

m c.cum in cũctis.§. ſi. de electio

n l.eius militis.§. ſi militia.ff.de teſt. mil.

o c.quod autem.de iure patron.

p c. gratum. de poſtul. prælat.cap.priuilegiũ. xj.q.iij.

q Inno.c.propoſuit. de fil. presbyt.

r c.cum vos.vbi gloſ.de offic.ordin.

s c.ij.de presbyt. in vj. Clem. j. in fin. vt lit. pend.

t Gl.cle. per literas. de præb.Pan.c.iij. & c. cũ dilectus. de iur. patro.

v Gloſſ. §. cæterum. in proœ.prag.Panor. d.c. cum dilectus.

x c.quod autem. de iur. patron.

y c.propoſuit. de cõceſ. præben.

z Archid.c. hortamur. lxxj.diſt.Glo.d.cle.per literas.

uis à latere legati: qui beneficia clericorum patronata, nõ item laicorum, conferunt. [a] Ne laicos ab eccleſiaſticis fundationibus retrahi contingat. [b] Quæ ratio cum in iure patronatus præſcriptione, aut priuilegio quæſito ceſſet, receptũ eſt, legatum Cardinalem ei derogare poſſe. [c] Sanè verò non præſumitur vnquam Papa conceſsis à ſe literis iuri patroni laici derogare velle, niſi de eius voluntate conſtet euidenter. [d] Vndè nec ſub gratia, mandatóve, quantũmvis generali patronata laicorum beneficia comprehenduntur, [e] niſi tale ius, præſcriptione, priuilegio, aut conſuetudine, laici quæſiiſſent. [f] Ratione quam mox diximus. Quæ omnia diffuſius Fely. alibi pertractat. [g] Et hæc ſunt, quæ de iure patronatus attingere mihi placuit: nõ ignarus, alia multa congeri potuiſſe, quę cũ nõ valdè neceſſaria putem, ab aliiſque diffusè tractentur, hîc repetenda non duxi. Ex prędictis autem omnibus, quantuliſcunq; explicitus nobis videtur ſacerdotiorũ Tractatus: ſuis vtcunque numeris, ac partibus, ſibi conſtans. Quo cum iuris ſtudioſis aliqua ex parte ſatisfeciſſe nobis videamur, in vigil

34 *Papa non præſumitur laicis derogare.*

35 *Peroratio.*

[a] d. c. cum dilectus. vbi gl. d. cle. per literas.

[b] Gl. c. cum dilectus.

[c] Panor. in. c. dilectus. in fi. de offi. leg. Card. d. cle. per literas. iij. q.

[d] Lap. alleg. xcvj.

[e] c. dilectus. iij. de præben. gl. d. §. cæterum.

[f] Caſsiod. deciſ. iiij. de iur. patro.

[g] Fely. in tract. quãdo lit. Apoſt. præiud. patro. eccleſ.

giliarum noſtrarum gratiam illud Vergilianum intorquere non grauabimur. Hæc noſtra interpretatio, hæc in vniuerſum ſacerdotiorum Tractatum cùm breuis, tum luculenta Paraphraſis,

Collectáſque fugat nubes, ſolémque reducit.

Ioannes Coraſius Toloſæ Valentiæ xix. Decemb. 1547.

INDEX ALPHABETICVS EORVM QVAE HAC Paraphraſi continentur.

A

Abbas eligi poteſt. nu.14. pagina 113
Abbatis, & abbatiſſæ ætas. nu.7. 81
Abbates exempti eccleſias plenè habent. nu.5. 42
Abbatia eſt dignitas. 117
Accuſatio non priuat quem honoribus. nu.9. 95
Acquiſitio iuriſpatronatus. nu.3. 176
Actus ſua cauſſa commenſurandus. 22
Aetas idonea in beneficijs. nu.1. 78
Afficitur multis modis beneficium. nu.41. 169
Alienatio voluntaria, & neceſſaria. nu.11. 62
Annata quid. nu.53. 147
Animi deſtinatio in nuptijs attenditur. 47
Annullatio actus an ſit pœna. nu.26. 163
Apoſtata, inhabilis ad beneficia. nu.22. 98
Archidiaconus an habeat dignitatem. nu.5. 118
Argumentum de electione, ad poſtulationem. nu.16. 114
Aſſentatores taxantur. nu.4. 50
Atteſtationum, & nominationum neceſſaria. nu.42. 142
Auditor confert beneficium. nu.5. 71
Auditoris poteſtas. eod.
Artes quas callere debent clerici. 87

Bap

B

Baptiſmalis eccleſia. nu.22. 134
Beneficia vacare quæ dicantur. 51
Beneficia regularia & ſecularia quæ. nu.5. 24
Beneficia iure communi ſecularia. nu.6. eod.
Beneficium curatum, & ſimplex quid. nu.1. 23
Beneficium quodcunque reſidentiam requirit. nu.11. 23
Beneficia duo etiam ſimplicia, nemo tenet. nu.2. 23
Beneficij verbo quando curatum veniat. nu.3. eod.
Beneficia mixta quæ. 25
Beneficium vacans promitti poteſt. nu.6. 32
Beneficium nondum ſepulto clerico an conferatur. nu.8. eod.
Beneficium intra quod tempus debeat conferri. nu.8. eod.
Beneficium quandoque non vacat morte. nu.3. 34
Beneficium de menſa prælati. nu.4. 35
Beneficio quis poßit renuntiare. nu.5. eod.
Beneficium viuentis non confertur. 30
Beneficia electiua & collatiua quæ. nu.8. 25
Beneficij multiplex acceptio. nu.2. 8
Beneficium in malam partem quando accipiatur. numero 3. 23
Beneficium pro gratia. nu.5. 24
Beneficium pro ſacerdotio accipitur. nu.6. eod.
Beneficium quid nu.1. 11
Beneficium an ius ſpirituale. nu.2. eod.
Beneficium non pacificum. nu.50. 146
Beneficium tripliciter afficitur. nu.11. 29
Beneficia comprehenſa mandatis. nu.46. 170
Beneficij verbo maiora veniunt. nu.4. 12
Beneficia mandatis non comprehenſa. nu.24. 135
Beneficia nouè creata. nu.47. 171

*Beneficia ſuppreſſa. nu.*48. 171
*Beneficium monoculum. nu.*49. eod.
Beneficia in nominationibus exprimenda. 144
*Beneficium non poſſeſſum, an debeat exprimi. nu.*48. 145
*Beneficium pro gratia. nu.*5. 9
Burſales Papæ conſtitutiones Galli reijciunt 147
*Beneficij qualitas an exprimenda. nu.*56. 148
*Beneficium ſcindere ex cauſa licet. nu.*11. 21
*Bigamus beneficiorum incapax. nu.*3. 83
*Bigamus quis. nu.*3. 83

C

*Canonicus qua ætate ſuffragium ferat. nu.*5. 80
*Cauſæ penſionis conſtituendæ. nu.*12. 21
*Capitulum ſede vacante, non confert. nu.*2. 67
*Capitulum ſuccedit in neceſſarijs. nu.*3. 68
*Capitulum ſede vacante, commendat. nu.*4. 68
*Capitulum adminiſtratorem conſtituit. num.*4. 68
*Capitulum ſede vacante authoritatem præſtabit permutationi. nu.*6. 42
Capitulum cum Bertoldus expoſitum. 66
*Capitulum nominatione grauatur. nu.*35. 139
*Capitulo non fit nominationis inſinuatio. nu.*37. 140
*Capitul. primo de electio. in extrauagan. expoſitum. num.*24. 109
Cardinales papam eligunt. 34
*Cardinalis an poſtuletur. nu.*12. 113
Cardinalium dignitas. eod.
*Cardinales pars corporis Papæ. nu.*13. eod.
*Cardinalium collegium non confert. nu.*4. 32
Cardinalis eligitur. eodem

Car

Cardinalium indultum. num.34. 139
Caſtimonia præſumitur. 64
Cathedralis, & collegiata Eccleſia. num.4. 80
Cathedralis prouiſio ad quem ſpectet. num.2. 60
Chriſtiana admonitio. num.11. 82
Chriſtus Petrum ſub conditione eligit. num.25. 123
Clandeſtini actus ſuſpecti. num.7. 103
Celeſtini Papæ imprudentia. num.27. 163
Clauſula communiter, vel diuiſim. num.36. 139
Clauſula motu proprio. num.28. 165
Clauſula anteferri. num.26. eodem
Clauſula ſi pro alio. num.16. 98
Clauſula decreti. num. 23. 164
Clauſulæ à Gallis non receptæ. num. 4. 165
Clericus de fructibus non diſponit. num.11. 14
Clerici luxu perditi. num.12. eodem
Clericus vitijs carere debet. num.1. 92
Clericus cum Eccleſia non contrahit. num.11. 113
Clericus qui ſcienter viuentis beneficium impetrat, adulter infamis fit. num. 2. 31
Clericatus non præſumitur. num.4. 76
Clericatus ſcripto probandus. num.5. eodem
Clericatus probatio. eodem
Coadiutor qualis dandus. num.8. 94
Coadiutor ſolus quandoque confert. num.10. 62
Coadiutor quando dari poßit. num.5. 32
Cæſar quo die interemptus. num.4. 9
Collatio ſub conditione an fiat. num.5. 96
Collatio fieri poteſt ſub conditione quæ tacitè ineſt. 96
Collatio intra ſex menſes faciunda. num.6. eodem
Collatio fructus. num.22. 183
Collatio occultè facta valet. nu.8. 103

Collatio an palam fieri debeat. eodem
Collatio coram teſtibus fieri debet. nu. 9. eodem
Collatio prior an poſteriorem impediat. nu. 64. 151
Collatio quid. nu. 2. 101
Collatio ſimoniaca, nulla ipſo iure. nu. 3. eodem
Collatio facta nominato, an neceſſaria. nu. 38. 141
Collatio nulla an confirmetur. 104
Collatio beneficij eſt donatio. nu. 1. 67
Collatio illiteratis fit nulliter. nu. 3. 86
Collegij conſenſus communiter præſtandus nu. 11. 120
Collegio beneficium nondum vacans confertur. nu. 3. 31
Collegiata eccleſia. 80
Columba Spiritusſancti occiſa. nu. 10. 119
Commendari quando dicatur beneficium. nu. 3. 27
Commendare quid, & commenda quando fiat. nu. 4. eodem
Communionis vtilitas. 58
Commenda non eſt titulus. nu. 5. 28
Commendis hodie quomodo vtamur. numero. 6. eodem
Commenda quando vacet. 27
Commenda hodie eſt titulus. nu. 7. 28
Commendarij quid poſſint. nu. 8. eodem
Commenda, an inducat reſeruationem. nu. 16. 53
Concilium non eſt, niſi Papa præſit. nu. 3. 54
Concilium generale an conferat. nu. 1. ibi.
Concubinarij beneficiis arcendi. nu. 27. 99
Concubinarius celebrans, irregularis. nu. 28. eodem
Conferre dicitur, qui per alium confert. nu. 26. 136
Confirmatio, in poſtulatione non neceſſaria. nu. 18. 115
Confirmatio, quo ordine fiat. nu. 3. 60
Coniecturæ ſurreptionis. nu. 38. 167
Coniugati non tenent beneficia. nu. 1. 83
Conſenſus an ſufficiant ex poſtfacto nu. 26. 183

n

Conſuetudo in prouiſione ſpectatur. nu.7. 61
Correctio quando vitanda.nu.59. 149
Crimina quæ priuant ipſo iure.nu.13. 96

D

DEcreti liber quando editus. 155
Deformitas quando promotionem impediat.nu.5. 93
Dignitas eccleſiaſtica. nu. 2. 117
Dignitates electiuæ quæ.nu.9. 25
Diſpenſationum materia odioſa. nu. 4. 24
Delictum antecedens ad pœnam. nu.2 44
Delinquens renuntiat beneficio.nu. 1. 44
Deuolutio ad quem fiat.nu.12. 104
Deuolutio fit cum onere.nu.16. 133
Deuolutio annullat collationem. nu.65. 152
Deuolutio non fit de vicario,ad epiſcopum.nu.7. 72
Deus ignorantes non punit.nu.5. 85
Diſpenſationes reſtringendæ.nu.4. 24

E

ELectores imperij an renunciationem admittant. 39
Eccleſiæ verbo,an epiſcopatus,& Abbatia veniat. 51.
Electio an fiat ſub conditione. nu.24. 123
Electio clandeſtina an valeat.nu.26 124
Electio non tantum iuris, quàm collatio tribuit. numero 27 eodem
Electio quid.nume.1. 117
Electio an ſit ordinis.nu.18 121
Electio per abuſum ſecularis poteſtatis.nu. 20. eod.
Electio tribuit ius. 114
Electio fructus.nu. 23. 183
Electionum ſolennia. nu. 9. 119
Electorum ignorantia quando proſit electo. 122
Electiua beneficia quæ dicantur.nu. 12. 52

Electiuæ dignitates non vacant in curia.nu.9. 51
Electiuis beneficiis tripliciter prouidetur.nu.1. 110
Electus an habeat ius, & nomen epiſcopi. nu.7. 46
Eligere quis poßit. nume.12. 120
Electio quando per procuratorem.nu.13. eodem
Electores non variant. 112
Eligere qui prohibeantur.nume.14. 121
Eligendo delinquentes, quando priuentur.nu.19. 121
Eligi qui prohibeantur.nume.21. 122
Eminens ſcientia quæ. nume.7. 87
Errores vnde fluant. 50
Epilepticus cur non promoueatur.nu.6. 93
Epiſcopatuum prouiſio ad quem ſpectet. nu.6. 93
Epiſcopatus non vacat adeptione beneficij.nu.8. 46
Epiſcopi beneficia quando vacent. nume.6. eodem
Epiſcopo aſſerenti cauſſam non creditur. nu.14. 22
Epiſcopus cuius ætatis eſſe debeat.nu.4. 128
Epiſcopus, ante adminiſtrationem confert.nu.8. 62
Epiſcopus an ſine coadiutore conferat.nu.9. eodem
Epiſcopus an cum illegitimis diſpenſet. nu.5. 78
Epiſcopus an ſolus conferat beneficia.nume.6. 61
Epiſcopus accuſatus an conferat. nu.13. 63
Epiſcopus depoſitus, epiſcopi iura exercet. nu.13. eodem
Epiſcopus carnalis affectus. nu.4. 156
Epiſcoporum ætas. nume.9. 81
Epiſcoporum dignitas. 117
Excommunicatus non poteſt eligi.nume.22. 122
Excommunicatus an eligat. nume.16. 121
Executor quando habeat iuriſdictionis exercitium. numero.22. 108
Executor quando conferat.nume.1. 72
Executor non reſeruat.nume.2. eodem

Executor duplex.nu. 5. 156
Exprimenda in mandatis.nume.36. 167
Exterus in Gallia non habet beneficium. nume.12. 89

F

Facultas non nominat.nume. 31. 138
Falſarius literarum Papæ. nume. 23. 98
Forma mandati,an ſubſtantialis. nu. 33. 165
Fructus beneficij vacantis,ſeruantur ſucceſſori. nu.9. 13
Fructus clericus non facit ſuos.nu.10. 14
Fructus poſſeſſorem ſequuntur.nume. 2. 64
Fulminare proceſſum. nume.55. 173
Fundare quid.nume.12, 79
Factum à maiori parte attendendum 111

G

Galli non exprimunt verũ valorẽ beneficij nu.54.147
Galli ſoli pragmaticam receperunt.nu.12. 13
Galli mandata generalia recipiunt. nu. 58. 174
Gallorum de commendis vſus.nu.10. 13
Gallorum eccleſia,pragmaticam recipit.nu. 15. 53
Gratiæ verbo. 130
Gratia quando dicatur informis. nu.21. 108
Gratia ante vacationem,conditional. nu.11. 130
Gratia tertia quando effectum habeat. nu. 19. 161
Gratiam an capitulum faciat. nume.7. 111
Gratianus ex adulterio natus.nu.3. 77
Gratificationi quando locus.nu. 62. 150

H

Hæreticorum iudices,quales.nu. 11. 82
Hæreticus, ipſo iure priuatur. nu.17. 97
Hiſtriones,& mimi,arceantur beneficiis. nu. 10. 95
Homicida dicitur, & qui non occidit.nu.3 92
Homicida beneficio non priuatur ſtatim. nu.3. 45.96

Homicida, ipſo iure non priuatur. nu. 14. 96
Homicidium qualificatum. eodem
Homicida an reſignare poſſit. nu. 15. eodem
Hora inducit prioritatem. num. 43. 170
Hoſpitalia an beneficij verbo veniant. nu. 1. 14
Hoſpitalia an exprimenda. nu. 3. 16
Hoſtienſis opinio probata. nume. 5. 61

I

IGnorantia electorum quando proſit electo. numero. 23. 122
Ignorantia an excuſet à ſurreptione. nu. 37. 167
Illegitimi, beneficiorum incapaces & ordinum 75
Imperij electores an renuntiationem admittant nu. 19. 39
Impetrans poſterior quando præferatur. nu. 44 170
Impetrans originem exprimit. nu. 11. 89
Impubes non eſt canonicus. nume. 2. 79
Impubes quando capax primæ tonſuræ. nu. 3. eodem
Indigni ad poſtulandum. nu. 4. 95
Infirmitas non priuat clericum beneficio. nu. 7. 94
Inquiſitorum ætas. nume. 10. 81
Inſinuatio nominationis quando facienda. nu. 60 149
Infames arceantur beneficijs. 92
Indigni ad poſtulandum. 110
Inſinuari an poſſint capitulo inſinuationes. 140
Inſtitutio ſpreto patrono nulla. 183
Inſtitutio quid. num. 15. 105
Intruſus quis dicatur. nu. 17. 106
Inueſtitura propria, & abuſiua. nu. 16. 105
Iudices ſanguinarij admonendi. 93
Iuriſdictionem qui clerici habeant. nu. 6. 87
Ius ad rem facile perditur. nu. 15. 39
Ius ad rem & in re, quando quæratur. nu. 14. 105
Ius ad rem effectiuum. nume. 12. 131

Ius patronatus.num.2. 176
Iuris patronatus acquiſitio.num.3. 176
Iuſpatronatus quid.num.4. eod.
Iuſpatronatus ſpirituali annexum.num.5. 177
Iuſpatronatus cur habeant laici.num.6. 13
Iuſpatronatus:ſpirituale & temporale.num.7. eod.
Iuri patronatus quandoque non fauetur. num.13. 58
Illiterati habent beneficia. 86

L

Laici non tractant ſpiritualia.num.5. 66
Laicus à ſocio clerico non damnificatur.num.12. 58
Laicus cur tenet iuſpatronatus.num.6. 177
Laicus non tractat ſpiritualia.num.5. 12
Legatus an deroget patrono laico.num.33. 187
Legati à latere qui.num.1. 55
Legati miſſi qui.num.2. eod.
Legati nati qui.num.3. 56
Legati Cardinales conferunt beneficia.num.4. eodem
Legatus de ſpecialiter commiſſis non cognoſcit. num.16. 59
Legatus Cardinalis quando non conferat. num.15. eodem
Legatus non derogat patrono laico. num.15. eodem
Literarum iuſtitiæ & gratiæ differentia. 16
Literæ duplicatæ quæ. num.61. 150
Literæ iuſtitiæ, gratiæ quæ ſint fauorabiliores num. 4. 16
Literæ teſtimoniales. 76
Literæ monitoriæ, præceptoriæ, executoriæ quæ. num.3. 156
Literarum triplex forma. num.6. 157
Literæ gratiæ, iuſtitiæ, cum ſecundum quæ. 161
Literis ad beneficia tacitè renunciatur. num.15. 39
Litera in forma communi. num.10. 158
Literæ dignum arbitramur. num.11. eodem
Literæ facultatis, num.12. eodem

Literæ

Litera rationi congruit. num.13. 159
Litera ſi neutri. num.14. eodem
Litigioſum beneficium nemo acceptare tenetur. num.60. 174
Litigioſum beneficium eſt reſeruatum. num.13. 52

M

Maior pars electioni conſentiat. num.28. 125
Maior pars quæ dicatur. num.29. eodem
Maiorem partem conſentire quandoque non ſatis eſt. nu.6. 111.
Malafides, an poſſeſſionem quærat. num.4. 64
Mandatarius omnibus præfertur. num.23. 135
Mandatarius primum vacans acceptare cogitur. nume. 21. 161
Mandatarius primo vacans acceptat. num.59. 174
Mandata an morte Papæ reuocentur. num.54. 172
Mandata quando expirent. num.52. eodem
Mandatario beneficium reſignatum debetur. num. 67. 152
Mandatario fit collatio neceſſaria. num.5. 69
Mandatorum origo. num.3. 156
Mandati forma apud Gallos. num.33. 165
Mandatis pluribus Eccleſia non grauatur. num.15 160
Mandatorum grauamen in Gallia. num.18. 160
Mandatum generale eſſe oportet. num.35. 166
Mandatum non afficit beneficium. num.40. 168
Mandatarijs concurrentibus, quis præferatur. num.42. 168
Mandatum an tribuat ius ad rem. num.39. 168
Manus Papalis appoſitio. num.14. 52
Matthæi locus expoſitus. num.4. 92
Matrimonio vacat beneficium. num.9. 46
Matrimonium ſpirituale. 113
Matricula an neceſſaria. num.14. 143

Miracula in humanæ rationis exemplum produci non debent. 75
Mendicantes poſſunt nominari. num. 6. 129
Modi quærendi iuſpatronatus. num. 11. 179
Monachi imperiti. num. 2. 86
Monachiſmus omne vitium purgat. num. 4. 77
Monachus creatur Epiſcopus. num. 14. 90
Monialis pubes eligit. num. 15. 39
Motus proprius quando nihil operetur. num. 8. 19
Motus proprius quando nihil operetur. num. 29. 164
Motus proprius inferioris. num. 30. eodem
Motus proprius non præſumitur. num. 31. eodem
Mulier quærit iuſpatronatus. num. 15. 180
Monogamus, trigamus. 84
Mulieres caſtæ raræ. eodem

N

Negligentia quando imputetur. num. 45. 170
Negligentia patroni. num. 30. 185
Negligens an beneficium acceptet. num. 17. 133
Nobilium prærogatiuæ. num. 43. 142
Nominandus à Rege, debet habere gradum. num. 5. 128
Nominare qui poſſint. num. 27. 136
Nominatio cur introducta. eodem
Nominari qui poſſint. num. 40. 141
Nominatio ad vacatura. num. 7. 129
Nominatio quid. num. 8. eodem
Nominationes ſunt gratiæ. num. 9. eodem
Nominatio an tribuat ius ad rem. num. 10. 130
Nominatio ad quæ beneficia trahatur. num. 66. 152
Nominationibus qui grauentur. num. 33. 139
Nominatio in quo differat à poſtulatione. num. 1. 128
Nominatio quando ius tribuat. num. 2. eodem

Nomin

Nominatos an legatus præiudicet. num.16. 59
Nominatus an vicarium requirat. num. 13. 132
Nominatus intra quod tempus petat beneficium. num.15. eod.
Nominationum ſubſtantialia. 142
Numerus pluralis in ſingularem. num.17. 160
Nuptiæ illegitimæ an inducant vacationem. num.10. 47
Nuptiæ inter Epiſcopum & Eccleſiam. num.10. 133
Nominatus non tenetur exprimere beneficia non vacãtia. 146

O

Officium quid. num. 8. 119
Optio non impedit permutationem. num.9. 42
Ordinarij tres concurrunt in collatione. num.5. 56
Ordinarius quis. num.1. 60
Ordinarius collator quis. num.11. 104
Oriundus cur in beneficio præferendus. num.9. 88

P

Papa non maior Epiſcopo. num.3. 117
Papa reuocat gratias. num.52. 172
Papa non præſumitur laicis derogare. num.34. 187
Papa ius tribuit ad vacatura. num.1. 29
Papa ſine cauſſa non priuat beneficio. num.2. 49
Papa paſtor, non princeps. num.3. eodem
Papa eſt ſupra concilium. num.2. 34
Papa non poteſt quodlibet. num.5. 50
Papæ quando non eſt parendum. num.6. eodem
Papa concurrit cum ordinario. num.7. eodem
Papa Imperatorem deponit. num.20. 40

Papa contra Dei legem nihil poteſt. num.4.	86
Papæ in beneficijs ſumma poteſtas. num.1.	48
Parricida priuatur ipſo iure. num.16.	96
Parochialis Eccleſia. num.21.	134
Partitio totius tractatus. num.1.	7
Pater & filius vna perſona. num.20.	182
Pater an filium præſentet. num.19.	eodem
Patria poteſtas quando non ſpectetur. num.21.	eodem
Patriæ dulcis amor. num.10.	88
Patri teſtanti de meritis filij non ſtatur. num.15.	22
Patronata an ſint de reſeruatis. num.8.	51
Patroni conſenſus, in collatione neceſſarius. num.10.	104
Patronus ab Eccleſia alendus. num.7.	177
Patronatus laicus, & Eccleſiaſticus. num.8.	eodem
Patronus quis. num.1.	176
Patroni plures eodem iure fruuntur. num.14.	180
Patronatui laico Papa an deroget. num.32.	186
Penſionem quis conſtituat. num.9.	20
Penſio ad tempus non ſeparatur. num.10.	eodem.
Penſio an quantitatiue imponenda. num.11.	eodem
Penſio an exprimi debeat. num.46.	144
Penſio an ſit beneficium. num.1.	16
Penſionarius ad quid tenetur. num.2.	eodem
Penſio beneficio non commutatur. num.3.	eodem
Penſio an nuptijs perdatur. num.4.	17
Penſio an exprimenda. num.5.	eodem
Penſionis finitio. num.6.	19
Penſionis conſtituendæ multiplex cauſſa. num.12.	21
Penſio in fraudem præſumitur impoſita. num.13.	22
Penſionis moderata portio. num.8.	19.
Periurus beneficiorum incapax. num. 11.	95
Periurium non priuat ipſo facto. num. 12.	eodem
Permutatio quando præſumatur iniuſta. num. 10.	43

Permutationis fraus quomodo præſumatur. eod.
Permutationi an authoretur Epiſcopus ſpretis patronis. numero 29. 185
Permutatio vnde effectum ſumat. nu. 11. 42
Permutans non exprimit beneficia. nu. 8. 42
Peroratio. nu. 35. 188
Perſonatus quid. nu. 7. 118
Pœna contra ignorantes nulla. nu. 24. 163
Poſtulantes quando varient. nu. 8. 112
Poſtulari qui prohibeantur. nu. 9. 112
Poſtulantes indignum, an priuati ipſo iure. nu. 15. 114
Poſtulatio quid. nu. 2. 110
Poſtulare qui poſſint. nu. 3. eod.
Poſtulatio innititur gratiæ. nu. 19. 115
Poſtulatio non ſolemnis. nu. 20. eod.
Poſtulari qui poſſint. 138
Poſtulationem quis admittat. nu. 17. 115
Poſtulationum concordia, qualis. nu. 5. 111
Poſſeſſio ſecunda, an iniuſta præſumatur. nu. 7. 65
Poſſeſſio apprehenditur per ſignaturam. nu. 19. 108
Poſſeſſio vltima attenditur. nu. 8. 63
Poſſeſſionem intrare cum ſignatura. 108
Poſſeſſor malæfidei non lucratur fructus. nu. 5. 64
Poſſeſſorium beneficij, temporale. nu. 8. 13
Præbenda dupliciter accipitur. nu. 4. eod.
Preceptoriæ Rhodienſes. nu. 2. 15
Preces quando ſimoniam inducant. nu. 4. 101

Præſentatio non fit de abſente. nu.18. 181
Præſentatio, ius ad rem tribuit. nu.16. 39
Præuentioni quando ſit locus. nu.7. 57
Primiceriatus an dignitas. nu.6. 118
Prior conuentualis habet dignitatem. nu.4. 118
Prior tempore prior eſt iure. 151
Prioratus conuentualis qui. nu.8. 81
Probitas, regulas iuris mutat. nu.3. 475
Procurator à quo rectè conſtituatur. 120
Procurator in rem ſuam, non reuocatur. nu.9. 29
Prohibitum vna via, altera non permittitur. nu.8. 42
Prouiſio verbum generale. nu.1. 101
Pupilli non ſunt capaces beneficiorum. nu.2. 79

Q

Qualitates iure communi inhærentes, non exprimendæ. nu.57. 148
Qualitates beneficiorum exprimendæ. nu.56. 148
Quaſi poſſeſſio conferendi. nu.1. 64

R

Recepto in canonicum præbenda promittitur. nu.4. 31
Recredentiam habens, non poſsidet. nu.55. 147
Regularia regularibus conferenda. 24
Reg. Cancella. de non iudicando, declarata. nu.23. 108
Regula de veriſimili, an in ordinario obſtet. num.8. 56
Regula de veriſimili, quando ceſſet. num. 9. eod.
Regularia regularibus. num.51. 172
Regularis quando ſeculari præficiatur. num.13. 90
Relatiuum aliquo num.50. 172
Renuntiatio quando in manu ſuperioris. num.56. 173
Renunciatur tacitè gratiæ. num.57. 174
Renuntians per procuratorem. num.8. 36
Renuntians quando beneficium repetat, num.9. eod.

Renun

Renuntiatio inutilis. num.10. 37
Renuntiatio meticuloſa valet. num.11. eod.
Renuntiatio præſumitur ſpontanea. num.12. eod.
Renuntiatio quando dicatur ſimoniaca. num.13. eod.
Renuntiatio ex permutatione permiſſa. num.1. 40
Renuntiatio in manu ſuperioris faciunda. num.14. 38
Renuntiationi quis præſtet authoritatem. num.18. 40
Reſcripti verba inſpicienda. num.22 162
Reſeruatio beneficij odioſa eſt. num.11. 52
Reſeruatio inutilis, non afficit. num.14. eod.
Reſeruatis papa authoratur. num.4. 50
Reuocationem ignorans, ſi conferat. num.9. 72
Rex Galliæ ad prælaturas nominat. num.3. 128
Res vnita & addita naturam eius cui adijcitur redolet. 15
Regis Gallorum priuilegium. 79

S

Sacrilegiorum diuerſa pœna. num.26. 98
Sacrilegus, beneficij incapax. num.25. eod.
Sanctimonia ſupplet defectum. num.2. 74
Scientia quæ in clericis exigatur. num.5. 87
Scientia, & patientia, quando pro conſenſu. num.28. 184
Scientia in promouendo neceſſaria. num.1. 85
Scientia neceſſaria in incorporalibus. num.6. 64
Schiſmaticus quis. num.18. 97
Schiſmaticus, omnibus beneficijs priuatur. num.19. eod.
Sepultura mortui clerici an expectanda. nume.7. 32
Sequeſter an conferat beneficia. nu.1. 65

Simonia non inducitur voluntate. num.13. 38
Simonia in ſpiritualibus contrahitur. num.3. 11
Simoniacus quando hæreticus dicatur. num.20. 97
Simoniacus incapax beneficij. num.21. 98
Specialia duo, an concurrant. num.25. 135
Spoliatus an teneatur exprimere titulum. nu.48. 145
Spoliatio non aufert titulum. num.49. eod.
Sponſalia non faciunt vacare beneficia. num.11. 47
Spurius quandoque Papa creatur. nu.2. 77
Superior in renuntiatione quis. num.17. 39
Suſpenſus non eligit. num.17. 120
Suſpenſus non eligitur. 122
Suſpenſus ab officio, quando à beneficio. num.29. 99
Scientia eminens 87
Stylus curiæ Romanæ. 115

T

Taciturnitas quando habeatur pro conſenſu. nu.27. 184
Taurini vniuerſitas. 137
Theologalis præbenda cui debita. num.19. 134
Tempus nominatis & graduatis datum. num.18. 133
Tempus datum patronis ad præſentandum. num.9. 178
Tempus legitimum ſtudij. num.41. 141
Titulus quid. num.1. 26
Titulus pœnam non irrogat. num.5. 45
Titulus coloratus quis. num.2. 27
Tonſura confert ordinem. num.1. 74
Tractatus non infert conſenſum. num.3. 41
Tutor non præfertur pupillo, in præſentando. num.17. 181

V

Vacatio beneficij multiplex. num.1. 34
Vacationis modus expreſſus cæteros excludit. nu.2. eod.
Vacatio primi, quando ademptione ſecundi. num.4. 45

Valor in nominatione exprimendus.nu.52. 146
*Variare quando poſsit patronus.num.*10. 178
*Vacare in aula quæ beneficia dicantur.num.*8. 51
*Vicarij recuſatio non deuoluit.num.*14. 132
*Vicarius non confert epiſcopo. num.*6. 72
*Vicarius vicarij vicario confert. num.*8. eod.
*Vicarius quæ ſunt gratiæ non explicat. num.*1. 70
*Vicarius non confert beneficia. num.*2. eod.
*Vicarius an diœceſim conferat. num.*3. 71
Vicarius an nominato quæratur 132
*Vicegerens papæ an conferat. num.*17. 53
*Villa murata quæ. num.*20. 134
*Vitiatus corpore quis. num.*2. 92
Vnanimiter quid fiat. 111
Vniuerſitas corpus fictum & imaginarium. 125
*Vniuerſitas an nominationem reuocet.num.*39. 140
*Vniuerſitas ordinaria poteſtate vtitur. num.*32. 138
*Vniuerſitas cur nominet.num.*28. 137
*Vniuerſitates quæ nominant.num.*29. eod.
*Vniuerſitas noua an nominet.num.*30. eod.
*Vnus actus quando tribuat poſſeſsionem. num.*3. 64
*Vſurarius eſt infamis. num.*24. 98
*Vxor an præferatur marito, in præſentando.num.*16. 180
*Vxorem marito viuente ducens. num.*2. 30

FINIS.